

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 84 Год. LXIV

Петок, 11 јули 2008

Цена на овој број е 260 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1554. Закон за стоконните резерви.....	2	1566. Одлука за изменување на Одлуката за престанок и давање на користење на недвижна ствар.....	113
1555. Закон за изменување и дополнување на Законот за семејството.....	8	1567. Решение за разрешување од должноста директор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување – Скопје.....	113
1556. Закон за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати.....	14	1568. Решение за распоредување на осудените и малолетните лица во казнено-поправните и воспитно-поправните установи и на притворените лица во притворските одделенија на казнено-поправните установи.....	113
1557. Закон за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи..	23	1569. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за начинот и постапката за добивање дозвола за основање на депозитар на хартии од вредност.....	115
1558. Закон за задолжување на Република Македонија со заем кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка по Договорот за заем по Проектот за подобрување на постојната регионална и локална патна мрежа.....	51	1570. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за начинот и постапката на давање согласност за именување на директор на депозитар на хартии од вредност.....	116
1559. Закон за дополнување на Законот за патните исправи на државјаните на Република Македонија.....	52	1571. Правилник за дополнување на Правилникот за обука и полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност.....	116
1560. Закон за финансиско обезбедување....	53	1572. Одлука за определување продажна цена на природен гас во третиот квартал од 2008 година.....	116
1561. Закон за изменување и дополнување на Законот за заштита од експлозивни материји.....	58	Огласен дел.....	1-28
1562. Закон за дополнување на Законот за внатрешни работи.....	59		
1563. Закон за задолжување на Република Македонија кај банката за развој при Советот на Европа по Рамковниот договор за заем за делумно финансирање на „Проектот за изградба на фискултурни сали“.....	60		
1564. Закон за јавните патишта.....	61		
1565. Уредба за дополнување на Уредбата за применување на регулативите на Комисијата на Европските заедници за распоредување на одредени стоки во Комбинираната номенклатура.....	85		

**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
1554.**

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

**У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ**

Се прогласува Законот за стоконите резерви, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 јули 2008 година.

Бр. 07-2697/1
4 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ****І. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Член 1**

Со овој закон се уредуваат планирањето, формирањето, финансирањето, чувањето, обновувањето и користењето на стоконите резерви.

Член 2

(1) Стоконите резерви се формираат од производи кои се од исклучително значење за животот на населението во Република Македонија.

(2) Стоконите резерви ги сочинуваат: пченица, пченка, јачмен, готварска сол, сурово сончогледово масло, нафтени деривати, лекови и медицински помагала.

Член 3

Стоконите резерви се користат во случај на воена состојба, вонредна состојба, елементарни непогоди, еколошки катастрофи како и при поголемо нарушување на пазарот.

ІІ. ПРОГРАМА ЗА СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ**Член 4**

(1) Формирање, чување, обновување и користење на стоконите резерви се врши врз основа на среднорочна и годишна програма.

(2) Собранието на Република Македонија, на предлог на Владата на Република Македонија, ја донесува среднорочната програма од ставот (1) на овој член.

(3) Среднорочната програма се донесува за период од пет години.

(4) Владата врз основа на среднорочната програма донесува годишна програма на предлог на Агенцијата за стоконите резерви (во натамошниот текст: Агенцијата).

Член 5

(1) Собранието на Република Македонија со среднорочната програма ги утврдува видот и количината на стоконите резерви, изразено во денови на потрошувачката согласно со билансите донесени од Владата на Република Македонија.

(2) Владата на Република Македонија со годишната програма за стоконите резерви утврдува:

- вид, количина и вредност на стоките во стоконите резерви кои се набавуваат и обновуваат,
- рокови и начин на обновување,
- износ на средства потребни за финансирање на годишната програма,
- изградба и купување на сместувачки капацитети,
- тековно и инвестиционо одржување на постојните сместувачки капацитети во сопственост на Република Македонија и
- други прашања поврзани со стоконите резерви.

(3) Годишната програма претставува класифицирана информација со степен на тајност утврдено согласно со Законот за класифицирани информации.

(4) Годишната програма за наредната година се донесува до крајот на тековната година, односно во рок од 30 дена од денот на објавувањето на Буџетот на Република Македонија за тековната година.

**ІІІ. ФОРМИРАЊЕ, ЧУВАЊЕ, ОБНОВУВАЊЕ
И КОРИСТЕЊЕ НА СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ****Член 6**

Стоконите резерви се формираат со набавка, на начин и постапка утврдени со закон и другите прописи кои ги регулираат јавните набавки.

Член 7

(1) Стоконите резерви се чуваат во сместувачки капацитети во сопственост на Република Македонија или во изнајмени сместувачки капацитети во сопственост на правните лица складиштари на стоконите резерви (во натамошниот текст: складиштари).

(2) Правата и обврските за чување и обновување на стоконите резерви се уредуваат со договор меѓу Агенцијата и складиштарите.

(3) Договорите од ставот (2) на овој член и целокупната документација за формирање и чување на стоконите резерви се класифицирани со степен на доверливост согласно со Законот за класифицирани информации.

Член 8

(1) Стоконите резерви на пченица, јачмен и пченка се складираат, чуваат и обновуваат кај складиштари кои поседуваат силоси за складирање на житни култури со капацитет од најмалку 2.000 м3 по житна култура поединечно и имаат одобрение за пуштање во промет на прехранбени производи издадено од Дирекцијата за храна.

(2) Стоконите резерви на сол се складираат, чуваат и обновуваат кај складиштари кои поседуваат подни магацини за чување на прехранбени производи и имаат одобрение за пуштање во промет на прехранбени производи издадено од Дирекцијата за храна.

(3) Стоконите резерви на сурово сончогледово масло се складираат, чуваат и обновуваат кај складиштари кои поседуваат резервоари наменети за чување на сурово масло со капацитет од најмалку 3.000 м3 и имаат одобрение за пуштање во промет на прехранбени производи издадено од Дирекцијата за храна.

(4) Стоконите резерви на нафтени деривати се складираат, чуваат и обновуваат кај складиштари кои поседуваат лиценца за складирање на нафтени деривати издадена од Регулаторната комисија за енергетика согласно со Законот за енергетика.

(5) Стоконите резерви на лекови и медицински помагала ги складираат, чуваат и обновуваат складиштари кои се регистрирани, односно поседуваат дозвола за вршење дејност, производство или промет со лекови и медицински помагала, издадена од Министерството за здравство, согласно со закон.

(6) Видот и количината на стоконите резерви на лекови и медицински помагала, ги утврдува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата, по претходно изготвена листа од Министерството за здравство.

(7) Изборот на складиштарите го врши Агенцијата согласно со бонитетот во работењето на правното лице, расположливиот складишен простор, поседување на соодветни дозволи и лиценци издадени од надлежните органи.

(8) Поблиските критериуми и услови за избор на складиштар ги утврдува Владата на Република Македонија.

Член 9

(1) Складиштарите не смеат стоките од стоковните резерви да ги користат, отуѓат да ја променат нивната намена, структура и складишен простор, или на друг начин со нив да располагаат без писмен налог од Агенцијата.

(2) Складиштарите не смеат да го попречуваат издавањето на стоките од стоковните резерви, ако за тоа е издаден налог од Агенцијата.

(3) Складиштарите на стоковни резерви не смеат стоките од стоковните резерви да ги користат како средства за обезбедување на побарувања кон трети лица, залог или кој било друг вид на обезбедување.

Член 10

Во случај на отворање на стечајна постапка над складиштар на стоковни резерви, стоките од стоковните резерви имаат излачно право, врз основа на договорот за складиштење.

Член 11

Стоките резерви се чуваат и обновуваат во согласност со годишната програма за формирање на стоките резерви од членот 5 на овој закон.

Член 12

Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата ги пропишува начинот и постапката за утврдување на загубите како и висината на загубите (кало, растур, кршење и расипување) во работењето со стоките резерви.

Член 13

(1) Владата на Република Македонија одлучува за користење, обновување, замена, отпис и отстапување на стоките резерви.

(2) Со одлуката од ставот (1) на овој член се определува видот, количината и намената на стоките резерви кои се користат, обновуваат, заменуваат, отпишуваат или отстапуваат.

Член 14

(1) За продажба на стоки од стоките резерви соодветно се применуваат одредбите од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи.

(2) При продажба на стоки од стоките резерви не смее да се предвиди приоритетно право на купување на складиштарите кои стоките ги чуваат и обновуваат.

IV. ФИНАНСИРАЊЕ НА СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ

Член 15

Средства за финансирање на стоките резерви се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од донации.

V. АГЕНЦИЈА ЗА СТОКОВНИ РЕЗЕРВИ

Член 16

(1) За вршење на управните, стручните и други работи во врска со стоките резерви се основа Агенцијата за стоковни резерви, како самостоен орган на државната управа.

(2) Агенцијата има својство на правно лице.

(3) Агенцијата за својата работа одговара пред Владата на Република Македонија.

(4) Агенцијата до Владата на Република Македонија доставува годишен извештај за работата на Агенцијата за претходната година.

Член 17

(1) Со работата на Агенцијата раководи директор кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија.

(2) Директорот на Агенцијата има заменик кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија.

(3) Директорот на Агенцијата, односно неговиот заменик треба да ги исполнува следниве критериуми да има:

- завршено најмалку високо образование од областа на економијата, правото, технологијата или агрономијата и

- најмалку пет години работно искуство од кои најмалку две години на раководна функција во областа на економски, финансиски, правни, технички и академски институции или во енергетскиот сектор.

Член 18

(1) Мандатот на директорот и на заменикот трае четири години со можност за повторен избор.

(2) Директорот на Агенцијата, односно неговиот заменик се разрешува пред истекот на мандатот, во следниве случаи:

- на негово барање,

- ако не работи и постапува според закон и актите на Агенцијата или неоправдано не ги спроведува одлуките на Владата на Република Македонија или постапува во спротивност со нив,

- ако со својата несовесна и неправилна работа предизвика нарушување во вршењето на работите на Агенцијата и причини штета и

- ако ги занемарува или не ги извршува обврските со што ќе настанат нарушувања во вршењето на дејноста на Агенцијата.

Член 19

Директорот на Агенцијата ги врши следниве работи:

- ја претставува и застапува Агенцијата,

- ја организира работата и раководи со стручните служби на Агенцијата,

- се грижи за законито работење и трошење на финансиските средства,

- врши усогласување на деловните активности на Агенцијата,

- предлага годишна програма за формирање, чување, обновување и користење на стоките резерви и финансиски план,

- ги предлага и извршува општите акти за организација и систематизација на работењето на Агенцијата,

- донесува поединечни акти за работењето на Агенцијата и за вработените и

- одлучува за други прашања утврдени со закон и статутот на Агенцијата.

Член 20

(1) Стручните, административно-технички, помошни и други работи ги вршат вработените во стручните служби на Агенцијата.

(2) За вработените вршители на помошни и други работи во Агенцијата соодветно се применуваат прописите од областа на работните односи.

VI. НАДЗОР

Член 21

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и на договорите за складирање врши Агенцијата. Надзорот го вршат вработените во Агенцијата врз основа на писмено овластување од директорот (во натамошниот текст: овластени лица).

Член 22

(1) При вршење на надзор на стоките резерви овластените лица од членот 21 на овој закон, изготвуваат записник.

(2) Врз основа на записникот од ставот (1) на овој член, овластените лица поднесуваат писмен извештај со предлог на мерки за отстранување на утврдените неправилности, до директорот на Агенцијата.

(3) Директорот на Агенцијата во рамките на своите надлежности има прво со решение да им нареди на складиштарите да го усогласат своето работење со условите предвидени во овој закон, подзаконски акти и договор, во рок од најмногу 30 дена од приемот на решението со кое се предвидува ваква мерка.

(4) Против донесеното решение од ставот (3) на овој член, складиштарот може да изјави жалба во рок од 15 дена до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на трговијата, енергетиката и здравството.

(5) Во случај на утврдена повреда на одредбите од овој закон, овластените лица од членот 21 на овој закон, можат да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд.

(6) Овластените лица кои во вршењето на надзорот ќе констатираат дека има елементи на кривично дело, се должни за тоа да достават извештај до директорот на Агенцијата заради поведување на постапка пред надлежен орган.

Член 23

(1) Инспекциски надзор над стоконите резерви на пченица, пченка, јачмен, готварска сол, масло за јадење и нафтени деривати, врши Државниот пазарен инспекторат, преку државни пазарни инспектори.

(2) Инспекторите од ставот (1) на овој член, во рамките на своите надлежности се овластени да земаат мостри за анализа, да ја прегледуваат стоката, количината, објектите, уредите, деловните книги, договорите, исправите и други документи што овозможуваат увид во квалитетот, потеклото и количината на стоките, како и да донесуваат решение и да изрекуваат мерки, согласно со закон.

(3) Инспекциски надзор над стоконите резерви на лекови и медицински помагала вршат фармацевтски инспектори од Агенцијата за лекови.

(4) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторите за фармацевтските инспектори, во рамките на своите надлежности, се овластени да земаат мостри од лекови и медицински помагала заради испитување на исправноста, да ја утврдуваат количината на лекови и медицински помагала, да забранат употреба на лекови и медицински помагала за кои претходно не е обезбеден сертификат за квалитет и исправност, да и предложат на Агенцијата за стоконите резерви да изврши повлекување или уништување на определени лекови и медицински помагала од стоконите резерви, како и да донесуваат решение и да изрекуваат мерки, согласно со закон.

(5) Против изречените мерки и донесените решенија на овластените инспектори согласно со ставовите (2) и (4) од овој член, складиштарот може да изјави жалба во рок од 15 дена до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на економијата или здравството.

Член 24

(1) Складиштарите, чијашто работа подлежи на надзор согласно со овој закон, се должни на инспекторите и на овластените лица да им овозможат непречено вршење на надзорот, бесплатно да им стават на располагање на органите за надзор утврдени со овој закон потребен број мостри на стоки од стоконите резерви со кои располагаат, како и потребните податоци во врска со предметот на надзорот.

(2) При вршење на контрола и инспекциски надзор, инспекторите и овластените лица имаат право да извршат увид на деловните и другите простории, опремата, процесот на работа, производите и други стоки, документи за идентификација и други документи, како и да преземат други активности во рамките на овластувањата.

(3) Инспекторите и овластените лица во вршењето на контролата и инспекцискиот надзор имаат право да влезат во просториите на складиштарите без оглед на работното време, во нивно присуство и без нивна дозвола.

(4) Инспекторите и овластените лица во вршењето на контролата и инспекцискиот надзор имаат право да побараат асистенција од полицијата, ако е потребно.

(5) Инспекторите и овластените лица составуваат записник за секој извршен инспекциски надзор и контрола, во кој ја констатираат утврдената фактичка состојба.

Член 25

Ако при вршење на инспекцискиот надзор треба да се утврди квалитетот и квантитетот на стоките од стоконите резерви истото може да се довери и на субјекти регистрирани за оцена на сообразноста на производите.

VII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 26

(1) Глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на складиштарот, ако:

1) ги користи стоконите резерви, ги отуѓи, ја промени структурата на стоконите резерви и складишниот простор или на друг начин располага со стоконите резерви без писмен налог од Агенцијата (член 9 став (1));

2) го попречува издавањето на стоки од стоконите резерви за кои е издаден налог од Агенцијата (член 9 став (2));

3) стоките од стоконите резерви ги користат како средства за обезбедување на побарувања кон трети лица, залог или кој било друг вид на обезбедување (член 9 став (3)) и

4) го попречува вршењето на надзорот од страна на инспекторите и овластените лица (член 24).

(2) За дејствијата од ставот (1) на овој член, глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице кај складиштарот.

(3) За дејствијата од ставот (1) на овој член, покрај глобата, на одговорното лице кај складиштарот ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност, во траење од една до три години.

Член 27

За прекршоците од членот 26 на овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

Член 28

(1) За прекршоците од членот 26 на овој закон, Агенцијата е должна на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување пред да поднесе барање за прекршочна постапка.

(2) Кога сторителот на прекршокот е согласен за поведување на постапка за порамнување, Агенцијата составува записник во кој се забележуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на сторување на прекршокот, описот на дејствието на прекршокот и лицата затекнати на самото место и начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот.

(3) Во постапката за порамнување Агенцијата може на сторителот на прекршокот да му даде платен налог.

(4) Доколку сторителот го прими платниот налог е должен истиот да го потпише. Примањето на платниот налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(5) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и платниот налог го потпишува службено, односно одговорно лице кое се нашло на лице место при контролата или друго службено или одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими платниот налог.

(6) Изјавата од ставот (5) на овој член се забележува во записникот.

(7) Агенцијата е должна да води евиденција за покренатите прекршочни постапки и за нивниот исход.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 29

Во рок од 60 дена од денот на отпочнувањето со примена на овој закон, Бирото за стоковни резерви продолжува да работи како Агенција за стоковни резерви.

Член 30

(1) Со отпочнување со работа Агенцијата од Бирото за стоковни резерви ги презема правата, обврските, архивата и вработените.

(2) Агенцијата е правен наследник на Бирото за стоковни резерви.

(3) Пред да отпочне со работа Агенцијата, Бирото за стоковни резерви врши попис на стоките, основните средства за работа и другите средства, опремата и инвентарот кои се пренесуваат на Агенцијата.

Член 31

Директорот на Бирото за стоковни резерви со отпочнување со работа на Агенцијата продолжува да ја врши функцијата како директор на Агенцијата.

Член 32

Прописите предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член продолжуваат да се применуваат прописите кои се во сила.

Член 33

Со денот на отпочнувањето со примена на овој закон престанува да важи Законот за стоковните резерви ("Службен весник на Република Македонија" број 68/2004).

Член 34

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе отпочне да се применува по шест месеца од денот на неговото влегување во сила.

L I G J

PËR REZERVAT E MALLRAVE

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet planifikimi, formimi, financimi, ruajtja, пërtëritja dhe shfrytëzimi i rezervave të mallrave.

Neni 2

(1) Rezervat e mallrave formohen nga prodhimet të cilat janë me rëndësi të veçantë për jetën e popullatës në Republikën e Maqedonisë.

(2) Rezervat e mallrave i përbëjnë: gruri, misri, elbi, kripa për gatim, vaji i papërpunuar i lulediellit, derivatet e naftës, ilaçet dhe mjetet ndihmëse mjekësore.

Neni 3

Rezervat e mallrave shfrytëzohen në rast të gjendjes së luftës, gjendjes së jashtëzakonshme, fatkeqësive elementare, katastrofave ekologjike si dhe gjatë çrregullimit më të madh të tregut.

II. PROGRAMI PËR REZERVAT E MALLRAVE

Neni 4

(1) Formimi, ruajtja, пërtëritja dhe shfrytëzimi i rezervave të mallrave bëhet në bazë të programit afatmesëm dhe vjetor.

(2) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë, me propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, e miraton programin afatmesëm nga paragrafi 1 i këtij neni.

(3) Programi afatmesëm miratohet për pesë vjet.

(4) Qeveria në bazë të programit afatmesëm, miraton program vjetor, me propozimin e Agjencisë për rezervat e mallrave (në tekstin e mëtejme: Agjencia).

Neni 5

(1) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë me programin afatmesëm e пërcakton llojin dhe sasinë e rezervave të mallrave, të shprehur në ditë konsumi në pajtim me bilancet e miratuara nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me programin vjetor për rezervat e mallrave пërcakton:

- llojin, sasinë dhe vlerën e mallrave në rezervat e mallrave të cilat furnizohen dhe пërtërihen,
- afatet dhe mënyrën e пërtëritjes,
- shumën e mjeteve të nevojshme për financimin e programit vjetor,
- ndërtimin dhe blerjen e kapaciteteve për vendosje,
- mirëmbajtjen rrjedhëse dhe investuese të kapaciteteve ekzistuese për vendosje pronë e Republikës së Maqedonisë dhe

- çështje tjera të lidhura me rezervat e mallrave.

(3) Programi vjetor paraqet informatë e klasifikuar me shkallë të fshehtësisë të пërcaktuar në pajtim me Ligjin për informatat e klasifikuara.

(4) Programi vjetor për vitin e ardhshëm miratohet deri në fund të vitit në vijim, gjegjësisht në afat prej 30 ditësh nga dita e shpalljes së Buxhetit të Republikës së Maqedonisë për vitin në vijim.

III. FORMIMI, RUAJTJA, PËRTËRITJA DHE SHFRYTËZIMI I REZERVAVE TË MALLRAVE

Neni 6

Rezervat e mallrave formohen me furnizim, në mënyrë dhe procedurë të пërcaktuar me ligj dhe me dispozita tjera, të cilat i rregullojnë furnizimet publike.

Neni 7

(1) Rezervat e mallrave ruhen në kapacitete për vendosje pronë e Republikës së Maqedonisë ose në kapacitete për vendosje të marra me qira pronë e personave juridikë magazinata të rezervave të mallrave (në tekstin e mëtejme: magazinata).

(2) Të drejtat dhe obligimet për ruajtjen e dhe пërtëritjen e rezervave të mallrave rregullohen me marrëveshje ndërmjet Agjencisë dhe magazinave.

(3) Marrëveshjet nga paragrafi 2 i këtij neni dhe dokumentacioni i plotë për formimin dhe ruajtjen e rezervave të mallrave janë të klasifikuara me shkallë të besueshmërisë në pajtim me Ligjin për informatat e klasifikuara.

Neni 8

(1) Rezervat e mallrave të grurit, elbit dhe misrit magazinohen, ruhen dhe пërtërihen te magazinat, të cilat posedojnë silose për magazinimin e kulturave të drithit me kapacitet së paku prej 2000 m3, për kulturë të drithit në veçanti dhe kanë пëлqimin për lëshimin në qarkullim të produkteve ushqimore të dhënë nga Drejtoria e ushqimit.

(2) Rezervat e mallrave të kripës magazinohen, ruhen dhe пërtërihen te magazinierë të cilët kanë magazinata пërdhese për ruajtjen e produkteve ushqimore dhe kanë пëлqim për lëshimin në qarkullim të produkteve ushqimore të dhënë nga Drejtoria e ushqimit.

(3) Rezervat e mallrave të vajit të papërpunuar të lulediellit magazinohen, ruhen dhe përtërihen te magazinierë të cilët kanë rezervuarë të dedikuar për ruajtjen e vajit të papërpunuar me kapacitet së paku prej 3000 m3 dhe kanë pëlqimin për lëshimin në qarkullim të produkteve ushqimore të dhënë nga Drejtoria e ushqimit.

(4) Rezervat e mallrave të derivateve të naftës magazinohen, ruhen dhe përtërihen te magazinierë të cilët kanë licencë për magazinimin e derivateve të naftës të dhënë nga Komisioni rregullator për energjetikë në pajtim me Ligjin për energjetikë.

(5) Rezervat e mallrave të ilaçeve dhe mjeteve ndihmëse mjekësore i magazinonjë, ruajnë dhe përtërijnë magazinierët të cilët janë të regjistruara, gjegjësisht posedojnë leje për kryerjen e veprimtarisë, prodhimtari ose qarkullim të ilaçeve dhe mjeteve ndihmëse mjekësore, të dhënë nga Ministria e Shëndetësisë, në pajtim me ligjin.

(6) Llojin dhe sasinë e rezervave të mallrave të ilaçeve dhe mjeteve ndihmëse mjekësore, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë, me listën e përgatitur paraprakisht nga Ministria e Shëndetësisë.

(7) Zgjedhjen e magazinierëve e bën Agjencia, në pajtim me bonitetin në punën e personit juridik, hapësirën për magazinim në dispozicion, posedimin e lejeve dhe licencave adekuate të dhëna nga organet kompetente.

(8) Kriteret dhe kushtet më të afërta për zgjedhjen e magazinierëve i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 9

(1) Magazinierët nuk guxojnë që mallrat nga rezervat e mallrave t'i shfrytëzojnë, tjetërsojnë, ta ndryshojnë dedikimin, strukturën dhe hapësirën e tyre për magazinim, ose në mënyrë tjetër të veprojnë me to pa urdhëresë me shkrim nga Agjencia.

(2) Magazinierët nuk guxojnë ta pengojnë dhënien e mallrave nga rezervat e mallrave, nëse për këtë është dhënë urdhëresë nga Agjencia.

(3) Magazinierët e mallrave rezervë nuk guxojnë që mallrat nga rezervat e mallrave t'i shfrytëzojnë si mjete për sigurimin e kërkesave ndaj personave të tretë, pengut ose çfarëdo lloj sigurimi tjetër.

Neni 10

Në rast të hapjes së procedurës për falimentim mbi magazinierët e rezervave të mallrave, mallrat nga rezervat e mallrave kanë të drejtën e ndarjes, në bazë të marrëveshjes për magazinim.

Neni 11

Rezervat e mallrave ruhen dhe përtërihen në pajtim me programin vjetor për formimin e rezervave të mallrave nga neni 5 i këtij ligji.

Neni 12

Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë i përcakton mënyrën dhe procedurën për konfirmimin e humbjeve si dhe lartësinë e humbjeve (firë, shpërndarje, thyerje dhe prishje) në punën me rezervat e mallrave.

Neni 13

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë vendos për shfrytëzimin, përtëritjen, zëvendësimin, shlyerjen dhe kalimin e rezervave të mallrave.

(2) Me vendimin nga paragrafi 1 i këtij neni përcaktohet lloji, sasia dhe dedikimi i rezervave të mallrave, të cilat shfrytëzohen, përtërihen, zëvendësohen, shlyhen ose kalohen.

Neni 14

(1) Për shitjen e mallrave nga rezervat e mallrave në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat nga Ligji për shfrytëzimin dhe dispozicionin me mjetet e organeve shtetërore.

(2) Gjatë shitjes së mallrave nga rezervat e mallrave nuk guxon të parashikohet e drejta e përparësisë për blerje të magazinierëve të cilët mallrat i ruajnë dhe e përtërijnë.

IV. FINANCIMI I REZERVAVE TË MALLRAVE

Neni 15

Mjetet për financimin e rezervave të mallrave sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

V. AGJENCIA E MALLRAVE REZERVË

Neni 16

(1) Për kryerjen e punëve administrative, profesionale dhe punëve tjera në lidhje me rezervat e mallrave themelohet Agjencia e mallrave rezervë, si organ i pavarur i administratës shtetërore.

(2) Agjencia ka cilësinë e personit juridik.

(3) Agjencia për punën e vet i përgjigjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(4) Agjencia, Qeverisë së Republikës së Maqedonisë i dorëzon raport vjetor për punën e Agjencisë për vitin paraprak.

Neni 17

(1) Me punën e Agjencisë udhëheq drejtori të cilin e emëron dhe e shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Drejtori i Agjencisë ka zëvendës të cilin e emëron dhe e shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(3) Drejtori i Agjencisë gjegjësisht zëvendësi i tij duhet t'i plotësojë kriteret në vijim:

- të ketë të kryer së paku arsimin sipëror nga sfera e ekonomisë, drejtësisë, teknologjisë ose agronomisë dhe
- të ketë së paku pesë vjet përvojë pune nga të cilët së paku dy vjet në funksionin udhëheqës në sferën e institucioneve ekonomike, financiare, juridike dhe akademike ose në sektorin energjetik.

Neni 18

(1) Mandati i drejtorit dhe zëvendësit zgjat katër vjet me mundësinë për rizgjedhje.

(2) Drejtori i Agjencisë, gjegjësisht zëvendësi i tij shkarkohet para skadimit të mandatit në rastet në vijim:

- me kërkesën e tij,
- nëse nuk punon dhe vepron sipas ligjit dhe akteve të Agjencisë ose pa arsye nuk i zbaton vendimet e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë ose vepron në kundërshtim me to,
- nëse me punën e vet të pandërgjegjshme dhe të parregullt shkakton çrregullim në kryerjen e punëve të Agjencisë dhe shkakton dëm dhe
- nëse i shpërfill dhe nuk i kryen obligimet me çka do të shkaktohen çrregullime në kryerjen e veprimtarisë së Agjencisë.

Neni 19

Drejtori i Agjencisë i kryen punët në vijim:

- e prezanton dhe e përfaqëson Agjencinë,
- e organizon punën dhe udhëheq me shërbimet profesionale të Agjencisë,
- kujdeset për punën dhe harxhimin e ligjshëm të mjeteve financiare,
- bën harmonizimin e aktiviteteve punuese të Agjencisë,
- propozon programin vjetor për formimin, ruajtjen, përtëritjen dhe shfrytëzimin e rezervave të mallrave dhe planin financiar,
- i propozon dhe zbaton aktet e përgjithshme për organizimin dhe sistematizimin e punës në Agjenci,
- miraton akte individuale për punën e agjencisë dhe për të punësuarit dhe
- vendos për çështje tjera të përcaktuara me ligj dhe me statutin e Agjencisë.

Neni 20

(1) Punët profesionale, administrative-teknike, ndihmëse dhe punët tjera i kryejnë të punësuarit në shërbimet profesionale të Agjencisë.

(2) Për të punësuarit, kryerës të punëve ndihmëse dhe punëve tjera në Agjenci në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat nga sfera e marrëdhënieve të punës.

VI. MBIKËQYRJA

Neni 21

Mbikëqyrjen në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe të marrëveshjeve për magazinim e bën Agjencia. Mbikëqyrjen e kryejnë të punësuarit në Agjenci në bazë të autorizimit me shkrim nga drejtori (në tekstin e mëtejme: personat e autorizuar).

Neni 22

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së rezervave të mallrave personat e autorizuar nga neni 21 i këtij ligji, përgatisin procesverbal.

(2) Në bazë të procesverbalit nga paragrafi 1 i këtij neni, personat e autorizuar i paraqesin raport me shkrim me propozim-masa për mënjanimin e parregullsive të paraqitura drejtorit të Agjencisë.

(3) Drejtori i Agjencisë në kuadër të kompetencave të veta ka të drejtë që me aktvendim t'u urdhërojë magazinuesve ta harmonizojnë punën e vet me kushtet e parapara me këtë ligj, aktet nënligjore dhe marrëveshjet, në afat së paku prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit me të cilin parashihet masa e tillë.

(4) Kundër aktvendimit të miratuar nga paragrafi 3 i këtij neni, magazinuesi mund t'i deklarojë ankesë në afat prej 15 ditësh Komisionit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhjen e punëve administrative të shkallës së dytë nga sfera e tregtisë, energjetikës dhe shëndetësisë.

(5) Në rast të konfirmimit të shkeljes së dispozitave të këtij ligji, personat e autorizuar nga neni 21 i këtij ligji, mund të parashtrojnë kërkesë për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje para gjykatës kompetente.

(6) Personat e autorizuar të cilët gjatë kryerjes së mbikëqyrjes do të konstatojnë se ka elemente të veprës penale, janë të detyruar që për këtë t'i paraqesin raport drejtorit të Agjencisë për shkak të mbajtjes së procedurës para organit kompetent.

Neni 23

(1) Mbikëqyrjen inspektuese të rezervave të mallrave të grurit, misrit, elbit, kripës së kuzhinës, vajit për gatesë dhe derivateve të naftës, e kryen Inspektorati shtetëror i tregut.

(2) Inspektorët nga paragrafi (1) i këtij neni, në kuadër të kompetencave të veta janë të autorizuar që të marrin mostra për analizë, ta kontrollojnë mallin, sasinë, objektet, aparatet, librat e punës, marrëveshjet, dokumentet dhe dokumentet tjera të cilat mundësojnë shqyrtimin e kualitetit, origjinës dhe sasisë së mallrave si dhe të marrin aktvendim dhe të shqiptojnë masa në pajtim me ligjin.

(3) Mbikëqyrjen inspektuese të rezervave të mallrave të barnave dhe mjeteve ndihmëse mjekësore e kryejnë inspektorët farmaceutikë nga Agjencia e barnave.

(4) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, inspektorët për farmaceutikë, në kuadër të kompetencave të veta, janë të autorizuar të marrin mostra nga barnat mjetet ndihmëse mjekësore për shkak të verifikimit të rregullsisë, ta konfirmojnë sasinë e barnave dhe mjeteve ndihmëse mjekësore, të ndalojnë përdorimin e barnave dhe mjeteve ndihmëse mjekësore për të cilat paraprakisht nuk është siguruar certifikatë për kualitetin dhe rregullsinë, t'i propozojnë Agjencisë për rezervat e mallrave të bëjë tërheqjen ose shkatërrimin e barnave dhe mjeteve ndihmëse mjekësore të caktuara nga rezervat e mallrave, si dhe të marrin aktvendim dhe të shqiptojnë masa në pajtim me ligjin.

(5) Kundër masave të shqiptuara dhe aktvendimeve të marra të inspektoreve të autorizuar në pajtim me paragrafin 2 dhe paragrafin 4 të këtij neni, magazinieri mund t'i deklarojë ankesë në afat prej 15 ditësh Komisionit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhjen e punëve administrative të shkallës së dytë nga sfera e ekonomisë ose shëndetësisë.

Neni 24

(1) Magazinierët, puna e të cilëve është nën mbikëqyrje në pajtim me këtë ligj, janë të detyruar që inspektoreve dhe personave të autorizuar t'u mundësojnë kryerjen e mbikëqyrjes pa pengesa, pa pagesë t'u vënë në dispozicion organeve për mbikëqyrje të përcaktuara me këtë ligj numrin e nevojshëm të mostrave të rezervave të mallrave me të cilat disponojnë, si dhe të dhënat e nevojshme në lidhje me objektin e mbikëqyrjes.

(2) Gjatë kryerjes së kontrollit dhe mbikëqyrjes inspektuese, inspektorët dhe personat e autorizuar kanë të drejtë të bëjnë kontrollimin e lokaleve të punës dhe lokaleve tjera, pajisjeve, procesit të punës, produkteve dhe mallrave tjera, dokumenteve të identifikimit dhe dokumenteve tjera, si dhe të ndërmarrin aktivitete tjera në kuadër të autorizimeve.

(3) Inspektorët dhe personat e autorizuar në kryerjen e kontrollit dhe mbikëqyrjes inspektuese kanë të drejtë të hyjnë në lokalet e magazinierëve pa marrë parasysh orarin e punës, në prezencën e tyre dhe pa lejen e tyre.

(4) Inspektorët dhe personat e autorizuar në kryerjen e kontrollit dhe mbikëqyrjes inspektuese kanë të drejtë të kërkojnë asistencën e policisë, nëse është nevojshme.

(5) Inspektorët dhe personat e autorizuar përpilojnë procesverbal për çdo mbikëqyrje inspektuese dhe kontroll të kryer, në të cilin e konstatojnë gjendjen faktike të verifikuar.

Neni 25

Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese duhet të vërtetohet kualiteti i dhe sasia e mallrave nga rezervat e mallrave e njëjta mund t'u besohet edhe subjekteve të regjistruara për vlerësimin e përputhshmërisë së produkteve.

VII. DISPOZITAT PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 26

(1) Gjjobë në shumë prej 3.000 deri në 4.000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje magazinierit, nëse:

1) i shfrytëzon rezervat e mallrave, i tjetërsion, e ndryshon strukturën e rezervave të mallrave dhe lokalit magazinues ose në mënyrë tjetër disponon me rezervat e mallrave pa urdhëresën me shkrim nga Agjencia (neni 9, paragrafi (1));

2) e pengon dhënien e mallrave nga rezervat e mallrave për të cilat është dhënë urdhëresë nga Agjencia (neni 9, paragrafi (2));

3) mallrat nga rezervat e mallrave i shfrytëzojnë si mjete për sigurimin e kërkesave ndaj personave të tretë, pengut ose çfarëdo lloji tjetër të sigurimit (neni 9, paragrafi (3)) dhe

4) e pengon kryerjen e mbikëqyrjes nga ana e inspektorëve dhe personave të autorizuar (neni 24).

(2) Për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni, gjjobë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje edhe personit përgjegjës të magazinieri.

(3) Për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni, krahas gjjobës, personit përgjegjës të magazinieri do t'i kumtohet edhe sanksion për kundërvajtje ndalim për kryerjen e detyrës, me kohëzgjatje prej një deri në tre vjet.

Neni 27

Për kundërvajtjet nga neni 26 të këtij ligji, procedurë për kundërvajtje mban dhe sanksion për kundërvajtje kumton gjykata kompetente.

Neni 28

(1) Пër kundërvajtjet nga neni 26 të këtij ligji, Agjencia është e detyruar që kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojë procedurë për barazim para se të parashtrojë kërkesë për procedurë për kundërvajtje.

(2) Kur kryerësi i kundërvajtjes pajtohet me mbajtjen e procedurës për barazim, Agjencia përpilon procesverbal në të cilin theksohen elementet kryesore të kundërvajtjes, koha, vendi dhe mënyra e kryerjes së kundërvajtjes, përshkrimi i veprimit të kundërvajtjes dhe personat e ndodhur në vendin e ngjarjes dhe mënyra me të cilën do të evitohen pasojat e dëmshme nga kundërvajtja.

(3) Në procedurën e barazimit Agjencia mund t'i japë kryerësit të kundërvajtjes urdhërpagesë.

(4) Nëse kryerësi e pranon urdhërpagesën është i detyruar që të njëjtën ta nënshkruajë. Pranimi i urdhërpagesës nga kryerësi i kundërvajtjes shënohet në procesverbal.

(5) Kur si kryerës i kundërvajtjes paraqitet personi juridik, procesverbalin dhe urdhërpagesën e nënshkruan personi zyrtar gjegjësisht personi përgjegjës, i cili është ndodhur në vendin e ngjarjes gjatë kontrollit ose personi tjetër zyrtar ose personi përgjegjës, i cili ka deklaruar se ka të drejtë ta nënshkruajë procesverbalin dhe ta pranojë urdhërpagesën.

(6) Deklarata nga paragrafi (5) shënohet në procesverbal.

(7) Agjencia është e detyruar të mbajë evidencë për procedurat e ngritura për kundërvajtje dhe për rezultatit e tyre.

VIII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 29

Në afat prej 60 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji, Byroja për rezervat e mallrave vazhdon të punojë si Agjenci për rezervat e mallrave.

Neni 30

(1) Me fillimin e punës Agjencia nga Byroja për mallrat rezervë i ndërmerr të drejtat, obligimet, arkivin dhe të punësuarit.

(2) Agjencia është trashëguuese juridike e Byrosë për rezervat e mallrave.

(3) Para se të fillojë me punë Agjencia, Byroja e rezervave të mallrave bën regjistrimin e mallrave, mjeteve themelore të punës dhe mjeteve tjera, pajisjeve dhe inventarit të cilat barten në Agjenci.

Neni 31

Drejtori i Byrosë për rezervat e mallrave me fillimin e punës së Agjencisë vazhdon ta kryejë funksionin si drejtor i Agjencisë.

Neni 32

Dispozitat e parapara me këtë ligj, do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Deri në ditën e hyrjes në fuqi të dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni vazhdojnë të zbatohen dispozitat të cilat janë në fuqi.

Neni 33

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji shfuqizohet Ligji për rezervat e mallrave ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 68/2004).

Neni 34

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të fillojë të zbatohet pas gjashtë muajsh nga dita e hyrjes së tij në fuqi.

1555.

Vрз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА СЕМЕЈСТВОТО

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за семејството, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 јули 2008 година.

Бр. 07-2699/1
4 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА СЕМЕЈСТВОТО

Член 1

Во Законот за семејството ("Службен весник на Република Македонија" број 80/92, 9/96, 38/2004 и 33/2006), во членот 1 зборовите: "нарушените односи и насилството во бракот и семејството" се заменуваат со зборовите: "семејното насилство", а на крајот на реченицата се додаваат зборовите: "и постапката за изрекување на привремена мерка за заштита од семејно насилство".

Член 2

Во членот 4 ставот 2 се менува и гласи:
"Републиката обезбедува заштита од семејно насилство."

Член 3

Во членот 14 став 1 зборовите: "насилството во бракот и семејството" се заменуваат со зборовите: "семејното насилство".

Член 4

По членот 94 насловот на Главата VI-a "Нарушени односи и насилство во бракот и семејството" се менува и гласи: "Семејно насилство".

Член 5

Членот 94-а се брише.

Член 6

Во членот 94-б ставот 2 се менува и гласи:
"Под семејно насилство се подразбира малтретирање, навредување, загрозување на сигурноста, телесно повредување, полово или друго психолошко или физичко насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв спрема:

- брачниот другар, родителите или децата или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство,
- поранешен брачен другар или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи, вклучувајќи ги односите кои настануваат со посвојувањето и старателството,
- браќа и сестри, полубраќа и полусестри,
- постарите членови во семејството или заедничкото домаќинство и

- лица - членови на семејството или заедничкото домаќинство чија деловна способност е делумно или целосно одземена."

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

"Под блиски лични односи, во смисла на овој закон, се подразбираат лични односи меѓу лица од различен пол кои се или биле во партнерски односи, а не живеат во вонбрачна заедница."

Ставот 3 се брише.

Член 7

Членот 94-в се менува и гласи:

"Жртва на семејно насилство може да биде кое било лице од членот 94-б на овој закон, без оглед на пол и возраст.

Извршител на семејно насилство може да биде кое било лице од членот 94-б на овој закон."

Член 8

Во членот 94-г ставот 1 се менува и гласи:

"Центарот за социјална работа секогаш кога има сознание дека над лице е сторено семејно насилство, сам или на барање на лицето или член на неговото семејство презема мерки на заштита на жртвата на семејно насилство."

Во ставот 2 зборовите: "во семејството" се брише.

Во ставот 4 бројот "48" се заменува со бројот "72".

Во ставот 5 зборовите: "во семејството" се бришат.

Во ставот 5 точката 8 се менува и гласи:

"8) покренува постапки пред надлежниот суд и презема мерки кои произлегуваат од односите меѓу родители и деца;"

По ставот 5 се додаваат два нови става 6 и 7, кои гласат:

"Здружение на граѓани, регистрирано за остварување на цели и задачи од областа на социјалната заштита, само или во соработка со центарот за социјална работа, може да ги преземе мерките на заштита утврдени во ставот 5 на овој член, освен мерките на заштита утврдени во точките 8 и 9. Здружението на граѓани е должно за преземените мерки во рок од 24 часа да го извести центарот за социјална работа, надлежен според местото на живеење на лицето жртва на семејно насилство.

Центарот за социјална работа по добивањето на известувањето од ставот 6 на овој член во рок од 24 часа изготвува соодветно решение. Здружението на граѓани е должно во рок од 72 часа од како се преземени мерките за заштита, целокупната документација да ја достави до центарот за социјална работа заради негово натамошно постапување."

Ставот 6 се брише.

Член 9

Во член 94-д пред ставот 1 се додава нов став 1, кој гласи:

"Жртвата на семејно насилство може да поднесе предлог за изрекување на привремена мерка на заштита до надлежниот суд непосредно или преку центарот за социјална работа."

Во ставот 1 кој станува став 2 зборот "барање" се заменува со зборот "предлог".

Во ставот 2 кој станува став 3 зборот "барањето" се заменува со зборот "предлогот", а бројот "1" се заменува со бројот "2".

Член 10

Во член 94-ѓ зборот "барањето" се заменува со зборот "предлогот".

Член 11

Во членот 94-е воведната реченица се менува и гласи: "Надлежниот суд на сторителот на семејното насилство може да му ги изрече следниве привремени мерки на заштита:"

Член 12

Во членот 94-ж ставот 1 се менува и гласи:

"Предлог за изрекување на привремена мерка може да се поднесе без оглед дали се води кривична постапка."

Ставот 3 се брише.

Член 13

Во членот 94-з став 1 по зборот "трае" се додаваат зборовите: "најмалку три месеца, а".

Член 14

Во членот 94-и ставови 1 и 2 по зборовите: "центарот за социјална работа" се додаваат зборовите: "односно жртвата на семејно насилство".

Член 15

Во членот 124 по ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

"Републиката обезбедува заштита и на малолетни лица жртви на трговија со луѓе."

Член 16

По членот 177 се додава нова Глава V-a "СТАРАТЕЛСТВО НАД МАЛОЛЕТНИ ЛИЦА - ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ" и 16 нови члена 177-а, 177-б, 177-в, 177-г, 177-д, 177-ѓ, 177-е, 177-ж, 177-з, 177-с, 177-и, 177-ј, 177-к, 177-л, 177-љ и 177-м, кои гласат:

"V-a

СТАРАТЕЛСТВО НАД МАЛОЛЕТНИ ЛИЦА - ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Член 177-а

Дете - жртва на трговија со луѓе е малолетно лице до 18 години кое со или без негова согласност, на кој било начин, станало жртва на трговија со луѓе заради експлоатација.

Во случај на несигурност за возраста на жртвата и кога постојат причини да се верува дека таа е дете, се смета дека е дете и додека се чека да се потврди неговата возраст, му се изрекуваат мерки на заштита коишто се предвидени за дете - жртва на трговија со луѓе.

Член 177-б

Центарот за социјална работа секогаш кога ќе добие известување од Министерството за внатрешни работи дека е идентификувано малолетно лице - жртва на трговија со луѓе, веднаш презема мерки за заштита на личноста, правата и интересите на детето и го става под старателство.

За старател на малолетно лице - жртва на трговија со луѓе се поставува лице кое е обучено за работа со деца - жртви на трговија со луѓе.

Член 177-в

Центарот за социјална работа, во извршувањето на своите работи, е должен да:

- соработува со Министерството за внатрешни работи, јавниот обвинител, старателот, семејството, родителите и други органи, установи, институции и лица кои можат да му помогнат во осварувањето на најдобриот интерес на детето,

- направи процена на подобноста на семејството,
- го следи однесувањето на детето,
- дава стручна помош на семејството и детето и
- ги презема сите мерки за кои цени дека се во најдобар интерес на детето.

Член 177-г

Старателот од членот 177-б став 2 на овој закон во извршувањето на своите должности соработува со центарот за социјална работа, Министерството за внатрешни работи, јавниот обвинител и други релевантни институции и установи, кои се надлежни да преземаат дејствија за заштита на личноста, правата и интересите на детето.

Член 177-д

Старателот на малолетно лице - жртва на трговија со луѓе е должен да се грижи како родител за личноста, правата и интересите на детето под старателство, а посебно:

- да ја чува тајноста на идентитетот на детето и
 - да ја чува тајноста на идентитетот на семејството.
- Старателот на дете - жртва на трговија со луѓе, во заштитата на детето, е должен да:
- обезбеди детето да добие здравствена и психо-социјална помош и заштита,
 - го придружува детето до безбедното место на згрижување,
 - обезбеди за детето целосна и навремена правна помош и заштита,
 - извади лични документи за детето,
 - обезбеди детето да ги добие сите информации на својот мајчин јазик,
 - помогне во процесот на пронаоѓањето и враќањето на детето во семејството или враќање во земјата на потекло,
 - преземе мерки за продолжување на образованието,
 - биде во постојан контакт со центарот за социјална работа,
 - доставува редовно извештаи за преземените дејствија и
 - преземе други мерки за заштита на личноста, правата и интересите на детето, водејќи се секогаш од најдобриот интерес на детето.

Член 177-ѓ

Старателот над дете - жртва на трговија со луѓе, може само со одобрение на центарот за социјална работа, покрај работите од членот 177-д на овој закон, да:

- го смести детето кај другиот родител, друго лице или во установа,
- го промени местото на престој на детето,
- го врати во матичното семејство,
- го врати во матичната држава,
- обезбеди здравствена и психо-социјална помош и
- преземе дејствија или да донесе одлуки кои се од значење за животот, здравјето и личноста на детето.

Член 177-е

Дете - жртва на трговија со луѓе по пополнување на 15 години возраст ги има овластувањата утврдени во членот 162 од овој закон.

За дете - жртва на трговија со луѓе - странец во Република Македонија, во однос на правото на вработување или вршење на самостојна дејност, соодветно се применуваат одредбите од Законот за вработување и работа на странци.

Малолетникот од ставовите 1 и 2 на овој член за прашањата кои се однесуваат на изборот на вработување и за секое движење, треба да го извести старателот.

Член 177-ж

Ако детето - жртва на трговија со луѓе е државјанин на Република Македонија и неговото семејство живее на територијата на Република Македонија, центарот за социјална работа во соработка со Министерството за

внатрешни работи ќе го пронајде семејството и ќе направи проценка на подобноста на семејството, со цел за враќање на детето во семејството.

Ако детето - жртва на трговија со луѓе е странски државјанин центарот за социјална работа, во соработка со надлежните органи, ќе го пронајде семејството и во консултација со надлежните служби на државата чиј државјанин е детето, ќе преземе мерки за заштита на личноста, правата и интересите на детето и детето ќе го подготви за враќање во државата.

Член 177-з

Ако врз основа на процената од членот 177-ж став 1 на овој закон центарот за социјална работа оцени дека враќањето на детето во семејството не го доведува во опасност здравјето и животот на детето и истото е во најдобар интерес на детето, веднаш ќе го врати детето во семејството.

Ако врз основа на процената од членот 177-ж став 1 на овој закон центарот за социјална работа оцени дека враќањето на детето во семејството го загрозува здравјето и животот на детето или на неговото семејство, односно дека враќањето на детето не е во најдобар интерес на детето, ќе најде друго времево сместување.

Ако поради ненаоѓање на семејството, смрт на родителите, вклученост на родителите во кривичното дело трговија со луѓе или од кои било причини, не е можно враќањето на детето во неговото семејство, центарот за социјална работа е должен веднаш да го згрижи детето.

Сместувањето од ставовите 2 и 3 на овој член трае додека се отстранат причините поради кои детето не е вратено во семејството, односно додека се пронајдат родителите на детето или негови роднини кои ќе сакаат да се грижат за него, или додека се утврди дека родителите не се вмешани во кривичното дело.

По отстранување на причините од ставовите 2 и 3 на овој член детето веднаш се враќа во семејството.

Член 177-с

Центарот за социјална работа секогаш кога има сознанија дека постои опасност од вклучување на дете во трговија со луѓе или во друг вид присилна работа, додека се наоѓа во семејството, по службена должност ќе донесе решение за надзор над вршењето на родителското право во поглед на сите деца или само во поглед на некое од нив.

Центарот за социјална работа ќе донесе решение за постојан надзор над вршењето на родителското право, по службена должност и во случаите кога детето - жртва на трговија со луѓе е вратено во матичното семејство.

Времетраењето на надзорот над вршењето на родителското право од ставовите 1 и 2 на овој член ќе трае додека траат причините поради кои истиот е определен, но не подолго од една година.

Член 177-и

Центарот за социјална работа доколку има сознанија дека родителите учествувале во вклучување на детето во трговија со луѓе или во друг вид присилна работа, со решение ќе го одземе детето од родителот или родителите и ќе го довери на чување и воспитување на другиот родител, на друго лице или установа.

Член 177-ј

На родителот кој на кој било начин учествувал во вклучување на детето во трговија со луѓе или во друг вид присилна работа, по прибавено мислење од центарот за социјална работа, му се одзема вршењето на родителското право со решение на судот, во вонпроцесна постапка.

На родителот може да му биде одземено вршењето на родителското право во поглед на сите деца или во поглед на некое од нив.

Член 177-к

Старателот на дете - жртва на трговија со луѓе е должен на центарот за социјална работа да доставува извештај за својата работа, еднаш неделно, како и тогаш кога тоа тој ќе го побара.

Од извештајот на старателот треба да се види неговата грижа за детето, потребите на детето, преземените дејствија, здравствената состојба на детето, предлози за подобрување на здравствената состојба, доколку тоа е потребно, контактите со другите органи доколку ги имало, проблемите со лицата кои го принудиле детето на ова дело и друго, од што може да се утврди комплетната состојба на детето и неговите потреби.

Член 177-л

Помошта на дете - жртва на трговија со луѓе и на семејството се дава без оглед на вера, раса, пол, национална припадност или социјално потекло, генетски карактеристики, јазик, религија, психички или физички способности, сексуална ориентација, возраст и друго.

Член 177-љ

Дејствијата кои ги преземаат и помошта која ја даваат центарот за социјална работа и старателот, заради заштита на детето - жртва на трговија со луѓе, секогаш треба да е прилагодена на возраста на детето и неговата зрелост да го сфати значењето на делото и да е во најдобар интерес на детето.

Член 177-м

Старателството над дете - жртва на трговија со луѓе престанува со враќање на детето во семејството, со смрт на старателот, смрт на детето - жртва на трговија со луѓе, по барање на старателот, родителите или по одлука на центарот за социјална работа."

Член 17

Во членот 279-а став 2 зборовите: "барањето од член 94-е" се заменуваат со зборовите: "предлогот од членот 94-д".

Член 18

Во членот 279-в ставови 1 и 2 зборот "барањето" се заменува со зборот "предлогот", а по зборот "работа" се додаваат зборовите: "односно на жртвата на семејното насилство".

Член 19

Во членот 279-д по зборот "трае" се додаваат зборовите: "најмалку три месеца, а "

Член 20

Во членот 279-ѓ по зборот "работа" се додаваат зборовите: "односно на жртвата на семејното насилство".

Член 21

Насловот на Главата V-6 "Казнени одредби" се менува и гласи: "ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ".

Член 22

Членот 279-з се менува и гласи:

„Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичко лице што нема да постапи согласно со обврските од членот 94-г став 3 на овој закон.

Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок и на правно лице што нема да постапи согласно со обврските од членот 94-г став 3 на овој закон.

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице од ставот 2 на овој член.“

Член 23

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецистен текст на Законот за семејството.

Член 24

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR FAMILJEN

Neni 1

Në Ligjin për familjen ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 80/92, 9/96, 38/2004 dhe 33/2006) në nenin 1 fjalët: "marrëdhëniet e prishura dhe dhuna në jetën bashkëshortore dhe në familje" zëvendësohen me fjalët: "dhuna familjare" ndërsa në fund të fjalisë shtohen fjalët: "dhe procedura për shqiptimin e masës së përkohshme për mbrojtje nga dhuna familjare".

Neni 2

Në nenin 4 paragrafi 2 ndryshohet si vijon:
"Republika siguron mbrojtje nga dhuna familjare."

Neni 3

Në nenin 14, paragrafi 1 fjalët: "dhuna në jetën bashkëshortore dhe familje" zëvendësohen me fjalët: "dhuna familjare".

Neni 4

Në nenin 94 titulli i Kreut VI-a: "Marrëdhëniet e prishura dhe dhuna në jetën bashkëshortore dhe familje" zëvendësohet me: "Dhuna familjare"

Neni 5

Neni 94-a shlyhet.

Neni 6

Në nenin 94-b paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Me dhunë familjare nënkuptohet maltretimi, fyerja, rrezikimi i sigurisë, dëmtimi trupor, dhuna gjinore ose dhuna tjetër psikologjike ose fizike me të cilën nxitet ndjenja e pasigurisë, rrezikim ose frikë ndaj:

- bashkëshortit, prindërve ose fëmijëve ose personave të tjerë të cilët jetojnë në bashkësi martesore ose jashtëmartesore ose në amvisërinë e përbashkët,
- ish-bashkëshortit ose personave të cilët kanë fëmijë të përbashkët ose ndodhen në marrëdhënie të afërta personale, duke i përfshirë edhe marrëdhëniet që lindin me adoptim dhe kujdestari,
- vëllezërve dhe motrave, vëllezërve dhe motrave prej babait ose prej nënës,
- anëtarëve më të moshuar të familjes ose amvisërisë së përbashkët dhe
- personave – anëtarë të familjes ose të amvisërisë së përbashkët të cilët e kanë humbur aftësinë e punës pjesërisht ose tërësisht.

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3 si vijon:

“Me marrëdhënie të afërta personale në kuptimin e këtij ligji nënkuptohen marrëdhëniet personale ndërmjet personave me gjini të kundërt të cilët janë ose kanë qenë në marrëdhënie partneriteti, ndërsa nuk jetojnë në bashkësi jashtëmartesore.”

Paragrafi 3 shlyhet.

Neni 7

Neni 94-v ndryshohet si vijon:

“Viktimë e dhunës në familje mund të jetë cilido person nga neni 94-b i këtij ligji, pa marrë parasysh gjininë dhe moshën.

Kryerës i dhunës familjare mund të jetë cilido person nga neni 94-b i këtij ligji.”

Neni 8

Në nenin 94-g paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

“Qendra për punë sociale çdo herë kur është e njoftuar se ndaj personit është kryer dhunë familjare, vetë ose me kërkesë të personit ose anëtarit të familjes së tij, ndërmerr masa për mbrojtjen e viktimës së dhunës familjare.”

Në paragrafin 2 fjalët: “në familje” shlyhen.

Në paragrafin 4 numri “48” zëvendësohet me numrin “72”.

Në paragrafin 5 fjalët: “në familje” shlyhen.

Në paragrafin 5 pika 8 ndryshohet si vijon:

“8) ngrit procedurë para gjykatës kompetente dhe ndërmerr masa të cilat dalin nga marrëdhëniet ndërmjet prindërve dhe fëmijëve”

Pas paragrafit 5 shtohen dy paragrafë të rinj 6 dhe 7, si vijojnë:

“Shoqata e qytetarëve, e regjistruar për realizimin e qëllimeve dhe detyrave nga sfera e mbrojtjes sociale, vetë ose në bashkëpunim me qendrën për punë sociale, mund t'i ndërmarrë masat për mbrojtje të përcaktuara në paragrafin 5 të këtij neni, përveç masave për mbrojtje të përcaktuara në pikat 8 dhe 9. Shoqata e qytetarëve është e detyruar për masat e ndërmarra brenda 24 orëve ta njoftojë qendrën për punë sociale, kompetente sipas vendbanimit të personit - viktimë e dhunës familjare.

Qendra për punë sociale pas marrjes së njoftimit nga paragrafi 6 i këtij neni, në afat prej 24 orësh përgatit vendim përkatës. Shoqata e qytetarëve është e detyruar që në afat prej 72 orësh nga marrja e masave për mbrojtje, dokumentacionin e tërë t'ia dorëzojë qendrës për punë sociale për shkak të veprimt të mëtejme.”

Paragrafi 6 shlyhet.

Neni 9

Në nenin 94-d para paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 1 si vijon:

“Viktima e dhunës familjare mund t'i paraqesë propozim për shqiptimin e masës së përkohshme për mbrojtje gjykatës kompetente drejtpërdrejtë ose përmes qendrës për punë sociale.”

Në paragrafin 1 i cili bëhet paragrafi 2 fjala “kërkesë” zëvendësohet me fjalën “propozim”.

Në paragrafin 2 i cili bëhet paragrafi 3 fjala “kërkesa” zëvendësohet me fjalën “propozim” ndërsa numri “1” zëvendësohet me numrin “2”.

Neni 10

Në nenin 94-gj fjala “kërkesa” zëvendësohet me fjalën “propozim”.

Neni 11

Në nenin 94-e fjalia hyrëse ndryshohet si vijon:

“Gjykata kompetente, kryerësit të dhunës familjare mund t'ia shqiptojë masat e përkohshme për mbrojtje si vijojnë.”

Neni 12

Në nenin 94-zh, paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

“Propozimi për shqiptimin e masës së përkohshme mund të paraqitet pa marrë parasysh se a mbahet procedurë penale.”

Paragrafi 3 shlyhet.

Neni 13

Në nenin 94-z, paragrafi 1, pas fjalës: “zgjat” shtohen fjalët: “së paku tre muaj, ndërsa”.

Neni 14

Në nenin 94-i, në paragrafët 1 dhe 2 pas fjalëve: “qendra për punë sociale” shtohen fjalët: “gjegjësisht viktima e dhunës familjare”.

Neni 15

Në nenin 124, pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3 si vijon:

“Republika siguron mbrojtjen edhe të personave të mitur- viktima të trafikut me njerëz.”

Neni 16

Në nenin 177 shtohet Kreu i ri V-a “KUJDESTARIA MBI PERSONAT E MITUR-VIKTIMA TË TRAFIKUT ME NJERËZ” dhe 16 nene të reja: 177-a, 177-b, 177-v, 177-g, 177-d, 177-gj, 177-e, 177-zh, 177-z, 177-x, 177-i, 177-j, 177-k, 177-l, 177-ll dhe 177-m, si vijojnë:

“V-a

KUJDESTARIA MBI PERSONAT E MITUR-VIKTIMA TË TRAFIKUT ME NJERËZ

Neni 177-a

Fëmijë-viktimë e trafikut me njerëz është personi i mitur deri në moshën 18 vjeçare, i cili me ose pa pëlqimin e tij, në çfarëdo mënyre, është bërë viktimë e trafikut me njerëz me qëllim të eksploatimit.

Në rast të pasigurisë për moshën e viktimës dhe kur ekzistojnë shkaqe të besohet se ai është fëmijë, mendohet se është fëmijë dhe derisa pritet të konfirmohet mosha e tij, i shqiptohen masa për mbrojtje të cilat janë të parapara për fëmijën-viktimë të trafikut me njerëz.

Neni 177-b

Qendra për punë sociale çdo herë kur do të marrë njoftim nga Ministria e Punëve të Brendshme, se është identifikuar person i mitur-viktimë e tregtisë me njerëz, menjëherë merr masa për mbrojtjen e personit, të drejtave dhe interesave të fëmijës dhe e vendos nën kujdestari.

Për kujdestar të personit të mitur – viktimë e tregtisë me njerëz caktohet personi i cili është i përgatitur për punë me fëmijët-viktima të trafikut me njerëz.

Neni 177-v

Qendra për punë sociale, gjatë kryerjes së punëve të veta, është e detyruar:

- të bashkëpunojë me Ministrinë e Punëve të Brendshme, prokurorin publik, kujdestarin, familjen, prindërit dhe organet tjera, drejtoritë, institucionet dhe personat të cilët mund t'i ndihmojnë në realizimin e interesit më të mirë të fëmijës,
- të bëjë vlerësimin e përshtatshmërisë së familjes,
- ta përcjellë sjelljen e fëmijës,
- t'i japë ndihmë profesionale familjes dhe fëmijës dhe
- t'i ndërmarrë të gjitha masat për të cilat vlerëson se janë me interes më të mirë për fëmijën.

Neni 177-g

Kujdestari nga neni 177-b, paragrafi 2 i këtij ligji, gjatë kryerjes së punëve të veta bashkëpunon me: qendrën për punë sociale, Ministrinë e Punëve të Brendshme, prokurorin publik dhe institucione dhe drejtori të tjera relevante, të cilat janë kompetente për marrjen e veprimeve për mbrojtjen e personit, të drejtave dhe interesave të fëmijës.

Neni 177-d

Kujdestari i personit të mitur-viktimë e trafikut me njerëz, është i detyruar të kujdeset si prind për personin, të drejtat dhe interesat e fëmijës nën kujdestari, e veçanërisht:

- ta ruajë fshehtësinë e identitetit të fëmijës dhe
- ta ruajë fshehtësinë e identitetit të familjes.

Kujdestari i fëmijës-viktimë e trafikut me njerëz, në mbrojtjen e fëmijës, është i detyruar:

- të sigurojë që fëmija të fitojë ndihmë mjekësore dhe psikosociale dhe mbrojtje,
- ta mbajë fëmijën pranë vendit të sigurtë për kujdes,
- të sigurojë për fëmijën ndihmë dhe mbrojtje të plotë juridike dhe me kohë,
- të nxjerrë dokumente personale për fëmijën,
- të sigurojë që fëmija t'i marrë të gjitha informatat në gjuhën e vet amëtare,
- të ndihmojë në procesin e gjetjes dhe kthimit të fëmijës në familje ose kthimin e fëmijës në vendin e origjinës,
- të ndërmarrë masa për vazhdimin e shkollimit,
- të jetë në kontakt të vazhdueshëm me qendrën për punë sociale,
- rregullisht të paraqesë raporte për veprimet e ndërmarrura dhe
- të ndërmarrë masa të tjera për mbrojtjen e personit, të drejtave dhe interesave të fëmijës, duke u shtyrë gjithmonë nga interesi më i mirë për fëmijën.

Neni 177-gj

Kujdestari i fëmijës-viktimë e trafikut me njerëz, vetëm me miratimin e qendrës për punë sociale, krahas punëve nga neni 177-d të këtij ligji, mund:

- ta vendosë fëmijën te prindi tjetër, te personi tjetër ose në institucion,
- ta ndërrojë vendbanimin e fëmijës,
- ta kthejë në familjen amë,
- ta kthejë në shtetin amë,
- të sigurojë ndihmë sociale dhe psikosociale dhe
- të ndërmarrë veprime ose të marrë vendime, të cilat janë me rëndësi për jetën, shëndetin dhe personin e fëmijës.

Neni 177-e

Fëmija-viktimë e trafikut me njerëz, pas moshës 15 vjeçare, i ka autorizimet e përcaktuara në nenin 162 të këtij ligji.

Për fëmijën-viktimë e trafikut me njerëz-i huaj në Republikën e Maqedonisë, lidhur me të drejtën e punësimit ose kryerjen e veprimtarisë së mëvetësishme, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e Ligjit për punësim dhe punë me të huajt.

I mituri nga paragrafi 1 dhe nga paragrafi 2 i këtij ligji për çështjet që kanë të bëjnë me zgjedhjen për punësim dhe për çdo lëvizje, duhet ta njoftojë kujdestarin.

Neni 177-zh

Nëse fëmija-viktimë e trafikut me njerëz është shtetas i Republikës së Maqedonisë dhe familja e tij jeton në territorin e Republikës së Maqedonisë, qendra për punë sociale në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Brendshme, do ta gjejë familjen dhe do të bëjë vlerësimin e gjendjes së familjes, me qëllim të kthimit të fëmijës në familje.

Nëse fëmija viktimë e trafikut me njerëz është shtetas i huaj, qendra për punë sociale, në bashkëpunim me organet kompetente, do ta gjejë familjen dhe në konsultim me shërbimet

kompetente shtetas i të cilave është fëmija, do të ndërmarrë masa për mbrojtjen e fëmijës, të drejtave dhe interesave të fëmijës dhe do ta përgatisë fëmijën për kthim në shtet.

Neni 177-z

Nëse në bazë të vlerësimit nga paragrafi 1 i nenit 177-zh, qendra për punë sociale, vlerëson se kthimi i fëmijës në familje, nuk e rrezikon shëndetin dhe jetën e fëmijës dhe e njëjta është në interes më të mirë për fëmijën, menjëherë do ta kthejë fëmijën në familje.

Nëse në bazë të vlerësimit nga paragrafi 1 i nenit 177-zh, qendra për punë sociale, vlerëson që kthimi i fëmijës në familje, e rrezikon shëndetin dhe jetën e fëmijës ose të familjes së tij, gjegjësisht që kthimi i fëmijës nuk është në interes më të mirë për fëmijën, do të gjejë strehim tjetër të përkohshëm.

Nëse për shkak të mosgjetjes së familjes, vdekjes së prindërve, kycjen e prindërve në veprën penale trafik me njerëz, ose për çfarëdo shkaqesh, nuk është e mundur kthimi i fëmijës në familjen e vet, qendra për punë sociale është e detyruar që menjëherë të kujdeset për fëmijën.

Strehimi nga paragrafët 2 dhe 3 të këtij neni zgjat derisa të mënjanohe shkaqet për të cilat fëmija nuk është kthyer në familje, gjegjësisht, derisa të gjenden prindërit e fëmijës ose farefisi i tij që do të dojë të kujdeset për të, ose derisa të konfirmohet se prindërit nuk janë të përzier në veprën penale.

Pas mënjanimi të shkaqeve nga paragrafët 2 dhe 3 të këtij neni, fëmija menjëherë kthehet në familje.

Neni 177-x

Qendra për punë sociale, çdo herë kur është e njoftuar se ekziston rreziku i kycjes së fëmijës në trafikun me njerëz ose në lloj tjetër të punës së dhunshme, derisa gjendet në familje, me detyrë zyrtare, do të marrë aktvendim për mbikëqyrjen e kryerjes së të drejtës prindërore në lidhje me të gjithë fëmijët ose në lidhje vetëm me ndonjërin prej tyre.

Qendra për punë sociale, do të marrë aktvendim për mbikëqyrjen e vazhdueshme të kryerjes të së drejtës prindërore, me detyrë zyrtare dhe në rastet kur fëmija-viktimë e trafikut me njerëz është kthyer në familjen amë.

Kohëzgjatja e mbikëqyrjes së kryerjes të së drejtës prindërore nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, do të zgjasë derisa të zgjasin shkaqet nga të cilat i njëjti është përcaktuar, por jo më gjatë se një vit.

Neni 177-i

Qendra për punë sociale, nëse është e njoftuar se prindërit kanë marrë pjesë në kycjen e fëmijës në trafikun me njerëz ose në lloj tjetër të punës së dhunshme me aktvendim do ta marrë fëmijën nga prindi ose nga prindërit dhe do t'ia besojë për ruajtje dhe edukim prindit tjetër, personit ose institucionit tjetër.

Neni 177-j

Prindit, i cili në çfarëdo mënyre ka marrë pjesë në kycjen e fëmijës në trafikun me njerëz ose në lloj tjetër të punës së dhunshme, pas marrjes së mendimit nga qendra për punë sociale, i merret kryerja e së të drejtës prindërore me aktvendim të gjyqit, në procedurë jashtëprocedurale.

Prindit mund t'i merret kryerja e së drejtës prindërore në lidhje me të gjithë fëmijët ose në lidhje me ndonjërin prej tyre.

Neni 177-k

Kujdestari i fëmijës-viktimë e trafikut me njerëz, është i detyruar që qendrës për punë sociale t'i paraqesë raport për punën e vet, njëherë në javë, si dhe atëherë kur ai do ta kërkojë këtë.

Nga raporti i kujdestarit duhet të shihet kujdesi i tij për fëmijën, nevojat e fëmijës, veprimet e ndërmarrura, gjendja shëndetësore e fëmijës, propozimet për përmirësimin e gjendjes shëndetësore, nëse kjo është e nevojshme,

kontaktet me organet e tjera nëse i ka pasur, problemet me personat të cilët e kanë detyruar fëmijën në këtë vepër dhe të tjera, nga çka mund të vërtetohet gjendja complete e fëmijës dhe nevojat e tij.

Neni 177-I

Ndihma ndaj fëmijës-viktimë e trafikut me njerëz dhe familjes, jepet pa marrë parasysh besimin, racën, gjininë, përkatësinë kombëtare ose origjinën sociale, karakteristikat gjenetike, gjuhën, religjionin, aftësitë psikike ose fizike, orientimin seksual, moshën etj.

Neni 177-II

Veprimet të cilat i ndërmarrin dhe ndihma të cilën e japin qendra për punë sociale dhe kujdestari, për mbrojtjen e fëmijës-viktimë të trafikut me njerëz, çdo herë duhet t'i përshtaten moshës së fëmijës dhe pjekurisë së tij që ta kuptojë rëndësinë e veprës dhe të jetë në interes më të mirë të fëmijës.

Neni 177-m

Kujdestaria ndaj fëmijës-viktimë e trafikut me njerëz, pushon me kthimin e fëmijës në familje, me vdekjen e kujdestarit, vdekjen e fëmijës-viktimë e trafikut me njerëz, me kërkesën e kujdestarit, prindërve ose me vendimin e qendrës për punë sociale."

Neni 17

Në nenin 279-a, paragrafi 2 fjalët: "kërkesa nga neni 94-e" zëvendësohen me fjalët: "propozimi nga neni 94-d".

Neni 18

Në nenin 279-v, paragrafët 1 dhe 2 fjala "kërkesa" zëvendësohet me fjalën "propozimi", ndërsa pas fjalës "punë" shtohen fjalët: "gjegjësisht të viktimës së dhunës familjare".

Neni 19

Në nenin 279 pas fjalës "zgjat" shtohen fjalët: "së paku tre muaj, ndërsa".

Neni 20

Në nenin 279-gj pas fjalës "puna" shtohen fjalët: "gjegjësisht të viktimës së dhunës familjare".

Neni 21

Titulli i Kreut V-b që është "Dispozita ndëshkuese" ndryshohet si vijon: "DISPOZITA PËR KUNDËRVAJTJE"

Neni 22

Neni 279-z ndryshohet si vijon:
"Gjobë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit fizik i cili nuk do të veprojë në pajtim me obligimet nga neni 94-g, paragrafi 3 i këtij ligji.

Gjobë në shumë prej 3.000 deri në 5.000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje edhe personit juridik i cili nuk do të veprojë në pajtim me obligimet nga neni 94-g, paragrafi 3 i këtij neni.

Gjobë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje edhe personit përgjegjës te personi juridik nga paragrafi 2 i këtij neni.

Neni 23

Autorizohet Komisioni juridiko-ligjdhënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për familjen.

Neni 24

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1556.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНИ РЕЗЕРВИ НА НАФТА И НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ

Се прогласува Законот за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 јули 2008 година.

Бр. 07-2698/1
4 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНИ РЕЗЕРВИ НА НАФТА И НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат формирањето, чувањето, обновувањето и користењето на задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати, надлежностите на Дирекцијата за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати, и други прашања од значење за задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати.

Член 2

(1) Задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати (во натамошниот текст: задолжителни резерви) се формираат со цел обезбедување на услови за интервентно снабдување на пазарот со нафта и нафтени деривати, во случај на нарушување на енергетската сигурност на државата предизвикана од нарушувања во снабдувањето од поголеми размери.

(2) Формирањето, чувањето, обновувањето и користењето на задолжителни резерви од ставот (1) на овој член се однесува за:

- суропа нафта,
- сите видови моторни и авио бензини,
- сите видови дизел гориво и керозин,
- ЕЛ - масло за домаќинство,
- ТНГ и
- мазут.

Член 3

За вршење на управните, стручните и другите работи во врска со задолжителните резерви се основа Дирекцијата за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати (во натамошниот текст: Дирекцијата).

ІІ. ФОРМИРАЊЕ, ЧУВАЊЕ, ОБНОВУВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА ЗАДОЛЖИТЕЛНИТЕ РЕЗЕРВИ

Член 4

(1) Формирање, чување и обновување на задолжителните резерви се врши врз основа на среднорочна и годишна програма.

(2) Владата на Република Македонија на предлог на Дирекцијата, ја донесува среднорочната програма за формирање на задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати, изградба, одржување и купување на складишни капацитети.

(3) Среднорочната програма, се донесува за период од пет години.

(4) Дирекцијата врз основа на среднорочната програма, донесува годишна програма за формирање, чување, обновување и користење на задолжителните резерви, по претходно прибавено мислење од министерството надлежно за работите од областа на енергетиката.

(5) Дирекцијата со годишната програма ги утврдува видот, количината и вредноста на нафтените деривати кои се набавуваат и обновуваат.

(6) Годишната програма за наредната година се донесува најдоцна до крајот на тековната година.

Член 5

(1) Задолжителните резерви се формираат постепено според потрошувачката на одделни видови нафтени деривати во претходната календарска година, согласно со Енергетскиот биланс на Република Македонија, при што вкупните количини на резервите на соодветен вид нафтен дериват треба да достигнат покриеност на остварена просечна дневна потрошувачка на тој нафтен дериват за период од 90 дена во претходната календарска година или 25% од вкупно остварената потрошувачка на соодветниот вид нафтен дериват во претходната календарска година.

(2) Динамиката на формирање на задолжителните резерви се утврдува врз основа на среднорочната и годишната програма.

(3) Задолжителните резерви се формираат со набавки кои ги врши Дирекцијата, согласно со закон.

Член 6

Задолжителните резерви може да се формираат и чуваат во форма на сурова нафта или полупроизводи, при што за да се задоволи условот од членот 5 на овој закон, во определувањето на количините на сурова нафта или полупроизводи за оваа намена, се зема предвид остварениот рандман на производство на нафтени деривати во претходната година и планот за производство на нафтени деривати за тековната година.

Член 7

(1) Задолжителните резерви се должни да ги чуваат трговските друштва кои вршат преработка на сурова нафта и производство на нафтени деривати, или вршат увоз на сурова нафта, полупроизводи од сурова нафта и нафтени деривати и поседуваат лиценца за складирање на нафта и/или нафтени деривати (во натамошниот текст: трговски друштва).

(2) Директорот на Дирекцијата го утврдува начинот на распределба на количините на задолжителни резерви кои ќе ги чуваат и обновуваат трговските друштва, во согласност со висината на уплатениот надоместокот од членот 24 на овој закон како и потребата за територијална разместеност на задолжителните резерви.

(3) За чување и обновување на задолжителните резерви, директорот на Дирекцијата склучува договор со трговските друштва.

(4) На предлог на директорот на Дирекцијата, Владата на Република Македонија ја пропишува висината на надоместокот за чување како и надоместокот за евапорација согласно со утврдени стандарди.

(5) Задолжителни резерви ќе се чуваат во сопствени и/или изнајмени складишни капацитети (резервоари) на територија на Република Македонија и/или во земји членки на Европската унија.

(6) По исклучок, дел од задолжителните резерви може времено или трајно да бидат складирани и чувани во земја членка на Европската унија, во случај кога на територијата на Република Македонија не се располага со складишен капацитет (резервоари) за количините на задолжителните резерви од членот 2 на овој закон.

(7) За чување на задолжителни резерви надвор од територијата на Република Македонија, Владата на Република Македонија донесува одлука.

(8) Врз основа на одлуката од ставот (7) на овој член, меѓусебните права и обврски во врска со складирањето и чувањето на задолжителните резерви од ставот (6) на овој член се регулираат со билатерални договори меѓу Република Македонија и земјата членка на Европската унија во која времено или трајно се складираат или чуваат задолжителните резерви.

Член 8

(1) За задолжителни резерви не можат да се сметаат количините на сурова нафта во нафтоводи.

(2) За задолжителни резерви не можат да се сметаат количините на нафтени деривати во продуктоводи.

Член 9

(1) Во случај на нарушување на енергетската сигурност од членот 2 на овој закон, Владата на Република Македонија донесува одлука за видот, количината и цената на нафтените деривати кои ќе бидат продадени.

(2) Продажбата на нафтени деривати од ставот (1) на овој член ќе се изврши со купопродажен договор склучен меѓу директорот на Дирекцијата и трговските друштва, со првенствено право на купување, сразмерно на уделот со кој учествуваат трговските друштва во формирањето и чувањето на задолжителните резерви.

Член 10

(1) Трговските друштва не смеат задолжителните резерви да ги користат, отуѓат, да ја променат нивната намена и структура или на друг начин со нив да располагаат без претходна писмена согласност од Дирекцијата.

(2) Трговските друштва не смеат стоките од задолжителните резерви да ги користат како средства за обезбедување на побарувања кон трети лица, залог или кој било друг вид на обезбедување.

(3) Трговските друштва се должни на Дирекцијата или од неа определен субјект да му овозможат увид на задолжителните резерви и складиштата каде што се чуваат задолжителните резерви и да ја стават на увид и располагање документацијата во врска со работењето со задолжителните резерви.

III. ДИРЕКЦИЈА ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНИ РЕЗЕРВИ НА НАФТА И НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ

Член 11

(1) Дирекцијата е носител на правата, обврските и одговорностите во работењето со задолжителните резерви и е самостојна во вршење на работите од својата надлежност.

(2) Дирекцијата за својата работа одговара пред Владата на Република Македонија.

(3) Дирекцијата има својство на правно лице.

(4) Седиштето на Дирекцијата е во Скопје.

Член 12

(1) Со Дирекцијата раководи директор кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија.

(2) За директор може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови да има:

- завршено најмалку високо образование,

- најмалку пет години работно искуство од кои две години на раководна позиција и
- искуство од областа на нафтените деривати.

Член 13

(1) Директорот се именува со мандат од четири години, со можност за повторен избор.

(2) Директорот на Дирекцијата се разрешува пред истекот на мандатот, во следниве случаи:

- на негово барање,
- ако не работи и постапува според закон и актите на Дирекцијата или неоправдано не ги спроведува одлуките на Управниот одбор и Владата на Република Македонија или постапува во спротивност со нив,
- ако со својата несовесна и неправилна работа предизвика нарушување во вршењето на работите на Дирекцијата и причини штета,
- ако ги занемарува или не ги извршува обврските со што ќе настанат нарушувања во вршењето на дејноста на Дирекцијата,
- ако не достави извештај согласно со членот 14 од овој закон и
- ако во определените рокови не ги отстрани недостатоците и/или повторно има недостатоци и/или има финансиски загуби во работењето.

Член 14

Директорот на Дирекцијата ги врши следниве работи:

- ја претставува и застапува Дирекцијата,
- ја организира работата и раководи со стручните служби на Дирекцијата,
- ги имплементира одлуките на Управниот одбор и Владата на Република Македонија,
- се грижи за законито работење и трошење на финансиските средства,
- врши усогласување на деловните активности на Дирекцијата,
- предлага начин на распределба на количините на задолжителни резерви кои ќе ги чуваат и обновуваат трговските друштва,
- предлага среднорочна и годишна програма и годишен финансиски план,
- изготвува извештај за работата на Дирекцијата во претходната година,
- ги предлага на Управниот одбор и ги извршува општите акти за организација и систематизација на Дирекцијата,
- донесува поединечни акти за работењето на Дирекцијата,
- донесува поединечни акти за вработените од областа на работните односи,
- го пропишува начинот и постапката за вршење на контрола над спроведувањето на договорите за чување и обновување склучени со трговските друштва и
- одлучува за други прашања утврдени со закон и статут.

Член 15

(1) Директорот на Дирекцијата е должен секои шест месеца да доставува извештај за својата работа до Владата на Република Македонија.

(2) Во извештајот од ставот (1) на овој член директорот е должен особено да достави податоци за видот и обемот на работите извршени при вршењето на работите на Дирекцијата.

(3) Ако од извештајот за работата се утврдат недостатоци и/или загуби во финансиското работење на Дирекцијата директорот е должен истите да ги отстрани во наредните шест месеца.

Член 16

За реализација на своите активности Дирекцијата може согласно со закон да користи услуги на правни и физички лица од земјата и странство, специјализирани за тоа.

Член 17

(1) Со Дирекцијата управува Управен одбор, кој се состои од седум члена.

(2) Членовите на Управниот одбор на Дирекцијата ги именува Владата на Република Македонија. Пет члена на Управниот одбор се именуваат на предлог на министерот надлежен за работите од областа на економијата, од кои три члена на предлог на трговските друштва. Еден член предлага министерот надлежен за работите од областа на финансиите и еден член е на предлог на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија.

(3) Управниот одбор од редот на членовите именува претседател и заменик претседател на Управниот одбор на првата конститутивна седница.

(4) Мандатот на членовите на Управниот одбор трае четири години со можност за повторен избор.

Член 18

Управниот одбор на Дирекцијата ги има следниве надлежности:

- донесува статут на Дирекцијата,
- донесува деловник за работа на Дирекцијата,
- донесува годишна програма за формирање, чување и обновување на задолжителните резерви,
- утврдува критериуми за начинот на распределба на количините на задолжителни резерви кои ќе ги чуваат и обновуваат трговските друштва,
- усвојува годишен извештај за работа, годишен финансиски план и годишна сметка на Дирекцијата,
- предлага до Влада на Република Македонија среднорочна програма за формирање на задолжителни резерви на нафтни деривати, изградба, одржување и купување на складишни капацитети,
- до Владата доставува предлози по прашања од делокругот на работењето на Дирекцијата,
- дава предлози до Владата за донесување на одлуки од областа на задолжителните резерви,
- ги донесува општите акти за работењето на Дирекцијата,
- ги разгледува и одобрува извештаите за активностите на Дирекцијата,
- ја предлага висината на надоместокот за чување и евалуација на задолжителните резерви,
- му помага на директорот на Дирекцијата со давање на мислење и предлози за имплементација на програмата за работа и
- врши и други работи во согласност со овој закон и статутот на Дирекцијата.

Член 19

Стручните, административно-техничките, помошните и другите работи ги врши стручната служба на Дирекцијата.

Член 20

(1) Со статутот на Дирекцијата се регулира работењето и организацијата на Дирекцијата, надлежностите на Управниот одбор и на директорот на Дирекцијата, меѓусебните односи на директорот и Управниот одбор, како и други прашања од значење за работењето на Дирекцијата.

(2) Владата на Република Македонија дава согласност на статутот на Дирекцијата.

IV. ФИНАНСИРАЊЕ

Член 21

(1) Средствата наменети за покривање на трошоците за редовно работење на Дирекцијата, за формирање, чување и обновување на задолжителните резерви и купување или изградба и одржување на складишни капацитети, се обезбедуваат од:

- надоместокот за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати што се плаќа при увоз на нафтени деривати и при производство на нафтени деривати,
- средства оставрени врз основа на меѓународна соработка на програми и проекти,
- донации од домашни и странски правни и физички лица,
- фондации и подароци и
- други извори.

(2) Средствата од ставот (1) на овој член се приход на Дирекцијата и се уплаќаат на соодветна уплатна сметка, во рамките на трезорската сметка.

Член 22

(1) Задолжителните резерви од членот 5 на овој закон може да се дадат во залог за задолжување кај деловните банки, заради користење на кредитни линии за финансирање на изградба и обновување на резервоарски капацитети.

(2) За давање во залог на задолжителните резерви од ставот (1) на овој член одлучува Владата на Република Македонија.

Член 23

Владата на Република Македонија, го пропишува начинот за утврдување, пресметување и уплатување на надоместокот од членот 21 став (1) алинеја 1 на овој закон.

Член 24

(1) Висината на надоместокот од членот 21 став (1) алинеја 1 на овој закон што се плаќа при увоз на нафтени деривати и/или при производство на нафтени деривати се определува според видот и количината на произведените и/или увезени нафтени деривати.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член, Владата на Република Македонија го утврдува врз основа на следниве критериуми: обем на потрошувачка на нафтените деривати, временски период за формирање на задолжителните резерви на нафтени деривати, тип, вид, количина и цена на нафтените деривати.

(3) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (2) на овој член е производителот и/или увозникот на нафтени деривати.

(4) Надоместокот од ставот (2) на овој член, за производителот на нафтени деривати го пресметува самиот производител кој е должен да го уплати на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец во кој се пуштени нафтените деривати во правен промет и го прикажува одвоено во фактурата.

(5) Надоместокот од ставот (2) на овој член за увозникот на нафтени деривати го пресметува царинскиот орган при наплата на царинските давачки и го уплатува на сметката на Дирекцијата.

(6) Надоместокот од ставот (2) на овој член не се плаќа доколку количината на нафтени деривати што се фактурира се извезе.

(7) Во случај од ставот (6) на овој член, производителот што го фактурирал производот е должен кон фактурата да приложи извозна царинска декларација од извозникот како доказ дека количините на нафтени деривати на кои не е пресметан надоместокот се извезени од Република Македонија.

(8) Во случај на извоз на нафтени деривати за кои претходно е наплатен надоместокот од ставот (2) на овој член, обврзникот има право на враќање на уплатениот надоместок за извезената количина на нафтени деривати.

(9) Начинот на враќање на надоместокот од ставот (8) на овој член го пропишува министерот за финансии.

Член 25

Неискористените средства за финансирање од членот 21 на овој закон од претходната година се пренесуваат за користење во наредната година.

Член 26

(1) Дирекцијата е должна да води евиденција на обврзниците за плаќање на надоместоците од членот 24 на овој закон.

(2) Управниот одбор на Дирекцијата ги пропишува содржината, начинот и роковите за воспоставување, одржување и водење на евиденција на обврзниците, како и начинот на доставување на податоците за водење на евиденција.

(3) Обврзникот за плаќање на надоместок е должен во рок од 15 дена од денот на настанувањето на обврската за плаќање на надоместокот, до Дирекцијата да достави податоци заради негово евидентирање, во согласност со прописот од ставот (2) на овој член.

(4) Обврзникот запишан во евиденцијата е должен да ја извести Дирекцијата за престанување со работата или промена на дејноста, во рок од 15 дена од денот на настанувањето на промените.

V. НАДЗОР

Член 27

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и на договорите за ускладиштување врши Дирекцијата.

(2) Надзор од ставот (1) на овој член вршат овластени лица од редот на вработените во Дирекцијата врз основа на писмено овластување од директорот на Дирекцијата.

(3) При вршење на надзор Дирекцијата може да ангажира и други стручни лица од релевантни области за вршење на одделни стручни активности.

(4) Начинот на вршење на надзор го пропишува директорот на Дирекцијата.

Член 28

(1) При вршење на надзор на задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати овластените лица од членот 27 став (2) на овој закон изготвуваат записник.

(2) Врз основа на записникот од ставот (1) на овој член, овластените лица поднесуваат писмен извештај со предлог мерки за отстранување на утврдените неправилности, до директорот на Дирекцијата.

(3) Директорот на Дирекцијата во рамките на своите надлежности има право со решение да им нареди на трговските друштва да го усогласат своето работење со условите предвидени во овој закон, подзаконски акти и договор, во рок од најмногу 30 дена од приемот на решението со кое се предвидува ваква мерка.

(4) Против донесеното решение од ставот (3) на овој член, трговските друштва имаат право да поведат постапка пред надлежен суд.

(5) Овластените лица кои во вршењето на надзорот ќе констатираат дека има елементи на сторено кривично дело, должни се за тоа да достават извештај до директорот на Дирекцијата заради поведување постапка пред надлежен орган.

Член 29

(1) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Државниот инспекторат за техничка инспекција и Државниот пазарен инспекторат во согласност со нивните надлежности утврдени со закон.

(2) Против донесеното решение од ставот (1) на овој член, трговските друштва може да изјават жалба во рок од 15 дена до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на енергетиката.

VI. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 30

(1) Глоба во износ од 3.000 до 25.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- одбие да чува задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати (член 7 став (1)),
- задолжителните резерви ги користи како средства за обезбедување на побарувања кон трети лица, залог или кој било друг вид на обезбедување (член 10 став (2)),

- не овозможи увид на задолжителните резерви и не ја стави на увид и располагање документацијата во врска со работењето со задолжителните резерви (член 10 став (3)),

- не го прикажува надоместокот одвоено во фактурата утврден во членот 24 став (4) од овој закон,

- не го уплати надоместокот согласно со овој закон, на начин и во роковите утврдени во членот 24 ставови (4) и (5) од овој закон и

- не ги достави податоците за евидентирање под услови и во роковите утврден во членот 26 од овој закон.

(2) За дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече глоба во износ од 1.000 до 3.000 евра во денарска противвредност за прекршок и на одговорното лице во правното лице.

(3) За дејствијата од ставот (1) на овој член, покрај глобата, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење соодветна енергетска дејност во траење од шест месеца до три години.

Член 31

За прекршоците утврдени во членот 30 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

Член 32

(1) За прекршоците утврдени во членот 30 од овој закон, Дирекцијата е должна на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување пред да поднесе барање за прекршочна постапка.

(2) Кога сторителот на прекршокот е согласен за поведување на постапка за порамнување, Дирекцијата составува записник во кој се забележуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на сторување на прекршокот и лицата затекнати на самото место и начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот.

(3) Дирекцијата може во постапката за порамнување на сторителот на прекршокот да му даде платен налог.

(4) Доколку сторителот го прими платниот налог должен е истиот да го потпише. Примањето на платниот налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(5) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и платниот налог го потпишува службено, односно одговорно лице кое се нашло на ли-

це место при контролата или друго службено, односно одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими платниот налог.

(6) Изјавата од ставот (5) на овој член се забележува во записник.

(7) Дирекцијата е должна да води евиденција за покренатите постапки и за нивниот исход.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 33

(1) Дирекцијата ќе започне со работа со именување на членовите на Управниот одбор и директорот на Дирекцијата.

(2) Владата на Република Македонија ќе ги именува членовите на Управниот одбор и директорот на Дирекцијата во рок од 30 дена од денот на започнување со примена на овој закон.

(3) До започнување со работа на Дирекцијата, Агенцијата за стоковни резерви ќе ги врши работите од нејзина надлежност.

(4) Управниот одбор на Дирекцијата ќе донесе статут на Дирекцијата во рок од 30 дена од денот на именување на членовите на Управниот одбор.

(5) Средствата и имотот, како и правата и обврските од Агенцијата за стоковни резерви што се однесуваат на вршење на работите од надлежност на Дирекцијата се пренесуваат на Дирекцијата.

(6) Вработените во Агенцијата за стоковни резерви кои вршеле работи од надлежност на Дирекцијата, ги презема Дирекцијата согласно со своите акти за организација и систематизација.

(7) Средствата потребни за работа на Дирекцијата за првите шест месеца од започнувањето со работа, ќе бидат обезбедени од средствата на Буџетот на Република Македонија, во разделот на Агенцијата за стоковни резерви.

Член 34

Со денот на започнување со примена на овој закон ќе престанат да важат одредбите на членовите 102, 103, 104, 105, 151 и 153 точка 37 од Законот за енергетика ("Службен весник на Република Македонија" број 63/2006 и 36/2007).

Член 35

Прописите предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на започнувањето со примена на овој закон.

Член 36

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе започне да се применува по истекот на шест месеца од денот на неговото влегување во сила.

L I G J

PËR REZERVAT E DETYRUESHME TË
NAFTËS DHE DERIVATEVE TË NAFTËS

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet formimi, ruajtja, përtëritja dhe shfrytëzimi i rezervave të detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës, kompetencat e Drejtorisë për rezervat e detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës, dhe çështje tjera me rëndësi për rezervat e detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës.

Neni 2

(1) Rezervat e detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës (në tekstin e mëtejme: rezervat e detyrueshme) formohen me qëllim të sigurimit të kushteve për furnizimin intervenues të tregut me naftë dhe derivate të naftës, në rast të çrregullimit të sigurisë energjetike të shtetit të shkaktoar nga çrregullimet e furnizimit me përmasa më të mëdha.

(2) Formimi, ruajtja, përtëritja dhe shfrytëzimi i rezervave të detyrueshme të naftës nga paragrafi (1) i këtij neni ka të bëjë me:

- lëndën e parë të naftës,
- të gjitha llojet e benzinës motorike dhe të aviacionit,
- të gjitha llojet e lëndëve djegëse dizel dhe kerozinës,
- EL-vaj për amvisëri,
- TNG, dhe
- mazutit.

Neni 3

Për kryerjen e punëve administrative, profesionale dhe punëve tjera në lidhje me rezervat e domosdoshme të naftës dhe derivateve të naftës themelohet Drejtoria për rezervat e detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës (në tekstin e mëtejme: Drejtoria).

II. FORMIMI, RUAJTJA, PËRTËRITJA DHE SHFRYTËZIMI I REZERVAVE TË DETYRUESHME

Neni 4

(1) Formimi, ruajtja dhe përtëritja e rezervave të detyrueshme të naftës bëhet në bazë të programit afatmesëm dhe vjetor.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Drejtorisë, e miraton programin afatmesëm për formimin e rezervave të detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës, ndërtimin, mirëmbajtjen dhe blerjen e kapaciteteve për magazinim.

(3) Programi afatmesëm miratohet për periudhë prej pesë vjetësh.

(4) Drejtoria në bazë të programit afatmesëm, miraton programin vjetor për formimin, ruajtjen, përtëritjen dhe shfrytëzimin e rezervave të detyrueshme, me mendimin e siguruar paraprakisht nga ministria kompetente për punët nga sfera e energjetikës.

(5) Drejtoria me programin vjetor i përcakton llojin, sasinë dhe vlerën e derivateve të naftës të cilat furnizohen dhe përtërihen.

(6) Programi vjetor për vitin e ardhshëm miratohet më së voni deri në fund të vitit në vijim.

Neni 5

(1) Rezervat e detyrueshme formohen gradualisht sipas konsumit të llojeve të veçanta të derivateve të naftës në vitin kalendarik paraprak, në pajtim me Bilancin energjetik të Republikës së Maqedonisë, me çka sasitë e përgjithshme të rezervave të llojit adekuat të derivatit të naftës duhet të arrijnë mbulimin e konsumit mesatar ditor të realizuar të atij derivati të naftës për periudhë prej 90 ditësh në vitin kalendarik paraprak ose 25% nga konsumi i përgjithshëm i realizuar të llojit adekuat të derivatit të naftës në vitin kalendarik paraprak.

(2) Dinamika e formimit të rezervave të detyrueshme përcaktohet në bazë të programit afatmesëm dhe vjetor.

(3) Rezervat e detyrueshme formohen me furnizime të cilat i kryen Drejtoria, në pajtim me ligjin.

Neni 6

Rezervat e detyrueshme mund të formohen dhe të ruhen në formë të lëndës së parë të naftës ose gjysmëproduktit, me ç'rast të plotësohet kushti nga neni 5 i këtij ligji, në përcaktimin e sasive të lëndës së parë të naftës ose gjysmëprodukteve për këtë qëllim, merret

parasysh randmani i realizuar prodhimit të derivateve të naftës në vitin paraprak dhe plani i prodhimit të derivateve të naftës për vitin në vijim.

Neni 7

(1) Rezervat e detyrueshme janë të detyruar t'i ruajnë shoqëritë tregtare, të cilat bëjnë përpunimin e lëndës së parë të naftës dhe prodhimin e derivateve të naftës, ose bëjnë importimin e lëndës së parë të naftës, gjysmëprodukteve të lëndës së parë dhe derivateve të naftës dhe kanë licencë për magazinimin e naftës dhe ose derivateve të naftës (në tekstin e mëtejme: shoqëritë tregtare).

(2) Drejtori i Drejtorisë e përcakton mënyrën e shpërndarjes së sasive të rezervave të detyrueshme, të cilat do t'i ruajnë dhe përtërijnë shoqëritë tregtare, në pajtim me lartësinë e kompensimit të paguar nga neni 24 i këtij ligji, si dhe nevojën për shpërndarjen territoriale të rezervave të detyrueshme.

(3) Për ruajtjen dhe përtëritjen e rezervave të detyrueshme, drejtori i Drejtorisë lidh marrëveshje me shoqëritë tregtare.

(4) Me propozimin e drejtorit të Drejtorisë, Qeveria e Republikës së Maqedonisë e përcakton lartësinë e kompensimit për ruajtje si dhe kompensimit për evaporim në pajtim me standardet e përcaktuara.

(5) Rezervat e detyrueshme do të ruhen në kapacitete magazinuese personale dhe/ose të huazuara (rezervuarë) në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe/ose në vendet anëtare të UE.

(6) Me përjashtim, pjesë e rezervave të detyrueshme mund të jenë përkohësisht ose në mënyrë të përhershme të magazinuara dhe të ruajtura në vend anëtare e UE, në rast kur në territorin e Republikës së Maqedonisë nuk ka në dispozicion kapacitet për magazinim (rezervuarë) për sasitë e rezervave të detyrueshme nga neni 2 i këtij ligji.

(7) Për ruajtjen e rezervave të detyrueshme jashtë territorit të Republikës së Maqedonisë, Qeveria e Republikës së Maqedonisë merr vendim.

(8) Në bazë të vendimit nga paragrafi 7 i këtij neni, të drejtat dhe obligimet e ndërsjella në lidhje me magazinimin dhe ruajtjen e rezervave të detyrueshme nga paragrafi 6 i këtij neni rregullohen me marrëveshje bilaterale ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe vendit anëtar të UE, në të cilin përkohësisht ose në mënyrë të përhershme magazinohen ose ruhen rezervat e detyrueshme.

Neni 8

(1) Si rezerva të detyrueshme nuk mund të konsiderohen sasitë e lëndës së parë të naftës në naftësjiellës.

(2) Si rezerva të detyrueshme nuk mund të llogariten sasitë e derivateve të naftës në prodhimsjiellës.

Neni 9

(1) Në rast të çrregullimit të sigurisë energjetike nga neni 1 i këtij ligji, Qeveria e Republikës së Maqedonisë merr vendimin për llojin, sasinë dhe çmimin e derivateve të naftës të cilat do të shiten.

(2) Shitja e derivateve të naftës nga paragrafi 2 i këtij neni, do të bëhet me marrëveshjen për shitblerje të lidhur ndërmjet drejtorit të Drejtorisë dhe shoqatave tregtare, me të drejtën e përparësisë për blerje, në mënyrë proporcionale të pjesës me të cilën marrin pjesë shoqatat tregtare në formimin dhe ruajtjen e rezervave të detyrueshme.

Neni 10

(1) Shoqëritë tregtare nuk guxojnë që rezervat e detyrueshme t'i shfrytëzojnë, tjetërsojnë, ta ndryshojnë qëllimin dhe strukturën e tyre ose në mënyrë tjetër t'i kenë në dispozicion ato pa pëlqimin paraprak me shkrim nga Drejtoria.

(2) Shoqëritë tregtare nuk guxojnë që mallrat nga rezervat e detyrueshme t'i shfrytëzojnë si mjete për sigurimin e kërkesave ndaj personave të tretë, pengut apo çfarëdo lloji tjetër të sigurimit.

(3) Shoqëritë tregtare janë të detyruara që Drejtorisë ose subjektit të caktuar prej saj t'i mundësojnë kontrollimin e rezervave të detyrueshme dhe ta vënë në kontroll dhe dispozicion dokumentacionin në lidhje me punën me rezervat e detyrueshme.

III. DREJTORIA E REZERVAVE TË DETYRUESHME TË NAFTËS DHE DERIVATEVE TË NAFTËS

Neni 11

(1) Drejtoria është bartëse e të drejtave, obligimeve dhe përgjegjësi në punën me rezervat e detyrueshme dhe është e pavarur në kryerjen e punëve në kompetencat e saj;

(2) Drejtoria për punën e vet i përgjigjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë;

(3) Drejtoria ka cilësinë e personit juridik;

(4) Selia e Drejtorisë është në Shkup.

Neni 12

(1) Me Drejtorinë administron drejtori të cilin e emëron dhe e shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Për drejtor mund të emërohet personi, i cili i plotëson kushtet në vijim:

- të ketë kryer së paku arsimin sipëror,
- të ketë së paku pesë vjet përvojë pune nga të cilat dy vjet në pozitën e udhëheqësit, dhe
- të ketë përvojë nga sfera e derivateve të naftës.

Neni 13

(1) Drejtori emërohet me mandat prej katër vjetësh, me mundësinë për rizgjedhje.

(2) Drejtori i Drejtorisë shkarkohet para skadimit të mandatit në rastet në vijim:

- me kërkesën e vet,
- nëse nuk punon dhe vepron sipas ligjit dhe akteve të Drejtorisë ose pa arsye nuk i zbaton vendimet e Këshillit drejtues dhe të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë ose vepron në kundërshtim me to,
- nëse me punën e tij të pandërgjegjshme dhe të parregullt shkakton shkelje në kryerjen e punëve të Drejtorisë dhe shkakton dëm,
- nëse i shpërfill ose nuk i kryen obligimet me çka do të ndodhin shkelje në kryerjen e veprimtarisë së Drejtorisë,
- nëse nuk dorëzon raport në pajtim me nenin 14 të këtij ligji, dhe
- nëse në afatet e caktuara nuk i eviton mangësitë ose/dhe sërisht ka mangësi dhe/ose ka humbje financiare në punë.

Neni 14

Drejtori i Drejtorisë i kryen punët në vijim:

- e prezanton dhe përfaqëson Drejtorinë,
- e organizon punën dhe udhëheq me shërbimet profesionale të Drejtorisë,
- i zbaton vendimet e Këshillit drejtues dhe të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë,
- kujdeset për punën dhe harxhimin e ligjshëm të mjeteve financiare;
- bën përshtatjen e aktiviteteve punuese të Drejtorisë,
- propozon mënyrën e shpërndarjes së sasive të rezervave të detyrueshme, të cilat do t'i ruajnë dhe përtërijnë shoqëritë tregtare,
- propozon program afatmesëm dhe vjetor dhe plan financiar vjetor,
- përpilon raport për punën e Drejtorisë në vitin paraprak,
- i propozon Këshillit drejtues dhe i kryen aktet e përgjithshme për organizimin dhe sistematizimin e Drejtorisë,

- miraton akte individuale për punën e Drejtorisë,
- miraton akte individuale për punën për të punësuarit nga fusha e marrëdhënieve të punës,
- e përcakton mënyrën dhe procedurën për kryerjen e kontrollit mbi zbatimin e marrëveshjeve për ruajtje dhe përtëritje të lidhura me shoqëritë tregtare, dhe
- vendos për çështje tjera të përcaktuara me ligj dhe statut.

Neni 15

(1) Drejtori i Drejtorisë është i detyruar që çdo gjashtë muaj t'i dorëzojë raport për punën e vet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(2) Në raportin nga paragrafi (1) i këtij neni drejtori është i detyruar veçanërisht t'i paraqesë të dhënat për llojin dhe vëllimin e punëve të kryera gjatë kryerjes së punëve të Drejtorisë.

(3) Nëse nga raporti për punën vërtetohen mangësi dhe/ose humbje në punën financiare të Drejtorisë, drejtori është i detyruar që të njëjtat t'i mënjanojë në gjashtë muajt e ardhshëm.

Neni 16

Për realizimin e aktiviteteve të veta Drejtoria në pajtim me ligjin mund të shfrytëzojë shërbime të personave juridikë dhe fizikë nga vendi dhe bota, të specializuar për këtë.

Neni 17

(1) Me Drejtorinë udhëheq Këshilli drejtues, i cili përbëhet prej shtatë anëtarësh.

(2) Anëtarët e Këshillit drejtues të Drejtorisë i emëron Qeveria e Republikës së Maqedonisë. Pesë anëtarë të Këshillit drejtues emërohen me propozimin e ministrit kompetent për punët nga sfera e ekonomisë, nga të cilët tre anëtarë me propozimin e shoqërive tregtare. Një anëtar e propozon ministri kompetent për punët nga sfera e financave dhe një anëtar është me propozimin e Komisionit rregullator për energjetikë të Republikës së Maqedonisë.

(3) Këshilli drejtues nga radhët e anëtarëve emëron kryetar dhe zëvendëskryetar të Këshillit drejtues, në seancën e parë konstituive.

(4) Mandati i anëtarëve të Këshillit drejtues zgjat katër vjet me mundësi për rizgjedhje.

Neni 18

Këshilli drejtues i Drejtorisë i ka kompetencat në vijim:

- miraton statutin e Drejtorisë,
- miraton rregulloren e punës së Drejtorisë,
- miraton program vjetor për formimin, ruajtjen dhe përtëritjen e rezervave të detyrueshme,
- përcakton kriteret për mënyrën e shpërndarjes së sasive të rezervave të detyrueshme, të cilat do t'i ruajnë dhe përtërijnë shoqëritë tregtare,
- miraton raportin vjetor për punën, planin financiar vjetor dhe llogarinë vjetore të Drejtorisë,
- i propozon Qeverisë së Republikës së Maqedonisë program afatmesëm për formimin e rezervave të detyrueshme të derivateve të naftës, ndërtimin, mirëmbajtjen dhe blerjen e kapaciteteve për magazinim,
- i parashtron Qeverisë propozime për çështje nga fushëveprimi i punës së Drejtorisë,
- i jep Qeverisë propozime për marrjen e vendimeve nga sfera e rezervave të detyrueshme,
- i miraton aktet e përgjithshme për punën e Drejtorisë,
- i shqyrton dhe miraton raportet për aktivitetet e Drejtorisë,
- e propozon lartësinë e kompensimit për ruajtjen dhe evaporimin e rezervave të detyrueshme,
- i ndihmon drejtorit të Drejtorisë me dhënie mendimeve dhe propozimeve për implementimin programit të punës, dhe
- kryen punë tjera në pajtim me këtë ligj dhe statutin e Drejtorisë.

Neni 19

Punët profesionale, administrative-teknike ndihmëse dhe punët tjera i kryen shërbimi profesional i Drejtorisë.

Neni 20

(1) Me statutin e Drejtorisë rregullohet puna dhe organizimi i Drejtorisë, kompetencat e Këshillit drejtues dhe të drejtorit të Drejtorisë, marrëdhëniet e ndërsjella të drejtorit dhe Këshillit drejtues, si dhe çështje tjera me rëndësi për punën e Drejtorisë.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë jep pëlqimin për statutin e Drejtorisë.

IV. FINANCIMI

Neni 21

(1) Mjetet që i dedikohen mbulimit të harxhimeve për punën e rregullt të Drejtorisë, formimit, ruajtjes dhe përtëritjes së rezervave të detyrueshme dhe blerjes ose ndërtimit dhe mirëmbajtjes së kapaciteteve për magazinim, sigurohen nga:

- kompensimi për rezervat e detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës që paguhet gjatë importit të derivateve të naftës dhe gjatë prodhimit të derivateve të naftës;
- mjetet e realizuara në bazë të bashkëpunimit ndërkombëtar të programeve dhe projekteve;
- donacionet e personave juridikë dhe fizikë të vendit dhe të huaj;
- fondacionet dhe dhuratat, dhe
- burimet tjera.

(2) Mjetet nga paragrafi 1 i këtij neni janë të hyra të Drejtorisë dhe paguhet në llogari adekuate të pagimit, në kuadër të llogarisë së arkës.

Neni 22

(1) Rezervat e detyrueshme nga paragrafi 5 i këtij ligji mund të jepen peng për hyrjen në borxh në bankat afariste, për shfrytëzimin e linjave kreditore për financimin e ndërtimit dhe përtëritjen e kapaciteteve të rezervarëve.

(2) Për dhënen peng të rezervave të detyrueshme nga paragrafi 1 i këtij neni vendos Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 23

Qeveria e Republikës së Maqedonisë e përcakton mënyrën e konfirmimit, përlllogaritjes dhe pagesës së kompensimit nga neni 21, paragrafi 1, alineja 1 e këtij ligji.

Neni 24

(1) Lartësinë e kompensimit nga neni 21, paragrafi 1, alineja 1 e këtij ligji që paguhet gjatë importit të derivateve të naftës dhe/ose gjatë prodhimit të derivateve të naftës, përcaktohet në bazë të llojit dhe sasisë së derivateve të prodhuara dhe ose të importuara të naftës.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi 1 i këtij neni, Qeveria e Republikës së Maqedonisë e përcakton në bazë të kriterëve në vijim: vëllimit të konsumit të derivateve të naftës, periudhës kohore për formimin e rezervave të detyrueshme të derivateve të naftës, tipit, llojit, sasisë dhe çmimit të derivateve të naftës.

(3) I obliguar për pagesën e kompensimit nga paragrafi 2 i këtij neni është prodhuesi dhe/ose importuesi i derivateve të naftës.

(4) Kompensimin nga paragrafi 2 i këtij neni për prodhuesin e derivateve të naftës e përlllogarit vetë prodhuesi, i cili është i detyruar ta paguajë në llogarinë adekuate të pagimit në kuadër të llogarisë së arkës në afat prej 15 ditësh pas skadimit të çdo muaji kalendarik në të cilin janë lëshuar derivatet e naftës në qarkullim juridik dhe e tregon ndarazi në faturë.

(5) Kompensimin nga paragrafi 2 i këtij neni për importuesin e derivateve të naftës e përlllogarit organi doganor gjatë pagesës së taksave doganore dhe e paguan në llogarinë e Drejtorisë.

(6) Kompensimi nga paragrafi 2 i këtij neni nuk paguhet nëse sasia e derivateve të naftës që faturohet eksportohet.

(7) Në rastin e paragrafit 6 të këtij neni, prodhuesi i cili e ka faturuar prodhimin është i detyruar që me faturën të deponojë deklaratë doganimi mbi eksportin nga eksportuesi si dëshmi që sasi të derivateve të naftës për të cilat nuk është përlllogaritur kompensimi janë eksportuar nga Republika e Maqedonisë.

(8) Në rastin e eksportit të derivateve të naftës për të cilat paraprakisht është paguar kompensimi nga paragrafi 2 i këtij neni, i obliguari ka të drejtë të kthejë kompensimin e paguar për sasinë e eksportuar të derivateve të naftës.

(9) Mënyrën e kthimit të kompensimit nga paragrafi 8 i këtij neni e përcakton ministri i Financave.

Neni 25

Mjetet financiare të pashfrytëzuara nga neni 21 i këtij ligji nga viti paraprak barten për shfrytëzim në vitin e ardhshëm.

Neni 26

(1) Drejtoria është e detyruar të mbajë evidencën e obliguesve për pagesën e kompensimeve nga neni 24 i këtij ligji.

(2) Këshilli drejtues i Drejtorisë i përcakton përmbajtjen, mënyrën dhe afatet për vendosjen, mbajtjen dhe udhëheqjen evidencës së të obliguarve, si dhe mënyrën e parashtrimit të të dhënave për mbajtjen e evidencës.

(3) I obliguari për pagesën e kompensimit, është i detyruar që në afat prej 15 ditësh nga dita e arritjes së obligimit për pagesën e kompensimit, Drejtorisë t'i paraqesë të dhëna për evidentimin e tij, në pajtim me dispozitën nga paragrafi 2 i këtij neni.

(4) I obliguari i regjistruar në evidencë është i detyruar ta njoftojë Drejtorinë për ndërprerjen e punës ose ndryshimin e veprimtarisë, në afat prej 15 ditësh nga dita e paraqitjes së ndryshimeve.

V. MBIKËQYRJA

Neni 27

(1) Mbiqëqyrjen e zbatimit të dispozitave të këtij ligji dhe të marrëveshjeve për magazinim e kryen Drejtoria.

(2) Mbiqëqyrjen nga paragrafi 1 i këtij neni e kryejnë personat e autorizuar nga rendi i të punësuarve në Drejtori në bazë të autorizimit me shkrim nga drejtori i Drejtorisë.

(3) Gjatë kryerjes së mbiqëqyrjes Drejtoria mund të angazhojë edhe persona tjerë profesionistë nga sferat relevante për kryerjen e aktivitetëve individuale profesionale.

(4) Mënyrën e kryerjes së mbiqëqyrjes e përcakton drejtori i Drejtorisë.

Neni 28

(1) Gjatë kryerjes së mbiqëqyrjes së rezervave të detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës personat e autorizuar nga neni 27, paragrafi 2 i këtij neni përgatisin procesverbal.

(2) Në bazë të procesverbalit nga paragrafi 1 i këtij neni, personat e autorizuar i dorëzojnë raport me shkrim me propozim-masa për realizimin e parregullsive të konfirmuara, drejtorit të Drejtorisë.

(3) Drejtori i Drejtorisë në kuadër të kompetencave të veta ka të drejtë që me aktvendim t'i urdhërojë shoqëritë tregtare ta përshtatin punën e vet me kushtet e parapara me këtë ligj, aktet nënligjore dhe marrëveshje, në afat më së shumti prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit me të cilin parashihet masë e tillë.

(4) Kundër marrjes së aktvendimit nga paragrafi 3 i këtij neni, shoqëritë tregtare kanë të drejtë të ngritin procedurë para gjykatës kompetente.

(5) Personat e autorizuar të cilët në kryerjen e mbikëqyrjes do të konstatojnë se ka elemente të kryerjes së veprës penale, janë të detyruar që për këtë t'i dorëzojnë raport drejtorit të Drejtorisë për ngritjen e procedurës para organit kompetent.

Neni 29

(1) Mbikëqyrjen inspektuese të dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji e kryen Inspektorati shtetëror për inspektim teknik dhe Inspektorati shtetëror i tregut në pajtim me kompetencat e tyre të përcaktuara me ligj.

(2) Kundër marrjes së aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni, shoqëritë tregtare mund t'i deklarojnë ankesë në afat prej 15 ditësh Komisionit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për kryerjen e punëve administrative të shkallës së dytë nga sfera e energjetikës.

VI. DISPOZITA PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 30

(1) Gjobë në shumë prej 3 000 euro deri në 25 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik nëse:

- refuzon të ruajë rezerva të detyrueshme të naftës dhe derivateve të naftës (neni 7, paragrafi 1);

- rezervat e detyrueshme i shfrytëzon si mjete për sigurimin e kërkesave ndaj personave të tretë, pengut, ose çfarëdo lloji tjetër të sigurimit (neni 10, paragrafi 2);

- nuk mundëson kontrollin e rezervave të detyrueshme dhe nuk e vë në kontroll dhe në dispozicion dokumentacionin në lidhje me punën me rezervat e detyrueshme (neni 10, paragrafi 3);

- nuk e tregon kompensimin ndarazi në faturën e përcaktuar në nenin 24, paragrafi 4 i këtij ligji;

- nuk e paguan kompensimin në pajtim me këtë ligj, në mënyrë dhe në afatet e përcaktuara në nenin 24, paragrafët 4 dhe 5 të këtij ligji;

- nuk i dorëzon të dhënat për evidentimin në kushtet dhe afatet e përcaktuara në nenin 26 të këtij ligji.

(2) Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni do t'i kumtohet gjobë në shumë prej 1000 deri në 3000 euro me kundërvlerë në denarë për kundërvajtje edhe personit përgjegjës te personi juridik.

(3) Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, krahas gjobës, personit juridik do t'i kumtohet edhe sanksion për kundërvajtje ndalim për kryerjen e veprimtarisë energjetike adekuate në kohëzgjatje prej gjashtë muajsh deri në tre vjet.

Neni 31

Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 30 të këtij ligji, procedurë për kundërvajtje mban dhe sanksion për kundërvajtje kumton gjykata kompetente.

Neni 32

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 30 të këtij ligji, Drejtoria është e detyruar që kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojë procedurë për barazim para se të parashtrijë kërkesë për procedurë për kundërvajtje.

(2) Kur kryerësi i kundërvajtjes është pajtuar për ngritjen e procedurës për barazim, Drejtoria përpilon procesverbal në të cilin theksohen elementet e rëndësishme për kundërvajtjen, koha, vendi dhe mënyra e kryerjes së

kundërvajtjes, përshkrimi i veprimit të kundërvajtjes dhe personat që gjenden në vendin e ngjarjes dhe mënyrën me të cilën do të evitohen pasojat e dëmshme nga kundërvajtja.

(3) Drejtoria në procedurën për barazim, kryerësit të kundërvajtjes mund t'i japë urdhërpagesë.

(4) Nëse kryerësi e pranon urdhërpagesën është i detyruar që të njëjtën ta nënshkruajë. Pranimi i urdhërpagesës nga kryerësi i kundërvajtjes shënohet në procesverbal.

(5) Kur si kryerës i kundërvajtjes paraqitet personi juridik, procesverbalin dhe urdhërpagesën e nënshkruan personi zyrtar, gjegjësisht personi përgjegjës, i cili është gjendur në vendin e ngjarjes gjatë kontrollit ose personi tjetër zyrtar ose personi përgjegjës që ka deklaruar se ka të drejtë ta nënshkruajë procesverbalin dhe ta pranojë urdhërpagesën.

(6) Deklarata nga paragrafi 5 i këtij neni shënohet në procesverbal.

(7) Drejtoria është e detyruar të mbajë evidencë për procedurat e ngritura dhe për rrjedhën e tyre.

VII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 33

(1) Drejtoria do të fillojë me punë me emërimin e anëtarëve të Këshillit drejtues dhe drejtorit të Drejtorisë.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë do t'i emërojë anëtarët e Këshillit drejtues dhe drejtorin e Drejtorisë në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

(3) Deri në fillimin me punë të Drejtorisë, Agjencia për rezervat e mallrave do t'i kryejë punët në kompetencën e vet.

(4) Këshilli drejtues i Drejtorisë do të miratojë statutin e Drejtorisë në afat prej 30 ditësh nga dita e emërimit të anëtarëve të Këshillit drejtues.

(5) Mjetet dhe prona, si dhe të drejtat dhe obligimet e Agjencisë së rezervave të mallrave që kanë të bëjnë me kryerjen e punëve në kompetencë të Drejtorisë, i barten Drejtorisë.

(6) Të punësuarit në Agjencinë e rezervave të mallrave të cilët kanë kryer punë në kompetencën e Drejtorisë, i ndërmerret Drejtoria në pajtim me aktet e veta për organizim dhe sistematizim.

(7) Mjetet e nevojshme për punën e Drejtorisë për gjashtë muajt e parë nga fillimi i punës, do të sigurohen prej mjeteve të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë, në seksionin e Agjencisë për rezervat e mallrave.

Neni 34

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, shfuqizohen dispozitat nga nenet 102, 103, 104, 105, 151 dhe 153, pika 37 nga Ligji për energjetikë ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 63/2006, dhe 36/2007).

Neni 35

Dispozitat e parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 36

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në ("Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë"), ndërsa do të fillojë të zbatohet pas skadimit të gjashtë muajve nga dita e hyrjes së tij në fuqi.

1557.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ- ВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОБЛИГАЦИОНИТЕ ОДНОСИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 јули 2008 година.

Бр. 07-2694/1
4 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОБЛИГАЦИОНИТЕ ОДНОСИ

Член 1

Во Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 04/2002 и 05/2003), во насловот на членот 7 зборовите: „создавање и“ се бришат.

Во членот 7 зборовите: „се создава или“ се бришат.

Член 2

Во членот 8 ставот (2) се брише.

Член 3

По членот 9 се додава нов член 9-а, кој гласи:

„Заштита на личните права

Член 9-а

(1) Секое физичко и правно лице, покрај заштитата на имотните права, има и право на заштита на своите лични права согласно со закон.

(2) Како лични права, во смисла на овој закон, се подразбираат правата на живот, телесно и душевно здравје, чест, углед, достоинство, лично име, приватност на личниот и семејниот живот, слобода, интелектуално творештво и други лични права.

(3) Правните лица ги имаат сите наведени лични права, освен оние врзани за биолошката суштина на физичкото лице, а особено правата на добар глас и углед, назив односно фирма, деловна тајна, слобода на претприемништво и други лични права на овие лица.“

Член 4

По членот 10 се додава нов член 10-а, кој гласи:

„Начело на справедливост

Член 10-а

Начелото на справедливост се применува во случаите точно определени со закон, како што се одделни случаи поврзани со одговорноста за штета, општите услови на договорот, раскинувањето на договорот поради променети околности и слично.“

Член 5

По членот 12 се додава нов член 12-а, кој гласи:

„Правни последици од повредата на начелата

Член 12-а

Во кои случаи и какви последици произлегуваат од повредата на начелата, се уредува со закон.“

Член 6

Насловот на членот 15 и членот 15 се менуваат и гласат:

„Примена на обичаите и практиката

Член 15

(1) Во облигационите односи се применуваат обичаите кога нивната примена е договорена или со закон предвидена.

(2) Во облигационите односи меѓу трговците се применуваат трговските обичаи кои овие ги договориле и трговската практика која ја воспоставиле дури и кога се во спротивност со диспозитивните норми.

(3) Во облигационите односи се применуваат и узансите (општи и посебни), кога нивната примена е договорена или таа неспорно произлегува од околностите на случајот.“

Член 7

Насловот на членот 16 и членот 16 се менуваат и гласат:

„Примена на други закони и меѓународни договори

Член 16

Врз облигационите односи кои се уредуваат со други закони и со меѓународни договори кои ги ратификувала Република Македонија се применуваат одредбите на овој закон во прашањата што не се уредени со тој закон, односно меѓународен договор.“

Член 8

Во членот 17 ставот (2) се менува и гласи:

“Трговски договори, во смисла на овој закон, се договори што трговските друштва, трговците поединци и другите правни или физички лица кои вршат трговска дејност, во вид на занимање, ги склучуваат меѓу себе во вршењето на дејностите што го сочинуваат предметот на нивното работење или се во врска со тие дејности.“

Член 9

По членот 17 се додаваат нов наслов и нов член 17-а, кој гласи:

„Самовласна заштита

Член 17-а

Учесниците во облигационите односи кои во согласност со закон самовласно прибават или штитат некое свое право, се должни тоа прибавување или штитење да го остварат во рамките на допуштеноста предвидена со закон, а во спротивно одговараат за направено то пречекорување.“

Член 10

Во Главата II по насловот на Главата II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“ се додава нов член 17-б, кои гласат:

„Основи за настанување на обврските

Член 17-б

Обврските настануваат со договор, причинување штета, стекнување без основ, работороводство без налог, јавно ветување награда, издавање хартии од вредност и други случаи предвидени со закон.“

Член 11

Во Главата II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“, Оддел 1 „ДОГОВОР“, насловот на Отсек 1 се менува и гласи: „СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ“.

Под насловот на Отсек 1 се додава нов наслов кој гласи: „I. СОГЛАСНОСТ НА ВОЛЈИТЕ“.

Член 12

Насловот на членот 20 и членот 20 се менуваат и гласат:

„Изјава на волја

Член 20

(1) Волјата за склучување на договор може да се изјави со зборови, вообичаени знаци или друго однесување од кое со сигурност може да се заклучи за нејзиното постоење, содржина и идентитетот на давачот на изјавата.

(2) Волјата за склучување на договор може да се изјави и со помош на различни комуникациски средства (телефон, факс, интернет врска и други).

(3) Изјавата на волја мора да биде направена слободно и сериозно.“

Член 13

Во членот 22 по ставот (3) се додаваат три нови става (4), (5) и (6), кои гласат:

„(4) Ако едната страна, во текот на преговорите и дала на другата класифицирани или доверливи информации или и овозможила да дојде до нив, другата страна, освен ако поинаку не е договорено или уредено со закон, не смее да ги направи достапни на трети лица, ниту да ги користи за свои интереси, без разлика дали подоцна договорот е склучен или не.

(5) Класификацијата на информациите, нивната заштита, како и обврските и одговорностите на создавачите и корисниците на класифицирани информации, се врши согласно со закон.

(6) Кои информации се сметаат за доверливи во трговската практика и работење, се уредува со општ акт на правното лице.“

Ставот (4) станува став (7).

Член 14

Насловите на членовите и членовите 23-а, 23-б и 23-в се бришат.

Член 15

Во членот 24 став (1) зборовите: „така што со неговото прифаќање би можел да се склучи договор“ се бришат.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Понудата може да се направи на присутно и на отсутно лице.“

Ставот (2) станува став (3).

Член 16

По членот 24 се додава нов наслов и нов член 24-а, кој гласи:

„Понуда направена со комуникациско средство

Член 24-а

(1) Понудата направена со комуникациско средство се смета за понуда меѓу отсутни лица.

(2) Ако во конкретниот случај може веднаш да се даде одговор на понудата, се смета дека понудата дадена со комуникациско средство е направена меѓу присутни лица, освен ако со посебен закон поинаку не е определено.“

Член 17

Во членот 25 по ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3), кои гласат:

„(2) Доколку во општата понуда не е предвиден рокот на нејзината обврзност, се смета дека таа се обврзува се додека залихите на добра кои ги има понудувачот, а на кои се однесува понудата не бидат исцрпени, не престане неговата способност за давање на понудените услуги, односно не престане неговата способност да го пренесува или отстапува понуденото право.

(3) Кога општата понуда во која не е определен рокот на нејзината обврзност престанала поради неможност на понудувачот и понатаму да пренесува или отстапува определени права, заинтересираното лице има право на надоместок на штетата која ја претрпело верувајќи дека со примањето на нејзината изјава за прифаќање од страна на понудувачот договорот ќе се смета за склучен.“

Член 18

По членот 30 се додава нов член 30-а, кој гласи:

„Понуда од неовластено лице

Член 30-а

Писмената понуда го обврзува понудувачот иако не е потпишана од овластено лице само кога е дадена на деловна хартија (меморандум) со која тој се служи во деловното работење и е потпишана на вообичаен начин, се однесува на дејноста со која тој редовно се занимава и е во нејзиниот редовен обем и ако понудениот не знаел ниту можел да знае дека понудата е потпишана од неовластено лице.“

Член 19

Во членот 32 ставот (2) се брише.

Член 20

Во Главата II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“, Оддел 1 „ДОГОВОР“, Отсек 1 „СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ“ под насловот „IV. СПОСОБНОСТ“ се додаваат два нови члена 45-а и 45-б, кои гласат:

“Правна способност

Член 45-а

(1) Секое физичко и правно лице е способно да биде носител на права и обврски во облигационите односи.

(2) Физичкото лице се стекнува со правна способност во моментот на неговото раѓање, а правното лице во моментот на неговото настанување, што се уредува со посебен закон.

(3) Се смета дека зачатото дете е родено кога тоа е потребно за заштита на неговите права, под услов да се роди живо.

(4) Се смета дека детето е родено живо, освен ако не се докаже спротивното.

(5) Правната способност на физичкото лице престанува со неговата смрт, односно со неговото прогласување за умрено, а на правното лице со неговото престанување, уредено со закон.

Деловна способност

Член 45-б

(1) Деловно способното лице самостојно изјавува правно релевантна волја.

(2) Физичкото лице со деловна способност се стекнува со навршувањето на годините на полнолетство и во други случаи предвидени со закон.

(3) Физичкото лице до навршување на 14 години и полнолетното лице на кое му е одземена деловната способност е деловно неспособно.

(4) Лицето кое навршило 14 години до полнолетство и полнолетното лице на кое му е ограничена деловната способност е ограничено деловно способно, освен ако со закон поинаку не е определено.

(5) Правното лице со деловна способност се стекнува во моментот на стекнувањето на правната способност, освен ако со закон поинаку не е определено.“

Член 21

Во членот 46 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Правните лица настапуваат во правниот промет во согласност со закон, својот статут, договорот за друштвото, односно нивните општи акти.“

Ставот (2) кој станува став (3) се менува и гласи:

„(3) Правните работи преземени од правното лице со трето лице надвор од дејностите што го сочинуваат неговиот предмет на работење се полноважни, освен ако третото лице знаело или со оглед на околностите морало да знае за пречекорувањето или ако со закон поинаку не е определено.“

Ставот (3) станува став (4).

Член 22

Во членот 47 став (6) зборовите: „Одредбите од ставовите (1), (2), (3), (4) и (5) на овој член“ се заменуваат со зборовите: „Одредбите на овој член“.

Член 23

По членот 47 се додава нов член 47-а, кој гласи:

„Договор на деловно неспособно лице

Член 47-а

(1) За склучување на полноважен договор е потребно договарачот да ја има деловната способност која се бара за склучување на тој договор.

(2) Договорот на деловно неспособно лице е ништовен.

(3) Договорот на деловно неспособно лице кој има помала вредност (секојдневни договори) се смета за полноважен, освен ако со закон поинаку не е определено.“

Член 24

Во насловот на членот 48 зборовите: „деловно неспособно лице“ се заменуваат со зборовите: „ограничено деловно способно лице“.

Ставот (1) се брише.

Во ставот (2) кој станува став (1) зборовите: „способно лице“ се заменуваат со зборовите: „способен малолетник“.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Полнолетното лице на кое со судска одлука му е ограничена деловната способност може без одобрение на законскиот застапник да ги склучува сите договори чие склучување не му е забрането со судската одлука.“

Во ставот (3) зборовите: „Другите договори на лицата од став 2 на овој член“ се заменуваат со зборовите: „Другите договори на овие лица“.

Член 25

Насловот на членот 49 и членот 49 се менуваат и гласат:

„Право на содоговарачот на ограничено деловно способно лице

Член 49

(1) Содоговарачот на ограничено деловно способно лице кој не знаел за неговата ограничена деловна способност може да се откаже од договорот што го склучил со него без дозвола од неговиот законски застапник.

(2) Ова право го има и содоговарачот на ограничено деловно способно лице кој знаел за неговата ограничена деловна способност, но бил измамен од него дека има дозвола од својот законски застапник.

(3) Ова право се гаси по истекот на 30 дена од дозновањето за ограничена деловна способност на другата страна, односно за непостоењето на дозвола од законскиот застапник, но и порано ако законскиот застапник го одобрил договорот пред да истече тој рок.“

Член 26

Во членот 50 став (1) зборовите: „деловно неспособно лице“ се заменуваат со зборовите: „ограничено деловно способно лице“.

Член 27

Во членот 51 зборовите: „за време на својата ограничена деловна способност“ се заменуваат со зборовите: „додека било ограничено деловно способно“.

Член 28

По членот 59 се додаваат нов наслов и член 59-а, кои гласат:

„Писмена потврда на усно склучениот договор

Член 59-а

(1) Секоја од страните може да бара од другата страна писмена потврда за усно склучениот договор се додека другата страна не ја исполни својата обврска од договорот.

(2) Страната која ја бара писмената потврда ќе и постави на другата два истоветни примерока кои ги потпишала со повик да и врати еден од примероците откога ќе го потпише.

(3) Ако повиканата страна во рок од осум дена од денот кога го примила повикот не и ја предаде потврдата на другата страна, самата или преку друго лице, или не ја прати препорачано, другата страна може да бара од судот да го утврди постоењето на договорот и неговата содржина.

(4) Судот ќе го отфрли барањето за утврдување на постоењето на договорот и неговата содржина, доколку страната која ова утврдување го бара не успее да го стори веројатно постоењето на правен интерес за вложување на барањето за утврдување.

(5) Особено, судот ќе постапи вака кога обврската на страната кон која е истакнато барањето за утврдување на постоењето на договорот и неговата содржина е пристигната, а не постојат околности кои укажуваат на постоењето правен интерес кај страната која ова утврдување го бара.

(6) Договорот е полноважен иако писмената потврда не е дадена.

(7) Овие правила се применуваат и во случај кога страните се согласиле на својот усно склучен договор да му дадат писмена потврда.“

Член 29

Во членот 61 ставот (3) се брише.

Член 30

Во членот 64 ставот (4) се менува и гласи:

“Барањето на писмената форма е исполнето и кога страните ќе разменат писма или ќе се спогодат со помош на некое комуникациско средство што овозможува со сигурност да се утврдат постоењето и содржината на изјавата, како и идентитетот на лицето кое ја дава.“

Ставот (5) се брише.

Член 31

Во членот 96 ставот (2) се менува гласи:
„Договарачот кој е виновен за склучувањето на ништовен договор му одговара на содоговарачот за штетата што ја трпи поради ништовноста на договорот, ако овој не знаел или според околностите не морал да знае за постоењето на причината за ништовност.“

Ставот (3) се брише.

Член 32

Насловот на членот 100 и членот 100 се бришат.

Член 33

Во членот 103 зборовите: „склучила страна ограничено деловно способна“ се заменуваат со зборовите: „склучило ограничено деловно способно лице“.

Член 34

Во членот 108 по зборовите: „дека е деловно способно“ се додаваат зборовите: „односно дека има дозвола од својот законски застапник“.

Член 35

Во членот 121 став (5) зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 36

Во членот 126 ставот (1) се менува и гласи:
„Кога исполнувањето на обврската на едната страна, во двостран договор, станало невозможно поради вонреден настан, кој се случил по склучувањето на договорот, а пред пристигнувањето на обврската, што во времето на склучувањето на договорот не можел да се предвиди ниту договорната страна можела да го спречи, избегне или отстрани и за кој не одговара ни едната ни другата страна (виша сила), обврската на другата страна се гасне, а ако оваа целосно или делумно ја исполнила својата обврска, може да бара тоа да и се врати според правилата за стекнување без основ.“

Во ставот (2) зборот „деловна“ се заменува со зборот „делумна“.

Член 37

Во членот 127 став (1) зборот „гаси“ се заменува со зборот „гасне“.

Во ставот (2) зборовите: „Таа страна,“ се заменуваат со зборовите: „Освен тоа, таа“.

Член 38

Насловот на членот 130 и членот 130 се менуваат и гласат:

„Поим и обврзност

Член 130

(1) Општите услови на договорот се договорни одредби составени за поголем број договори кои едната договорна страна (составувач), пред или во моментот на склучување на договорот и ги предлага на другата, било да се содржани во формуларен (типски) договор, било договорот на нив да се повикува.

(2) Општите услови ги дополнуваат посебните спогодби утврдени меѓу договарачите и, по правило, обврзуваат како и овие.

(3) Во случај на несогласување меѓу општите услови и посебните спогодби, обврзуваат последниве.

(4) Општите услови на договорот мораат да бидат објавени на вообичаениот начин.

(5) Општите услови ја обврзуваат договорната страна ако и биле познати или морале да и бидат познати во моментот на склучувањето на договорот.“

Член 39

Насловот на членот 131 и членот 131 се менуваат и гласат:

„Ништовност на одредени одредби

Член 131

(1) Ништовни се одредбите на општите услови на договорот кои спротивно на начелото на совесност и чесност, овозможуваат очигледен несразмер во заемните давања на страните и како такви создаваат можност од настанување на штета на содоговарачот на составувачот или го загрозуваат постигнувањето на целите на склучениот договор, дури и кога општите услови кои ги содржат се одобрени од надлежен орган.

(2) Судот може да ја одбие примената на одделни одредби на општите услови што ја лишуваат другата страна од правото да стави приговори, или оние врз основа на кои таа ги губи правата од договорот или ги губи правата во однос на роковите, или кои инаку се несправедливи или претерано строги спрема неа.

(3) При оцената на ништовноста на одредени одредби од општите услови се земаат предвид сите околности, настанати пред и во моментот на склучување на договорот, правната природа на договорот, видот на стоките и услугите кои се предмет на обврската, другите одредби од договорот, како и одредбите на друг договор со кои одредбата од општите услови е поврзана.

(4) Ништовноста не се применува на оние одредби од општите услови на договорот чија содржина е преземена од важечките прописи или за нивната содржина претходно поединечно се преговарало и другата страна можела да влијае на нивната содржина, како и на одредбите за суштествените елементи на договорот ако се јасни, разбирливи и лесно воочливи.“

Член 40

Во членот 141 ставот (1) се менува и гласи:
„Тој што со вина ќе му причини штета на друг, должен е да ја надомести.“

Член 41

Во членот 142 зборовите: „нанесувањето на друга физичка или душевна болка или страв“ се заменуваат со зборовите: „повреда на личните права“.

Член 42

Во членот 143 став (3) по зборот „граница“ се додаваат зборовите: „(прекумерна штета)“.

Член 43

Насловот на членот 144 и членот 144 се менуваат и гласат:

“Барање да се престане со повреда на личните права

Член 144

Секој има право да бара од суд или друг надлежен орган да нареди престанување на дејствие со кое се повредува неговото лично право и да нареди отстранување на последиците настанати со ова дејствие.“

Член 44

Насловот на членот 145 и членот 145 се менуваат и гласат:

„Постоење вина

Член 145

(1) Вина постои кога штетникот причинил штета со намера или со невнимание (крајно, обично или друг степен на невнимание предвиден со закон).

(2) Ако штетата е причинета со намера или крајно невнимание, оштетениот треба да го докаже нивното постоење.

(3) Ако пак штетата е причинета со обично невнимание или друг помал степен на невнимание, штетникот треба да докаже дека тие не постоеле.“

Член 45

Насловот пред член 146 се менува и гласи: „Лица кое не одговараат за штета“.

Член 46

Во членот 151 став (2) зборовите: „од ставот (1) на овој член“ и запирката се бришат.

Член 47

Во членот 155 став (1) зборот „впише“ се заменува со зборот „припише“.

Член 48

Насловот на членот 159 и членот 159 се менуваат и гласат:

„Претпоставка на постоење причинска врска

Член 159

За штетата настаната во врска со предмет, подвижен или недвижен, чија положба, употреба, особина или самото негово постоење претставуваат зголемена опасност од настанување штета за околината (опасен предмет) или дејноста чие вршење претставува зголемена опасност од настанување штета за околината (опасна дејност), се претпоставува дека потекнува од тој предмет, односно таа дејност, освен ако се докаже дека причината е на страната на оштетениот или трето лице, односно настанала поради виша сила.“

Член 49

Пред насловот на членот 165 се додава нов наслов кој гласи: „III. ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕИСПРАВЕН ПРОИЗВОД“.

Насловот пред членот 165 и членот 165 се менуваат и гласат:

„Општо правило

Член 165

(1) Производителот кој пушти во промет некој производ, одговара за штетата предизвикана од неисправноста на тој производ, без оглед на вина.

(2) Одредбите од ова поглавје се однесуваат на материјалната штета предизвикана со смрт или телесна повреда и на штетата предизвикана со уништување или оштетување на предмет на оштетениот, ако се работи за таков вид на предмет кој е вообичаено наменет за лична употреба и ако оштетениот предмет претходно го користел за таа цел.

(3) Оштетениот има право на надоместок на штетата предизвикана со уништување или оштетување на предмет, само за делот на штетата кој го надминува паричниот износ еднаков на 500 евра, изразен во денарска противвредност, утврден според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на утврдувањето на износот на надоместокот за штета.

(4) Надоместокот на нематеријалната штета предизвикана од неисправен производ може да се бара само според општите правила за одговорност за штета.

(5) На износот на надоместокот на материјалната штета предизвикана со смрт или телесна повреда, се применуваат одредбите на овој закон за надоместок на материјална штета во случај на смрт, телесна повреда и оштетување на здравјето.

(6) Овие одредби не се применуваат на штетата предизвикана со нуклеарна несреќа.

(7) Овие одредби се применуваат без исклучување на можната примена на правилата за одговорност за штета предизвикана со опасен предмет и опасна дејност, како и на правилата за одговорност за материјалните недостатоци на предметот и на правилата на договорната и вондоговорната одговорност за причинета штета.

(8) Неисправноста на производот и причинетата штета, треба да ги докаже оштетениот.“

Член 50

По членот 165 се додаваат седум нови члена 165-а, 165-б, 165-в, 165-г, 165-д, 167-ѓ, 165-е, кои гласат:

„Производ

Член 165-а

(1) Под производ, во смисла на овој закон се подразбира кој било подвижен предмет, како и самостоен дел вграден во некој подвижен или недвижен предмет.

(2) Производ е и електричната и другите видови енергија.

Неисправен производ

Член 165-б

(1) Производот е неисправен ако, земајќи ги предвид сите околности на случајот, а особено начинот на кој производот е претставен, целите во кои според разумното очекување производот може да биде употребен и времето кога производот е пуштен во промет, не дава сигурност што од таквите производи оправдано се очекува.

(2) Производот ставен во промет не се смета за неисправен ако подоцнежниот ваков вид на производ, пуштен во промет, е со подобри својства.

Производител

Член 165-в

(1) Производител е лицето кое изработило готов производ; лицето кое ја произвело сировината самостојниот и несамостојниот дел вграден во готов производ; како и лицето кое, обележувајќи ги производот со своето име, трговска марка или каков било друг знак на разликување, се претставува како производител.

(2) За производител се смета и лицето кое го увезло производот заради продажба, давање во закуп или заради друг вид на ставање на производот во промет.

(3) Производителот и лицето кое го увезло производот одговараат солидарно за причинетата штета.

(4) Ако не е можно да се утврди кој е производител, за таков се смета секое лице кое го става производот во промет, освен ако тоа лице во разумен рок не го извести оштетениот за лицето од кое го набавило производот.

(5) Решението од претходната одредба се применува и кога не може да се утврди кој го увезол производот, па и тогаш кога името, фирмата и називот на производителот се наведени на производот.

Солидарна одговорност

Член 165-г

Ако повеќе лица одговараат за штетата предизвикана од неисправен производ, нивната одговорност е солидарна.

Ослободување од одговорност**Член 165-д**

(1) Производителот се ослободува од одговорност, ако докаже дека:

- не го пуштил производот во промет,
- од околностите на случајот произлегува дека не-исправноста, а ни нејзината причина не постоеле во моментот кога го пуштил производот во промет,
- производот не е произведен за продажба, давање во закуп или која било друга деловна цел, како и дека не е произведен или пуштен во промет во рамките на неговата дејност,
- неисправноста е последица на присилните прописи кои биле на сила во моментот кога го пуштил производот во промет,
- состојбата на науката или техничкото знаење, во моментот на ставање на производот во промет, не овозможувале откривање на неисправноста и
- штетата настапила исклучиво поради дејствие на оштетениот или лицето за кое тој одговара, односно дејствие на трето лице кое производителот не можел да го предвиди и чии последици не можел да ги избегне или отстрани.

(2) Производителот на дел од производот се ослободува од одговорноста и ако докаже дека неисправноста е предизвикана од конструкцијата на производот во кој е вграден овој дел или произлегува од напатствијата добиени од производителот на производот во кој е вграден овој дел.

(3) Одговорноста на производителот е делумна ако тој докаже дека за настанувањето на штетата придонел самиот оштетен или лицето за кое тој одговара.

(4) Ако за настанувањето на штетата придонело и трето лице, тоа одговара солидарно со производителот.

Забрана на договорно исклучување или ограничување на одговорноста**Член 165-ѓ**

(1) Одговорноста на производителот не може со договор однапред да се исклучи или ограничи.

(2) Секоја спротивна одредба е ништовна.

Рокови за остварување на правата**Член 165-е**

(1) Побарувањето за надоместок на штетата предизвикана од неисправен производ застарува во рок од три години од денот кога оштетениот дознал или морал да дознае за штетата, неисправноста на производот и лицето кое е производител.

(2) Во секој случај, побарувањето за надоместок на штета предизвикана од неисправен производ престанува со истекот на рокот од пет години, сметано од неговото ставање во промет, освен ако пред истекот на овој рок е прекината застареноста поради поведување на постапка пред суд или друг надлежен орган заради утврдување или остварување на побарувањето за надоместок на штетата.“

Член 51

По членот 165-е се додава нов наслов „III-а. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ЖИВОТНИ“ и четири нови члена 165-ж, 165-з, 165-с и 165-и, кои гласат:

„III-а. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ЖИВОТНИ**Одговорност на имателот****Член 165-ж**

(1) За штета причинета од животно одговара неговиот имател, било тоа да се наоѓа кај него, било да се загубило или избегало.

(2) Имателот одговара и за штетата што вознемиреното животно ќе му ја причини на лицето кое со добра волја настојувало да го укроти и задржи.

(3) Како имател, во смисла на овој член се подразбира сопственикот, закупецот, послугопримачот, плодоуживателот и слично.

Животно доверено на чување или грижа на друг**Член 165-з**

(1) За штетата причинета од животно дадено на користење, односно доверено на чување или грижа на друг или доверено на чување или грижа на установа во рамките на нејзината редовна дејност, одговараат другиот и установата, како што би одговарал и имателот.

(2) Имателот кој предал животно на друг за овој тоа да го користи, или го дал на чување или грижа, должен е на другиот односно на чуварот да им укаже на маните на животното, ако ги има, во спротивно ќе им одговара за штета солидарно со другиот.

Животно затекнато при причинување на штета**Член 165-с**

(1) Сопственикот, односно корисникот на земјиштето има право животното кое ја причинува штетата на неговиот имот, да го фати и да го задржи кај себе до надоместувањето на штетата.

(2) Тој е должен, без одлагање да го извести имателот на животното за штетата и задржувањето, а ако не знае кој е имателот, надлежниот орган на локалната самоуправа.

(3) Ако имателот не ја надомести штетата во разумен рок, во поглед на надоместувањето соодветно се применуваат правилата за правото на задржување уредени со овој закон.

Штета причинета од дивеч**Член 165-и**

(1) За штетата причинета од дивеч одговара корисникот на отворено или затворено ловиште.

(2) За штетата причинета од дивеч за кој е пропишана трајна забрана на ловење одговара државата, доколку не докаже дека штетата настанала по вина на оштетениот.

(3) Во поглед на одговорноста предвидена со претходните правила соодветно ќе се применуваат одредбите за одговорност врз основа на вина, односно опасен предмет или вршење опасна дејност, освен ако со посебен закон поинаку не е предвидено.“

Член 52

По членот 165-и се додава нов наслов „III-б. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ГРАДЕЖ“ и нов член 165-ј, кои гласат:

„III-б. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ГРАДЕЖ**Член 165-ј**

(1) Сопственикот на зграда, односно друг градеж одговара за штетата која ќе биде причинета со нивно уривање или од падот на некој нивен дел или на кој било друг начин.

(2) Тој се ослободува од одговорноста ако докаже дека штетата настанала поради виша сила или со вина на оштетениот.

(3) Сопственикот има право да бара надоместок од лицата кои се виновни за настанувањето на штетата.

(4) Овие одредби се применуваат и на владетелот кој зградата или градежот ги држи како да е сопственик.

(5) Во поглед на одговорноста предвидена со претходните правила соодветно ќе се применуваат одредбите за одговорност и надоместок на штета предвидени со овој закон, освен ако со посебен закон поинаку не е предвидено.

(6) Овие одредби не ја исклучуваат солидарната одговорност на нарачувачот и изведувачот на работи врз недвижност за штетата што ќе ја претрпи трето лице, согласно со овој закон.“

Член 53

Во членот 166 став (1) по зборот „државата“ се става запирка и се додаваат зборовите: „без оглед на постоењето на вина, освен ако поинаку не е определено со друг закон“.

Член 54

Во членот 170 по зборот „слично“ точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „без оглед на постоењето на вина“.

Член 55

Во членот 171 ставот (2) се менува и гласи:
„Ако околностите на случајот и други околности бараат примена на начелото на справедливост, судот може штетникот да го ослободи од обврската за надоместок на штетата.“

Член 56

По насловот “V. НАДОМЕСТ НА НЕМАТЕРИЈАЛНА ШТЕТА” се додава нов член 187-а, кој гласи:

„Како се надоместува нематеријалната штета

Член 187-а

Нематеријалната штета се надоместува нематеријално (морална сатисфакција) и материјално (материјална сатисфакција) во случаите предвидени со закон.“

Член 57

Насловот на членот 188 и членот 188 се менуваат и гласат:

„Објавување пресуда или исправка

Член 188

Во случај на повреда на личните права оштетениот може да бара, а судот да нареди на трошок на штетникот, објавување на пресудата, односно исправката, повлекување на изјавата со која е сторена повредата, или нешто друго со што може да се оствари целта која се постигнува со справедливиот паричен надоместок.“

Член 58

Насловот на членот 189 и членот 189 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надоместок

Член 189

(1) Во случај на повреда на личните права судот, ако најде дека тежината на повредата и околностите на случајот го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надоместок, независно од надоместокот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство.

(2) При одлучувањето за барањето за справедлив паричен надоместок судот ќе води сметка за силината и траењето на повредата со која биле предизвикани физички болки, душевни болки и страв, како и за целта за која служи надоместокот, но и за тоа надоместокот да не е во спротивност со стремежите кои не се спојливи со неговата природа и општествената цел.

зички болки, душевни болки и страв, како и за целта за која служи надоместокот, но и за тоа надоместокот да не е во спротивност со стремежите кои не се спојливи со неговата природа и општествената цел.

(3) За повреда на правото на углед и другите лични права на правните лица судот, ако најде дека тежината на повредата и околностите на случајот го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надоместок, независно од надоместокот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство.

(4) Покрај овие правила, во одделни случаи, кога тоа со друг закон поинаку е уредено ќе се применуваат и правилата од тој закон.“

Член 59

Насловот на членот 190 и членот 190 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надоместок во случај на смрт или тежок инвалидитет

Член 190

(1) Во случај на смрт или тежок инвалидитет на некое лице, судот може да им досуди на членовите на неговото потесно семејство (брачен другар, деца и родители), справедлив паричен надоместок за нематеријална штета.

(2) Таквиот надоместок може да им се досуди и на браќата и сестрите, дедовците и бабите, внуците и вонбрачниот другар, ако меѓу нив и умреното, односно повреденото лице постоела потрајна животна заедница.

(3) Право на справедлив паричен надоместок имаат и родителите во случај на загуба на зачатото, а неродено дете.“

Член 60

Насловот на членот 191 и членот 191 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надоместок во посебни случаи

Член 191

Право на справедлив паричен надоместок за нематеријална штета има лицето спрема кое со измама, со принуда или со злоупотреба на некој однос на потчинетост или зависност е извршено некое кривично дело против половата слобода и половиот морал.“

Член 61

Насловот на членот 192 и членот 192 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надоместок за идна нематеријална штета

Член 192

Судот, на барање на оштетениот, ќе досуди справедлив паричен надоместок и за идна нематеријална штета, ако според редовниот тек е извесно дека таа ќе трае и во иднина.“

Член 62

По членот 192 се додава нов член 192-а, кој гласи:

„Пристигнување и висина на справедливиот паричен надоместок

Член 192-а

(1) Обврската за исплата на справедливиот паричен надоместок пристигнува со денот на донесувањето на првостепената пресуда со која е определена висината на овој надоместок.

(2) При одлучувањето за висината на справедливост паричен надоместок, судот ќе го земе предвид и времето изминато од настанувањето на штетата до донесувањето на одлуката, ако должината на чекањето на сатисфакцијата и другите околности го оправдуваат тоа.“

Член 63

Во членот 203 зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 64

Насловот на членот 252 и членот 252 се менуваат и гласат:

„Кога должникот се ослободува од одговорноста

Член 252

Должникот се ослободува од одговорноста за штета ако докаже дека не можел да ја исполни својата обврска односно дека задоцнил со исполнувањето на обврската поради вонреден настан што се случил по склучување на договорот, а кој не можел да го спречи, избегне или отстрани (виша сила).“

Член 65

Во членот 253 став (1) зборовите: „врз случај“ се заменуваат со зборовите: „на случаите, а зборот „кој“ се заменува со зборот „кои“.

Член 66

Во членот 254 став (1) по зборот „исклучи“ се додаваат зборовите: „или да се ограничи“.

Во ставот (2) по зборот „исклучување“ се додаваат зборовите: „или ограничување“.

Член 67

Во членот 255 став (1) по зборот „штета“ сврзникот „и“ се заменува со записка, а по зборовите: „испуштена корист“ и записката се додаваат зборовите: „како и справедлив паричен надоместок на нематеријална штета“.

Ставот (5) се брише.

Член 68

Насловот на членот 256 и членот 256 се менуваат и гласат:

„Намалување на надоместокот

Член 256

Кога доверителот или лицето за кое тој одговара придонел за настанувањето на штетата или нејзината големина или отежнувањето на должниковата положба, надоместокот се намалува сразмерно.“

Член 69

Во членот 259 став (1) по зборовите: „нејзиното исполнување“ се додаваат зборовите: „или неуредно ја исполни“.

Член 70

Во членот 261 став (2) по зборот „задоцнувањето“ се додаваат зборовите: „или неуредното исполнување“.

Член 71

Во членот 262 став (4) по зборовите: „со исполнувањето“ се додаваат зборовите: „или неуредното исполнување“.

Во ставот (5) по зборовите: „поради задоцнување“ се додаваат зборовите: „или неуредно исполнување“.

Член 72

Во членот 265 по зборовите: „на задоцнување“ се додаваат зборовите: „односно неуредно исполнување“.

Член 73

Насловот на Делот III насловот на членот 266 и членот 266 се менуваат и гласат:

„III. КАЗНЕНА КАМАТА

Кога се должи казнена камата

Член 266

Должникот кој ќе задоцни со исполнувањето на парична обврска, покрај главнината долгува и казнена камата, утврдена со закон, односно со договор.“

Член 74

По членот 266 се додаваат два нови члена 266-а и 266-б, кои гласат:

„Висина на стапката на казнена камата

Член 266-а

(1) Висината на стапката на казнена камата се определува за секое полугодие, во висина на референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар на Народната банка на Република Македонија, која важела на последниот ден од полугодие кое му претходело на тековното полугодие, зголемена за десет процентни поени (законска казнена камата).

(2) Во договорите меѓу трговци или трговци и лица на јавното право може да се договори и повисока стапка од стапката на законската казнена камата, но најмногу до една третина од таа стапка (договорна казнена камата).

(3) Целосно или делумно е ништовна одредбата со која се договара стапка повисока од стапката на законската казнена камата, ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на обврската, произлегува дека со вака договорената стапка на казнена камата, спротивно на начелата на совесност и честност и еднаква вредност на заемните давања како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер меѓу правата и обврските на договорните страни.

(4) Пресметката на казнената камата се врши со примена на пропорционалната метода.

(5) Кога пресметката на казнената камата се врши за период подолг од една година, пресметаната казнена камата за првата и наредните години од задоцнувањето не се додава на износот на главниот долг.

(6) Народната банка на Република Македонија е должна на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во “Службен весник на Република Македонија“.

Кога се должи домицилна стапка на казнена камата

Член 266-б

(1) Кога паричната обврска е изразена во странска валута или во таква валута е определена, должникот долгува казнена камата според висината на домицилната стапка на казнената камата (законска или договорна) на земјата на потеклото на валутата, односно само домицилната стапка на законската казнена камата, доколку правото на земјата на потекло на валутата не познава договорна казнена камата.

(2) Ако правото на земјата на потеклото на валутата предвидува можност на договорна казнена камата, како референтна стапка за определување на висината на стапката на договорената казнена камата ќе се земе домицилната стапка на законската казнена камата.

(3) Кога според правото на земјата на потеклото на валутата е дозволена договорна казнена камата, договорената стапка на казнената камата не може да биде повисока од највисоката дозволена домицилна стапка на договорената казнена камата во земјата на потеклото на валутата.“

Член 75

Во членот 267 зборот „затезна“ се заменуваат со зборот „казнена“.

Член 76

Во членот 268 зборот „затезна“ се заменуваат со зборот „казнена“.

Член 77

По членот 268 се додава нов член 268-а, кој гласи:

„Примена на одредбите за казнената камата

Член 268-а

Правилата од овој закон кои се однесуваат на казнената камата ќе се применуваат на сите должничко-доверителски односи, освен ако за некои од нив поинаку не е определено со друг закон.“

Член 78

Во членот 269 ставот (2) се брише.

Ставот (3) станува став (2).

Член 79

По членот 269 се додава нов член 269-а, кој гласи:

„Кога должникот е неспособен за исполнување

Член 269-а

(1) Побивање на должниковите правни дејствија се врши кога должникот не е во состојба да го исполни побарувањето на доверителот (инсолвентност).

(2) За вршење на побивањето не е битен видот на побарувањето кое го има доверителот.

(3) Во смисла на овие правила, се смета дека должникот станал инсолвентен кога, по претходно, препорачано или на друг соодветен начин е доставена писмена опомена од страна на доверителот, не ја исполни својата обврска во рок од 90 дена од денот кога му била врачена опомената, а доверителот стори веројатно дека должникот повеќе ги нема во својот имот паричните средства, односно предметите, односно правата на кои се однесува побарувањето.

(4) Ова правило се применува и кога должникот во својот имот нема други парични средства, предмети и права кои можат да се искористат за намирување на побарувањето на доверителот.“

Член 80

Во членот 270 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Кога бесплатното располагање е направено со привиден договор, се применуваат одредбите на овој закон за ништовност на привидните договори.“

Член 81

Во членот 344 став (2) зборот „Кога“ се заменува со зборовите: „Но, кога“.

Член 82

Во членот 387 став (3) по зборот „обврската“ се става запирка, а зборовите: „само ако е за тоа овластен со договор“ се заменуваат со зборовите: „ако поинаку не е определено со договорот“.

Член 83

Насловот на членот 388 и членот 388 се менуваат и гласат:

„Висина на стапката на договорната камата

Член 388

(1) Стапката на договорната камата страните договорно ја определуваат.

(2) Стапката на договорната камата во договорите меѓу лица од кои барем едното не е трговец, не може да биде повисока од стапката на законската казнена камата која важела на денот на склучувањето на договорот, односно на денот на промената на каматната стапка, ако е договорена променлива каматна стапка.

(3) Во договорите меѓу трговци или трговци и лица на јавното право може да се договори и повисока стапка на договорна камата, но најмногу до висината на највисоко дозволена стапка на договорната казнена камата.

(4) Ништовна е одредбата во овие договори, со која се договара стапка повисока од стапката на највисоко дозволена стапка на договорна камата ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на обврската, произлегува дека со вака договорената стапка на договорна камата, спротивно на начелата на совесност и чесност и на еднаква вредност на заемните давања како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер меѓу правата и обврските на договорните страни.

(5) Ако каматата е договорена, а не е определена висината на нејзината стапка меѓу лицата од кои барем едно не е трговец ќе се применува каматна стапка во висина од една четвртина од стапката на законската казнена камата, а меѓу трговците или трговци и лица на јавното право ќе се применува каматна стапка во висина од една половина од стапката на законската казнена камата.

(6) Ако е договорена повисока каматна стапка од дозволена, ќе се применува највисоката дозволена каматна стапка.

(7) Ако меѓу трговците или трговец и лице на јавното право, во рамките на дозволениот е договорена повисока стапка на договорна камата од стапката на казнената камата, по задоцнувањето со исполнувањето на паричната обврска тече само договорната камата.

(8) Ништовна е одредбата на договорот која предвидува истовремено течење и пресметување на двата вида камати.“

Член 84

По членот 388 се додаваат два нови наслова и два нови члена 388-а и 388-б, кои гласат:

„Кога се должи домицилна стапка на договорна камата

Член 388-а

(1) Кога е договорено паричната обврска да биде изразена во странска валута или во таква валута е определена, договорената стапка на договорната камата не може да биде повисока од домицилната стапка на договорна камата на земјата на потеклото на валутата, која комерцијалните банки ја договараат со првокласни должници (должници со подобар бонитет).

(2) Кога паричната обврска е изразена во странска валута или во таква валута е определена, при што е договорена камата а не е определена висината на нејзината стапка, доверителот има право на камата во домашна валута по најниската стапка на договорна камата што ја плаќаат комерцијалните банки на девизните штедни влогови по видување, во местото на исполнување.

Камата на камата**Член 388-б**

Ништовна е одредбата на договорот со која се предвидува дека на каматата, кога ќе пристигне за исплата, ќе почне да тече камата доколку не биде исплатена по нејзиното пристигнување, освен за депозитите кај банките, штедилниците и другите финансиски институции.“

Член 85

Насловот на членот 389 и членот 389 се менуваат и гласат:

„Зголемување на каматна стапка

Член 389

Дозволена е договорната одредба со која однапред се договара зголемување на годишната каматна стапка, до највисоко допуштената, во случај должникот да не ги исплати пристигнатите договорни камати навреме.“

Член 86

Во членот 403 став 2 зборот „должник“ се заменува со зборот „содолжник“.

Член 87

Насловот на членот 489 и членот 489 се менуваат и гласат:

„Одговорност на продавачот и производителот

Член 489

(1) Кога продавачот му предал на купувачот гарантен лист со кој производителот го гарантира исправното функционирање на предметот во текот на определено време, сметајќи од неговото предавање на купувачот, купувачот може, ако предметот не функционира исправно, да бара како од продавачот така и од производителот да го поправи предметот во разумен рок, кој не може да биде подолг од 45 дена, или ако тоа не го стори наместо него да му предаде предмет кој функционира исправно.

(2) Со овие правила не се засега во правилата за одговорноста на продавачот за недостатоци на предметот.

(3) Во гаранцијата мораат да бидат наведени правата кои на купувачот му припаѓаат како и јасно наведено дека гаранцијата за исправно функционирање на предметот не влијае на правата на купувачот по други основи.

(4) Гаранцијата мора да ги содржи поединостите кои му се потребни на купувачот за остварување на неговите права, а посебно гарантниот рок и територијата за кои гаранцијата важи, како и името односно називот на лицето кое гаранцијата ја издало.

(5) Неисполнувањето на овие обврски не влијае на полноважноста на гаранцијата.“

Член 88

По членот 489 се додава нов член 489-а, кој гласи:

„Гарантен рок

Член 489-а

(1) Траењето на гарантниот рок страните го определуваат спогодбено, но овој рок не може да биде пократок од една година.

(2) Ништовна е одредбата на договорот со која се определува гарантен рок пократок од една година.“

Член 89

Во членот 490 став (1) по зборот „производителот“ се додаваат зборовите: „или лицето определено од нивна страна“.

Член 90

Во членот 492 став (1) по зборот „рок“ се става записка и се додаваат зборовите: „кој не може да биде подолг од 45 дена“ и се додава записка.

Член 91

Во членот 537 став 1 зборот „законската“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 92

Во членот 561 став 2 зборот „законска“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 93

Во членот 651 зборовите: „количеството и квалитетот“ се заменуваат со зборовите: „количеството, квалитетот и соодветноста“.

Член 94

Во членот 653 ставот (2) се менува и гласи:
„Непредвидливи се оние работи кои треба нужно да се изведат поради осигурување на стабилноста на градежот, спречување на опасности по животот и здравјето на луѓето, околината, природата, другите градежи и предмети и стабилноста на тлото на околното земјиште, а е предизвикана од вонредни околности, односно поради спречување на настанување штета во наведените случаи, односно по наредба на надлежните државни органи.“

Член 95

Во членот 655 став (1) по зборот „исполнување“ се става записка и се додаваат зборовите: „а без негово влијание“.

Во ставот (2) по зборот „завршени“ се става записка и се додаваат зборовите „а без негово влијание“.

Член 96

Во членот 656 став (1) по зборовите: „ако се зголемиле цените на елементите“ се става записка и се додаваат зборовите: „а без негово влијание“ и се става записка.

Член 97

Во членот 657 став (1) зборовите: „во случаите од претходните членови“ се бришат.

Член 98

Во членот 663 став (3) по зборот „градеж“ се додаваат зборовите: „или земјиштето“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:
„(4) Истото важи и за лицето кое вршело надзор ако недостатокот на градеж или земјиштето произлегува од некој недостаток во спроведувањето на надзорот.“

Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (5) и (6).

Член 99

Во членот 664 став (1) зборовите: „изведувачот и проектантот“ се заменуваат со зборовите: „изведувачот, проектантот или лицето кое вршело надзор“.

Член 100

Во членот 666 став (1) зборовите: „изведувачот и проектантот“ се заменуваат со зборовите: „изведувачот, проектантот или лицето кое вршело надзор“.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Лицето кое го врши надзорот одговара и за недостатоците во извршените работи, ако можело да ги забележи при совесен надзор на работите, но има право да бара од изведувачот соодветен надоместок.“

По ставот (3) кој станува став (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Изведувачот кој ја надоместил штетата настаната поради недостатоци во извршените работи има право да бара надоместок од лицето кое го вршело надзорот на работите во сразмерот во кој овие недостатоци потекнуваат од недостатоците во спроведувањето на надзорот.“

Ставот (4) станува став (6).

Член 101

Насловот пред членот 807 „ОБВРСКА НА НАЛОГОПРИМАЧОТ“ се брише.

Пред насловот „Извршување на налогот како гласи“ се додава насловот „ОБВРСКИ НА НАЛОГОПРИМАЧОТ“.

Член 102

Во членот 812 зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 103

Членот 846 се менува и гласи:

„(1) Со договорот за трговско застапување застапникот се обврзува дека за време на траењето на договорот ќе преговара со трети лица за склучување договори во име и за сметка на налогодавачот и, ако е така договорено, ќе склучува договори со трети лица во име и за сметка на налогодавачот, а налогодавачот се обврзува да му плати на застапникот, за секој договор кој го склучил или е склучен со неговото дејствување, одреден надоместок (провизија).“

(2) Како застапник нема да се сметаат лицата кои според овој или друг закон се овластени да застапуваат други лица.

(3) Налогодавачот може да има, на иста територија за ист вид на работи, повеќе застапници.“

Член 104

По членот 846 се додава нов член 846-а, кој гласи:

„Застапување на друг налогодавач

Член 846-а

Застапникот не може без согласност на налогодавачот да преземе обврска, на иста територија и за ист вид на работи, да работи за друг налогодавач.“

Член 105

Насловот на членот 848 и членот 848 се менуваат и гласат:

„Полномошно

Член 848

Застапникот може да бара од налогодавачот да му издаде полномошно.“

Член 106

Во членот 849 зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 107

Насловот пред членот 850 и членот 850 се бришат.

Член 108

Во членот 851 зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 109

Во членот 852 зборот „залогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“, а зборовите: „бара преземање на“ се заменуваат со зборот „презема“.

Член 110

Насловот пред членот 853 и членот 853 се менуваат и гласат:

„Грижа за интересите на налогодавачот

Член 853

(1) Застапникот е должен да се грижи за интересите на налогодавачот и должен е во сите работи што ги презема да постапува во согласност со начелото на совесност и чесност и со внимание на добар стопанственик.

(2) Застапникот е особено должен да презема се што е потребно за да посредува или склучува правни работи за коишто е овластен, придружувајќи се притоа кон разумните напатствија на налогодавачот.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 111

Насловот пред членот 854 и членот 854 се менуваат и гласат:

„Должност за известување

Член 854

(1) Застапникот е должен да му ги дава на налогодавачот сите потребни информации за состојбата на пазарот, особено оние што се значајни за секоја посебна правна работа.

(2) Застапникот е должен редовно да го известува налогодавачот за исполнувањето на своите договорни обврски, за третите лица кои се подготвени да преговараат со налогодавачот или со него да склучат договор, како и за договорите што ги склучил во име и за сметка на налогодавачот.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 112

По членот 854 се додава нов член 854-а, кој гласи:

„Постапување по упатства

Член 854-а

При водењето на преговори и при склучување на договори, застапникот е должен да постапува по упатствата на налогодавачот.“

Член 113

Во членот 855 став (1) зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 114

Во членот 856 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 115

Во членот 857 став (1) зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 116

Во насловот на Одделот 3 пред насловот на членот 858 зборот „НАЛОГОДАВЕЦОТ“ се заменува со зборот „НАЛОГОДАВАЧОТ“.

Член 117

Насловот на членот 858 и членот 858 се менуваат и гласат:

„Општо правило

Член 858

(1) Налогодавачот е должен во својот однос со застапникот да постапува во согласност со начелото на совесност и чесност и со внимание на добар стопанственик.

(2) Кога е потребно за вршење на одредени негови работи, налогодавачот е должен на свој трошок да му стави на располагање на застапникот мостри, нацрти, ценовници, рекламен материјал, општи услови за работење и другата потребна документација.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 118

Членот 859 се менува и гласи:

“(1) Налогодавачот е должен да му ги даде на застапникот сите известувања потребни за исполнување на неговите договорни обврски.

(2) Налогодавачот е должен, во разумен рок да го известат застапникот за тоа дали ја прифаќа или одбива понудата, како и за неисполнување на договор во чие склучување учествувал застапникот.

(3) Налогодавачот е должен, без одлагање да го известат застапникот за потребата обемот на неговите работи да се сведе на мерка помала од онаа што застапникот можел основано да ја очекува, за да може застапникот навремено и во соодветна мера да ја намали својата претприемчивост, инаку налогодавачот ќе одговара за претрпената штета.

(4) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 119

Членот 860 се менува и гласи:

“(1) Налогодавачот е должен да му исплати на застапникот провизија за договорите што за време на траењето на договорот за трговско застапување биле склучени со негово посредување, како и за договорите што ги склучил застапникот во име и за сметка на налогодавачот, ако за тоа бил овластен.

(2) Застапникот има право на провизија и за договорите што ги склучил налогодавачот непосредно со клиентите кои ги пронашол застапникот.

(3) Застапникот на кој по основ на договор за трговско застапување му е доверено исклучиво право на посредување на одредена територија или со одредена група клиенти, има право на провизија и за оние договори што налогодавачот ги склучил на таа територија или со тие клиенти без посредување на застапникот.

(4) Секој надоместок чиј износ зависи од бројот или вредноста на остварените работи ќе се смета за провизија.

(5) Застапникот има право на провизија за договор кој налогодавачот го склучил по престанокот на договорот за трговско застапување, ако склучениот договор е последица претежно на дејствувањето на застапникот пред престанокот на договорот за трговско застапување и ако договорот е склучен во разумен рок од престанокот на договорот за трговско застапување или ако понудата на трето лице за склучување на договор стигнала до застапникот или налогодавачот пред престанокот на договорот за трговско застапување.

(6) Застапникот го нема правото на провизија утврдена во ставовите (1) до (3) на овој член, ако правото на провизија, во согласност со ставот (5) на овој член, би му припаднало на поранешниот застапник, освен ако со оглед на околностите на случајот би било правично провизијата да се подели меѓу овие два застапника.“

Член 120

Насловот пред членот 861 и членот 861 се бришат.

Член 121

Насловот на членот 862 и членот 862 се менуваат и гласат:

„Износ на провизијата

Член 862

(1) Ако износот на провизијата не е определен со договорот или со тарифа, застапникот има право на провизија во износот кој е вообичаен за тој вид на работа, во местото во коешто застапникот ги вршел работите за налогодавачот.

(2) Ако застапникот посредувал за налогодавачот во различни места, има право на провизија што е вообичаена во местото каде што се наоѓа неговото постојано живеалиште, односно седиште.

(3) Доколку не е можно да се утврди вообичаениот износ на провизија, застапникот има право на провизија во износ кој според околностите на случајот, а особено според бројот и вредноста на работите кои застапникот ги извршил за налогодавачот, како и според сложеноста и обемот на посредувањето на застапникот, би бил справедлив.“

Член 122

Во членот 863 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 123

По членот 863 се додаваат три нови члена 863-а, 863-б и 863-в, кои гласат:

„Стекнување право на провизија

Член 863-а

(1) Застапникот стекнува право на провизија во моментот кога налогодавачот ја исполнил, односно требало да ја исполни својата обврска од договорот меѓу него и третото лице или ако третото лице врз основа на договорот со налогодавачот е должно прво да ја исполни својата обврска, во моментот кога третото лице ја исполнило, односно требало да ја исполни својата обврска, па и тогаш кога тоа не го направил од причина за којашто е одговорен налогодавачот.

(2) Ако меѓу налогодавачот и третото лице е склучен договор со сукцесивни исполнувања кои треба да се исполнат во одреден временски период, застапникот стекнува право на сразмерен дел на провизијата во согласност со правилата од ставот (1) на овој член.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овој член.

Пресметување на провизијата**Член 863-б**

(1) Налогодавачот е должен да му поднесе пресметка на провизијата на која застапникот има право на секои три месеца, пресметана за секој месец посебно.

(2) Пресметката на провизија мора да ги содржи сите битни елементи врз основа на кои е извршена пресметката.

(3) Налогодавачот е должен да му ја пресмета и плати на застапникот тримесечната провизија најдоцна до крајот на месецот што следи по последниот месец на пресметковното тримесечје.

(4) Договорните страни можат да договорат пресметковен период пократок од три месеца.

(5) Налогодавачот е должен на барање на застапникот, на свој трошок да му предаде извадок од своите трговски книги кој се однесува на работите кои на застапникот му даваат право на провизија, како и да го извести за сите околности кои имаат влијание на висината на провизијата.

(6) Ако налогодавачот го одбие ова барање на застапникот или ако застапникот се посомнева во точноста на податоците во извадокот од трговски книги или ако се посомнева во известувањата кои налогодавачот му го дал, има право да побара овластен ревизор да ги прегледа трговските книги на налогодавачот кои се во врска со податоците од кои зависи висината на провизијата и податоците да му ги достави.

(7) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овој член.

Губење на правото на провизија

Член 863-в

(1) Застапникот го губи правото на провизија ако договорот меѓу налогодавачот и третото лице не е исполнет од причини што не се на страната на налогодавачот.

(2) Доколку, во овој случај застапникот примил провизија, е должен да ја врати.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со претходните ставови.“

Член 124

Во членот 864 став (2) зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 125

Во членот 865 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 126

Насловот на Одделот 5 по членот 865 се менува и гласи: „ПРЕСТАНОК НА ДОГОВОРОТ“.

Член 127

По насловот на Одделот 5 се додаваат нов наслов и нов член 865-а, кои гласат:

„Траење на договорот

Член 865-а

(1) Ако поинаку не е договорено, договорот за трговско застапување се склучува на неопределено време.

(2) Договорот за трговско застапување склучен на одредено време, престанува со истекот на времето за кое е склучен.

(3) Доколку договорните страни продолжат да ги исполнуваат обврските од договорот склучен на определено време и по истекот на времето за кое бил склучен, ќе се смета дека тие склучиле нов договор со иста содржина, на неопределено време.“

Член 128

Насловот на членот 866 и членот 866 се менуваат и гласат:

„Отказ на договорот

Член 866

(1) Ако договорот за трговско застапување е склучен на неопределено време, секоја страна може да го откаже со писмено известување упатено до другата страна, почитувајќи ги отказните рокови утврдени во овој член.

(2) Должината на отказниот рок е условена од траењето на договорот и изнесува по еден месец за секоја започната година на траење на договорот.

(3) Ако договорот траел подолго од пет години, отказниот рок изнесува шест месеца.

(4) Страните не можат да договорат пократок отказен рок, но ако договорот подолг рок, тој мора да важи и за двете страни.

(5) Ако не е поинаку договорено, отказниот рок започнува да тече првиот ден од месецот кој му следи на месецот во кој на другата договорна страна и е упатено писменото известување за отказот и завршува со последниот ден на последниот месец од рокот.

(6) Овие одредби се применуваат и на договорот склучен на определено време, кој поради понатамошното исполнување и по истекот на времето за кое е склучен се смета за договор на неопределено време, со тоа што времето на траење на договорот на определено време се зема предвид при пресметувањето на должината на отказниот рок.“

Член 129

Насловот на членот 867 и членот 867 се менуваат и гласат:

„Раскинување на договорот

Член 867

(1) Од сериозни причини кои мораат да бидат наведени, а особено поради неисполнување на договорните обврски на другата страна или заради променети околности, секоја страна може да го раскине договорот склучен на неопределено време без отказен рок, односно да го раскине договорот на определено време пред истекот на времето за кој е склучен.

(2) Ова право страните не можат да го исклучат или ограничат.

(3) Доколку изјавата за раскинување на договорот на неопределено време е дадена без постоење на сериозни причини, таа се смета како изјава за отказ со редовен отказен рок.

(4) Договорната страна има право на надоместок на штета ако другата договорна страна немала сериозна причина за раскинување на договорот.

(5) Неоснованото раскинување и дава право на другата страна да го раскине договорот на неопределено време без отказен рок, односно да го раскине договорот на определено време пред истекот на времето за кое е склучен.“

Член 130

По членот 867 се додава нов Оддел 5-а, кој гласи: „Оддел 5-а ПОСЕБЕН НАДОМЕСТОК“.

Член 131

Насловот на членот 868 и членот 868 се менуваат и гласат:

„Право на посебен надоместок

Член 868

(1) По престанокот на договорот, застапникот стекнува право на посебен надоместок, ако налогодавачот пронашол нови клиенти или значително му се зголемил обемот на работење со постојните клиенти, а налогодавачот и по престанокот на договорот имал значителна корист од тие клиенти, ако плаќањето на тој надоместок може да се оправда од околностите на случајот, особено поради губењето на провизијата од работењето со тие клиенти.

(2) Правото на посебен надоместок настанува и во случај кога договорот престанал поради смрт на застапникот.

(3) При утврдувањето на посебниот надоместок треба да се води сметка и за провизијата што застапникот ја добил за договорите склучени по престанокот на договорот со налогодавачот, како и можната забрана или ограничување на вршењето на дејност по престанокот на односот со налогодавачот.

(4) Износот на посебниот надоместок не може да го надмине износот на просечната годишна провизија во последните пет години, а ако договорниот однос траел пократко од пет години, износот на просечната годишна провизија за време на траењето на договорот.

(5) Во однос на извадоците од трговските книги на налогодавачот и известувањето за околностите кои имаат влијание на висината на посебниот надоместок, на соодветен начин ќе се применуваат одредбите од овој закон за правата на застапникот при пресметувањето на провизијата.

(6) Плаќањето на посебниот надоместок не го исклучува правото на застапникот да бара надоместок на штета која ја надминува висината на посебниот надоместок.“

Член 132

По членот 868 се додаваат три нови наслова и три нови члена 868-а, 868-б и 868-в, кои гласат:

„Причини што го исклучуваат правото на посебен надоместок

Член 868-а

Налогодавачот не е должен да плати посебен надоместок, ако:

- застапникот го откажал или го раскинал договорот, со тоа што застапникот и тогаш има право на посебен надоместок ако причината за раскинувањето или откажувањето на договорот била на страната на налогодавачот, односно го раскинал или откажал договорот поради својата старост или болест која го спречува да го продолжи договорниот однос,

- налогодавачот го раскинал договорот поради однесување за кое е виновен застапникот и

- врз основа на спогодба со налогодавачот, застапникот го пренел договорот на некое друго лице.

Губење на правото на посебен надоместок**Член 868-б**

Застапникот го губи правото на посебен надоместок, како и правото на надоместок на штета, ако во рок од една година од денот на престанокот на договорот не го известил налогодавачот дека ќе ја побарува нивната исплата.

Забрана на ограничување или исклучување на правата на застапникот**Член 868-в**

Договорните страни не можат пред престанокот на договорот за трговско застапување да ги ограничат или исклучат правата што застапникот ги има според овој оддел од законот.“

Член 133

По членот 868-в се додава нов Оддел 5-б, кој гласи: „Оддел 5-б ДОГОВОРНА ОДРЕДБА ЗА ЗАБРАНА ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ“.

Член 134

По членот 868-в и насловот „ДОГОВОРНА ОДРЕДБА ЗА ЗАБРАНА ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ“ се додаваат нов наслов и нов член 868-г, кои гласат:

„Забрана или ограничување за вршење на дејност**Член 868-г**

(1) Договорните страни можат да се договорат дека застапникот по престанокот на договорот нема да смее да врши, во целост или делумно дејност на трговско застапување.

(2) Таквата договорна обврска ќе биде важечка ако е во писмена форма и ако се однесува на истата територија, истите лица или истата стока на кои се однесувал и договорот за трговско застапување.

(3) Кога договорот за трговско застапување ќе престане поради причини кои се на страна на налогодавачот, ваквата договорна одредба го обврзува застапникот само ако налогодавачот по престанок на договорот му исплати посебен надоместок и ако, за време на траењето на забраната или ограничувањето за вршење на дејност, му плаќа дополнителен месечен надоместок во износ кој е еднаков на просечниот месечен износ на провизија на која имал право во последните пет години, а ако договорот траел помалку од пет години, во износ кој е еднаков на просечен месечен износ на провизија на која имал право за време на траењето на договорот.

(4) Договорната одредба за забрана или ограничување за вршење на дејност го обврзува застапникот најдолго две години по престанокот на договорот.

(5) Доколку застапникот го раскине договорот поради причина за која е виновен налогодавачот, тој е овластен во рок од еден месец од денот на раскинувањето на договорот, со писмена изјава да го известил налогодавачот дека нема да ја почитува одредбата за забрана или ограничување за вршење на дејност.

(6) Секоја поинаква одредба за забрана или ограничување на дејност е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овие одредби.“

Член 135

Во членот 1023 став (2) по зборовите: „надлежен суд“ се додаваат зборовите: „или од нотар“.

Во ставот (3) по зборот „судијата“ се додаваат зборовите: „односно нотарот“.

Член 136

Во членот 1026 по зборот „отстапувањето“ се додаваат зборовите: „судот, односно нотарот ќе го поучи“, а по зборот „отстапителот“ се додава зборот „дека“.

Член 137

Во членот 1030 став (1) по зборовите: „надлежен суд“ се додаваат зборовите: „или од нотар“.

Во ставот (2) по зборот „судијата“ се додаваат зборовите: „односно нотарот“.

Член 138

Насловот на членот 1139 и членот 1139 се бришат.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 139

Одредбите од членовите 35, 63, 73, 74, 75, 76, 77, 83, 84, 85, 91, 92 и 102 на овој закон ќе се применуваат од 1 јули 2009 година, освен одредбата која се однесува на обврската на Народната банка на Република Македонија на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во “Службен весник на Република Македонија” кои ќе се применуваат од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 140

Со денот на отпочнувањето на примената на одредбите од членовите 73 и 74 на овој закон, со исклучок на одредбата која се однесува на обврската на Народната банка на Република Македонија на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во “Службен весник на Република Македонија”, престанува да важи Законот за висината на стапката на затезната камата („Службен весник на Република Македонија“ број 65/92 и 70/93).

Член 141

На облигационите односи кои настанале пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 04/2002 и 05/2003).

Член 142

Одредбите на овој закон за одговорноста за неисправен производ нема да се применуваат на производите пуштени во промет пред влегувањето во сила на овој закон.

Член 143

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E
LIGJIT PËR MARRËDHËNIE OBLIGUESE

Neni 1

Në Ligjin për marrëdhënie obliguese (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 18/2001, 04/2002 dhe 05/2003), në titullin e nenit 7 fjalët: “krijimit dhe” fshihen.

Në nenin 7 fjalët: “krijohet ose” fshihen.

Neni 2

Në nenin 8 paragrafi (2) fshihet.

Neni 3

Pas nenit 9 shtohet neni i ri 9-a, si vijon:

“Mbrotjta e të drejtave personale

Neni 9-a

(1) Secili person fizik dhe juridik, përveç mbrotjtjes së të drejtave pronësore, ka edhe të drejtën e mbrotjtjes së të drejtave të veta personale në pajtim me ligjin.

(2) Si të drejta personale, sipas këtij ligji, nënkuptohen të drejtat për jetë, shëndet trupor dhe psikik, nder, prestigj, dinjitet, emrin personal, paprekshmërinë e personit në jetën personale dhe familjare, liri, krijimtari intelektuale dhe të drejta të tjera personale.

(3) Personat juridikë i kanë të gjitha të drejtat e shënuara personale, përveç atyre të lidhura me qenësinë biologjike të personit fizik, e veçanërisht të drejtat për emër të mirë dhe prestigj, emër përkatësisht firmë, fshetësi afariste, liri në sipërmarrësi dhe të drejta të tjera personale të këtyre personave.”

Neni 4

Pas nenit 10 shtohet neni i ri 10-a, si vijon:

“Parimi i realizimit

Neni 10-a

Parimi i realizimit zbatohet në rastet e përcaktuara saktësisht me ligj, siç janë rastet e veçanta të lidhura me përgjegjësinë për dëmin, kushtet e përgjithshme të marrëveshjes, shkëputjen e marrëveshjes për shkak të rrethanave të ndryshuara dhe ngjashëm.”

Neni 5

Pas nenit 12 shtohet neni i ri 12-a, si vijon:

“Pasojat juridikë nga cenimi i parimeve

Neni 12-a

Në cilat raste dhe çfarë pasoja dalin nga cenimi i parimeve, rregullohet me ligj.”

Neni 6

Titulli i nenit 15 dhe neni 15, ndryshojnë si vijojnë:

“Zbatimi i zakoneve dhe praktikës

Neni 15

(1) Në marrëdhëniet obliguese zbatohen zakonet, kur zbatimi i tyre është me marrëveshje ose është i paraparë me ligj.

(2) Në marrëdhëniet obliguese ndërmjet tregtarëve, zbatohen zakonet e tregtarëve për të cilat këta kanë bërë marrëveshje dhe praktika tregtare që e kanë vendosur, bile edhe kur janë në kundërshtim me normat e dispozitave.

(3) Në marrëdhëniet obliguese zbatohen edhe zakonet (të përgjithshme dhe të veçanta), kur zbatimi i tyre është me marrëveshje ose kjo në mënyrë të pakontestueshme rezulton nga rrethanat e rastit.”

Neni 7

Titulli i nenit 16 dhe neni 16, ndryshojnë si vijojnë:

“Zbatimi i ligjeve të tjera dhe marrëveshjeve ndërkombëtare

Neni 16

Ndaj marrëdhënieve obliguese që rregullohen me ligje të tjera dhe me marrëveshje ndërkombëtare që i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë, zbatohen dispozitat e këtij ligji në çështjet që nuk janë rregulluar me këtë ligj, përkatësisht marrëveshje ndërkombëtare.”

Neni 8

Në nenin 17 paragrafi (2) ndryshon, si vijon:

“Marrëveshje tregtare sipas këtij ligji, janë marrëveshjet që shoqëritë tregtare, tregtarët individualë dhe personat e tjerë juridikë dhe fizikë që kryejnë veprimtari tregtare, në formë të profesionit, i lidhin ndërmjet veti në kryerjen e veprimtarive që e përbëjnë lëndën e punës së tyre ose janë të lidhura me ato veprimtari.”

Neni 9

Pas nenit 17, shtohen titulli i ri dhe neni i ri 17-a, si vijojnë:

”Мbrojtja e jashtëligjore

Neni 17-a

Pjesëmarrësit në marrëdhëniet obliguese të cilët në pajtim me ligjin, në mënyrë jashtëligjore përfitojnë ose mbrojnë ndonjë të drejtë të veten, janë të obliguar që atë përfitim ose mbrojtje ta realizojnë në kuadër të lejueshmërisë së paraparë me ligj, në të kundërtën përgjigjen për tejkalimin e kryer.”

Neni 10

Në kreun II pas titullit të kreut II “KRIJIMI I OBLIGIMEVE”, shtohet neni i ri 17-b si vijon:

“Bazat për krijimin e obligimeve

Neni 17-b

Obligimet krijohen me marrëveshje, shkaktim të dëmit, përfitim të pabazë, udhëheqje të punës pa urdhëresë, premtim publik të shpërblimit, emetim të letrave me vlerë dhe raste të tjera të parapara me ligj.”

Neni 11

Në Kreun II “KRIJIMI I OBLIGIMEVE”, Seksioni 1 “MARRËVESHJA”, titulli i Segmentit 1 ndryshon si vijon “LIDHJA E MARRËVESHJES”.

Nën titullin e Segmentit 1 shtohet titulli i ri si vijon “I. PAJTUESHMËRIA E DËSHIRAVE”.

Neni 12

Titulli i nenit 20 dhe neni 20, ndryshojnë si vijojnë:

“Deklarata e dëshirës

Neni 20

(1) Dëshira për lidhjen e marrëveshjes mund të deklarohet me fjalë, shenja të zakonshme ose sjellje tjetër, prej së cilës me siguri mund të konkludohet për ekzistimin, përmbajtjen dhe identitetin e dhënësit të saj.

(2) Dëshira për lidhjen e marrëveshjes mund të deklarohet edhe me ndihmën e mjeteve të ndryshme të komunikimit (telefonit, faksit, lidhjes së internetit etj.)

(3) Deklarata e dëshirës doemos duhet doemos të bëhet në mënyrë të lirë dhe serioze.”

Neni 13

Në nenin 22 pas paragrafit (3) shtohen tre paragrafë të rinj (4), (5) dhe (6) si vijojnë:

“(4) Nëse njëra palë, gjatë marrëveshjeve i ka dhënë palës tjetër informata të klasifikuara apo sekrete, ose i ka mundësuar që të vijë te ato, pala tjetër përveç nëse nuk janë marrë vesh ndryshe apo nuk është e rregulluar ndryshe me ligj, nuk guxon që t’ia bëjë të kapshme palës tjetër, as t’i shfrytëzojë për interesat e veta, pa dallim nëse marrëveshja është lidhur më vonë apo jo.

(5) Klasifikimi i informatave, mbrojtja e tyre, si dhe obligimet dhe përgjegjësitë e dhënësve dhe të shfrytëzuesve të informatave të klasifikuara, kryhet në pajtim me ligjin.

(6) Cilat informata konsiderohen si sekrete në praktikën dhe punën tregtare, rregullohet me aktin e përgjithshëm të personit juridik.”

Paragrafi (4), bëhet paragraf (7).

Neni 14

Titujt e neneve 23-a, 23-b dhe 23-v fshihen.

Neni 15

Në nenin 24 në paragrafin (1) fjalët: “kështu që me pranimin e tij do të mund të lidhet marrëveshje” fshihen.

Pas paragrafit (1), shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

“(2) Oferta mund t’i bëhet personit të pranishëm dhe personit që mungon.”

Paragrafi (2), bëhet paragraf (3).

Neni 16

Pas nenit 24, shtohen titulli i ri dhe neni i ri 24-a, si vijon:

“Oferta e bërë me mjet komunikimi

Neni 24-a

(1) Oferta e bërë me mjet komunikimi, konsiderohet si ofertë ndërmjet personave që mungojnë.

(2) Nëse në rastin konkret menjëherë mund t’i jepet përgjigje ofertës, konsiderohet se oferta e dhënë me mjet komunikimi është bërë ndërmjet personave të pranishëm, përveç nëse me ligj të veçantë nuk është përcaktuar ndryshe.”

Neni 17

Në nenin 25 pas paragrafit (1), shtohen dy paragrafë të rinj (2) dhe (3), si vijojnë:

“(2) Nëse në ofertën e përgjithshme nuk është paraparë afati i obligueshmërisë së saj, konsiderohet se ajo obligon derisa rezervat e të mirave që i posedon ofertuesi e për të cilat ka të bëjë oferta, nuk harxhohen, nuk pushon aftësia e tij për dhënien e shërbimeve të ofruara, përkatësisht nuk pushon aftësia e tij që ta bartë apo ta transferojë të drejtën e ofruar.

(3) Kur oferta e përgjithshme në të cilën nuk është përcaktuar afati i obligueshmërisë së saj, ka pushuar, për shkak të pamundësisë së ofertuesit që edhe më tej të bartë ose transferojë të drejta të caktuara, personi i interesuar ka të drejtë kompensimi të dëmit që e ka pësuar, duke besuar se me marrjen e deklaratës së saj për pranim nga ana e ofertuesit të marrëveshjes, marrëveshja do të konsiderohet si e lidhur.”

Neni 18

Pas nenit 30 shtohet neni i ri 30-a, si vijon:

“Oferta nga personi i paautorizuar;

Neni 30-a

Oferta me shkrim e obligon ofertuesin edhe nëse nuk është e nënshkruar nga personi i autorizuar, vetëm kur është dhënë në letër afariste (memorandum), me të cilën ai shërbehet në punën afariste dhe është e nënshkruar në mënyrë të zakonshme, ka të bëjë me veprimtarinë me të cilën ai merret rregullisht dhe është në madhësinë e saj të rregullt, dhe nëse i ofruari nuk e ka ditur as nuk ka mundur ta dijë se oferta është nënshkruar nga personi i paautorizuar.”

Neni 19

Në nenin 32 paragrafi (2) fshihet.

Neni 20

Në kreun II “KRIJIMI I OBLIGIMEVE”, seksioni 1 “MARRËVESHJA”, segmenti 1 “LIDHJA E MARRËVESHJES”, nën titullin “IV. AFTËSIA” shtohen dy nene të reja 45-a dhe 45-b, si vijojnë:

“Aftësia juridike

Neni 45-a

(1) Secili person fizik dhe juridik është i aftë që të bëhet bartës i të drejtave dhe obligimeve në marrëdhëniet obliguese.

(2) Personi fizik e fiton aftësinë juridike në momentin e lindjes së tij, ndërsa personi juridik në momentin e formimit të tij, që rregullohet me ligj të veçantë.

(3) Konsiderohet se fëmija i ngjizur është lindur, kur kjo nevojitet për mbrojtjen e të drejtave të tij, me kusht që të lindet i gjallë.

(4) Konsiderohet se fëmija është lindur i gjallë, përveç nëse nuk dëshmohej e kundërta.

(5) Aftësia juridike e personit fizik pushon me vdekjen e tij, përkatësisht me shpalljen e tij si të vdekur, ndërsa e personit juridik me shuarjen e tij, të rregulluar me ligj.

Aftësia afariste

Neni 45-b

(1) Personi i aftë për punë, në mënyrë të pavarur e deklarohet dëshirën juridike relevante.

(2) Personi fizik aftësinë për punë e fiton me mbushjen e viteve të moshën madhore dhe në rastet e tjera të parapara me ligj.

(3) Personi fizik deri në mbushjen e 14 vjetëve dhe personi i moshës madhore i cili ka humbur aftësinë për punë, është i paaftë për punë.

(4) Personi që i ka mbushur 14 vjet deri në moshën madhore dhe personi i moshës madhore të cilit i është kufizuar aftësia për punë, është i aftë për punë në mënyrë të kufizuar, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(5) Personi juridik bëhet i aftë për punë në momentin e fitimit të aftësisë juridike, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.”

Neni 21

Në nenin 46 pas paragrafit (1), shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

“(2) Personat juridikë marrin pjesë në qarkullimin juridik në pajtim me ligjin, statutin e vet, marrëveshjen e shoqërisë, përkatësisht aktet e tyre të përgjithshme.”

Paragrafi (2), që bëhet paragraf (3), ndryshon si vijon:

“(3) Punët juridike të ndërmarra nga personi juridik me personin e tretë, jashtë veprimtarive që e përbëjnë lëndën e tij të punës, janë të plotfuqishme, përveç nëse personi i tretë e ka ditur ose sipas rrethanave doemos duhej ta dinte për tejkalimin, ose nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

Paragrafi (3), bëhet paragraf (4).“

Neni 22

Në nenin 47 në paragrafin (6), fjalët: ”Dispozitat nga paragrafët (1), (2), (3), (4) dhe (5) të këtij neni”, zëvendësohen me fjalët: ”Dispozitat e këtij neni”.

Neni 23

Pas nenit 47 shtohet neni i ri 47-a, si vijon:

“Marrëveshja e personit të paaftë për punë

Neni 47-a

(1) Për lidhjen e marrëveshjes së plotfuqishme nevojitet që kontraktuesi ta ketë aftësinë për punë, që kërkohet për lidhjen e asaj marrëveshjeje.

(2) Marrëveshja e personit të paaftë për punë është e pavlefshme.

(3) Marrëveshja e personit të paaftë për punë që ka vlerë më të vogël (marrëveshjet e përditshme) konsiderohet e plotfuqishme, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.”

Neni 24

Në titullin e nenit 48 fjalët: ”personit të paaftë për punë”, zëvendësohen me fjalët: ”personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar”.

Paragrafi (1) fshihet.

Në paragrafin (2) që bëhet paragraf (1), fjalët: ”person i aftë”, zëvendësohen me fjalët: ”person i mitur i aftë”.

Pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

“(2) Personi i moshës madhore të cilit me vendim gjyqësor i është kufizuar aftësia për punë, pa lejen e përfaqësuesit ligjor mund t’i lidhë të gjitha marrëveshjet, lidhja e të cilave nuk i është ndaluar me vendim gjyqësor.”

Në paragrafin 3 fjalët: ”Marrëveshjet e tjera të personave nga paragrafi 2 i këtij neni” zëvendësohen me fjalët: ”Marrëveshjet e tjera të këtyre personave”.

Neni 25

Titulli i nenit 49 dhe neni 49, ndryshojnë si vijojnë:

“E drejta e bashkëkontraktuesit të personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar

Neni 49

(1) Bashkëkontraktuesi i personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar, që nuk e ka ditur për aftësinë e tij të kufizuar për punë, mund të heq dorë nga marrëveshja që e ka lidhur me atë, pa lejen e përfaqësuesit të tij ligjor.

(2) Këtë të drejtë e ka edhe bashkëkontraktuesi i personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar, që e ka ditur për aftësinë e tij të kufizuar për punë, por ka qenë i mashtuar prej tij se ka leje nga përfaqësuesi i tij ligjor.

(3) Kjo e drejtë shuhet pas kalimit të 30 ditëve nga njoftimi për aftësinë e kufizuar për punë të palës tjetër, përkatësisht për mosekzistimin e lejes nga përfaqësuesi ligjor, por edhe më herët nëse përfaqësuesi ligjor e ka lejuar marrëveshjen para kalimit të atij afati.”

Neni 26

Në nenin 50 paragrafi (1) fjalët: ”personit të paaftë për punë”, zëvendësohen me fjalët: ”personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar”.

Neni 27

Në nenin 51 fjalët: ”në kohën e aftësisë së tij për punë në mënyrë të kufizuar”, zëvendësohen me fjalët: ”derisa ka qenë i aftë për punë në mënyrë të kufizuar”.

Neni 28

Pas nenit 59, shtohen titulli i ri dhe neni i ri 59-a, si vijojnë:

“Vërtetimi me shkrim i marrëveshjes së lidhur gojarisht

Neni 59-a

(1) Secila nga palët mund të kërkojë nga pala tjetër vërtetim me shkrim për marrëveshjen e lidhur gojore, gjithnjë derisa pala tjetër nuk e plotëson obligimin e vet nga marrëveshja.

(2) Pala që e kërkon vërtetimin me shkrim, do t’i dorëzojë palës tjetër dy ekzemplarë identikë që i ka nënshkruar, me thirrjen që t’ia kthejë njërin nga ekzemplarët pasi që ta nënshkruajë.

(3) Nëse pala e thirrur në afat prej tetë ditësh nga dita kur e ka marrë thirrjen, nuk ia dorëzon vërtetimin palës tjetër, vetë ose përmes personit tjetër, ose nuk e dërgon me rekomandim, pala tjetër mund të kërkojë nga gjyqi që ta konfirmojë ekzistimin e marrëveshjes dhe përmbajtjen e saj.

(4) Gjyqi do ta hedhë poshtë kërkesën për konfirmimin e ekzistimit të marrëveshjes dhe përmbajtjen e saj nëse pala që këtë konfirmim e kërkon nuk ka sukses që të bëjë të besueshëm ekzistimin e interesit juridik, për depozitimin e kërkesës për konfirmim.

(5) Веќанërisht gjyqi do të veprojë kështu, kur obligimi i palës ndaj së cilës është paraqitur kërkesa për konfirmimin e ekzistimit të marrëveshjes dhe përmbajtjes së saj ka arritur, ndërsa nuk ekzistojnë rrethanat që tregojnë për ekzistimin e interesit juridik te pala që këtë konfirmim e kërkon.

(6) Marrëveshja është e plotfuqishme, edhe nëse vërtetimi me shkrim nuk është dhënë.

(7) Këto rregulla zbatohen edhe në rastin kur palët janë pajtuar, që marrëveshjes së vet të lidhur gojarisht t'i japin vërtetim me shkrim."

Neni 29

Në nenin 61 paragrafi (3) fshihet.

Neni 30

Në nenin 64 paragrafi (4) ndryshon, si vijon:

"Kërkesa me shkrim është plotësuar edhe kur palët do të këmbëjnë letra, ose do të merren vesh me ndihmën e ndonjë mjeti komunikues, që mundëson në mënyrë të sigurt të konfirmohen ekzistimi dhe përmbajtja e deklaratës si dhe identiteti i personit që e jep."

Paragrafi (5) fshihet.

Neni 31

Në nenin 96 paragrafi (2) ndryshon, si vijon:

"Kontraktuesi që është fajtor për lidhjen e marrëveshjes së pavlefshme, i përgjigjet bashkëkontraktuesit për dëmin që e pëson për shkak të pavlefshmërisë së marrëveshjes, nëse ky nuk e ka ditur apo sipas rrethanave nuk ka qenë e domosdoshme ta dijë për ekzistimin e shkakut të pavlefshmërisë."

Paragrafi (3) fshihet.

Neni 32

Titulli i nenit 100 dhe neni 100 fshihen.

Neni 33

Në nenin 103 fjalët: "ka lidhur pala e aftë për punë në mënyrë të kufizuar", zëvendësohen me fjalët: "ka lidhur personi i aftë për punë në mënyrë të kufizuar".

Neni 34

Në nenin 108 pas fjalëve: "se është i aftë për punë" shtohen fjalët: "përkatësisht se ka leje nga përfaqësuesi i vet ligjor".

Neni 35

Në nenin 121 paragrafi 5, fjala "vonesë" zëvendësohet me fjalën "ndëshkuese".

Neni 36

Në nenin 126 paragrafi (1) ndryshon, si vijon:

"Kur përmbushja e obligimit të njëres palë në marrëveshjen dypalëshe, është bërë e pamundur për shkak të ngjarjes së jashtëzakonshme që ka ndodhur pas lidhjes së marrëveshjes e pas arritjes së obligimit, që në kohën e lidhjes së marrëveshjes nuk ka mundur të parashihet as që pala kontraktuese ka mundur ta pengojë, anashkalojë apo evitojë, dhe për të cilën nuk përgjigjet as njëra as pala tjetër (forca madhore), obligimi i palës tjetër shuhet e nëse kjo plotësisht apo pjesërisht e ka përmbushur obligimin e vet, mund të kërkojë që kjo t'i kthehet sipas rregullave për përfitim të pabazë."

Në paragrafin (2), fjala "afariste", zëvendësohet me fjalët "së pjesshme".

Neni 37

Në nenin 127 në paragrafin (1), fjala "shuhet", zëvendësohet me fjalën "shuhet".

Në paragrafin (2), fjalët: "Ajo palë", zëvendësohen me fjalët: "Përveç kësaj, ajo".

Neni 38

Titulli i nenit 130 dhe neni 130, ndryshojnë si vijojnë:

"Nocioni dhe obligueshmëria

Neni 130

(1) Kushtet e përgjithshme të marrëveshjes janë dispozita kontraktuese të përpiluara për një numër më të madh marrëveshjes të cilat njëra palë kontraktuese (përpiluesi), para ose në momentin e lidhjes së marrëveshjes ia propozon tjetrës, qoftë të jenë të përmbajtura në marrëveshjen me formular (tipike), qoftë marrëveshja të thirret në ato.

(2) Kushtet e përgjithshme i plotësojnë marrëveshjet e veçanta të përcaktuara ndërmjet kontraktuesve, dhe sipas rregullës obligojnë si edhe këto.

(3) Në rast të mosharmonizimit ndërmjet kushteve të përgjithshme dhe marrëveshjeve të veçanta, obligojnë këto të fundit.

(4) Kushtet e përgjithshme të marrëveshjes, doemos duhet të shpallen në mënyrën e zakonshme.

(5) Kushtet e përgjithshme e obligojnë palën kontraktuese nëse i ka ditur ose doemos duhej t'i dinte në momentin e lidhjes së marrëveshjes."

Neni 39

Titulli i nenit 131 dhe neni 131, ndryshojnë si vijojnë:

"Pavlefshmëria e dispozitave të caktuara

Neni 131

(1) Të pavlefshme janë dispozitat e kushteve të përgjithshme të marrëveshjes të cilat, në kundërshtim me parimin e ndërgjegjshmërisë dhe ndershmërisë, mundësojnë shpërpjestim të qartë në dhëniet e ndërsjella të palëve, dhe si të tilla krijojnë mundësi për krijimin e dëmit bashkëkontraktuesit të përpiluesit, ose e rrezikojnë arritjen e qëllimeve të marrëveshjes së lidhur, bile edhe kur kushtet e përgjithshme që i përmbajnë janë të miratuara nga organi kompetent.

(2) Gjyqi mund ta refuzojë zbatimin e dispozitave të veçanta të kushteve të përgjithshme që e privojnë palën tjetër nga e drejta që të paraqesë kundërshtim, ose ato në bazë të së cilave ajo i humb të drejtat nga marrëveshja, ose i humb të drejtat lidhur me afatet, ose të cilat përndryshe janë të padrejta ose tepër të rrepta ndaj saj.

(3) Gjatë vlerësimit të pavlefshmërisë së dispozitave të caktuara nga kushtet e përgjithshme, merren parasysh të gjitha rrethanat të ndodhura para dhe në momentin e lidhjes së marrëveshjes, natyra juridike e marrëveshjes, lloji i mallrave dhe shërbimeve që janë lënda e obligimit, dispozitat e tjera nga marrëveshja, si dhe dispozitat e marrëveshjes tjetër me të cilat është e lidhur dispozita nga kushtet e përgjithshme.

(4) Pavlefshmëria nuk zbatohet në ato dispozita nga kushtet e përgjithshme të marrëveshjes, përmbajtja e të cilave është marrë nga dispozitat në fuqi, ose për përmbajtjen e tyre paraprakisht veç e veç është biseduar dhe pala tjetër ka mundur të ndikojë në përmbajtjen e tyre, si dhe në dispozitat për elementet thelbësore të marrëveshjes nëse janë të qarta, të kuptueshme dhe lehtësisht të dukshme."

Neni 40

Në nenin 141 paragrafi (1) ndryshon, si vijon:

"Ai që me faj do t'i shkaktojë dëm tjetrit, është i obliguar që ta kompensojë."

Neni 41

Në nenin 142 fjalët: "shkaktimi i dhembjes tjetër fizike apo psikike ose frikës", zëvendësohen me fjalët: "cenimi i të drejtave personale".

Neni 42

Në nenin 143 në paragrafin (3), pas fjalës “kufijtë”, shtohen fjalët: “(dëmit të tepruar)”.

Neni 43

Titulli i nenit 144 dhe neni 144, ndryshojnë si vijojnë:

“Kërkesa që të ndërpritet me cenimin e të drejtave

Neni 144

Secili ka të drejtë që të kërkojë nga gjyqi apo nga organi tjetër kompetent që të urdhërojë ndërprerjen e veprimit me të cilin cenohet e drejta e tij personale dhe të urdhërojë evitimin e pasojave të krijuara me këtë veprim.”

Neni 44

Titulli i nenit 145 dhe neni 145, ndryshojnë si vijojnë:

“Ekzistimi i fajit

Neni 145

(1) Faji ekziston kur dëmtuesi ka shkaktuar dëm me qëllim ose me pakujdesi (pakujdesi e skajshme, e zakonshme apo shkallë tjetër pakujdesie e paraparë me ligj).

(2) Nëse dëmi është shkaktuar me qëllim apo pakujdesi të skajshme, i dëmtuar duhet ta dëshmojë ekzistimin e tyre.

(3) Nëse dëmi është shkaktuar me pakujdesi të zakonshme ose shkallë tjetër më të ulët të pakujdesisë, dëmtuesi duhet të dëshmojë se ato nuk kanë ekzistuar.”

Neni 45

Titulli para nenit 146, ndryshon si vijon: “Personat që nuk përgjigjen për dëmin”.

Neni 46

Në nenin 151, në paragrafin (2) fjalët: “nga paragrafi (1) i këtij neni” dhe presja fshihen.

Neni 47

Në nenin 155 paragrafi 1 fjala “shkruhet” zëvendësohet me fjalën “përshkruhet”.

Neni 48

Titulli i nenit 159 dhe neni 159 ndryshojnë si vijojnë:

“Supozimi i ekzistimit të lidhjes së shkakut

Neni 159

Për dëmin e shkaktuar në lidhje me lëndën, të tundshme ose të patundshme, pozita, përdorimi, cilësia e së cilës ose vet ekzistimi i saj paraqesin rrezik të zmadhuar për shkaktimin e dëmit për rrethin (lëndë e rrezikshme) ose veprim i cili paraqet rrezik të zmadhuar për paraqitjen e dëmit për rrethin (veprim i rrezikshëm), supozohet se rrjedh nga ajo lëndë, përveç nëse dëshmohet se shkak është në anën e të dëmtuarit ose personit të tretë, respektivisht është paraqitur për shkak të fuqisë madhore.”

Neni 49

Para titullit të nenit 165 shtohet titull i ri si vijon “III. PËRGJEGJËSIA PËR PRODUKTIN ME GABIMË”.

Titulli para nenit 165 dhe neni 165 ndryshojnë si vijojnë:

“Rregull e përgjithshme

Neni 165

(1) Prodhuesi i cili lëshon në qarkullim ndonjë produkt, përgjigjet për dëmin e shkaktuar nga produkti me gabim, pa marrë parasysh fajin.

(2) Dispozitat e këtij kapitulli kanë të bëjnë me dëmin material të shkaktuar me vdekje ose lëndim fizik dhe dëmin e shkaktuar me asgjësimin ose dëmtimin e lëndës së të dëmtuarit, nëse bëhet fjalë për lëndë të tillë që zakonisht është e dedikuar për përdorim personal dhe nëse lëndën e dëmtuar paraprakisht e ka shfrytëzuar për atë qëllim.

(3) I dëmtuari ka të drejtë në kompensimin e dëmit të shkaktuar me asgjësimin ose dëmtimin e lëndës, vetëm për pjesën e dëmit që e tejkalon shumën në para të barabartë me pesëqind euro, të shprehur në kundërvlerë me denarë, të caktuar sipas kursit mesatar të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e përcaktimit të shumës së kompensimit të dëmit.

(4) Kompensimi i dëmit jomaterial të shkaktuar nga produkti me gabim mund të kërkohej vetëm sipas rregullave të përgjithshme për përgjegjësi ndaj dëmit.

(5) Ndaj shumës së kompensimit të dëmit material të shkaktuar me vdekje ose lëndim fizik, zbatohen dispozitat e këtij ligji për kompensimin e dëmit material në rast të vdekjes, lëndimit fizik dhe dëmtimit të shëndetit.

(6) Këto dispozita nuk zbatohen për dëm të shkaktuar nga fatkeqësia bërthamore.

(7) Këto dispozita zbatohen pa përjashtimin e zbatimit të mundshëm të rregullave nga përgjegjësia për dëmin e shkaktuar me lëndë të rrezikshme dhe veprimtari të rrezikshme, si dhe të rregullave për përgjegjësinë nga mangësitë materiale të lëndës dhe të rregullave të përgjegjësisë me marrëveshje ose pa marrëveshje për dëmin e shkaktuar.

(8) Produktin me gabim dhe dëmin e shkaktuar, duhet t'i dëshmojë i dëmtuari.”

Neni 50

Pas nenit 165 shtohen shtatë nene të reja 165-a, 165-b, 165-v, 165-g, 165-d, 165-gj dhe 165-e, si vijojnë:

“Produkti

Neni 165-a

(1) Me fjalën produkt, në kuptim të këtij ligji, nënkuptohet cilido qoftë send i lëvizshëm, si dhe pjesë e veçantë e instaluar në ndonjë send të lëvizshëm ose të palëvizshëm.

(2) Produkt është edhe energjia elektrike dhe llojet tjera të energjisë.

Produkti me gabim

Neni 165-b

(1) Produkti është me gabim nëse, duke i pasur parasysh të gjitha rrethanat e rastit e veçanërisht mënyrën në të cilën produkti është prezantuar, qëllimet në të cilat sipas të priturve të kuptueshme mund të përdoret edhe koha kur produkti është lëshuar në qarkullim, nuk jep siguri që nga produktet e tilla në mënyrë të arsyeshme pritët.

(2) Produkti i vënë në qarkullim nuk konsiderohet si me gabim nëse produkti i lloji të tillë i lëshuar më vonë në qarkullim, është me cilësi më të mira.

Prodhuesi

Neni 165-v

(1) Prodhues është personi i cili ka bërë produkt të gatshëm; personi i cili e ka prodhuar lëndën e parë në mënyrë direkte dhe jo direkte e instaluar në produkt të gatshëm; si dhe personi i cili, duke shënuar edhe produktin me emrin e tij, markën tregtare ose çfarëdo lloj shenje tjetër të dallimit, prezantohet si prodhues.

(2) Si prodhues konsiderohet edhe personi i cili e ka importuar produktin për shkak të shitjes, dhënies me qira ose për shkak të llojit tjetër të vënies së produktit në qarkullim.

(3) Prodhuesi dhe personi i cili e ka importuar produktin përgjigjen në mënyrë solidare për dëmin e shkaktuar.

(4) Nëse nuk është e mundshme që të përcaktohet se kush është prodhues, i tillë konsiderohet cilido person i cili e vë në qarkullim produktin, përveç nëse ai person në afat të konsiderueshëm nuk e informon personin e dëmtuar për personin prej të cilit e ka siguruar produktin.

(5) Zgjidhja e dispozitës paraprake zbatohet edhe kur nuk mund të përcaktohet se cili e ka importuar produktin, edhe atëherë kur emri, firma dhe emri i prodhuesit janë shënuar në produkt.

Përgjegjësia solidare

Neni 165-g

Nëse më shumë persona përgjigjen për dëmin e shkaktuar nga produkti me gabim, përgjegjësia e tyre është solidare.

Lirimi nga përgjegjësia

Neni 165-d

(1) Prodhuesi lirohet nga përgjegjësia nëse dëshmon se:

- nuk e ka lëshuar produktin në qarkullim;
- nga rrethanat e rastit rrjedh se produkti me gabim, e as shkak i saj nuk kanë ekzistuar në momentin kur e ka lëshuar produktin në qarkullim;

- produkti nuk është prodhuar për shitje, dhënie me qira ose çfarëdo lloji tjetër afarist, si dhe nuk është prodhuar ose lëshuar në qarkullim në suazat e veprimtarisë së tij.

- produkti me gabim është pasojë e dispozitave të detyrueshme që kanë qenë në fuqi në momentin kur e ka lëshuar produktin në qarkullim;

- gjendja e shkencës ose dijes teknike, në momentin e vënies së produktit në qarkullim, nuk kanë mundësuar zbulimin e parregullsisë dhe

- dëmi është krijuar kryesisht për shkak të veprimit të dëmtuarit ose personit për të cilin ai përgjigjet, respektivisht veprimit të personit të tretë që prodhuesi nuk ka mundur ta parashikojë dhe pasojave të cilave nuk ka mundur t'u ikën ose t'i mënjanojë.

(2) Prodhuesi i një pjesë të produktit lirohet nga përgjegjësia edhe nëse dëshmon se produkti me gabim është shkaktuar nga konstruksioni i produktit në të cilin është instaluar kjo pjesë ose del nga udhëzimet, të marra nga prodhuesi i produktit në të cilin është instaluar kjo pjesë.

(3) Përgjegjësia e prodhuesit është e pjesshme nëse ai dëshmon se për krijimin e dëmit ka kontribuar vetë i dëmtuari ose personi për të cilin ai përgjigjet.

(4) Nëse për krijimin e dëmit ka kontribuar edhe personi i tretë, ai përgjigjet në mënyrë solidare me prodhuesin.

Ndalimi i përjashtimit me marrëveshje ose kufizimit të përgjegjësisë

Neni 165-gj

(1) Përgjegjësia e prodhuesit nuk mund të përjashtohet ose të kufizohet me marrëveshje prej më parë.

(2) Çdo dispozitë e kundërt është e pavlefshme.

Afatet për realizimin e të drejtave

Neni 165-e

(1) Kërkesa për kompensimin e dëmit të shkaktuar nga produkti me gabim parashkruhet në afat prej tre vjetësh prej ditës kur i dëmtuari ka kuptuar ose është dashur të dijë për dëmin, parregullsinë e produktit dhe personin që është prodhues.

(2) Në çdo rast, kërkesa për kompensimin e dëmit të shkaktuar nga produkti me gabim pushon me skadimin e afatit prej pesë vjetësh, duke konsideruar nga vënie a tij në qarkullim, përveç nëse para skadimit të këtij afati është ndërprerë parashkrimi për shkak të ngritjes së procedurës para gjykatës ose organit tjetër kompetent për shkak të përcaktimit ose realizimit të kërkesës për kompensimin e dëmit.”

Neni 51

Pas nenit 165-e shtohet titulli i ri “III-a. PËRGJEGJËSIA E DËMIT NGA KAFSHËT” dhe katër nene të reja 165-zh, 165-z, 165-x dhe 165-i si vijojnë:

“III-a. PËRGJEGJËSIA PËR DËMIN NGA KAFSHËT

Përgjegjësia e poseduesit

Neni 165-zh

(1) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha përgjigjet poseduesi, qoftë ai të gjendet tek ai, qoftë të jetë humbur ose të ketë ikur.

(2) Poseduesi përgjigjet edhe për dëmin që kafsha e shqetësuar do t'ia shkaktojë personit që me vullnet të mirë ka tentuar ta qetësojë dhe ta mbajë.

(3) Si posedues, në kuptim të këtij neni, nënkuptohet pronari, qiramarrësi, pranuesi i shërbimit, gëzuesi i të mirave e tjerë.

Kafsha e besuar për ruajtje ose nën kujdesin e dikujt tjetër

Neni 165-z

(1) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha e dhënë për shfrytëzim, respektivisht e besuar për ruajtje ose kujdesin e dikujt tjetër ose e besuar për ruajtje ose kujdes të entit në suazat e veprimtarisë së rregullt, përgjigjen tjetri dhe enti, siç do të përgjigjej edhe poseduesi.

(2) Poseduesi i cili i ka dhënë kafshën dikujt tjetër në shfrytëzim ose e ka dhënë për ruajtje ose përkujdesje, është i detyruar që tjetrin, përkatësisht kujdestarin ta njoftojë për të metat e kafshës, nëse i ka, në të kundërtën do të përgjigjet për dëmin në mënyrë solidare me tjetrin.

Kafsha e hasur gjatë shkaktimit të dëmit

Neni 165-x

(1) Pronari, respektivisht shfrytëzuesi i tokës ka të drejtë që kafshën, e cila e shkakton dëmin në pronën e tij, ta kapë dhe ta mbajë tek ai deri në kompensimin e dëmit.

(2) Ai është i detyruar, që pa vonesë, ta informojë poseduesin e kafshës për dëmin dhe mbajtjen, e nëse nuk e di se kush është posedues, organin kompetent të vetadministrimit lokal.

(3) Nëse poseduesi nuk e kompenson dëmin në afatin e arsyeshëm, për kompensim në mënyrë adekuate zbatohen rregullat për të drejtën e mbajtjes të përcaktuara me këtë ligj.

Dëmi i shkaktuar nga kafshët e egra

Neni 165-i

(1) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha e egër përgjigjet shfrytëzuesi i vendit për gjah të hapur ose të mbyllur.

(2) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha e egër për të cilën është përcaktuar ndalesë e përhershme e gjahut përgjigjet shteti, nëse nuk dëshmon se dëmi është shkaktuar me fajin e dëmtuesit.

(3) Në lidhje me përgjegjësinë e paraparë me rregullat paraprake në mënyrë adekuate do të zbatohen dispozitat e përgjegjësisë në bazë të fajit respektivisht të lëndës së rrezikshme ose kryerjes së veprimtarisë së rrezikshme, përveç nëse me ligj të veçantë nuk është paraparë ndryshe”.

Neni 52

Pas nenit 165-i shtohet titulli i ri “III-b. PËRGJEGJËSIA NGA DËMI I NDËRTIMIT” dhe neni i ri 165-J si vijon:

“III-b. PËRGJEGJËSIA PËR DËMIN NGA NDËRTIMI

Neni 165-j

(1) Pronari i ndërtesës respektivisht ndonjë ndërtimit tjetër përgjigjet për dëmin që do të shkaktohet me rrënimin e saj nga rrëzimi i ndonjë pjese të saj ose në cilëndo qoftë mënyrë tjetër.

(2) Ai lirohet nga përgjegjësia nëse dëshmon se dëmi është shkaktuar për shkak të fuqisë madhore ose me fajin e të dëmtuarit.

(3) Pronari ka të drejtë që të kërkojë kompensim nga personat që janë fajtorë për shkaktimin e dëmit.

(4) Këto dispozita zbatohen edhe ndaj poseduesit i cili ndërtesën ose ndërtimin e mban si të jetë pronar.

(5) Në lidhje me përgjegjësinë e paraparë me rregullat paraprake në mënyrë adekuate do të zbatohen dispozitat e përgjegjësisë dhe kompensimit të dëmit të paraparë me këtë ligj, përveç nëse me ligj të veçantë nuk është paraparë ndryshe.

(6) Këto dispozita nuk e përjashtojnë përgjegjësinë solidarë të porositësit dhe realizuesit të punëve mbi patundshmërinë për dëmin që do ta përjetojë personi i tretë, në pajtim me këtë ligj.”

Neni 53

Në nenin 166 në paragrafin (1) pas fjalës “shteti” vihet presje dhe shtohen fjalët: “pa marrë parasysh ekzistimin e fajit, përveç nëse ndryshe nuk është përcaktuar me ligj tjetër”.

Neni 54

Në nenin 170 pas fjalës “ngjashëm” pika zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: “pa marrë parasysh ekzistimin e fajit”.

Neni 55

Në nenin 171, paragrafi (2), ndryshon si vijon:

“Nëse rrethanat e rastit dhe rrethanat tjera kërkojnë zbatimin e parimit të realizimit, gjyqi mund që dëmtuesin ta lirojë nga obligimi për kompensimin e dëmit”.

Neni 56

Pas titullit “V. KOMPENSIMI I DËMIT JOMATERIAL” shtohet nen i ri 187-a si vijon:

“Si kompensohet dëmi jomaterial

Neni 187-a

Dëmi jomaterial kompensohet në mënyrë jomateriale (satisfakcion moral) dhe në mënyrë materiale (satisfakcion material) në rastet e parapara me ligj”.

Neni 57

Titulli i nenit 188 dhe neni 188 ndryshojnë si vijojnë:

“Kumtimi i aktgjykimit ose i korrigjimit

Neni 188

Në rast të cenimit të të drejtave personale i dëmtuari mund të kërkojë, kurse gjykata të urdhërojë, në shpenzim të dëmtuesit, kumtim të aktgjykimit respektivisht korrigjimit, tërheqje të deklaratës me të cilën është krijuar cenimi, ose diçka tjetër me çka mund të realizohet qëllimi që arrihet me realizimin e kompensimit me para.”

Neni 58

Titulli i nenit 189 dhe neni 189 ndryshojnë si vijojnë:

“Kompensimi realizues me para

Neni 189

(1) Në rast të cenimit të të drejtave personale, gjykata, nëse zbulon se pesha e cenimit dhe rrethanat e rastit e justifikojnë atë, do të gjykojë kompensim realizues me para, pavarësisht kompensimit të dëmit material, si dhe në mungesë të tij.

(2) Gjatë vendimmarrjes për kërkesën për kompensim realizues me para, gjyqi do të mbajë llogari për fuqinë dhe kohëzgjatjen e cenimit me të cilën janë shkaktuar dhimbjet fizike, dhimbje shpirtërore dhe frika si dhe për qëllimin për të cilën shërben kompensimi, por edhe për atë që kompensimi të mos jetë në kundërshtim e që nuk janë të ngjashme me natyrën e tij dhe qëllimin shoqëror.

(3) Për cenimit e të drejtës së reputacionit dhe të drejtave tjera personale, gjyqi, nëse zbulon se rëndësia e cenimit dhe rrethanat e rastit e arsyetojnë atë, do të gjykojë kompensim realizues me para, pavarësisht kompensimin e dëmit material, si dhe në mungesës së saj.

(4) Përveç këtyre të drejtave, në rastet e veçanta, kur ajo me ligj tjetër është rregulluar më ndryshe do të zbatohen edhe rregullat e atij ligji.”

Neni 59

Titulli i nenit 190 dhe neni 190 ndryshojnë si vijojnë:

“Kompensimi realizues me para në rast të vdekjes ose invaliditetit të rëndë

Neni 190

(1) Në rast të vdekjes ose invaliditetit të rëndë të ndonjë personit, gjyqi mund tu gjykojë anëtarëve të familjes së tij të ngushtë (bashkëshortit-es, fëmijëve dhe prindërve) kompensim realizues në para për dëmin jomaterial.

(2) Kompensimi i tillë mund tu gjykohet edhe vëllezërve dhe motrave, gjyshërve dhe gjysheve, nipave dhe çiftit jashtëmartesor, nëse midis atyre dhe personit të vdekur, respektivisht personit të lënduar ka ekzistuar bashkësi më e gjatë jetësore.

(3) Të drejtë kompensimi realizues në para kanë edhe prindërit në rast të humbjes së shtatzënisë, e fëmijë së pa lindur”.

Neni 60

Titulli i nenit 191 dhe neni 191 ndryshojnë si vijojnë:

“Kompensimi realizues në para në raste të veçanta

Neni 191

Të drejtën e kompensimit realizues në para për dëm jomaterial ka personi ndaj të cilit me mashtrim, me detyrim ose me keqpërdorim të ndonjë raportit të hierarkisë ose varësisë është bërë ndonjë vepër penale kundër lirisë gjinore dhe moralit gjinor.”

Neni 61

Titulli i nenit 192 dhe neni 192 ndryshojnë si vijojnë:

“Kompensimi realizues në para për dëmin e ardhshëm jomaterial

Neni 192

Gjyqi, me kërkesë të të dëmtuarit do të gjykojë kompensim realizues në para edhe për dëmin e ardhshëm jomaterial, nëse sipas rrjedhës së rregullt është e ditur ajo do të zgjasë edhe në të ardhmen.”

Neni 62

Pas nenit 192 shtohet nen i ri 192-a si vijon:

“Arritja dhe lartësia e kompensimit realizues në para

Neni 192-a

(1) Obligimi për pagimin e kompensimit realizues në para arrin me ditën e marrjes së aktgjykimit të shkallës së parë me të cilën është caktuar lartësia e këtij kompensimi.

(2) Gjatë vendimmarrjes për lartësinë e kompensimit realizues në para, gjyqi do të merr parasysh edhe kohën e kaluar nga shkaktimi i dëmit deri në marrjen e vendimit, nëse kohëzgjatja e pritjes së satisfacionit dhe rrethanat tjera e arsyetojnë atë.”

Neni 63

Në paragrafin 203 fjala “kamatëvonesë” zëvendësohet me fjalën “ndëshkuese”.

Neni 64

Titulli i nenit 252 dhe neni ndryshojnë si vijojnë:

“Kur debitori lirohet nga përgjegjësia

Neni 252

Debitori lirohet nga përgjegjësia për dëmin nëse dëshmon se nuk ka mundur ta plotësojë obligimin e tij respektivisht se është vonuar me plotësimin e obligimit për shkak të ngjarjes së jashtëzakonshme që ka ndodhur pas lidhjes së marrëveshjes e që nuk ka mundur ta pengojë, ti ikë ose ta mënjanojë (fuqisë madhore).”

Neni 65

Në nenin 253 në paragrafin (1) fjalët: “mbi rastin” zëvendësohen me fjalët: “ndaj rasteve, ndërsa fjala “që” zëvendësohet me fjalën “të cilat”.

Neni 66

Në nenin 254, në paragrafin (1), pas fjalës “përfashton” shtohet fjalët: “ose të kufizohet”.

Në paragrafin 2, pas fjalës “përfashtim” shtohet fjalët: “ose kufizim”.

Neni 67

Në nenin 255 në paragrafin 1 pas fjalës “dëm” lidhëza “dhe” zëvendësohet me presje ndërsa pas fjalëve “interesi i lëshuar” dhe presja shtohet fjalët “si dhe kompensimin realizues në para i dëmit jomaterial”.

Paragrafi (5) fshihet.

Neni 68

Titulli i nenit 256 dhe neni 256 ndryshojnë si vijojnë:

“Zvogëlimi i kompensimit

Neni 256

Kur kreditori ose personi për të cilin ai përgjigjet ka kontribuar për krijimin e dëmit ose madhësisë së tij ose vështirësimin e pozitës debituese, kompensimi zvogëlohet në mënyrë proporcionale.”

Neni 69

Në nenin 259, në paragrafin (1), pas fjalëve “përmbushjes së saj” shtohen fjalët “ose e ka përmbushur në mënyrë jo të rregullt”.

Neni 70

Në nenin 261, në paragrafin (2), pas fjalës “vonesa” shtohet fjalët “ose përmbushja jo të rregullt”.

Neni 71

Në nenin 262, në paragrafin (4), pas fjalëve “me përmbushjen” shtohet fjalët “ose përmbushja jo të rregullt”.

Në paragrafin 5, pas fjalëve “për shkak të vonesës” shtohet fjalët “ose përmbushja jo të rregullt”.

Neni 72

Në paragrafin 265, pas fjalëve “me vonesë” shtohet fjalët “respektivisht përmbushjes jo të rregullt”.

Neni 73

Titulli i Pjesës III, titulli i nenit 266 dhe neni 266 ndryshojnë si vijojnë:

"III. KAMATA NDËSHKUESE

Kur është borxh kamata ndëshkuese

Neni 266

“Debitori i cili do të vonohet me përmbushjen e obligimit në para, përveç kryegjësë ka borxh edhe kamatë ndëshkuese, të përcaktuar me ligj respektivisht me marrëveshje.”

Neni 74

Pas nenit 266 shtohen dy nene të reja 266-a dhe 266-b, si vijon:

“Lartësia e shkallës së kamatës ndëshkuese

Neni 266-a

(1) Lartësia e shkallës së kamatës ndëshkuese përcaktohet, në çdo gjysmëvit, në lartësinë e shkallës referente të kamatës nga instrumenti themelor nga operacionet e tregut të hapur të Bankës popullore të Republikës së Maqedonisë, që ka vlerë në ditën e fundit të gjysmëvitit që i ka paraprirë gjysmëvitit në vijim, e zmadhuar për dhjetë për qind pikë (kamatë ligjore ndëshkuese).

(2) Në marrëveshjet midis tregtarëve ose midis tregtarëve dhe personave të së drejtës publike mund të kontraktohet edhe shkallë më e lartë e kamatës ligjore ndëshkuese, por më së shumti deri në një të tretën e asaj shkalle (kamatë ndëshkuese e kontraktuar).

(3) Dispozita është e pavlefshme plotësisht ose pjesërisht me të cilën kontraktohet shkallë më e lartë e kamatës ligjore ndëshkuese nëse nga rrethanat e rastit, traditat afariste ose natyra e lëndës së obligimit, rrjedh se me shkallën e kontraktuar të tillë të kamatës ndëshkuese, në kundërshtim me parimet e ndërgjegjes dhe ndershmërisë dhe vlerës së barabartë të të dhënave të ndërsjella si dhe të dispozitave për marrëveshjet me fajde, është shkaktuar në mënyrë të dukshme joproporcionale midis të drejtave dhe obligimeve të palëve në marrëveshje.

(4) Llogaritja e kamatës ndëshkuese bëhet me zbatimin e metodës proporcionale.

(5) Kur llogaritja e kamatës ndëshkuese bëhet për periudhë më të gjatë se një vit, llogaritja e kamatës ndëshkuese për vitin e parë dhe vitet në vijim të vonimit nuk i shtohet shumës së borxhit kryesor.

(6) Banka populllore e Republikës së Maqedonisë është e detyruar që me çdo 1 janar dhe 1 korrik ta shpall shkallën referente të kamatës nga instrumenti bazë nga operacionet e tregut të hapur në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Kur është borxh shkalla domicile e kamatës ndëshkuese

Neni 266-b

(1) Kur obligimi në para është shprehur në valutë të huaj ose në valutë të tillë është përcaktuar, debitori ka borxh kamatë ndëshkuese sipas lartësisë së shkallës domicile të kamatës ndëshkuese (ligjore ose të kontraktuar) të vendit të prejardhjes së valutës, respektivisht vetëm shkallës domicile të kamatës ligjore ndëshkuese, nëse e drejta e vendit të prejardhjes së valutës nuk njeh kamatë ndëshkuese kontraktuese.

(2) Nëse e drejta e vendit të prejardhjes së valutës parasheh mundësinë e kamatës ndëshkuese të kontraktuar, si shkallë referente për përcaktimin e lartësisë së shkallës së kamatës ndëshkuese të kontraktuar do të merret shkalla domicile e kamatës ligjore ndëshkuese.

(3) Kur sipas të drejtës së vendit të prejardhjes së valutës është e lejuar kamata ndëshkuese e kontraktuar, shkalla e kontraktuar e kamatës ndëshkuese nuk mund të jetë më e lartë se shkalla domicile e lejuar e kamatës ndëshkuese e kontraktuar në vendin e prejardhjes së valutës."

Neni 75

Në nenin 15 fjalët: "kamatëvonesë" zëvendësohen me fjalën "ndëshkuese".

Neni 76

Në nenin 268 fjalët: "kamatëvonesë" zëvendësohen me fjalën "ndëshkuese".

Neni 77

Pas nenit 268 shtohet neni i ri 268-a, si vijon:

"Zbatimi i dispozitave për kamatën ndëshkimore

Neni 268-a

Rregullat nga ky ligj që kanë të bëjnë me kamatën ndëshkimore do të zbatohen në të gjithë marrëdhëniet debitorë - kreditorë, përveç nëse për disa nga ato nuk është e rregulluar me tjetër ligj."

Neni 78

Në nenin 269 paragrafi (2) shlyhet. Paragrafi (3) bëhet paragraf (2).

Neni 79

Pas nenit 269, shtohet neni i ri 269 - a, si vijon:

"Kur debitori është i paaftë për plotësim

Neni 269-a

(1) Kontestimi i veprimeve juridike debitorë bëhet kur debitori nuk është në gjendje ta plotësojë kërkesën e debitorit (insolvençë).

(2) Për kryerjen e kontestimit nuk është me rëndësi lloji i kërkesës të cilën e ka kreditori.

(3) Në kuptimin e këtyre rregullave, llogaritët se debitori është bërë insolvent kur, në mënyrë paraprake, të rekomanduar ose në mënyrë tjetër përkatëse, të dërguar vërejtje me shkrim nga ana e kreditorit, nuk e plotëson obligimit e tij në afat prej 90 ditë nga dita kur i është dërguar vërejtja, ndërsa kreditori ka bërë me siguri se debitori më tepër nuk i posedon në pronë të veten mjetet pagesore, përkatësisht lëndët, përkatësisht të drejtat që kanë të bëjnë me kërkesën.

(4) Kjo rregull zbatohet edhe kur debitori në pronë e vet nuk ka mjete tjera pagesore, lëndë dhe të drejtë të cilat mundet të shfrytëzohen për përmbushjen e kërkesës së kreditorit."

Neni 80

Në nenin 270, pas paragrafit (4) shtohet paragrafi i ri (5), si vijon:

"(5) Kur posedimi pa pagesë është bërë me marrëveshje sa për sy e faqe, zbatohen dispozitat e këtij ligji për pavlefshmëri të marrëveshjeve sa për sy e faqe."

Neni 81

Në nenin 344 në paragrafin (2) fjala "Kur" zëvendësohen me fjalët "por kur".

Neni 82

Në nenin 387 paragrafi (3) pas fjalës "detyrimit" vendoset presja, ndërsa pas fjalëve "vetëm nëse për atë është i autorizuar me marrëveshje" zëvendësohen me fjalët "nëse ndryshe nuk është e përcaktuar me marrëveshjen".

Neni 83

Titulli i nenit 388 dhe neni 388 ndryshojnë si vijojnë:

"Lartësia e shkallës së kamatës së kontraktuar

Neni 388

(1) Shkalla e kamatës së kontraktuar palët në mënyrë të kontraktuar e përcaktojnë.

(2) Shkalla e kamatës së kontraktuar në marrëveshjet në mes personave nga të cilat njëri nuk është tregtar, nuk mund të jetë më e lartë nga shkalla e kamatës ligjore ndëshkimore e cila ka pasur vlefshmëri në ditën e lidhjes së kontratës, përkatësisht në ditën e ndryshimit të shkallës amatore, nëse është e kontraktuar shkallë e ndryshueshme amatore.

(3) Në marrëveshjet në mes tregtarëve ose persona tregtar të drejtës publike mundet të kontraktohet edhe shkallë me e lartë e kamatës kontraktuese, por më së shumti deri në lartësinë e shkallës më të lartë të lejuar të kamatës së kontraktuar ndëshkimore.

(4) Dispozita është pavlefshme, në kotë marrëveshje, me të cilin kontraktohet shkalla më e lartë nga shkalla e shkallës më të lartë të lejuar të kamatës së kontraktuar nëse nga rrethanat e rastit, traditave tregtare ose natyrës së lëndës të detyrimit, del se me shkallën kësajsoj të kontraktuar të kamatës së kontraktuar, në kundërshtim me parimet e ndërgjegjshmërisë dhe sinqeritetit si dhe në vlerën e barabartë të dhënave të ndërsjella si dhe në dispozitat për kontratat kamatore, është i shkaktuar në jo proporcional të dukshëm në mes drejtave dhe detyrimeve të palëve kontraktuese.

(5) Nëse kamata është kontraktuar, ndërsa nuk është përcaktuar lartësia e shkallës së tij, në mes personave nga të cilat së paku njëri nuk është tregtar do të zbatohet shkalla kamatore në lartësi prej një të katërtën nga shkalla e kamatës ligjore ndëshkimore, ndërsa më mes tregtarëve dhe personave tregtar në të drejtën publike do të zbatohen shkalla kamatore në lartësi prej një gjysmë nga shkalla e kamatës ligjore ndëshkimore.

(6) Nëse është i kontraktuar shkallë më e lartë amatore nga ajo e lejuar, do të zbatohet shkalla me e lartë e lejuar.

(7) Nëse në mes tregtarëve ose tregtari dhe person i drejtës publike, në korniza të lejuara, është kontraktuar shkallë më e lartë e kamatës së kontraktuar nga shkalla e kamatës ndëshkimore, pas vonesës me plotësimin e detyrimit në të holla rrjedh vetëm kamata e kontraktuar.

(8) E pavlefshme është dispozita e marrëveshjes e cila parasheh njëkohësisht rrjedhjen dhe përllogaritjen e të dyja llojeve të kamatave."

Neni 84

Pas neni 388 shtohen dy tituj të rinj dhe dy nene të reja 388-a dhe 388-b, si vijojnë:

"Kur janë të detyruar shkallë domicile të kamatës kontraktuese

Neni 388-a

(1) Kur është e kontraktuar detyrimi pagesor të jetë i shprehur në valutë të huaj ose në atë valutë është e përcaktuar, shkalla kontraktuese e kamatës së kontraktuar nuk mundet të jetë më e lartë nga shkalla domicile e kamatës së kontraktuar të vendit të origjinës së valutës, të cilat bankat komerciale e kontraktojnë me debitor të klasit të parë (debitor me bonitet më të mirë).

(2) Kur detyrimi pagesor është i shprehur në valutë të huaj ose në atë valutë është përcaktuar, me çka është e kontraktuar kamata ndërsa nuk është e përcaktuar lartësia e shkallës së saj, kreditori ka të drejtë në kamatë në valutë vendase pas shkallës së saj të kamatës kontraktuese që e paguajnë bankat komerciale të depozitave të kursimit sipas të pa afatizuara, në vendin e plotësimit.

Kamatë mbi kamatë

Neni 388-b

E pavlefshme është dispozita e marrëveshjes me të cilën parasheh se kamata, kur të arrij për pagesë, do të filloj të rrjedh kamatë nëse nuk do të jetë e paguar pas arritjes së saj, përveç për depozitat te bankat, kursimoret dhe institucioneve tjera financiare."

Neni 85

Titulli i neni 389 dhe neni 389 ndryshojnë si vijojnë:

"Rritja e shkallës të kamatës

Neni 389

Është e lejuar dispozita kontraktuese me të cilin pikësëpari kontraktohet rritja e shkallës vjetore të kamatës, më së larti të lëshuar, në rast debitori të mos i paguaj kamatat e arritura kontraktuese në kohë."

Neni 86

Në nenin 403 në paragrafin 2 fjala "detyruet" zëvendësohen me fjalën "bashkë debitor".

Neni 87

Titulli i neni 489 dhe neni 489 ndryshojnë si vijojnë:

"Përgjegjësia e shitësit dhe prodhuesit

Neni 489

(1) Kur shitësi i ka dorëzuar blerësit listën e garancisë me të cilin prodhuesi e garanton funksionimin e drejtë të lëndës gjatë kohës së caktuar, duke llogaritur nga dorëzimi i tij blerësit, blerësi mundet, nëse lënda nuk funksionon drejt, të kërkoj si nga shitësi ashtu edhe nga prodhuesi, ta përmirësoj lëndën në afat të arsyeshëm, i cili nuk mundet të jetë më e gjatë se 45 ditë, ose nëse në vend të saj t'ia dorëzoj lëndën e cila funksionon në mënyrë të rregullt.

(2) Me këto rregulla nuk tanohet në rregullat për përgjegjësin e shitësit për mungesat e lëndës.

(3) Në garanci doemos të jenë të theksuara të drejtat të cilat shitësit i takojnë si dhe qartë të theksuara se garancia për funksionim të drejtë të lëndës nuk ndikon në të drejtat e blerësit në të bazë të tjera.

(4) Garancia duhet doemos t'i përmbaj veçantit të cilat i janë të nevojshme blerësit për realizimin e drejtave të tija, ndërsa veçanërisht afatin e garantuar dhe territorin për të cilën garancia vlen, si dhe emrin përkatësisht emërtimin e personit të cilën garancia e ka lëshuar.

(5) Mos plotësimin e këtyre detyrimeve nuk ndikon në plotfuqishmërinë e garancisë."

Neni 88

Pas neni 489 shtohet neni i ri 489 – a si vijon:

"Afati i garantuar

Neni 489-a

(1) Kohëzgjatja e afatit të garantit palët e përcaktojnë me marrëveshje, por ky afat nuk mundet të jetë të jetë më i shkurtër se një vit.

(2) E pavlefshme është dispozita e marrëveshjes me të cilin përcaktohet afati garantues më i shkurtër se një vit."

Neni 89

Në nenin 4909 në paragrafin (1) pas fjalëve "prodhuesi" jepen fjalët "ose personi i përcaktuar nga ana e tyre".

Neni 90

Në nenin 492 në paragrafin (1) pas fjalës "afat" vendoset presja dhe shtohen fjalët "i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 45 ditë" dhe shtohet presja.

Neni 91

Në nenin 537 paragrafi 1 fjala "ligjore" zëvendësohet me fjalën "ndëshkimore".

Neni 92

Në nenin 561 pas paragrafit 2 fjala "ligjore" zëvendësohet me fjalën "ndëshkimore".

Neni 93

Në nenin 651 fjalët "sasia dhe kualiteti" zëvendësohen me fjalët "sasia, kualiteti dhe përkatshmëria".

Neni 94

Në nenin 653 paragrafi (2) ndryshon si vijon:
"Janë të paparashikueshme ato punë të cilat doemos duhet të realizohen për shkak të sigurimit të stabilitetit të ndërtimit, pengimin e rrezeve ndaj jetës dhe shëndetit të njerëzve, rrethit, natyrës, ndërtime tjera dhe sende dhe stabiliteti i tokës të truallit përreth ndërsa është shkaktuar nga rrethana të jashtëzakonshme, përkatësisht për shkak të pengimit të shkaktimit të dëmit në rastet e theksuara, përkatësisht me urdhëresë të organeve kompetente shtetërore."

Neni 95

Në nenin 655, në paragrafin (1) pas fjalës "plotësim", vendoset presje dhe shtohen fjalët: "ndërsa pa ndikim të tij".

Në paragrafin (2) pas fjalës, "të kryera", vendoset presje dhe shtohen fjalët: "ndërsa pa ndikim të tij".

Neni 96

Në nenin 655, në paragrafin (1) pas fjalëve: "nëse janë të ngritura çmimet e elementeve", vendoset presje dhe shtohen fjalët: "ndërsa pa ndikim të tij" dhe vendoset presje.

Neni 97

Në nenin 657 në paragrafi (1) pas fjalëve "në rastet nga anëtarët paraprak" fshihen.

Neni 98

Në nenin 663, në paragrafin (3), pas fjalës “ndërtim,”, shtohen fjalët: “ose truallin”

Pas paragrafit (3) shtohet paragrafi i ri (4), si vijon:

“(4) E njëjta vlen edhe për personin i cili ka kryer mbikëqyrje nëse mungesa e ndërtimit ose truallit del nga ndonjë mungesë në zbatimin e mbikëqyrjes.”

Paragrafët (4) dhe (5) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Neni 99

Në nenin 664 në paragrafin (1) fjalët: “realizuesi dhe projektuesi” zëvendësohen me fjalët: “realizuesi, projektuesi ose personi i cili ka kryer mbikëqyrje”.

Neni 100

Në nenin 664 në paragrafin (1) fjalët “realizuesi dhe projekti” zëvendësohen me fjalët “realizuesi, projektuesi ose personi i cili ka kryer mbikëqyrje”.

Pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3), si vijon:

“(3) Personi i cili e kryen mbikëqyrjen përgjigjet edhe për mungesat në punët e kryera, nëse mundet t’i shënoj gjatë mbikëqyrjes së ndërgjegjshme të punëve, por ka të drejtë të kërkoj nga realizuesi kompensim përkatës.”

Pas paragrafit (3) i cili bëhet paragraf (4), shtohet paragrafi i ri (5), si vijon:

“(5) Realizuesi i cili e ka kompensuar dëmin që është shkaktuar për shkak të mungesave në punët e kryera ka të drejtë të kërkoj kompozim nga personi i cili e ka kryer mbikëqyrjen e punëve në përmasën në të cilën këto mungesa e kanë origjinën nga mungesat në zbatimin e mbikëqyrjes.”

Paragrafi (4) bëhet paragraf (6).

Neni 101

Titulli para nenit 807 “Detyrim i urdhër pranues” shlyhet.

Para titullit “Kryerjen e urdhëresës si vijon” shtohet titulli “Detyra të urdhër pranuesit”.

Neni 102

Në nenin 812 fjala “për vonesë” zëvendësohet me fjalë “ndëshkimore”.

Neni 103

Neni 846 ndryshon si vijon:

(1) Me marrëveshjen për përfaqësim tregtar përfaqësuesi detyrohet për kohë zgjatjen e marrëveshjes do të bisedoj me persona të tretë për lidhjen e marrëveshjes në emër dhenë llogari të urdhërdhënësit dhe, nëse ashtu është arritur marrëveshje, do të lidh marrëveshje me persona të tretë në emër dhe në llogari të urdhërdhënësit, ndërsa urdhërdhënësi detyrohet t’i paguaj përfaqësuesit, për çdo marrëveshje të cilin e ka lidhur ose është lidhur me veprimin tij, kompensim të caktuar (provizion).

(2) Si përfaqësues nuk do të llogariten personat të cilat sipas këtij apo atij ligji janë të autorizuar të përfaqësojnë persona të tjerë.

(3) Urdhër dhënësi mundet të ketë, në të njëjtin territor për të njëjtin lloj pune, më tepër përfaqësues.”

Neni 104

Pas nenit 846 shtohet neni i ri 846 – a si vijon:

“Përfaqësimin e tjetër urdhërdhënësi

Neni 846-a

Përfaqësuesi nuk mundet pa pajtueshmërinë e urdhërdhënësit të merr detyrim, ë të njëjtin territor dhe për të njëjtin lloj pune, të punoj dhe për tjetër urdhërdhënës.

Neni 105

Titulli i nenit 848 dhe neni 848 ndryshojnë si vijojnë:

"Autorizim

Neni 84

Përfaqësuesi mundet të kërkoj nga urdhërdhënësi t’i jep autorizim.”

Neni 106

Në nenin 849 fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 107

Titulli para nenit 850 dhe neni 850 shlyhen.

Neni 108

Në nenin 851 fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 109

Në nenin 852 fjala “pengdhënësi” zëvendësohet me fjalën “urdhërdhënësi” ndërsa fjalët “kërkon ndërmarrjen” zëvendësohen me fjalën “ndërmerr”.

Neni 110

Titulli para nenit 853 dhe neni 853 ndryshojnë si vijon:

“Kujdesi për interesat e urdhërdhënësit

Neni 853

(1) Përfaqësuesi është i detyruar të kujdeset për interesat e urdhërdhënësit dhe është i detyruar në të gjithë punët që i ndërmerr të veproj në pajtim me parimin e ndërgjegjshmërinë dhe ndershmërisë dhe me kujdes të ekonomisti të mirë.

(2) Përfaqësuesi është veçanërisht i detyruar të ndërmerr gjithçka që është nevojshme që ta ndërmjetësoj ose të lidh punë juridike për të cilat është i autorizuar, me ç’rast duke u përmbajtur ndaj përpjekjeve të arsyeshme të urdhërdhënësit.

(3) Çdo dispozitë ndryshe të marrëveshjes për përfaqësi tregtar është e pavlefshme.”

Neni 111

Titulli para nenit 854 dhe neni 854 ndryshojnë si vijon:

“Detyrim për njoftim

Neni 854

(1) Përfaqësuesi është i detyruar t’i jep urdhërdhënësit të gjitha informacionet e nevojshme për gjendjen e tregut, veçanërisht ato të cilat janë të rëndësishme për çdo punë të veçantë juridike.

(2) Përfaqësuesi është i detyruar në mënyrë të rregullt t’i njoftoj urdhërdhënësin për plotësimin e obligimeve të detyrueshme, për personat e tretë të cilat janë të përgatitur të bisedojnë me urdhërdhënësin ose me të të lidhin marrëveshje, si dhe për marrëveshjet që i ka lidhur në emër dhe në llogari të urdhërdhënësit.

(3) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësim tregtar është e pavlefshme.”

Neni 112

Pas nenin 854 shtohet neni i ri 854–a si vijon:

“Veprim pas udhëzimeve

Neni 854-a

Gjatë udhëheqjes së bisedimeve dhe gjatë lidhjes së marrëveshjeve, përfaqësuesi është i detyruar të veproj ndaj udhëzimeve të urdhërdhënësit.”

Neni 113

Në nenin 855 në paragrafin (1) fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalën “urdhërdhënës”.

Neni 114

Në nenin 856 fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 115

Në nenin 857 në paragrafin (1) fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 116

Në titullin e Seksionit 3, para titullit të nenit 858 fjala “URDHËRDHËNËS” zëvendësohet me fjalë “URDHËRDHËNËS”.

Neni 117

Titulli i nenit 858 dhe neni 858 ndryshojnë si vijojnë:

“Rregulla të përgjithshme

Neni 858

(1) Kur urdhërdhënësi është i detyruar në raportin e vet me përfaqësuesin të veproj në pajtim me parimin ndërgjegjshmërisë dhe ndershmërisë dhe me kujdes të afaristit të mirë.

(2) Kur është e nevojshme për kryerjen e punëve të caktuara të tij, urdhërdhënësi është i detyruar në shpenzim të vetin t'i vendos në disponim përfaqësuesit të mostrave, skicave, listën e çmimeve, materialin reklamues, kushtet e përgjithshme për punë dhe materialin tjetër të nevojshëm për punë.

(3) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësi tregtar është e pavlefshme.”

Neni 118

Neni 859 ndryshon si vijon:

(1) Urdhërdhënësi është i detyruar t'i jep përfaqësuesit të gjitha njoftimet e nevojshme për plotësimin e detyrimeve të veta kontraktuese.

(2) Urdhërdhënësi është i detyruar, në afat të arsyeshëm, ta njoftoj përfaqësuesin për atë së a e pranon ose refuzon ofertën, si dhe për mosplotësimin e marrëveshjes në lidhjen e të cilit ka marr pjesë përfaqësuesi.

(3) Urdhërdhënësi është i detyruar, pa prolongim, ta njoftoj përfaqësuesin për nevojën e punëve të tij të vihet në masë më të vogël nga ajo që përfaqësuesi ka mundur në mënyrë të bazuar ta pres, që të mund përfaqësuesi në kohë dhe në masë përkatëse ta zvogëloj sipërmarrjen e vet, përndryshe urdhërdhënësi do të përgjigjet për dëmin e shkaktuar.

(4) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësi tregtar është e pavlefshme.”

Neni 119

Neni 860 ndryshon si vijon:

“(1) Urdhërdhënësi është i detyruar t'i paguaj përfaqësuesit provizion për marrëveshjet që për kohë zgjatjen e marrëveshjes për përfaqësim tregtar kanë qenë të lidhur me ndërmjetësim të tij, si dhe për marrëveshjet që i ka lidhur përfaqësuesi në emër dhe llogari të urdhërdhënësit, nëse për atë ka qenë i autorizuar.

(2) Përfaqësuesi ka të drejtë në provizion dhe për marrëveshjet që i ka lidhur urdhërdhënësi drejtpërsëdrejti me klientët të cilët i ka gjetur përfaqësuesi.

(3) Përfaqësuesi i të cilit sipas marrëveshjes për përfaqësim tregtar i është besuar e drejta ekskluzivisht e ndërmjetësimit në territor të caktuar ose me grup të caktuar klientësh, ka të drejtë në provizion dhe për ato marrëveshje që urdhërdhënësi i ka lidhur në atë territor ose me ato klientë pa ndërmjetësim të përfaqësuesit.

(4) Çdo kompensim shuma e të cilit varet nga numri ose vlera e punëve të realizuara do të llogaritet si provizion.

(5) Përfaqësuesi ka të drejtë në provizion për marrëveshje të cilin urdhërdhënësi e ka lidhur pas ndërprerjes së marrëveshjes për përfaqësim tregtar, nëse marrëveshja e lidhur është si pasoj parasë gjithash e veprimit të përfaqësuesit para skadimit të marrëveshjes për përfaqësim tregtar ose nëse oferta e personit të tretë për lidhjen e marrëveshjes ka arritur deri te përfaqësuesi ose urdhërdhënësi para ndërprerjes së marrëveshjes për përfaqësim tregtar.

(6) Përfaqësuesi nuk e ka të drejtën e provizionit të përcaktuar në paragrafët 1 deri në 3 të këtij neni, nëse e drejta e provizionit, në pajtim me paragrafin 5 i këtij neni, do t'i takonte përfaqësuesit të mëhershëm, përveç duke pasur parasysh rrethanat e rastit do të ishte drejtë provizioni të ndahet në mes këtyre dy përfaqësuesve.”

Neni 120

Titulli para nenit 861 dhe neni 861 shlyhen.

Neni 121

Titulli i nenit 862 dhe neni 862 ndryshojnë si vijojnë:

“Shuma e provizionit

Neni 862

(1) Nëse shuma e provizionit nuk është përcaktuar me marrëveshje ose me tarifë, përfaqësuesi ka të drejtë në provizion në shumën e cila është zakonshme për atë lloj pune, në vendin në të cilën përfaqësuesi i ka kryer punët për urdhërdhënësin.

(2) Nëse përfaqësuesi ka ndërmjetësuar për urdhërdhënësin në vete të ndryshme, ka të drejtë në provizion që është e zakonshme në vendin ku gjendet vendbanimi i tij i përhershëm, përkatësisht selia.

(3) Nëse nuk është e mundshme të vërtetohet shuma e zakonshme e provizionit, përfaqësuesi ka të drejtë në provizion në shumë e cila sipas rrethanave të rastit, ndërsa veçanërisht sipas numrit dhe vlerës së punëve të cilat përfaqësuesi i ka kryer për urdhërdhënësin si dhe sipas ndërlikueshmërisë dhe vëllimit të ndërmjetësimit të përfaqësuesit, do të ishte i zbatueshëm.”

Neni 122

Në alinenë 863, fjala “urdhërdhënësi” zëvendësohet me fjalën “urdhërdhënësi”.

Neni 123

Pas nenit 863 shtohen tre nene të reja 863-a, 863-b, dhe 863-v si vijojnë:

“Fitimi i të drejtës për provizion

Neni 863-a

(1) Përfaqësuesi fiton të drejtën për provizion në çastin kur urdhërdhënësi e ka përmbushur, respektivisht është dashur ta përmbushë obligimin e vet që rrjedh nga marrëveshja ndërmjet tij dhe personit të tretë ose nëse personi i tretë në bazë të marrëveshjes me urdhërdhënësin është i obliguar që së pari ta përmbushë obligimin e vet, në

castin kur personi i tretë e ka përmbushur gjegjësisht është dashur ta përmbushë obligimin e vet madje edhe atëherë kur atë nuk e ka bërë nga shkaqet për të cilat përgjegjësi është urdhërdhënësi.

(2) Nëse ndërmjet urdhërdhënësit dhe personit të tretë është lidhur marrëveshje me përmbushje suksesive ka të cilat duhet të përmbushen në periudhë të caktuar kohore, përfaqësuesi fiton të drejtën për pjesë proporcionale të provizionit në përputhje me rregullat nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Çdo dispozitë e ndryshme e marrëveshjes për përfaqësim tregtar, është e pavlefshme nëse me të keqësohet pozita e përfaqësuesit e rregulluar me këtë nen.

Llogaritja e provizionit

Neni 863-b

(1) Urdhërdhënësi është i obliguar që t'i paraqesë llogaritje të provizionit për të cilën përfaqësuesi ka të drejtë çdo tre muaj, të llogaritur për çdo muaj veç e veç.

(2) Llogaritja e provizionit doemos duhet t'i përmbajë të gjithë elementet më të rëndësishëm në bazë të së cilëve është bërë llogaritja.

(3) Urdhërdhënësi është i obliguar që t'ia llogarisë dhe t'ia paguajë përfaqësuesit provizionin tremujor më së voni deri në fund të muajit që vijon pas muajit të fundit të tremujorit llogaritës.

(4) Palët kontraktuese mund të kontraktojnë periudhë llogaritëse më të shkurtër se tre muaj.

(5) Urdhërdhënësi është i obliguar që me kërkesë të përfaqësuesit, në shpenzim të vet t'i dorëzojë ekstrakt nga librat e tij tregtarë, i cili ka të bëjë me çështjet të cilat përfaqësuesit i japin të drejtë për provizion, si edhe ta njoftojë për të gjitha rrethanat të cilat ndikojnë mbi lartësinë e provizionit.

(6) Nëse urdhërdhënësi e refuzon këtë kërkesë të përfaqësuesit ose nëse përfaqësuesi dyshon në saktësinë e të dhënave në ekstraktin nga librat tregtarë ose nëse dyshon në njoftimet të cilat urdhërdhënësi ia ka dhënë, ka të drejtë të kërkojë revizor të autorizuar i cili do t'i kontrollojë librat tregtarë të urdhërdhënësit, të cilat kanë të bëjnë me të dhënat prej të cilave varet lartësia e provizionit dhe t'ia dorëzojë të dhënat.

(7) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësim tregtar, është e pavlefshme nëse me të keqësohet pozita e përfaqësuesit, e rregulluar me këtë nen.

Humbja e të drejtës në provizion

Neni 863-v

(1) Përfaqësuesi e humb të drejtën për provizion nëse marrëveshja mes urdhërdhënësit dhe personit të tretë nuk është përmbushur nga shkaqet që nuk janë në anën e urdhërdhënësit.

(2) Në qoftë se në këtë rast, përfaqësuesi ka pranuar provizion, është i obliguar që ta kthejë.

(3) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësim tregtar, është e pavlefshme nëse me të keqësohet pozita e përfaqësuesit, e rregulluar me këtë nen."

Neni 124

Në alinenë 864, në paragrafin (2) fjala "urdhërdhënësi" zëvendësohet me fjalën "urdhërdhënësi".

Neni 125

Në alinenë 865, fjalët "urdhërdhënësi" zëvendësohen me fjalët "urdhërdhënësi".

Neni 126

Titulli i Seksionit 5, pas nenit 865, ndryshohet i vijon "NDËRPRERJA E MARRËVESHJES".

Neni 127

Pas titullit të Seksionit 5 shtohen titull i ri dhe nen i ri 865-a si vijon:

"Kohëzgjatja e marrëveshjes

Neni 865-a

(1) Nëse nuk është kontraktuar ndryshe, marrëveshja për përfaqësim tregtar lidhet për kohë të pacaktuar.

(2) Marrëveshja për përfaqësim tregtar e lidhur për kohë të caktuar, ndërpritet pas skadimit të kohës për të cilën është lidhur.

(3) Në qoftë se palët kontraktuese vazhdojnë me përmbushjen e obligimeve nga marrëveshja e lidhur për kohë të caktuar edhe pas skadimit të kohës për të cilën është lidhur, do të konsiderohet se ato kanë lidhur marrëveshje të re me përmbajtje të re, për kohë të pacaktuar."

Neni 128

Titulli i nenit 866 dhe neni 866 ndryshohen si vijon:

"Heqje dorë nga marrëveshja

Neni 866

(1) Nëse marrëveshja për përfaqësim tregtar është lidhur për kohë të pacaktuar, secila palë mund ta prishë marrëveshjen me njoftim me shkrim të dërguar pranë palës tjetër, duke i respektuar afatet për shkëputje të përcaktuara me këtë nen.

(2) Zgjatja e afatit për shkëputje është e kushtëzuar nga kohëzgjatja e marrëveshjes dhe është nga një muaj për çdo vit të filluar të zgjatjes së marrëveshjes.

(3) Nëse marrëveshja ka zgjatur më gjatë se pesë vjet, afati i shkëputjes është gjashtë muaj.

(4) Palët nuk mund të kontraktojnë afat më të shkurtër për shkëputje por nëse kontraktojnë afat më të gjatë ai doemos duhet të vlejë për të dyja palët.

(5) Nëse nuk është kontraktuar ndryshe, afati i prishjes fillon të rrjedhë ditën e parë të muajit i cili vijon pas muajit në të cilin palës kontraktuese i është dërguar njoftimi me shkrim për prishjen dhe përfundon ditën e fundit të muajit të fundit nga afati.

(6) Këto dispozita zbatohen edhe për marrëveshjen e lidhur për kohë të caktuar, e cila për shkak të përmbushjes së mëturjeshe edhe pas skadimit të kohës për të cilën është lidhur, konsiderohet si marrëveshje në kohë të pacaktuar, me ç'rast kohëzgjatja e marrëveshjes në kohë të caktuar merret parasysh gjatë llogaritjes së zgjatjes së afatit për shkëputje."

Neni 129

Titulli i nenit 867 dhe neni 867 ndryshohen si vijojnë:

"Ndërprerja e marrëveshjes

Neni 867

(1) Nga shkaqe serioze të cilat doemos duhet të ceken, veçanërisht për shkak të mospërmbushjes së obligimeve kontraktuese të palës tjetër ose për shkak të rrethanave të ndryshuara, secila palë mund ta prishë marrëveshjen e lidhur për kohë të pacaktuar pa afat për heqje dorë, respektivisht ta prishë marrëveshjen për kohë të caktuar para skadimit të kohës për të cilën është lidhur.

(2) Këtë të drejtë palët nuk mund ta përjashtojnë ose ta kufizojnë.

(3) Në qoftë se deklarata për prishjen e marrëveshjes për kohë të pacaktuar është dhënë pa ekzistimin e shkaqeve serioze, ajo konsiderohet si deklaratë për tërheqje me afat të rregullt për tërheqje.

(4) Pala kontraktuese ka të drejtë për kompensim të dëmit nëse pala tjetër kontraktuese nuk ka pasur shkak serioz për prishjen e marrëveshjes.

(5) Prishja e pabazuar i jep të drejtë palës tjetër ta prishë marrëveshjen në kohë të pacaktuar pa afat për tërheqje, respektivisht ta prishë marrëveshjen për kohë të caktuar para skadimit të kohës për të cilën është lidhur.”

Neni 130

Pas nenit 867 shtohet Seksioni i ri 5, si vijon: “Seksioni 5-a KOMPENSIMI I VEÇANTË”

Neni 131

Titulli i nenit 868 dhe neni 868 ndryshojnë si vijon:

“E drejta për kompensim të veçantë

Neni 868

(1) Pas pushimit të marrëveshjes, përfaqësuesi e fiton të drejtën për kompensim të veçantë nëse urdhërdhënësi ka gjetur klientë të rinj ose në masë të konsiderueshme i është rritur vëllimi i punës me klientët ekzistues, ndërkaq urdhërdhënësi edhe pas pushimit të marrëveshjes ka pasur fitim të konsiderueshëm prej klientëve, nëse pagesa e atij kompensimi mund të arsyetohet nga rrethanat e ngjarjes, veçanërisht për shkak të humbjes së provizionit nga puna me këto klientë.

(2) E drejta për kompensim të veçantë shfaqet edhe në rastin kur marrëveshja ka pushuar për shkak të vdekjes së përfaqësuesit.

(3) Gjatë përcaktimit të kompensimit të veçantë duhet të mbahet llogari edhe për provizionin të cilin përfaqësuesi e ka marrë për marrëveshjet e lidhura pas pushimit të marrëveshjes me urdhërdhënësin, si dhe ndalimin ose kufizimin e mundshëm të kryerjes së veprimtarisë pas ndërprerjes së marrëdhënies me urdhërdhënësin.

(4) Shuma e kompensimit të veçantë nuk mund ta tejkalojë shumën e provizionit mesatar vjetor në pesë vitet e fundit, ndërkaq nëse marrëdhënia e kontraktuar ka zgjatur më pak se pesë vjet, shumën e provizionit mesatar vjetor për kohëzgjatjen e marrëveshjes.

(5) Në lidhje me ekstraktet nga librat tregtarë të urdhërdhënësit dhe njoftimin për rrethanat që kanë ndikim mbi lartësinë e kompensimit të veçantë, në mënyrë përkatëse do të zbatohen dispozitat e këtij ligji për të drejtat e përfaqësuesit gjatë përlllogaritjes së provizionit.

(6) Pagesa e kompensimit të veçantë nuk e përjashton të drejtën e përfaqësuesit të kërkojë kompensim të dëmit i cili e tejkalon lartësinë e kompensimit të veçantë.”

Neni 132

Pas nenit 868 shtohen tre tituj të rinj dhe tre nene të reja 868-a, 868-b, dhe 868-v, si vijojnë:

“Shkaqet që e përjashtojnë të drejtën për kompensim të veçantë

Neni 868-a

Urdhërdhënësi nuk e ka për detyrë të paguajë kompensim të veçantë nëse:

- përfaqësuesi ka hequr dorë ose e ka prishur marrëveshjen, me atë që përfaqësuesi edhe atëherë ka të drejtë në kompensim të veçantë nëse shkak i prishjes apo

heqjes dorë nga marrëveshje ka qenë në anën e urdhërdhënësit, përkatësisht e ka prishur apo ka heq dorë nga marrëveshja për shkak të pleqërisë ose sëmundjes së tij që e pengon ta vazhdojë marrëdhënien kontraktuese,

- urdhërdhënësi e ka prishur marrëveshjen për shkak të sjelljes për të cilën fajtor është përfaqësuesi dhe

- në bazë të marrëveshjes me urdhërdhënësin, përfaqësuesi marrëveshjen ia ka kaluar ndonjë personi tjetër.

Humbja e së drejtës për kompensim të veçantë

Neni 868-b

Përfaqësuesi e humb të drejtën për kompensim të veçantë, si dhe të drejtën për kompensim të dëmit, nëse brenda afatit prej një viti nga dita e pushimit të marrëveshjes nuk e informon urdhërdhënësin se do ta kërkojë pagesën e tyre.

Ndalimi i kufizimit ose përjashtimit të të drejtave të përfaqësuesit.

Neni 868-v

Palët kontraktuese nuk mundën para pushimit të marrëveshjes për përfaqësim tregtar t'i kufizojnë ose përjashtojnë të drejtat që përfaqësuesi i posedon sipas këtij seksioni të ligjit.”

Neni 133

Pas nenit 868-v shtohet Seksioni i ri 5-b si vijon “Seksion i ri 5-b DISPOZITË KONTRAKTUESE PËR NDALIMIN OSE KUFIZIMIN E KRYERJES SË VEPRIMTARISË”.

Neni 134

Pas nenit 868-v dhe titullit “DISPOZITË KONTRAKTUESE PËR NDALIMIN OSE KUFIZIMIN E KRYERJES SË VEPRIMTARISË” shtohet titull i ri dhe nen i ri 868-g, si vijon:

“Ndalimi ose kufizimi për kryerjen e veprimtarisë

Neni 868-g

(1) Palët kontraktuese mund të bien dakord për atë se përfaqësuesi pas pushimit të marrëveshjes nuk guxon ta kryejë, tërësisht ose pjesërisht, veprimtarinë e përfaqësimit tregtar.

(2) Kjo marrëveshje kontraktuese do të vlejë nëse është në formë të shkruar dhe nëse ka të bëjë me territorin e njëjtë, personat e njëjtë ose mallin e njëjtë për të cilat ka të bëjë edhe marrëveshja për përfaqësim tregtar.

(3) Kur marrëveshja për përfaqësim tregtar do të pushojë për shkaqe të cilat janë në anën e urdhërdhënësit, kjo dispozitë kontraktuese e obligon përfaqësuesin vetëm nëse urdhërdhënësi pas pushimit të marrëveshjes i paguan kompensim të veçantë dhe nëse gjatë kohës së zgjatjes të ndalimit ose kufizimit për kryerjen e veprimtarisë, i paguan kompensim plotësues mujor në shumë e cila është e barabartë me shumën mesatare mujore të provizionit në të cilën ka pasur të drejtë në pesë vitet e fundit, ndërkaq nëse marrëveshja ka zgjatur më pak se pesë vjet, në shumën e cili është e barabartë me shumën mesatare mujore të provizionit në të cilin ka pasur të drejtë gjatë kohës së zgjatjes së marrëveshjes.

(4) Dispozita kontraktuese për ndalimin ose kufizimin e kryerjes së veprimtarisë e obligon përfaqësuesin më së shumti dy vjet pas pushimit të marrëveshjes.

(5) Nëse përfaqësuesi e prish marrëveshjen për shkakun për të cilin fajtor është urdhërdhënësi, ai është i autorizuar në afat prej një muaji nga dita e prishjes së marrëveshjes, me deklaratë të shkruar ta njoftojë urdhërdhënësin se nuk do ta respektojë dispozitën për ndalimin ose kufizimin e kryerjes së veprimtarisë.

(6) Secila dispozitë tjetër për ndalimin ose kufizimin e veprimtarisë është e pavlefshme, nëse me të përkeqësohet pozicioni i përfaqësuesit i rregulluar me këto dispozita.”

Neni 135

Në nenin 1023 në paragrafin (2) pas fjalëve “gjykata kompetente” shtohen fjalët “ose nga noteri”.

Në paragrafin 3, pas fjalës “gjykatësi”, shtohen fjalët “përkatësisht noteri”.

Neni 136

Në nenin 1026 pas fjalës “kalimit” shtohen fjalët: “gjykata përkatësisht noteri do ta këshillojë”, dhe pas fjalës “cedentin” shtohet fjala “se”.

Neni 137

Në nenin 1030 në paragrafin (1) pas fjalëve: “gjykata kompetente” shtohen fjalët “ose nga noteri”.

Në paragrafin 2, pas fjalës “gjykatësi”, shtohen fjalët: “përkatësisht noteri”.

Neni 138

Titulli i nenit 1139 dhe neni 1139 shlyhen.

DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 139

Dispozitat e neneve 35, 63, 73, 74, 75, 76, 77, 83, 84, 85, 91, 92 dhe 102 të këtij ligji, do të zbatohen prej 1 korriku të vitit 2009, përveç dispozitës e cila ka të bëjë me obligimin e Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë që në çdo 1 janar dhe 1 korrik ta publikojë normën referente të interesit nga instrumenti themelor i operacioneve të tregut të hapur në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë” që do të zbatohen nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 140

Me ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave nga nenet 73 dhe 74 të këtij ligji, me përjashtim të dispozitës e cila ka të bëjë me obligimin e Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë që në çdo 1 janar dhe 1 korrik ta publikojë normën referente të interesit nga instrumenti themelor i operacioneve të tregut të hapur në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, shfuqizohet Ligji për lartësinë e shkallës së kamatëvonesës (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, numër 65/92 dhe 70/93).

Neni 141

Mbi marrëdhëniet obliguese që janë krijuar para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të zbatohen dispozitat e Ligjit për marrëdhëniet obliguese (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, numër 18/2001, 04/2002 dhe 05/2003).

Neni 142

Dispozitat e këtij ligji për përgjegjësinë e prodhimit i cili nuk është në rregull nuk do të zbatohen mbi prodhimet e lëshuara në qarkullim para hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 143

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë.”

1558.

Vrz основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ - СВЕТСКА БАНКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ПО ПРОЕКТОТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ПОСТОЈНАТА РЕГИОНАЛНА И ЛОКАЛНА ПАТНА МРЕЖА

Се прогласува Законот за задолжување на Република Македонија со заем кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка по Договорот за заем по Проектот за подобрување на постојната регионална и локална патна мрежа,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 7 јули 2008 година.

Бр. 07-2729/1
7 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ - СВЕТСКА БАНКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ПО ПРОЕКТОТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ПОСТОЈНАТА РЕГИОНАЛНА И ЛОКАЛНА ПАТНА МРЕЖА

Член 1

Република Македонија се задолжува кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка со заем во износ од 70.000.000 евра, наменет за реализација на Проектот за подобрување на постојната регионална и локална патна мрежа.

Член 2

Условите и начинот на користење на заемот од членот 1 на овој закон се утврдуваат со Договор за заем за Проектот за подобрување на постојната регионална и локална патна мрежа, кој ќе се склучи меѓу Владата на Република Македонија и Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка.

Во име на Република Македонија, Договорот за заем од ставот 1 на овој член ќе го потпише министерот за финансии или од него овластено лице.

Член 3

Рокот за отплата на заемот од членот 1 на овој закон е 20 години, со вклучен грејс период од пет години. Каматната стапка по која ќе се сервисира заемот е ЛИБОР (за евро валута) плус варијабилан распон. Каматната стапка може да се намали врз основа на претходно донесена одлука на Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка.

Заемот ќе се отплаќа во 30 полугодишни рати, на секој 15 март и 15 септември во годината. Од 15 септември 2013 до 15 септември 2027 година ќе се отплатат 29 полугодишни рати секоја во износ од 3,33% од заемот, односно 2.331.000 евра, додека на 15 март 2028 година ќе се отплати последната рата во износ од 3,43% од заемот, односно 2.401.000 евра.

Во грејс периодот од пет години, што претставува и период на реализација на проектот, ќе се плаќа само камата на заемот.

На денот на повлекување на средствата, Република Македонија ќе и плати на Светската банка еднакратна провизија во износ од 0,25% од износот на заемот.

Член 4

Корисник на средствата од заемот од членот 1 на овој закон е Фондот за магистрални и регионални патишта.

Член 5

Република Македонија заемот од членот 1 на овој закон ќе го сервисира од Буџетот на Република Македонија.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR HYRJEN NË BORXH TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË TE BANKA NDËRKOMBËTARE PËR NDËRTIM DHE ZHVILLIM - BANKA NDËRKOMBËTARE SIPAS MARRËVESHJES PËR HUA TË PROJEKTIT PËR PËRMIRËSIMIN E RRJETIT EKZISTUES RRUGOR RAJONAL DHE LOKAL

Neni 1

Republika e Maqedonisë hyn në borxh te Banka Ndërkombëtare për Ndërtim dhe Zhvillim-Banka Ndërkombëtare me hua në shumë prej 70.000.000 euro, të dedikuar për realizimin e Projektit për përmirësimin e rrjetit ekzistues rrugor rajonal dhe lokal.

Neni 2

Kushtet dhe mënyra e shfrytëzimit të huas nga paragrafi 1 i këtij neni, përcaktohen me Marrëveshjen për hua për Projektin për përmirësimin e rrjetit ekzistues rrugor rajonal dhe lokal, e cila do të lidhet ndërmjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe Bankës Ndërkombëtare për Ndërtim dhe Zhvillim- Banka Botërore.

Në emër të Republikës së Maqedonisë, Marrëveshjen për hua nga paragrafi 1 i këtij neni do ta nënshkruajë ministri i Financave ose personi i autorizuar nga ai.

Neni 3

Afati për pagesën e huas nga paragrafi 1 i këtij neni është 20 vjet, me periudhë grejs të përfshirë prej pesë vjetësh. Shkalla e kamatës sipas së cilës do të servisohet huaja është LIBOR (për valutë euro) plus diferenca variabile. Shkalla e kamatës mund të zvogëlohet në bazë të marrjes së vendimit paraprak të Bankës Ndërkombëtare për Ndërtim dhe Zhvillim-Banka Botërore. Huaja do të fillojë të paguhet në 30 këste gjysmëvjetore, në çdo 15 mars dhe 15 shtator të vitit. Nga 15 shtatori i vitit 2013 deri më 15 shtator të vitit 2027 do të paguhet 29 këste gjysmëvjetore, secila në shumë prej 3,33% të huas, gjegjësisht 2.331.000 euro, derisa më 15 mars të vitit 2008 do të paguhet kësti në shumë prej 3.43% të huas, gjegjësisht 2.401.000 euro.

Në grejs periudhën prej pesë vjetësh, e cila paraqet edhe periudhën e realizimit të projektit, do të paguhet vetëm kamata e huas.

Në ditën e tërheqjes së mjeteve, Republika e Maqedonisë do t'i paguajë Bankës Botërore provizion të njëhershëm në shumë prej 0,25% të shumës së huas.

Neni 4

Shfrytëzues i mjeteve të huas nga neni 1 i këtij ligji është Fondi për rrugë magjistrale dhe rajonale.

Neni 5

Republika e Maqedonisë, huan nga neni 1 i këtij ligji do ta servisojë nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi me ditën e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1559.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПАТНИТЕ ИСПРАВИ НА ДРЖАВЈАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за патните исправи на државјаните на Република Македонија,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 јули 2008 година.

Бр. 07-2753/1
8 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПАТНИТЕ ИСПРАВИ НА ДРЖАВЈАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Законот за патните исправи на државјаните на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 67/92, 20/2003, 46/2004 и 19/2007), во членот 7 по зборовите: „Министерство за внатрешни работи“ се додаваат зборовите: „или нотар“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J
PËR PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR DOKUMENTET
E UDHËTIMIT TË SHTETASVE TË REPUBLIKËS
SË MAQEDONISË

Neni 1

Në Ligjin për dokumentet e udhëtimit të shtetasve të Republikës së Maqedonisë ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 67/1992, 20/2003, 46/2004 dhe 19/2007) në nenin 7, pas fjalëve: "Ministria e Punëve të Brendshme", shtohen fjalët: "ose noteri".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1560.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ФИНАНСИСКО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ

Се прогласува Законот за финансиско обезбедување, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 7 јули 2008 година.

Бр. 07-2720/1
7 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ФИНАНСИСКО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот за користење на финансиско обезбедување на побарувања врз основа на договори за финансиско обезбедување.

Член 2

(1) Субјекти кои можат да користат финансиско обезбедување на побарувањата согласно со овој закон се:

- 1) органите на државната власт, органите на општините, органите на општините во градот Скопје и градот Скопје;
- 2) Народната банка на Република Македонија;
- 3) Европската централна банка, Банката за меѓународни порамнувања, Меѓународниот монетарен фонд, Европската инвестициона банка, централните банки на државите членки на Европската унија, како и мултилатералните развојни банки;
- 4) банките;
- 5) лизинг друштвата;
- 6) брокерските куќи;
- 7) осигурителните друштва;
- 8) друштвата за управување со инвестициски и пензиски фондови;

9) клириншките куќи, депозитарите за хартии од вредност и берзи и

10) Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија, Фондот за пензиско осигурување на Република Македонија и Фондот за осигурување на депозити.

(2) За субјекти од ставот (1) на овој член се сметаат и други правни лица кои спаѓаат во големи трговци согласно со Законот за трговските друштва, кога склучуваат договори за финансиско обезбедување со субјектите наведени во ставот (1) од овој член.

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Финансиско обезбедување е финансиски инструмент, односно готовина кое врз основа на договор за финансиско обезбедување се користи за обезбедување на побарувања;

2. Финансиски инструменти се акции и други хартии од вредност еднакви на акции, обврзници и други форми на должнички хартии од вредност наменети за тргување на пазарот на капитал, како и кои било други хартии од вредност со кои се тргува и кои на сопственикот му даваат право на откуп, продажба, односно замена на акции, обврзници или други хартии од вредност или кои овозможуваат порамнување (освен платежни инструменти), вклучувајќи ги инструментите на пазарот на пари и сите останати права во врска со погоре споменатите финансиски инструменти;

3. Готовина се пари одобрени на сметка во која било валута или слични побарувања за отплаќање на парите, како што се депозити на пазарот на пари, освен банкноти и монети;

4. Договорот за финансиско обезбедување е договор за финансиско обезбедување со пренос на сопственост или договор за финансиско обезбедување со заложно право;

5. Договор за финансиско обезбедување со пренос на сопственост е договор вклучувајќи ги и репо-договорите, со кој правото на сопственост на финансискиот инструмент или готовината во текот на траењето на обезбедувањето во целост преминува од давателот на финансиското обезбедување на примателот на финансиското обезбедување;

6. Договор за финансиско обезбедување со заложно право е договор со кој правото на сопственост на финансискиот инструмент, односно готовината во текот на траењето на обезбедувањето, останува кај давателот на финансиското обезбедување, а примателот на обезбедувањето стекнува заложно право;

7. Еднакво финансиско обезбедување е:

а) плаќање на ист износ на пари во иста валута, во случај на договори чие обезбедување е готовина и

б) обезбедување на финансиски инструменти од ист издавач, односно должник, од иста емисија или класа, со иста номинална вредност, во кои се инкорпорирани исти права, во случај на договори чие обезбедување се финансиски инструменти.

Ако со договорот за финансиско обезбедување се определени други имотни права, кои со настапување на определени околности мора да се обезбедат наместо финансиските инструменти дадени за обезбедување и обезбедувањето на тие имотни права се смета како еднакво обезбедување;

8. Условот за извршување на обезбедувањето е неисполнување на договорот, односно друг настан договорен меѓу странките или определен со овој закон, со чие настапување примателот на финансиското обезбедување добива право да го реализира финансиското обезбедување или настанува пребивање со затворање;

9. Пребивање со затворање значи настанување на услови за извршување на обезбедувањето и сите непристигнати обезбедени побарувања се сметаат за пристигнати, трансформирање на непаричните побарувања во парични побарувања и можност за меѓусебно порамнување според нивната моментна вредност (close out netting);

10. Право на располагање е правото на примателот на обезбедувањето да го користи и продаде финансиското обезбедување обезбедено со договорот за финансиско обезбедување со заложно право, како негов сопственик, во согласност со условите од договорот за финансиско обезбедување со заложно право и

11. Изјава за порамнување е изјава која ја дава примателот на финансиското обезбедување дека со реализација на финансиското обезбедување побарувањето во целост е намирено.

Член 4

(1) Договорот за финансиското обезбедување треба да биде составен во писмена форма и заверен кај нотар.

(2) По исклучок на ставот (1) од овој член заверката кај нотар не се однесува на репо договорите.

(3) Договорот за финансиско обезбедување со готовина се регистрира во соодветната финансиска институција каде што се водат паричните средства на давателот на финансиското обезбедување.

(4) Договор за финансиско обезбедување со пренос на сопственост врз финансиски инструменти се регистрира во депозитарот за хартии од вредност во кој се водат финансиските инструменти.

(5) Договор за финансиско обезбедување со заложно право врз финансиски инструменти се регистрира во Заложниот регистар на Република Македонија.

(6) Заложниот регистар на Република Македонија го известува депозитарот на хартии од вредност кај кој се водат заложените хартии од вредност за регистрираните договори и правата кои произлегуваат од тие договори.

Член 5

Давателот на финансиското обезбедување својата обврска за обезбедување ја исполнува така што готовината, односно финансискиот инструмент го пренесува во сопственост или го дава во залог на примателот на финансиското обезбедување, така што во банката во која се чува готовината и во депозитарот во кој се регистрирани финансиските инструменти, односно во регистарот во кој се води заложното право, обезбедува запишување на правото на сопственост, односно заложното право на примателот на финансиското обезбедување.

Член 6

(1) Финансиското обезбедување со заложно право на финансиски инструмент може да биде обезбедување на едно или повеќе побарувања кои произлегуваат од определен правен основ меѓу исти субјекти.

(2) Ако во случај од ставот (1) на овој член не е определен највисокиот износ кој се обезбедува со заложениот финансиски инструмент, се смета дека финансискиот инструмент гарантира во целина за обезбедените побарувања.

(3) Финансиското обезбедување со заложно право на финансиски инструменти може да се воспостави само за оние финансиски инструменти кои се водат во депозитар за хартии од вредност и правото за обезбедување со финансискиот инструмент се стекнува со запишувањето во соодветен регистар.

(4) Примателот на финансиското обезбедување, ако со договорот за финансиско обезбедување поинаку не е договорено, штом се исполнат условите за извршување на обезбедувањето има право да ги продаде заложените финансиски инструменти и за нивната продажба не треба да го извести давателот на обезбедувањето.

(5) Вишокот на средствата остварени од продажбата во случај од ставот (3) на овој член, примателот на обезбедувањето го пренесува на давателот на финансиското обезбедување.

Член 7

(1) Во случај на договор за финансиско обезбедување со заложно право, примателот на финансиското обезбедување има право за време на траењето на финансиското обезбедување да располага со заложените финансиски инструменти, односно готовината, доколку давателот на финансиското обезбедување во договорот за финансиско обезбедување или кога било по неговото склучување за тоа изрично го овластил.

(2) Ако примателот на финансиското обезбедување располага со заложените финансиски инструменти, односно готовината, тој е должен, најдоцна на договорениот ден на пристигнување на обезбеденото побарување, да обезбеди еднаков финансиски инструмент за замена, односно готовина.

(3) Со договорот за финансиско обезбедување може да биде определено примателот на финансиското обезбедување на денот на пристигнување на обезбеденото побарување, наместо да обезбеди еднаков финансиски инструмент за замена, односно готовина, да даде изјава за порамнување.

(4) Ако условот за извршување на обезбедувањето настане пред денот кога примателот на финансиското обезбедување е должен да обезбеди еднаков финансиско обезбедување за замена, примателот на финансиското обезбедување може да изврши пребивање со затворање.

Член 8

(1) Во случај на договор за финансиско обезбедување со пренос на сопственост, примателот на финансиското обезбедување во времето на траењето на финансиското обезбедување може да располага со финансиските инструменти, односно со готовината.

(2) Ако со договорот за финансиско обезбедување поинаку не е определено, примателот на финансиското обезбедување може веднаш, штом бидат исполнети условите за извршување на обезбедувањето, да ја задржи готовината пренесена за обезбедување, односно финансискиот инструмент или да го продаде финансискиот инструмент за наплата на обезбеденото побарување.

(3) Вишокот на средствата остварени со продажбата во случај од ставот (2) на овој член, примателот на обезбедувањето го пренесува на давателот на финансиското обезбедување.

(4) Ако со договорот за финансиско обезбедување поинаку не е договорено, примателот на финансиското обезбедување, кој за време на траењето на обезбедувањето располага со финансиските инструменти, односно готовината, мора најдоцна на договорениот ден на пристигнатост на обезбеденото побарување, да обезбеди еднаков финансиски инструмент односно готовина за замена.

(5) Ако условот за извршување на обезбедувањето настане пред денот кога примателот на финансиското обезбедување е должен да обезбеди еднаков финансиско обезбедување за замена, примателот на финансиското обезбедување може да изврши пребивање со затворање.

(6) Во случај кога со договорот за финансиско обезбедување со пренос на сопственост се изврши пренос на акции на банка или друга финансиска институција за чие стекнување, согласно со закон е потребна претходна согласност од надлежен орган, примателот на финансиското обезбедување е должен да добие претходна согласност, пред склучување на договорот за финансиско обезбедување.

Член 9

Правото за пребивање со затворање, не престанува да важи во случај на судска или друга заплена или кога против давателот или примателот на финансиското обезбедување се отвора или е во тек постапка за стечај или ликвидација или мерки за реструктурирање или кога примателот на финансиското обезбедување располага со финансиското обезбедување.

Член 10

(1) Договорот за финансиско обезбедување и правата добиени врз негова основа, вклучувајќи ги и правата на извршување на обезбедувањето, остануваат во важност и откако против давателот или примателот на обезбедувањето се отвора или е во тек постапка на стечај или ликвидација.

(2) Во стечајна постапка правата или обврските стекнати врз основа на договор за финансиско обезбедување не можат да бидат ограничувани ниту оспорувани од стечајниот управник или од друг учесник во стечајната постапка.

(3) Правата, добиени врз основа на договор за финансиско обезбедување, остануваат во важност и во однос на каматите кои до денот на започнување на постапката за стечај или ликвидација се уште не пристигнале.

Член 11

(1) Договорот за финансиско обезбедување не може да се прогласи за неважечки доколу бил склучен 90 дена пред донесувањето на решението за отворање на постапката за стечај или ликвидација.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, договорот за финансиско обезбедување се смета за важечки ако примателот на финансиското обезбедување докаже дека при склучување на договорот за финансиско обезбедување, односно при обезбедување на финансиското обезбедување не знаел и не можел да знае дека се исполнети услови за поведување, односно започнување на постапка за стечај или ликвидација.

Член 12

(1) Договорот за финансиско обезбедување може да содржи одредби со кои се пропишува:

а) обврска за давање финансиско обезбедување или за давање дополнително финансиско обезбедување, заради промените во вредноста на финансиското обезбедување или во износот на побарувањето кое се обезбедува или

б) право на повлекување на финансиското обезбедување по пат на замена или размена со друго финансиско обезбедување во иста вредност.

(2) Одредбите од договорот за финансиско обезбедување важат доколку склучувањето, дополнувањето, намалувањето или замената на финансиско обезбедување е извршено 90 дена пред донесувањето на решението за отворање на постапката за стечај или ликвидација.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, договорот за финансиско обезбедување се смета за важечки ако примателот на финансиското обезбедување докаже дека при склучување на договорот за финансиско обезбедување, односно при обезбедување на финансиското обезбедување не знаел и не можел да знае дека се исполнети услови за поведување, односно започнување на постапка за стечај или ликвидација.

Член 13

Ако финансиското обезбедување е обезбедено со запишување на преносот на сопственоста или заложното право во регистарот во кој се водат финансиските инструменти, за прашањата на дејството на таквото финансиско обезбедување, прашањата на евентуални барања за форма во врска со склучувањето на договорите за таквите финансиски обезбедувања и реализацијата на таквите обезбедувања, се применува регулативата на државата во која се води регистарот во кој биле запишани финансиските инструменти, кои биле пренесени во сопственост, односно врз кои било воспоставено заложно право.

Член 14

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2009 година.

ЛИГЈ ПËР СИГУРИМ ФИНАЦИАР

Нени 1

Me këtë ligj rregullohen kushtet dhe mënyra për shfrytëzimin e sigurimit financiar të kërkesave në bazë të marrëveshjeve për sigurim financiar.

Нени 2

(1) Subjektet të cilat mund të shfrytëzojnë sigurim financiar të kërkesave në pajtim me këtë ligj janë:

1) Organet e pushtetit shtetëror, organet e komunave, organet e komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit;

2) Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë;

3) Banka Qendrore Evropiane, Banka për Barazime Ndërkombëtar, Fondi Monetar Ndërkombëtar, Banka Investuese Evropiane, bankat qendrore të shteteve anëtare të Unionit Evropian si dhe bankat zhvillimore multilaterale;

4) Bankat;

5) Shoqëritë e lizingut;

6) Shoqëritë brokere;

7) Shoqëritë e sigurimit;

8) Shoqëritë për administrim me fondet investuese dhe pensionale;

9) Kompani e kliringut, depozitarët për letra me vlerë dhe bursa dhe

10) Fondi për Sigurim Shëndetësor i Republikës së Maqedonisë, Fondi për Sigurim Pensional i Republikës së Maqedonisë dhe Fondi për Sigurimin e Depozitave.

(2) Për subjekte nga paragrafi (1) të këtij neni konsiderohen edhe persona të tjerë juridikë të cilët bëjnë pjesë në tregtarë të mëdhenj në pajtim me Ligjin për shoqëritë tregtare, të cilët lidhin marrëveshje për sigurim financiar me subjektet e përmendura në paragrafin (1) të këtij neni.

Нени 3

Shprehje të veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. Sigurim financiar është instrumenti financiar, respektivisht paratë në dorë që në bazë të marrëveshjes për sigurim financiar shfrytëzohet për sigurimin e kërkesave.

2. Instrumente financiare janë aksionet dhe letrat të tjera me vlerë të barabarta me aksionet, fletobligacionet dhe format tjera të letrave të letrave debitorë me vlerë të dedikuara për tregtimi në tregun e kapitalit, si dhe cilat do letra të tjera me vlerë me të cilat tregtohet dhe të cilat pronarit i japin të drejtë për riblerje, shitje, respektivisht

këmbim të aksioneve, fletobligacioneve dhe letrave të tjera me vlerë ose të tjera me vlerë të mundësojnë barazim (përveç instrumenteve të pagesave), duke përfshirë instrumentet në tregun e parave dhe të gjitha të drejtat tjera në lidhje me instrumentet e sipërpërmendura financiare.

3. Para në dorë janë të gjitha parat e lejuara në llogari të çfarëdo qoftë valute ose kërkesash të ngjashme për pagesën e parave, siç janë depozitat e tregut të parave, përveç bankënotave dhe monetave.

4. Marrëveshje për sigurim financiar është marrëveshja për sigurim financiar me transferimin e pronësisë ose marrëveshjes për sigurim financiar me të drejtën e pengut.

5. Marrëveshje për sigurim financiar me transferim të pronës është marrëveshja duke përfshirë edhe repo-marrëveshjet, me të cilën e drejta për pronësi të instrumentit financiar ose parave në dorë gjatë kohëzgjatjes së sigurimit kalon tërësisht prej dhënësit të sigurimit financiar te pranuesi i sigurimit financiar.

6. Marrëveshje për sigurim financiar me të drejtën e pengut është marrëveshja me të cilën e drejta e pronësisë së instrumentit financiar, respektivisht parave në dorë gjatë kohëzgjatjes së sigurimit, mbete te dhënësi i sigurimit financiar, ndërsa pranuesi i sigurimit fiton të drejtën e pengut.

7. Sigurim financiar i barabartë është:

a) pagesa e shumës së njëjtë të parave në të njëjtën valutë, në rast të marrëveshjeve sigurimi i së janë paratë në dorë;

b) sigurimi i instrumenteve financiare nga dhënësi i njëjtë, respektivisht debitor, nga i njëjti emisioni ose klasa e njëjtë, në të njëjtën vlerë nominale, në të cilat janë inkuorporuar të drejtat e njëjta, në rast të marrëveshjeve sigurimi i të cilave janë instrumentet financiare.

Nëse me marrëveshjen për sigurim financiar janë përcaktuar të drejta të tjera pronësore, të cilat me ndodhjen e rrethanave të caktuara patjetër duhet të sigurohen në vend të instrumenteve financiare të të dhëna për sigurim, dhe sigurimin e këtyre të drejtave pronësore, konsiderohet si sigurim i barabartë.

8. Kusht për zbatimin e sigurimit është mosplotësimi i marrëveshjes, respektivisht ndodhje tjetër të kontraktuar ndërmjet palëve ose të përcaktuara me këtë ligj, me ndodhjen e të cilit pranuesi i sigurimit financiar fiton të drejtë të realizojë sigurimin financiar ose ndodh kompensimi me mbyllje.

9. Kompensim me mbyllje nënkupton ndodhjen e kushteve për zbatimin e sigurimit dhe të gjitha kërkesat e paarritura të siguruar konsiderohen të arritura, transformim të kërkesave pa para në kërkesa me para dhe mundësi për barazim reciprok sipas vlerës së tyre momentale (close out netting).

10. E drejtë për dispozicion është e drejta e pranuesit të sigurimit që ta shfrytëzojë dhe ta shesë sigurimin financiar të siguruar me marrëveshjen për sigurim financiar me të drejtën e pengut, si pronar i tij, në pajtim me kushtet nga marrëveshja për sigurim financiar me të drejtën e pengut dhe

11. Deklaratë për barazim është deklarata të cilën e jep pranuesi i sigurimit financiar se me realizimin e sigurimit financiar kërkesa plotësisht është paguar.

Neni 4

(1) Marrëveshja për sigurimin financiar duhet të jetë e përpiluar në formë të shkruar dhe e verifikuar te noteri.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni verifikimi te noteri nuk ka të bëjë me repo-marrëveshjet.

(3) Marrëveshja për sigurim financiar me para në dorë regjistrohet në institucionin financiar përkatës ku mbahen mjetet në para të dhënësit të sigurimit financiar.

(4) Marrëveshja për sigurimin financiar me transferimin e pronësisë në bazë të instrumenteve financiare regjistrohet në depozitarin për letra në vlerë në të cilin mbahen instrumentet financiare.

(5) Marrëveshja për sigurimin financiar me të drejtën e pengut në bazë të instrumenteve financiare regjistrohet në Regjistrin e pengut të Republikës së Maqedonisë.

(6) Regjistri i pengut i Republikës së Maqedonisë e njofton depozitarin e letrave me vlerë të i cili mbahen letrat peng më vlerë për marrëveshjet e regjistruara dhe të drejtat të cilat dalin nga këto marrëveshje.

Neni 5

Dhënësi i sigurimit financiar obligimin e vet për sigurim e kryen kështu që paratë në dorë, respektivisht instrumentin financiar e kalon në pronësi ose ia jep peng pranuesit të sigurimit financiar, kështu që në bankën në të cilën ruhen paratë në dorë dhe në depozitar në të cilin janë regjistruar instrumentet financiare, respektivisht në regjistrin në të cilin mbahet e drejta e pengut, siguron regjistrimin e të drejtës pronësore, respektivisht të drejtën e pengut pranuesit të sigurimit financiar.

Neni 6

(1) Sigurimi financiar me të drejtën e pengut të instrumentit financiar mund të jetë sigurim i një ose më shumë kërkesave të cilat dalin nga baza e përcaktuar ndërmjet subjekteve të njëjta.

(2) Nëse në rastin e paragrafit (1) të këtij neni nuk është caktuar shuma më e lartë e cila sigurohet me pengun e instrumentit financiar, konsiderohet se instrumenti financiar garanton në tërësi për kërkesat e siguruar.

(3) Sigurimi financiar me të drejtën e pengut të instrumenteve financiare mund të vendoset vetëm për ato instrumente financiare të cilat mbahen në depozitarin për letra me vlerë dhe e drejta për sigurimin me instrumentin financiar fitohet me regjistrim në regjistrin përkatës.

(4) Pranuesi i sigurimit financiar, nëse me marrëveshjen për sigurim financiar nuk është kontraktuar ndryshe, sa të plotësohen kushtet për zbatimin e sigurimit ka të drejtë t'i shesë instrumentet financiare peng dhe për shitjen e tyre nuk duhet ta informojë dhënësin e sigurimit.

(5) Tepriçen e mjeteve të realizuara nga shitja në rast të paragrafit (3) të këtij neni, pranuesi i sigurimit ia transferon dhënësit të sigurimit financiar.

Neni 7

(1) Në rastin e marrëveshjes për sigurim financiar me të drejtë peng, pranuesi i sigurimit financiar ka të drejtë që gjatë kohëzgjatjes së sigurimit financiar të disponojë me instrumentet financiare të pengut, respektivisht me paratë në dorë, nëse dhënësi i sigurimit financiar në marrëveshjen për sigurim financiar ose kurdo qoftë pas lidhjes së saj për këtë ta ketë autorizuar në mënyrë të prerë.

(2) Nëse pranuesi i sigurimit financiar disponon me instrumentet peng financiare, respektivisht me paratë në dorë, ai është i detyruar që më së voni në ditën e marrëveshjes së arritjes së kërkesës së siguruar, të sigurojë instrument financiar të barabartë për zëvendësim, respektivisht para në dorë.

(3) Me marrëveshjen për sigurim financiar mund të përcaktohet që pranuesi i sigurimit financiar në ditën e arritjes së kërkesës së siguruar, në vend që të sigurojë instrument financiar të barabartë për zëvendësim, respektivisht para në dorë, të japë deklarata për barazim.

(4) Nëse kushti për zbatimin e sigurimit ndodh para ditës kur pranuesi i sigurimit financiar është i detyruar të sigurojë sigurim financiar të barabartë për zëvendësim, pranuesi i sigurimit financiar mund të bëjë kompensim për mbyllje.

Neni 8

(1) Në rast të marrëveshjes për sigurim financiar me transferim të pronësisë, pranuesi i sigurimit financiar gjatë kohëzgjatjes së sigurimit financiar mund të disponojë me instrumentet financiare, respektivisht me paratë në dorë.

(2) Nëse me marrëveshjen për sigurim financiar nuk është caktuar ndryshe, pranuesi i sigurimit financiar mundet menjëherë, sa të plotësohen kushtet për zbatimin e sigurimit, t'i mbajë paratë në dorë të transferuara për sigurim, respektivisht instrumentin financiar ose ta shesë instrumentin financiar për arkëtimin e kërkesës së siguruar.

(3) Tepricën e mjeteve e realizuara me shitjen në rastin e paragrafit 2 të këtij neni, pranuesi i sigurimit ia transferon dhënësit të sigurimit financiar.

(4) Nëse me marrëveshjen për sigurim financiar nuk është bërë marrëveshje ndryshe, pranuesi i sigurimit financiar, i cili gjatë kohëzgjatjes së sigurimit disponon me instrumentet financiare, respektivisht paratë e gatshme, patjetër duhet që më së voni deri në ditën e marrëveshjes së arritjes së kërkesës së siguruar, të sigurojë instrument financiar të barabartë, respektivisht të parave në dorë për zëvendësim.

(5) Nëse kushti për zbatimin e sigurimit ndodh para ditës kur pranuesi i sigurimit financiar është i detyruar të sigurojë sigurim financiar të barabartë për zëvendësim, pranuesi i sigurimit financiar mund të bëjë kompensim me mbyllje.

(6) Në rastin kur me marrëveshjen për sigurim financiar me bartje të pronësisë bëhet transferimi i aksioneve në banka ose institucion tjetër financiar për fitimin e të cilit, në pajtim me ligjin është e nevojshme pajtueshmëri paraprake e organit kompetent, pranuesi i sigurimit financiar është i detyruar të marrë pajtueshmëri paraprake, para lidhjes së marrëveshjes për sigurimin financiar.

Neni 9

E drejta për kompensim me mbyllje, nuk shfuqizohet në rast të konfiskimit gjyqësor ose tjetër ose kur kundër dhënësit ose pranuesit të sigurimit financiar hapet ose është në rrjedhë procedura për falimentim ose likuidim ose masa për rikonstruktim ose kur pranuesi i sigurimit financiar disponon me sigurimin financiar.

Neni 10

(1) Marrëveshja për sigurim financiar dhe të drejtat e fituara në bazë të saj, duke inkuadruar edhe të drejtat e zbatimit të sigurimit, mbeten në fuqi edhe pasi kundër dhënësit ose pranuesit të sigurimit hapet ose është në rrjedhë procedura për falimentim ose për likuidim.

(2) Në procedurën për falimentim të drejtat ose e obligimet e fituara në bazë të marrëveshjes për sigurim financiar nuk mund të përkufizohen as të kontestohen nga drejtori për falimentim ose nga pjesëmarrës tjetër në procedurë e falimentimit.

(3) Të drejtat e fituara në bazë të marrëveshjes për sigurim financiar, mbeten në fuqi edhe sa u përket kamatave të cilat deri në ditën e fillimit të procedurës për falimentim ose likuidim ende nuk kanë arritur.

Neni 11

(1) Marrëveshja për sigurim financiar nuk mund të shpallet e pavlefshme është lidhur 90 ditë para marrjes së vendimit për hapjen e procedurës për falimentim ose për likuidim.

(2) Pas përjashtimit të paragrafit (1) të këtij neni, marrëveshja për sigurim financiar konsiderohet e vlefshme nëse pranuesi i sigurimit financiar dëshmon se gjatë lidhjes së marrëveshjes për sigurim financiar, respektivisht gjatë sigurimit të sigurimit financiar nuk ka ditur dhe nuk ka mundur të dijë se janë plotësuar kushtet për ngritjen, respektivisht për fillimin e procedurës për falimentim ose për likuidim.

Neni 12

(1) Marrëveshja për sigurim financiar mund të përmbajë dispozita me të cilat përcaktohet:

a) detyrimi për dhënien e sigurimit financiar ose për dhënien e sigurimit financiar plotësues, për shkak të ndryshimeve në vlerat e sigurimit financiar ose në shumën e kërkesës e cila sigurohet, ose

b) e drejta për tërheqjen e sigurimit financiar nëpërmjet zëvendësimit ose shkëmbimit me sigurim financiar tjetër në vlerë të njëjtë.

(2) Dispozitat e marrëveshjes për sigurim financiar vlejnë nëse lidhja, plotësimi, zvogëlimi ose zëvendësimi i sigurimit financiar është kryer 90 ditë para marrjes së vendimit për hapjen e procedurës për falimentim ose për likuidim.

(3) Me përjashtim të paragrafit (2) të këtij neni, marrëveshja për sigurim financiar konsiderohet e vlefshme nëse pranuesi i sigurimit financiar dëshmon se gjatë lidhjes së marrëveshjes, përkatësisht gjatë sigurimit të sigurimit financiar nuk e ka ditur ose nuk ka mundur të dijë se janë plotësuar kushtet për ngritjen, respektivisht për fillimin e procedurës për falimentim ose për likuidim.

Neni 13

Nëse sigurimi financiar është siguruar me regjistrimin e transferimit ose të së drejtës së pengut në regjistrin në të cilin mbahen instrumentet financiare, për çështjet e veprimit të sigurimit të tillë financiar, çështjet e kërkesave eventuale për formë lidhur lidhjen e marrëveshjeve për sigurime të tilla financiare dhe realizimin e sigurimeve të tilla, zbatohet norma e shtetit në të cilin mbahet regjistri në të cilin janë regjistruar instrumentet financiare, të cilat janë transferuar në pronësi, respektivisht në bazë të së cilave është zbatuar e drejta e pengut.

Neni 14

Ky ligj hyn në fuqi ditën vijuese nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", kurse do të zbatohet prej 1 janari 2009.

1561.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА ОД ЕКСПЛОЗИВНИ МАТЕРИИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита од експлозивни материи, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 јули 2008 година.

Бр. 07-2755/1
8 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКО- НОТ ЗА ЗАШТИТА ОД ЕКСПЛОЗИВНИ МАТЕРИИ

Член 1

Во Законот за заштита од експлозивни материи („Службен весник на СРМ“ број 4/78, 51/88 и 36/90 и „Службен весник на Република Македонија“ број 12/93 и 66/2007), во членот 134 по ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3, кои гласат:

„Одобрението од ставот 1 на овој член се издава врз основа на поднесено барање.

Барањето од ставот 2 на овој член и одобрението од ставот 1 на овој член се поднесува, односно издава и во електронски облик.“

Член 2

Во членот 29 по ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3, кои гласат:

„Одобрението од ставот 1 на овој член се издава врз основа на поднесено барање.

Барањето од ставот 2 на овој член и одобрението од ставот 1 на овој член се поднесува, односно издава и во електронски облик.“

Член 3

Членот 30 се брише.

Член 4

Во членот 31 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Одобрението од ставот 1 на овој член се издава и во електронски облик.“

Член 5

Во членот 34 по ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3, кои гласат:

„Одобрението од ставот 1 на овој член се издава врз основа на поднесено барање.

Барањето од ставот 2 на овој член и одобрението од ставот 1 на овој член се поднесува, односно издава и во електронски облик.“

Член 6

Во членот 36 по ставот 2 се додаваат два нови става 3 и 4, кои гласат:

„Одобрението од ставот 1 на овој член се издава врз основа на поднесено барање.

Барањето од ставот 3 на овој член и одобрението од ставот 1 на овој член се поднесува, односно издава и во електронски облик.“

Член 7

Членот 38 се брише.

Член 8

Министерот за внатрешни работи во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе донесе прописи за формата и содржината на обрасците на одобрението за вршење на дејноста - производство на експлозивни материи, барањето за издавање одобрение за вршење на дејноста - производство на експлозивни материи, одобрението за превоз на експлозивни материи, барањето за издавање одобрение за превоз на експлозивни материи, одобрението за повеќекратен превоз на експлозивни материи, одобрението за промет на експлозивни материи, барањето за издавање одобрение за прометовоз на експлозивни материи, одобрението за набавка на експлозивни материи и барањето за издавање одобрение за набавка на експлозивни материи.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJE NGA MATERJET EKSPLOZIVE

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtje nga materiet eksplozive („Gazeta zyrtare e RSM-së“ numër 4/78, 51/88, 36/90 dhe „Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë“ numër 12/93 dhe 66/2007) në nenin 13 pas paragrafit 1 shtohen dy paragrafë të rinj 2 dhe 3 si vijojnë:

„Leja nga paragrafi 1 i këtij neni lëshohet në bazë të kërkesës së dorëzuar“.

„Kërkesa nga paragrafi 2 i këtij neni dhe leja nga paragrafi 1 i këtij neni dorëzohen respektivisht lëshohet edhe në formë elektronike“.

Neni 2

Në nenin 29, pas paragrafit 1 shtohen dy paragrafë të rinj, 2 dhe 3, si vijojnë:

„Leja nga paragrafi 1 i këtij neni lëshohet në bazë të kërkesës së dorëzuar“.

„Kërkesa nga paragrafi 2 i këtij neni dhe leja nga paragrafi 1 i këtij neni dorëzohen respektivisht lëshohen edhe në formë elektronike“.

Neni 3

Neni 30 fshihet.

Neni 4

Në nenin 31, pas paragrafit 1, shtohet paragraf i ri 2, si vijon:

„Leja nga paragrafi 1 i këtij neni lëshohet edhe në formë elektronike“.

Neni 5

Në nenin 34, pas paragrafit 1 shtohen dy paragrafë të rinj, 2 dhe 3, si vijojnë:

„Leja nga paragrafi 1 i këtij neni lëshohet në bazë të kërkesës së dorëzuar“.

„Kërkesa nga paragrafi 2 i këtij neni dhe leja nga paragrafi 1 i këtij neni dorëzohen respektivisht lëshohen edhe në formë elektronike“.

Neni 6

Në nenin 36, pas paragrafit 2 shtohen dy paragrafë të rinj, 3 dhe 4, si vijojnë:

„Leja nga paragrafi 1 i këtij neni lëshohet në bazë të kërkesës së dorëzuar“.

„Kërkesa nga paragrafi 3 i këtij neni dhe leja nga paragrafi 1 i këtij neni dorëzohet respektivisht lëshohet edhe në formë elektronike“.

Neni 7

Neni 38 fshihet.

Neni 8

Ministri i Punëve të Brendshme në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të nxjerrë dispozita për formën dhe përmbajtjen e formularëve të lejes për kryerjen e veprimtarisë - prodhimin e materieve eksplozive, kërkesës për lëshimin e lejes për veprimtari - prodhimin e materieve eksplozive, lejes për transportin e materieve eksplozive në qarkullim, kërkesës për lëshimin e

lejes për transportin e materieve eksplozive, lejes për transportin e shumëhershëm të materieve eksplozive, lejes për qarkullimin e materieve eksplozive, kërkesës për lëshimin e lejes për qarkullim të materieve eksplozive, lejes për furnizim të materieve eksplozive dhe kërkesës për lëshimin e lejes për furnizim të materieve eksplozive.

Neni 9

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1562.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за внатрешни работи, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 јули 2008 година.

Бр. 07-2752/1
8 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗА К О Н

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Член 1

Во Законот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" број 19/95, 55/97, 38/2002, 33/2003, 19/2004 и 51/2005), по членот 20-б се додава нова точка "5. Центар за обука" и нов член 20-в, кој гласи:

"Член 20-в

Во Министерството, како организациона единица, се формира Центар за обука.

Центарот за обука реализира основна обука за полицаец, специјална обука и обука за раководење во подрачја на безбедноста (менаџмент во безбедноста) на работниците во Министерството врз основа на наставни планови и програми.

Содржината на наставните планови и програми од ставот 1 на овој член и начинот на спроведување на обучувањето ги донесува министерот."

Член 2

Објектите и опремата што ги користи Полициската академија ги презема на користење Министерството за внатрешни работи за потребите на Центарот за обука.

Член 3

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, работните, инвентарот и другите работи, архивата, документацијата, средствата за работа и други средства кои се во функција на изведување на обуката за потребите на Министерството за внатрешни работи од Полициската академија се преземаат во Министерството за внатрешни работи за потребите на Центарот за обука.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PUNË TË BRENDSHME

Neni 1

Në Ligjin për punë të brendshme ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 19/95, 55/97, 38/2002, 33/2003, 19/2004, 51/2005), pas nenit 20-b shtohet pikë e re "5. Qendra për trajnim" dhe neni i ri 20-v si vijon:

"Neni 20-v

Në Ministri, si njësi organizative, formohet Qendra për trajnim.

Qendra për trajnim realizon trajnim bazë për polic, trajnim special dhe stërvitje për udhëheqje në rajonet e sigurisë (menaxhim në siguri) të punëtorëve në Ministri në bazë të planeve dhe programeve mësimore.

Përmbajtjen e planeve dhe programeve mësimore nga paragrafi 1 i këtij neni si dhe mënyrën për zbatimin e trajnimeve e miraton ministri.

Neni 2

Objektet dhe pajisjen që i shfrytëzon Akademia policore i ndërmer në shfrytëzim Ministria e Punëve të Brendshme për nevojat e Qendrës për trajnim.

Neni 3

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, të punësuarit, inventarin dhe punët tjera, arkivin, dokumentacionin, mjetet për punë dhe mjetet tjera të cilat janë në funksion të mbajtjes së trajnimit për nevojat e Ministrisë së Punëve të Brendshme nga Akademia policore ndërmerren në Ministrinë e Punëve të Brendshme për nevojat e Qendrës për trajnim.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1563.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ БАНКАТА ЗА РАЗВОЈ ПРИ СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ПО РАМКОВНИОТ ДОГОВОР ЗА ЗАЕМ ЗА ДЕЛУМНО ФИНАНСИРАЊЕ НА „ПРОЕКТОТ ЗА ИЗГРАДБА НА ФИСКУЛТУРНИ САЛИ“

Се прогласува Законот за задолжување на Република Македонија кај банката за развој при Советот на Европа по Рамковниот договор за заем за делумно финансирање на „Проектот за изградба на фискултурни сали“, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 7 јули 2008 година.

Бр. 07-2730/1
7 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН**ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ БАНКАТА ЗА РАЗВОЈ ПРИ СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ПО РАМКОВНИОТ ДОГОВОР ЗА ЗАЕМ ЗА ДЕЛУМНО ФИНАНСИРАЊЕ НА „ПРОЕКТОТ ЗА ИЗГРАДБА НА ФИСКУЛТУРНИ САЛИ“****Член 1**

Република Македонија се задолжува кај Банката за развој при Советот на Европа со заем во износ од 12.500.000 евра, за делумно финансирање на „Проектот за изградба на фискултурни сали“.

Член 2

Условите и начинот на користење на средствата од заемот од членот 1 на овој закон, ќе бидат утврдени со Рамковниот договор за заем за делумно финансирање на „Проектот за изградба на фискултурни сали“, кој ќе се склучи меѓу Република Македонија и Банката за развој при Советот на Европа.

Условите на користење на средствата на секоја транша поединечно ќе се утврдуваат со Дополнителните договори за заем, кои се составен дел од Рамковниот договор за заем за делумно финансирање на „Проектот за изградба на фискултурни сали“.

Во име на Република Македонија Рамковниот Договор за заем од ставот 1 на овој член ќе го потпише министерот за финансии.

Член 3

Рокот на отплата на заемот од членот 1 на овој закон е 15 години, со вклучен грејс период од пет години.

Заемот ќе се повлекува во најмалку две транши.

Првата транша треба да се повлече во рок од 12 месеца од влегувањето во сила на Рамковниот договор за заем од членот 2 став 1 на овој закон и не треба да надмине 50% од вкупниот износ на заемот.

Повлекувањата на секоја следна транша ќе се реализира откако Република Македонија писмено ќе ја извести Банката за развој при Советот на Европа дека 90% од износот на претходната транша е алоциран.

Член 4

Каматната стапка ќе се одредува за секоја транша од заемот одделно, на денот на повлекувањето на средствата од заемот, во зависност од тоа која каматна стапка е поповолна за Република Македонија (фиксна или варијабилна).

Член 5

„Проектот за изградба на фискултурни сали“ од Рамковниот договор за заем од членот 2 став 1 на овој закон ќе го реализира Министерството за образование и наука.

Член 6

Република Македонија заемот ќе го отплаќа од Буџетот на Република Македонија.

Член 7

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J**PËR HYRJE NË BORXH TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË TE BANKA PËR ZHVILLIM PRANË KËSHILLIT TË EVROPËS SIPAS MARRËVESHJES KORNIZË PËR HUA PËR FINANCIMIN E PJESSHËM TË "PROJEKTIT PËR NDËRTIMIN E SALLAVE TË FIZKULTURËS"****Neni 1**

Republika e Maqedonisë hyn në borxh te Banka për Zhvillim pranë Këshillit të Evropës me hua në shumë prej 12.500.000 euro, për financimin e pjesshëm të "Projektit për ndërtimin e sallave të fizkulturës".

Neni 2

Kushtet dhe mënyra e shfrytëzimit të mjeteve nga huaja e nenit 1 të këtij ligji, do të përcaktohen me Marrëveshjen Kornizë për hua për financimin e pjesshëm të "Projektit për ndërtimin e sallave të fizkulturës", e cili do të lidhet ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Bankës për Zhvillim pranë Këshillit të Evropës.

Kushtet e shfrytëzimit të mjeteve për secilën transhë veç e veç do të përcaktohen me Marrëveshjet plotësuese për hua, të cilat janë pjesë përbërëse të Marrëveshjes Kornizë për hua për financimin e pjesshëm të "Projektit për ndërtimin e sallave të fizkulturës".

Në emër të Republikës së Maqedonisë, Marrëveshja Kornizë për hua nga paragrafi 1 i këtij neni do ta nënshkruajë ministri i Financave.

Neni 3

Afati i pagesës së huas nga neni 1 i këtij ligji është 15 vjet, me grejs periudhë të kyçur prej 5 vitesh.

Huaja do të tërhiqet së paku në dy transhe.

Transha e parë duhet të tërhiqet në afat prej 12 muajsh nga hyrja në fuqi e Marrëveshjes Kornizë për hua nga neni 2 paragrafi 1 i këtij ligji dhe nuk duhet të tejkalojë 50% të shumës së përgjithshme të huas.

Tërheqja e secilës transhë të ardhshme do të realizohet pasi që Republika e Maqedonisë me shkrim do ta njoftojë Bankën për Zhvillim pranë Këshillit të Evropës që 90% e shumës së transhës paraprake është alokuar.

Neni 4

Shkalla e interesit do të caktohet për secilën transhë të huas veç e veç, në ditën e tërheqjes së mjeteve të huas, varësisht nga ajo se cila shkallë e interesit është më e volitshme për Republikën e Maqedonisë (fikse ose variabile).

Neni 5

"Projekti për ndërtimin e sallave të fizkulturës" nga Marrëveshja Kornizë për hua nga neni 2 paragrafi 1 do ta realizojë Ministria e Arsimit dhe Shkencës.

Neni 6

Republika e Maqedonisë huan do ta paguajë nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi me ditën e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1564.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Се прогласува Законот за јавните патишта, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 јули 2008 година.

Бр. 07-2709/1
4 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот на управувањето, планирањето, изградбата, реконструкцијата, одржувањето, заштитата, финансирањето, основање на Агенција за државни патишта и надзорот на јавните патишта.

Член 2

Одредбите од овој закон не се однесуваат на патишта во приватна сопственост на физички и правни лица, шумски и земјоделски патишта и некатегоризирани патишта.

Член 3

(1) Јавните патишта се добра во општа употреба и се користат под услови и на начин утврдени со овој закон.

(2) Функција на јавните патишта е обезбедување на безбеден и непречен превоз на стока и патници во патниот сообраќај.

Член 4

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Пат“ е сообраќаен објект на кој се врши сообраќај;
2. „Јавен пат“ е пат кој е определен како јавен пат и може да биде државен или општински;
3. „Државен пат“ е јавен пат категоризиран како автопат, експресен пат, магистрален и регионален пат од прва и втора категорија;
4. „Автопат“ е јавен пат специјално проектиран и изграден за сообраќај на моторни возила, означен со пропишан сообраќаен знак, со физички раздвоени коловози по насоки, кој има најмалку две сообраќајни ленти и по една лента за принудно застанување во секоја насока, со раскрсници вон ниво, без вкрстување со друг пат, железничка пруга или со пешачка патека, на кој сообраќајот може да се вклучи, односно исклучи само на одредени места и посебно изградени приклучоци на јавните патишта на соодветна коловозна лента на автопат и кој е заштитен од пристап надвор од овие површини и има места за одмор на патници и сервиси за возила;

5. „Експресен пат“ е јавен пат кој е специјално изграден и наменет исклучиво за сообраќај на моторни возила, означен со пропишан сообраќаен знак, со најмалку по една лента за секоја насока и лента за застанување, на кој сообраќајот може да се вклучи, односно исклучи само на одредени и посебно изградени приклучоци и кој е заштитен од пристап надвор од овие површини;

6. „Меѓународен пат“ е јавен пат кој со меѓународен договор или спогодба што ги ратификувала Република Македонија е распореден во мрежата на меѓународни патишта;

7. „Магистрален пат“ е јавен пат кој поврзува поважни региони на државата и кој се надоврзува на соодветните патишта на соседните држави;

8. „Регионален пат од прва категорија“ е јавен пат кој поврзува подрачја на две или повеќе општини во државата и е од посебно значење за државата;

9. „Регионален пат од втора категорија“ е јавен пат со функција на општински пат, а кој поради значењето за државата е категоризиран како државен пат;

10. „Општински пат“ е јавен пат кој поврзува населени места на општината и е од значење за сообраќајот во општината;

11. „Земјен пат“ е пат без изградена коловозна конструкција;

12. „Макадамски пат“ е пат со изградена коловозна конструкција без асфалтирана или бетонирана засторна површина;

13. „Коловоз“ е дел од површината на патот наменет првенствено за сообраќај на моторни возила, кој е составен од една или повеќе сообраќајни ленти;

14. „Труп на пат“ е конструктивен елемент што го сочинуваат горниот и долниот строј на патот, вклучувајќи го и земјиштето на кое е изграден;

15. „Патен појас“ е просторот од двете страни на тропот на патот кој се протега најмалку еден метар сметано од крајниот раб на напречниот пресек на патот;

16. „Воздушен простор“ е заштитен простор од минимум седум метри над највисоката точка на коловозот или на патниот објект, а кој се протега над целата воздушна заштитена зона;

17. „Заштитен појас“ е патниот појас и додатен појас во кој не можат да се градат објекти;

18. „Непречен пресек на пат“ е нормален пресек на подолжната оска на патот во кој се вклучени коловозот, банкени, разделен појас, косини, риголи, одводни канали, патна опрема и објекти за заштита на животната средина;

19. „Крстосница“ е површина на која се вкрстосуваат или соединуваат два или повеќе јавни патишта;

20. „Улица“ е сообраќајница во населено место наменета за сообраќај на возила која може да биде сочинета од коловоз, тротоари, велосипедски патеки и разделни острови;

21. „Јавно паркиралиште“ е посебно уреден и обележан простор наменет за паркирање на определен вид возила. Јавните паркиралишта можат да бидат надвор од површините опфатени со патиштата и улиците или на самите патишта и улици;

22. „Магистрална улица“ е сообраќајница во населено место која поминува низ поголемиот дел од населеното место и се поврзува со магистрален или регионален пат;

23. „Собира улица“ е сообраќајница во населено место која го собира сообраќајот од сервисни, станбени и локални улици и се поврзува со магистрална улица или општински пат;

24. „Сервисна улица“ е сообраќајница во населено место која ги поврзува собирните улици со станбените и локалните улици;

25. „Станбена улица“ е сообраќајница во населено место која ги поврзува станбените и деловните објекти со собирната и сервисната улица;

26. „Патарина“ е наплата на одреден надоместок за возило кое поминува растојание меѓу две точки на патната инфраструктура во зависност од поминатото растојание и видот на возилото;

27. „Надоместок за употреба на пат (патна такса)“ е наплата на одреден износ кој на соодветно возило му дава право за одреден период да ја користи патната инфраструктура;

28. „Објекти на јавен пат“ се мостови, подвозници, надвозници, пропуси, тунели, галерии, потпорни конструкции, подземни и надземни премини, објекти за наплата на патарина и слично и

29. „Приклучен пат“ е дел од јавниот пат со кој јавниот пат се надоврзува до објектите на тој пат.

Член 5

Планирањето, изградбата, реконструкцијата, одржувањето и заштитата на јавните патишта се работи од јавен интерес.

Член 6

(1) Мрежата на јавните патишта ја сочинуваат државните патишта (автопатишта, експресните патишта, магистралните и регионалните патишта од прва и втора категорија) и општинските патишта и улиците во градовите и другите населени места.

(2) Која улица во населено место ќе се смета за дел од државен пат со нејзиниот почеток и крај, по предлог на општината, односно градот Скопје, определува Министерството за транспорт и врски.

(3) Критериумите за определување на улиците во населените места кои ќе се сметаат за дел од државен пат, како и нивното одржување ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 7

Јавниот пат го сочинуваат:

- долниот и горниот строј на патот,
- објекти на патот,
- тротоари, пешачки и велосипедски патеки,
- уреди за одводнување,
- патниот појас,
- воздушниот простор,
- приклучните патишта на јавниот пат во ширина на патниот појас од јавниот пат,
- сообраќајни знаци и сигнализација,
- опремата на патот,
- друга опрема и уреди за осветлување на јавниот пат, заштита на околината, броење и следење на сообраќајните токови и слично,
- површини на кои се изградени патарски куќи, наплатни станици и други објекти за потребите на одржување на патот, како и пешачки и разделни острови и зеленило и
- сообраќајни површини надвор од коловозот како што се места за одмор, паркиралишта и автобуски постојки.

Член 8

На планирањето, изградбата, реконструкцијата и инвестиционото одржување на јавните патишта и улици се применуваат прописите за градење и за просторно и урбанистичко планирање.

Член 9

(1) Мерила за категоризирање на јавните патишта, нивните ознаки и методологијата за утврдување на вредноста на јавните патишта и амортизација за истите донесува Владата на Република Македонија.

(2) Категоризација и прекатегоризација на државните патишта согласно со мерилата од ставот (1) на овој член врши Владата на Република Македонија на предлог на Министерството за транспорт и врски.

(3) Категоризација на јавните патишта на општински патишта и улиците во населените места согласно со мерилата од ставот (1) на овој член врши советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

(4) Секој јавен пат задолжително се обележува со посебна ознака која ја означува категоријата и бројот на патот.

(5) Државните патишта покрај ознаката која ја означува категоријата и бројот на патот можат да имаат и име.

(6) Името на државните патишта го определува Владата на Република Македонија кое може да биде со географско, етнографско и историско обележје, име на истакната личност од областа на историјата, науката и културата, како и име на значаен настан или датум за Републиката.

Член 10

(1) Дел од јавен пат којшто го изгубил својството на државен пат преминува во надлежност на општината или градот Скопје, во рок од три месеца од денот на донесувањето на актот за прекатегоризација во општински пат.

(2) Општински пат или дел од општински пат, кој добил својство на државен пат, преминува во надлежност на Агенцијата за државни патишта во рок од три месеца од денот на донесувањето на актот за прекатегоризација.

(3) Со актот од ставовите (1) и (2) на овој член се уредува начинот на примопредавањето на патот.

II. КОНЦЕСИЈА НА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Член 11

(1) Концесија на јавен пат и други видови на јавно приватно партнерство може да се даде за изградба, реконструкција, одржување, наплата на патарина или користење на државен пат, на дел од државен пат, објекти на државен пат или на дел од патниот појас на државен пат, на начин и под услови утврдени со закон.

(2) Концесија на јавен пат и другите видови на јавно приватно партнерство може да се даде за изградба, реконструкција, одржување или користење на општински пат, на дел од општински пат, објекти на општински пат или на дел од патниот појас на општински пат, на начин и под услови утврдени со закон.

Член 12

(1) Одлука за давање на концесија и други видови на јавно приватно партнерство од членот 11 став (1) на овој закон донесува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата за државни патишта.

(2) Одлука за давање на концесија и други видови на јавно приватно партнерство од членот 11 став (2) на овој закон донесува советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

III. УПРАВУВАЊЕ СО ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Член 13

(1) Стратегијата за развој и одржување на државните патишта со која се утврдуваат целите и основните задачи за развој и одржување на државните патишта за најмалку десет години ја донесува Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија.

(2) Стратегијата од ставот (1) на овој член може да се промени или дополни заради променетите односи или услови во Република Македонија или доколку од патната инфраструктура на соседните држави произлегува поинаков развој на државните патишта.

(3) Спроведувањето на стратегијата од ставот (1) на овој член е во надлежност на Министерството за транспорт и врски.

Член 14

(1) За вршење на работите кои се однесуваат на управувањето, изградбата, реконструкцијата, одржувањето и заштитата на државните патишта се основа Агенција за државни патишта (во натамошниот текст: Агенцијата).

(2) Агенцијата е правно лице со јавни овластувања утврдени со овој закон, со сметка во рамките на трезорската сметка и се запишува во Централниот регистар на Република Македонија.

(3) За извршување на работите од ставот (1) на овој член Агенцијата изготвува петгодишна програма со која се определува развојот и одржувањето на државните патишта, која е во согласност со стратегијата од членот 13 став (1) на овој закон.

(4) За спроведување на целите и задачите од петгодишната програма, Агенцијата изготвува годишна програма за изградба, реконструкција, одржување и заштита на државните патишта во која подетално се утврдуваат работите и изворите на средства за нејзина реализација.

(5) Програмите од ставовите (3) и (4) на овој член ги донесува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(6) Агенцијата за својата работа одговара пред Владата на Република Македонија за што доставува на усвојување годишен извештај за своето работење за претходната година, најдоцна до март во тековната година.

(7) Надзор над законитоста на работењето на Агенцијата врши Министерството за транспорт и врски кое може да запре од извршување општ акт на Агенцијата, ако истиот не е во согласност со овој закон или со Уставот на Република Македонија, до донесување на одлука на Уставниот суд на Република Македонија.

(8) Работите на изградбата, реконструкцијата, одржувањето и заштитата на општинските патишта ги вршат општините, односно градот Скопје.

Член 15

(1) Агенцијата е надлежна за:

1) управување со државните патишта;

2) предлагање и имплементирање на петгодишните и годишните програми кои ги донесува Владата на Република Македонија;

3) постојано следење и контролирање на состојбите на државните патишта;

4) преземање мерки за рационално користење на средствата наменети за државните патишта;

5) вршење инвеститорски работи од областа на државните патишта;

6) наплата и предлагање на висината на надоместите за користење на јавните патишта утврдени со овој закон;

7) задолжувања кај домашни и странски финансиски институции;

8) организирање на изработка на студии и проекти за изградба, реконструкција, одржување, заштита и наплата на патарина со право истите да ги отстапува на физички и правни лица во согласност со Законот за јавните набавки;

9) давање на вршење на работите за изградба, реконструкција и одржување на државните патишта на правни лица во согласност со Законот за јавните набавки;

10) организирање на работите за заштита и наплата на патарина за државните патишта со право да ги даде на извршување на правни лица во согласност со Законот за јавните набавки;

11) предлагање за давање на концесија и други видови на јавно – приватно партнерство;

12) предлагање нормативи за проектирање, изградба, реконструкција, одржување и заштита на јавните патишта;

13) издавање дозволи и мислења согласно со овој закон;

14) организирање и извршување на финансиски и технички надзор над активностите на државните патишта;

15) организирање на активности поврзани со вршење на броење на сообраќај, заштита на државните патишта, катастар на државните патишта и формирање на неопходни бази на податоци;

16) применување и користење на систем за управување со одржувањето на коловозите (PMS) и систем на управување со одржувањето на мостовите (BMS);

17) донесување општи акти на Агенцијата;

18) изготвување и извршување на годишна програма;

19) подготвува предлог на буџетско барање за наредната фискална година до Министерството за финансии;

20) организирање на информативни услуги за јавноста за состојбата на патиштата и условите за сообраќајот;

21) вршење времена забрана на сообраќај на определена категорија на возила или на определен патен правец и утврдување на режимот на сообраќајот во сообраќајот со Министерството за внатрешни работи во случај на отежнати услови на сообраќајот или при вооружени настани на државните патишта;

22) активности во врска со спроведувањето на експропријација на недвижности и

23) извршување на други работи предвидени со овој закон.

(2) Работите од ставот (1) на овој член за општинските патишта ги врши и организира општината, односно градот Скопје во согласност со одредбите од овој закон.

Член 16

Органи на Агенцијата се Управниот одбор и директорот.

Член 17

(1) Управниот одбор на Агенцијата е составен од пет члена и тоа по еден член предложен од министерот за транспорт и врски, министерот за финансии, министерот за внатрешни работи, министерот за локална самоуправа и министерот за економија од редот на раководните државни службеници, кои ги именува и разрешува Владата на Република Македонија. Со работата на Управниот одбор раководи претседател.

(2) Членовите на Управниот одбор се именуваат за време од пет години.

(3) Членовите на Управниот одбор од своите редови избираат претседател за време од пет години, на првата седница.

Член 18

Член на Управниот одбор на Агенцијата се разрешува пред истекот на времето за кое е именуван:

- на негово барање,
- ако отсутствува од седниците на Управниот одбор неоправдано најмалку двапати годишно,
- ако се утврди дека има лично или по која било нова интереси кои можат да имаат влијание на неговата независност и непристрасност и
- поради нестручно, непрофесионално и несовесно извршување на функцијата претседател или член на Управниот одбор во делот на материјалното и финансиското работење, констатирано во извештај од ревизор.

Член 19

Управниот одбор на Агенцијата ги има следниве надлежности:

- 1) донесува статут и други општи акти на Агенцијата;
- 2) донесува план и програма за работа на Агенцијата;
- 3) донесува акт за организација и работа и акт за систематизација на работните места во Агенцијата;
- 4) утврдува предлог на буџетско барање до Министерството за финансии;
- 5) предлага петгодишна и годишна програма за изградба, реконструкција, одржување и заштита на државните патишта;
- 6) усвојува годишен извештај за работата на Агенцијата и завршна сметка на Агенцијата;
- 7) одлучува за користење на средствата за изградба, реконструкција, одржување и заштита на државните патишта согласно со годишната програма од член 14 став 4 на овој закон;
- 8) одлучува за организирање финансиска надворешна ревизија најмалку еднаш годишно;
- 9) разгледува и одлучува по прашања во врска со состојбите за изградба, реконструкција, одржување и заштита на државните патишта и
- 10) одлучува и за други работи утврдени со овој закон и Статутот на Агенцијата.

Член 20

- (1) Со Агенцијата раководи директор. За директор може да биде именувано лице кое има завршено најмалку високо образование, со најмалку три години работно искуство и активно познавање на англиски јазик.
- (2) Директорот на Агенцијата го именува и разрешува Владата на Република Македонија по предлог на министерот за транспорт и врски, за период од пет години.
- (3) Директорот ги врши следниве работи:
 - ја претставува и застапува Агенцијата,
 - ја организира работата и раководи со стручните служби на Агенцијата,
 - ги извршува одлуките на управниот одбор,
 - се грижи за законито работење на Агенцијата,
 - ги организира деловните активности на Агенцијата,
 - изготвува и ги предлага на Управниот одбор општите и другите акти што ги донесува Управниот одбор,
 - донесува поединечни акти за вработените од областа на работните односи,
 - доставува извештај за својата работа секоја година до Владата на Република Македонија и
 - одлучува и за други прашања утврдени со овој закон и Статутот на Агенцијата.
- (4) Директорот е должен во извештајот од ставот (3) алинеја 8 на овој член особено да достави податоци за видот и обемот на работите извршени при вршењето на работите на Агенцијата. Ако од извештајот за работа се утврдат недостатоци и/или загуби во финансиското работење на Агенцијата директорот е должен истите да ги отстрани во наредните шест месеца.

Член 21

Директорот на Агенцијата се разрешува пред истекот на мандатот во следниве случаи:

- на негово барање,
- ако не работи и постапува според закон, Статутот и актите на Агенцијата или неоправдано не ги спроведува одлуките на Управниот одбор или постапува спротивно со нив,
- ако со својата несовесна и неправилна работа предизвика нарушување во вршењето на работите во Агенцијата и причини штета,
- ако ги занемарува или не ги извршува обврските и со тоа ќе настане нарушување во вршењето на работите од надлежност на Агенцијата,
- ако не достави годишен извештај за своето работење и
- ако по истекот на рокот определен во членот 20 став (4) од овој закон не ги отстрани недостатоците и/или во тој рок повторно има недостатоци и/или загуби во финансиското работење.

Член 22

- (1) Агенцијата има статут.
- (2) Со Статутот на Агенцијата особено се уредува:
 - организацијата и начинот на работењето на Агенцијата,
 - правата, обврските и одговорностите на Агенцијата,
 - претставувањето и застапувањето на Агенцијата,
 - постапката за донесување на општи акти и
 - други прашања од значење за работењето на Агенцијата.
- (3) Согласно со Статутот на Агенцијата дава Владата на Република Македонија по претходно мислење на Министерството за транспорт и врски.

Член 23

Агенцијата се финансира од сопствени приходи остварени од надоместоци утврдени со овој закон и од средства од Буџетот на Република Македонија.

IV. ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЕКТИРАЊЕ, ИЗГРАДБА И РЕКОНСТРУКЦИЈА НА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Член 24

- (1) Приоритетите во изградбата и реконструкцијата на државните патишта се определуваат во согласност со Стратегијата за развој и одржување на државните патишта и врз основа на физибилити студии.
- (2) Физибилити студија е основен документ за избор на оптимално техничко и економско решение на варијантата на проектот.

Член 25

- (1) Јавните патишта се проектираат, градат и реконструираат согласно со својата намена, овозможувајќи безбеден и непречен сообраќај и заштита на животната средина, а во согласност со овој закон и прописите за проектирање и градење.
- (2) Техничките елементи за изградба, реконструкција и одржување на јавните патишта и на објектите на патот ги пропишува министерот за транспорт и врски на предлог на Агенцијата.

Член 26

- (1) Под изградба на јавен пат, во смисла на овој закон, се подразбира изградба на патна инфраструктура на претежно нова траса.
- (2) Под реконструкција на јавен пат, во смисла на овој закон, се подразбира изведување на работи на дел на постојниот пат со кој се менуваат неговите основни карактеристики, со цел да се зголеми нивото на услугата на патот.

(3) Одредбите од овој закон со кои се уредува изградбата на јавен пат се применуваат и на реконструкцијата на тој пат.

Член 27

(1) На мостовите, во тунелите, галериите и други објекти на јавен пат, ширината на коловозот не смее да биде помала од ширината на коловозот на јавниот пат.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, поради состојбата на теренот и техничките можности на мостовите, галериите и други објекти на јавен пат ширината може да биде помала врз основа на дадена согласност од Агенцијата, но не помала од ширината на коловозот на јавен пат од пониска категорија.

(3) Автобуските стожалишта на јавен пат, надвор од населено место, на дел од државен пат во населено место и на магистралните улици треба да бидат надвор од коловозот.

Член 28

(1) Ако со изградбата на патот се предвидува и изградба на комунални, водостопански и други објекти, техничката документација мора да ги опфати и тие објекти и работи, кои ќе се изведуваат на, под и над површината на патот.

(2) Трошоците за изработка на техничката документација за изградба на објектите од ставот (1) на овој член ги сноси инвеститорот на комуналните, водостопанските и другите објекти.

Член 29

(1) Ако се гради или реконструира пат на постојна траса, сопственикот на инсталациите е должен на свој трошок да ги измести или да ги приспособи инсталациите на настанатите промени.

(2) Агенцијата, општината, односно градот Скопје се должни најмалку 60 дена пред започнување на работите од ставот (1) на овој член да ги известат сопствениците на инсталациите за почетокот на работите и да им овозможат увид во неопходната документацијата за патот.

Член 30

(1) Ако постоен јавен пат треба да се измести заради градење на друг објект (железничка линија, хидроенергетски постројки, рударски постројки и друго) делот од патот што се изместува треба да биде изграден со елементи што одговараат на категоријата на тој пат без оглед на состојбата во која се наоѓа.

(2) Трошоците за изместување на јавниот пат од ставот (1) на овој член ги сноси инвеститорот на новиот објект.

Член 31

(1) Во случај на вкрстување на јавен пат со друга инфраструктура, поради изградба или реконструкција на патот, трошоците за одржување на јавниот пат ги сноси инвеститорот на јавниот пат.

(2) Ако инфраструктурата од ставот (1) на овој член не се користи за јавен сообраќај управувањето и одржувањето ги врши сопственикот на веќе постојната инфраструктура врз основа на меѓусебен договор.

Член 32

Општината, односно градот Скопје може да побара дел од државен пат кој поминува во населено место да биде изграден со елементи со кои би настанале поголеми трошоци за градењето (поширок коловоз, тротоари, велосипедски патеки, места за паркирање и слично), при што зголемените трошоци ги сноси општината, односно градот Скопје.

Член 33

(1) По извршената изградба или реконструкција на јавен пат, на дел од јавен пат или објект на патот, се врши технички преглед согласно со Законот за градење, врз основа на кој се издава одобрение за употреба на патот.

(2) Агенцијата е должна да го објави предавањето на државен пат во сообраќај во најмалку два дневни весници што излегуваат на територијата на Републиката и во „Службен весник на Република Македонија“, а предавањето на општински пат во сообраќај го објавува општината, односно градот Скопје во службен гласник на општината, односно градот Скопје по издавањето на одобрението за употреба на патот.

(3) Органот што го издал одобрението за градење, може да издаде одобрение за временна употреба за користење на дел од јавен пат што е во изградба или реконструкција и пред завршувањето на сите работи ако со технички преглед се констатира дека тој дел ги исполнува условите за безбедно одвивање на сообраќајот.

V. ОДРЖУВАЊЕ НА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Член 34

(1) Работи на одржување на јавни патишта, во смисла на овој закон, се работите на редовно, зимско периодично и интервентно одржување.

(2) Работите од ставот (1) на овој член за државните патишта Агенцијата може со договор да ги отстапи на извршување на правни лица регистрирани за вршење на овие работи согласно со закон.

(3) Работите на одржување на општинските патишта и улици општината, односно градот Скопје може со договор да ги отстапи на извршување на правни лица регистрирани за вршење на овие работи согласно со закон.

Член 35

(1) Јавните патишта се одржуваат на начин со кој се обезбедува зачувување на употребната вредност на патот за траен, безбеден и непречен сообраќај, под услови определени со овој закон, техничките нормативи и стандарди и прописите за безбедноста на сообраќајот на патиштата.

(2) Мерките за одржување, начинот и роковите за нивното извршување на јавните патишта ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 36

(1) Работи на редовно одржување се сите активности со кои патот континуирано се одржува во функционална состојба и безбедно одвивање на сообраќајот.

(2) Работи на зимско одржување се сите активности за обезбедување на сообраќајот во зимски услови.

(3) Работи на периодично одржување се сите активности кои повремено се преземаат за продолжување на животниот век на патната инфраструктура.

(4) Работи на интервентно одржување на патиштата се активности за отстранување на оштетувања настанати од непредвидени настани за обезбедување на непречен и безбеден сообраќај на патот.

(5) Видот на активностите за работите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член и начинот на нивното извршување ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 37

(1) На места на вкрстување на државен, односно општински пат со железничка пруга во ниво, одржувањето на колосекот, другите постројки и уреди што и служат на пругата, коловозот на патот на растојание од по

три метра од осовината на колосекот од двете страни, сообраќајната сигнализација на пругата и патот, поставувањето и одржувањето на опремата и уредите што им служат на патот и пругата, како и обезбедување на прегледноста на патниот премин го врши правното лице овластено за управување и одржување на железничката инфраструктура. Одржувањето на другите делови од јавниот пат за државните патишта го врши правно лице на кое му е доверено извршувањето на работите на одржување на патиштата, а за општинските патишта и улици општината, односно градот Скопје.

(2) Трошоците за одржување на пругата и патот, постројките и уредите што им служат на пругата и патот подеднакво ги снесат правното лице за управување и одржување на железничката инфраструктура и правното лице на кое му е доверено извршувањето на работите на одржување на патиштата, а за општинските патишта и улици општината, односно градот Скопје.

Член 38

За штетата што ќе им биде причинета на корисниците на јавните патишта и улици поради пропуштање на навремено извршување на потребните работи и преземање на соодветни мерки за одржување на јавните патишта и улици одговара правното лице на кое врз основа на договор му се отстапени работите за одржување на јавните патишта и улици.

VI. ЗАШТИТА НА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Член 39

(1) Под заштита на јавен пат се подразбира преземање мерки потребни за спречување на недозволените дејствија во тропот на патот, патниот и заштитниот појас, поведување на прекршочна постапка и постапка за враќање на узурпирано земјиште, како и на контрола на вкупната тежина и оскиниот притисок на возилата.

(2) Работите на заштита на државните патишта се во надлежност на Агенцијата.

(3) Работите на заштита на општинските патишта се во надлежност на општината, односно градот Скопје.

(4) За недозволените активности од ставот (1) на овој член, зависно од категоријата на патот, се известува Државниот инспекторат за транспорт, односно овластениот инспектор за патишта на општината, односно градот Скопје.

(5) Извршителот на недозволените активности, по налог на инспекторот од ставот (4) на овој член, е должен веднаш да ги отстрани последиците од недозволените активности и местото да го врати во првобитна состојба.

(6) Ако последиците од недозволените активности од ставот (5) на овој член не се отстранат од извршителот, тие ќе бидат отстранети од Агенцијата, односно од надлежниот орган во општината, на сметка на извршителот на недозволената активност.

(7) Начинот и постапката за користење на земјиштето во заштитниот појас на јавните патишта го пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 40

(1) Ширината на заштитниот појас на автопат во кој не можат да се градат објекти или изведуваат градежни работи кои не се во функција на патот изнесува 40 метра, на магистралните и регионалните патишта изнесува 20 метра, а на општинските патишта 10 метра.

(2) Ширината на заштитниот појас се смета од надворешниот раб на патниот појас за секоја страна на патот посебно.

(3) Одредбите од ставот (1) на овој член во поглед на ширината на заштитниот појас не се однесуваат на деловите од јавни патишта и улици во населените места.

(4) Телефонски, телеграфски и други кабловски водови, нисконапонски електрични водови, односно водови за напојување, канализација, водоводи, топоводи и други слични уреди можат да се поставуваат во заштитниот појас на патот по поднесено барање, под услови и на начин утврдени во согласноста издадена од Агенцијата, а за општинските патишта и улици во согласноста издадена од општината, односно градот Скопје.

(5) Агенцијата, односно општината или градот Скопје може да побара од управителот на инсталациите и уредите од ставот (4) на овој член да ги преуреди или премести кога тоа е потребно заради обновување или реконструкција на јавниот пат или заради спроведување на мерки за заштита на патот и безбедноста на сообраќајот.

(6) Трошоците за преуредување или преместување на инсталациите и уредите се на товар на управителот на инсталациите и уредите.

(7) Агенцијата, односно општината или градот Скопје ќе го одбие барањето за издавање на согласноста од ставот (4) на овој член, ако со нивното поставување би се оштетил патот или биде загрознена безбедноста на сообраќајот, ако поставувањето битно влијае на одржувањето на патот или би била оневозможена неговата реконструкција.

Член 41

(1) Агенцијата во рамките на своите надлежности утврдени со овој закон издава дозволи за:

- поставување натписи и рекламни табли во заштитниот појас на државните патишта,
- поставување на инсталации во патниот и заштитниот појас,
- поставување заштитни огради покрај државните патишта,
- вонреден превоз и
- прекумерно користење на пат.

(2) Агенцијата за издадените дозволи од ставот (1) на овој член води евиденција.

(3) Против решението со кое се одбива барањето за издавање на дозволи од ставот (1) на овој член може да се поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на транспортот и врските, во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението.

(4) Дозвола за општинските патишта од ставот (1) на овој член издава градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје.

(5) Против решението со кое се одбива барањето за издавање на дозволи од ставот (4) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за транспорт и врски во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението.

Член 42

(1) Возилата на моторен погон и запрежните возила што се движат на јавните патишта и нивните приклучни возила, освен возилата со гасеници, мора да имаат гумени тркала.

(2) Возила со гасеници можат да сообраќаат по јавните патишта со современ коловоз, само ако гасениците се снабдени со облоги со рамни површини или со други соодветни облоги.

(3) По исклучок на одредбите од ставот (2) на овој член, возилата со гасеници на единиците на Армијата на Република Македонија и возилата и машините кои се ангажирани во зимската служба за расчистување на снег можат да се движат на јавните патишта со современ коловоз иако гасениците не се снабдени со облоги со рамни површини или со други соодветни облоги.

(4) Трошоците за настанатата штета на патот од возилата на Армијата на Република Македонија паѓаат на товар на Армијата на Република Македонија.

Член 43

(1) Користење на државниот пат со возило кое празно или заедно со товарот ги надминува пропишаните услови во поглед на димензиите, вкупната тежина и оскиниот притисок, се врши врз основа на дозвола за вонреден превоз издадена од Агенцијата, а за општинските патишта со дозвола за вонреден превоз издадена од градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје по претходна согласност на Министерството за внатрешни работи.

(2) Ако за вонредниот превоз е потребно да се преземат мерки за обезбедување, потпирање и зајакнување на објектите на патот и слично, трошоците во врска со преземањето на тие мерки ги поднесува превозникот.

(3) Во дозволата за вонреден превоз се одредуваат начинот и условите за извршување на превозот и трошоците за тој превоз.

(4) Превозникот ги сноси сите трошоците за настанатите оштетувања на патот и објектите на патот од вонредниот превоз.

Член 44

(1) Прекумерно користење на јавен пат или негов дел е времено или трајно користење на патот на повеќе од 50% од сите извршени превози на стока на патот, поради извршување на инвестициони работи или заради вршење на производни и услужни дејности (искористување на камења, руди или слично).

(2) Прекумерното користење на јавниот пат се утврдува врз основа на просечен годишен дневен сообраќај на товарни возила со носивост поголема од 10 тона, утврден со најмалку четирикратно броење на сообраќајот на соодветниот пат од страна на прекумерниот корисник.

(3) Прекумерен корисник на патот е правно или физичко лице кое изведува инвестициони работи или дејности од ставот (1) на овој член.

(4) За прекумерното користење на јавниот пат, од ставот (1) на овој член, на корисникот му се издава дозвола.

(5) За прекумерно користење на државен пат дозволата ја издава Агенцијата, а за општински пат надлежниот орган во општината, односно градот Скопје.

(6) Трошоците за прекумерното користење на јавниот пат паѓаат на товар на корисникот на патот.

Член 45

(1) Во заштитниот појас на јавен пат надвор од населени места може да се поставуваат натписи и рекламни табли, и тоа: покрај автопат и експресен пат на оддалеченост од најмалку 25 метра, на магистрален и регионален пат на оддалеченост од најмалку 10 метра и на општински пат на оддалеченост од најмалку 5 метра, сметајќи од крајната точка на патниот појас, без да ја попречуваат прегледноста и да ја загрозуваат безбедноста на сообраќајот на патот, само врз основа на дозвола од Агенцијата.

(2) Со дозволата се определуваат условите за поставување на натписи и рекламни табли и надоместокот за поставување и користење на истите.

Член 46

(1) Сопствениците и корисниците на објектите лоцирани во заштитниот појас на државните патишта или во нивна близина можат да изградат пристапен пат до државниот пат, врз основа на одобрение кое го издава Агенцијата по претходна согласност од Министерството за внатрешни работи.

(2) Одобрението за изградба на пристапен пат до општински пат издава општината, односно градот Скопје по претходна согласност од Министерството за внатрешни работи.

(3) Трошоците за изградба на пристапен пат ги сносиат сопствениците или корисниците на објектите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Ако промената на положбата на пристапниот пат на јавниот пат на кој тој се приклучува е предизвикана од Агенцијата или општината, односно градот Скопје истите ќе ги сносат трошоците за изградба на новиот пристапен пат.

(5) Патиштата што се приклучуваат кон државните патишта со современ коловоз мораат да имаат современ коловоз во должина од 100 метра сметајќи од местото на приклучокот, а на општинските патишта 50 метра од местото на приклучок.

Член 47

Министерот за внатрешни работи по предлог од Агенцијата, односно општината, односно градот Скопје може да го забрани користењето на постојниот пристапен пат доколку постои можност за користење на друг пристапен пат заради безбедност на сообраќајот во зависност од категоријата на патот.

Член 48

(1) Дрвјата и другите шумски и земјоделски култури и насади покрај јавен пат, не смеат да ја попречуваат прегледноста на патот, односно да ја загрозуваат безбедноста на сообраќајот на патот.

(2) Агенцијата, односно општината, односно градот Скопје во зависност од категоријата на патот ќе побара од сопственикот да ги исече, односно поткастри дрвјата и другите насади заради зголемување на прегледноста и безбедноста на јавниот пат. Доколку сопственикот не постапи по барањето овие работи ќе ги изврши правното лице на кое му е доверено одржувањето на јавните патишта на сметка на сопственикот.

Член 49

(1) На места на меѓусебно вкрстување на јавни патишта или приклучување на еден кон друг јавен пат, треба да се обезбедат триаголници за прегледност согласно со техничката документација.

(2) Во триаголниците на прегледност не смеат да се садат садници, поставуваат предмети, постројки и уреди и да се градат какви и да било објекти кои пречат на прегледноста на јавниот пат.

(3) Сопствениците, односно корисниците на земјиштето во зоната на триаголниците на прегледноста на јавниот пат, на барање на Агенцијата, односно општината, односно градот Скопје во зависност од категоријата на патот се должни да ги отстранат објектите, дрвјата, насадите и другите предмети кои пречат на прегледноста, а доколку тоа сопственикот или корисникот не го стори во определен рок тоа ќе го стори правното лице на кое му е доверено одржувањето на јавните патишта за сметка на сопственикот, односно корисникот.

Член 50

(1) Забрането е оставање на градежен и друг материјал и предмети во заштитниот појас покрај јавен пат на оддалеченост помала од 5 метра, сметајќи од надворешниот раб на патниот појас.

(2) Сопствениците, односно корисниците на јавни објекти - локали, продавници, бензински пумпи, земјиште и простор за јавни приредби и слични објекти покрај патот, се должни веднаш да го исчистат делот на патот пред објектот.

(3) Патот се чисти на начин што не треба да го попречува сообраќајот и да не се оштетува патот.

(4) Ако правните и физичките лица не постапат согласно со ставот (2) на овој член, отстранувањето и чистењето на јавниот пат на нивни трошок ќе го изврши правното лице со кое е склучен договор за одржување.

Член 51

(1) Агенцијата или општината, односно Градот Скопје за општинските патишта во соработка со Министерството за внатрешни работи може привремено да го забрани сообраќајот на јавен пат негов дел, или објект на патот, за сите или за одделни категории возила ако сообраќајот ја загрозува конструкцијата на јавниот пат, поради извршување на активности за изградба или реконструкција на јавниот пат и поради состојбата на патот која оневозможува безбеден сообраќај, а поради директна загрозувачност на учесниците во сообраќајот.

(2) Забраната на сообраќајот навремено се објавува преку средствата за јавно информирање и се означува со соодветна сообраќајна сигнализација на патот под надзор на Агенцијата или општината, односно градот Скопје.

(3) Агенцијата, односно општините, односно градот Скопје водат евиденција за сите изречени забрани на сообраќај на јавните патишта во рамките на нивните надлежности утврдени со овој закон.

Член 52

(1) Јавните патишта се опремуваат со сообраќајни знаци и сообраќајна сигнализација и заштитна опрема, зависно од сообраќајно-техничките услови на патот.

(2) Организирањето на поставување, заменување или отстранување на сообраќајните знаци, сообраќајната сигнализација и заштитната опрема на државните патишта ги врши Агенцијата.

(3) Сообраќајните знаци, сообраќајната сигнализација и заштитната опрема на општинските патишта ги поставува, заменува или отстранува и уредно ги одржува општината, односно градот Скопје.

(4) Поставувањето, заменувањето и отстранувањето на сообраќајните знаци и заштитната опрема на јавните патишта се врши врз основа на техничка документација.

(5) Техничката документација во врска со сообраќајните знаци и сообраќајната сигнализација на јавните патишта ја одобрува Министерството за внатрешни работи.

(6) Министерот за транспорт и врски во согласност со министерот за внатрешни работи го пропишува начинот за идентификација на јавните патишта со соодветен референтен систем и стациоณาжа.

Член 53

Забрането е неовластено поставување, отстранување, преместување, засолнување или оштетување на сообраќајните знаци, сообраќајната сигнализација и заштитната опрема на јавниот пат.

Член 54

За состојбата и проодноста, како и за прекините на сообраќајот поради вонредни настани на државните патишта, Агенцијата, а за општинските патишта општината, односно градот Скопје се должни преку средствата за јавно информирање и на друг погоден начин навремено да ги известат корисниците на патиштата, како и да водат евиденција за истите.

VII. ФИНАНСИРАЊЕ НА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Член 55

Финансиските средства за изградба, реконструкција, одржување и заштита на јавните патишта се обезбедуваат од:

- 1) трансфер од Централниот буџет (делот од акцизата од деривати од нафта);
- 2) надоместок за употреба на јавните патишта за моторни и приклучни возила (патна такса);
- 3) надоместок за употреба на јавен пат, негов дел или објект на патот (патарина);
- 4) надоместок за:
 - а) поставување натписи и рекламни табли во заштитниот појас,
 - б) приклучување на пристапен пат на јавен пат,
 - в) поставување на инсталации во трупот на патот и во патниот појас,
 - г) изградба и користење на комерцијални објекти на кои е дозволен пристап на јавен пат надвор од населено место,
 - д) прекумерно користење на пат,
 - е) вонредниот превоз и
 - ж) штета сторена на патот и објектите на патот;
- 5) средства од Буџетот на Република Македонија и од буџетите на општините и на градот Скопје;
- 6) заеми и кредити и
- 7) други приходи.

Член 56

Висината на средствата од трансферот од Централниот буџет од членот 55 став (1) точка 1 на овој закон се утврдува со Буџетот на Република Македонија и истата не може да биде помалку од 20%.

Член 57

(1) Висината и начинот на плаќање на надоместок за употреба на јавните патишта за моторни и приклучни возила (патна такса), од членот 55 точка 2 на овој закон, ја пропишува Владата на Република Македонија, во зависност од категоријата на возилото, носивоста и/или зафатнината и јачината на моторот.

(2) Имателите на моторни возила што подлежат на регистрација надоместокот за употреба на јавните патишта го плаќаат при регистрација на возилата, а возилата регистрирани надвор од Република Македонија, на граничен премин при излез од Републиката. Наплатата на граничниот премин ја вршат царинските служби.

Член 58

(1) Плаќање на надоместок за употреба на пат (патарина), од членот 55 точка 3 на овој закон, може да се воведат за:

- 1) употреба на автопат, магистрален пат или нивен дел и
 - 2) употреба на мост, вијадукт или тунел, изграден заради скратување на трасата на постојниот пат.
- (2) Висината и начинот на наплата на надоместокот од ставот (1) на овој член ја утврдува Владата на Република Македонија, во зависност од:
- 1) видовите на возила по категории;
 - 2) извезеното растојание и
 - 3) фреквенција на возилата.
- (3) Наплатата на надоместокот од ставот (1) на овој член ја врши Агенцијата или правното лице избрано од страна на Агенцијата, на јавен оглас согласно со закон. Правното лице треба да ги исполнува следниве услови: да е регистрирано за соодветната дејност, да има позитивен финансиски бонитет во последните три години и да има вработено соодветен број на лица со најмалку средна стручна подготовка.

(4) Средствата собрани од надоместокот од ставот (1) на овој член се приход на Агенцијата и се користат за финансирање на програмата за изградба, реконструкција, одржување и заштита на државните патишта.

(5) За платениот надоместок од ставот (1) на овој член на корисникот на патот му се издава фискална сметка која корисникот е должен да ја чува во возилото за цело време на движење на патот и да ја покаже на овластеното службено лице, определено со закон.

(6) Начинот на контролата на наплата на надоместокот од ставот (1) на овој член го пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 59

Средства собрани од патната такса од членот 55 точка 2 на овој закон се приход на Агенцијата и се користат за финансирање на изградбата, реконструкцијата, одржувањето и заштита на јавните патишта.

Член 60

(1) Средствата од надоместокот за употреба на јавните патишта за моторните и приклучните возила што имателите на моторни возила го плаќаат при регистрацијата на возилото се собираат од правни лица овластени за вршење на регистрација на возила и се трансферираат на потсметка на Агенцијата, во рамките на единствената трезорска сметка.

(2) Од вкупните средства остварени по основ на надоместокот од ставот (1) на овој член 50% се приход на Агенцијата и се користат за изградба, реконструкција, одржување и заштита на државните патишта, а 50% се распределуваат на општините, односно на градот Скопје за изградба, реконструкција, одржување и заштита на општинските патишта и улици согласно со годишна програма за изградба, реконструкција, одржување и заштита на општинските патишта и улици.

(3) Распределбата на средствата на општините, односно градот Скопје го врши Агенцијата врз основа на следниве критериуми: должината на општинските патишта и улици, број на регистрирани возила во општината и број на жители во општината и површина на општината.

(4) Начинот на распределба на средствата од ставот (3) на овој член го пропишува министерот за транспорт и врски.

(5) За реализација на средствата од ставот (3) на овој член општините, односно градот Скопје поднесуваат извештај до Агенцијата.

Член 61

(1) Средствата од членот 55 точка 4 на овој закон остварени од државните патишта се приход на Агенцијата и истите се користат за изградба, реконструкција, одржување и заштита на државните патишта.

(2) Средствата од членот 55 точка 4 на овој закон остварени од општинските патишта се приход на општината, односно градот Скопје и истите се наменети за изградба, реконструкција, одржување и заштита на општинските патишта и улици.

Член 62

Висината на надоместокот од членот 55 точка 4 на овој закон за државните патишта ја утврдува Владата на Република Македонија по предлог на Агенцијата, а висината на надоместокот за општинските патишта ја утврдува советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

Член 63

(1) Заемите и кредитите предвидени во членот 55 точка 6 од овој закон се користат исклучиво за изградба, реконструкција и одржување на јавните патишта.

(2) Начинот и постапката на обезбедување на заемите и кредитите од ставот (1) на овој член се врши во согласност со одредбите од Законот за јавен долг.

Член 64

(1) За давање на информации и техничка помош на моторизирани учесници во сообраќајот на јавните патишта, за отстранување од јавните патишта на оштетените возила и возила во дефект, како и за други работи од значење за непречено и безбедно одвивање на сообраќајот на јавните патишта, се плаќа надоместок за техничка помош.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја определува Владата на Република Македонија.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член се плаќа при регистрација на возилата.

(4) Средствата од ставот (1) на овој член се приход на Буџетот на Република Македонија. Дел од овие средства ќе се користат за финансирање на работите од ставот (1) на овој член согласно со годишната програма што ја предлагаат правните лица на кои им е доверено извршувањето на овие работи, избрани на јавен тендер од страна на Министерството за транспорт и врски согласно со закон. На годишната програма согласност дава министерот за транспорт и врски.

(5) Правните лица од ставот (4) на овој член треба да бидат оспособени и опремени со технички средства и опрема за следење и давање информации за техничка помош и превоз на дефектни и оштетени возила на учесниците во сообраќајот на патиштата и кои членуваат во меѓународни организации надлежни за координирање на помошта и информациите на учесниците во сообраќајот на патиштата.

(6) За извршените работи правните лица од ставот (4) на овој член поднесуваат годишен извештај до Министерството за транспорт и врски најдоцна до 31 јануари во тековната година за претходната година.

Член 65

Од плаќање на надоместок за употреба на јавните патишта (патна такса) се ослободуваат возилата на: лица заболени од дистрофија, мултиплекс склероза, церебрална парализа, параплегија, хемиплегија, квадриплемија, детска парализа (полиомиелитис), лица на дијализа и лица со ампутација на рака или нога со признато телесно оштетување од 80% утврдено со акт на надлежната комисија во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија.

Член 66

(1) Од плаќање на патарина за време на служба се ослободуваат:

1) возила со полициска придружба и

2) видливо означени возила на Армијата на Република Македонија, полицијата, Царинската управа, Агенцијата, итната медицинска помош, Црвениот крст на Република Македонија, противпожарните служби и погребалните возила.

(2) Од плаќање на патарина се ослободуваат возилата на лица заболени од дистрофија, мултиплекс склероза, церебрална парализа, параплегија, хемиплегија, квадриплемија, детска парализа (полиомиелитис), лица на дијализа и лица со ампутација на рака или нога со признато телесно оштетување од 80% утврдено со акт на надлежната комисија во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија.

(3) Во возилата од ставовите (1) и (2) на овој член треба да има исправа со која се потврдува нивното право на ослободување издадена од Агенцијата.

VIII. НАДЗОР

Член 67

Надзор над примената на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Министерството за транспорт и врски.

Член 68

Инспекциски надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон вршат за државните патишта Државниот инспекторат за транспорт преку државните инспектори за патишта, а за општинските патишта и улици овластениот инспектор за патишта на општината, односно градот Скопје.

Член 69

Инспекторите за патишта од членот 68 на овој закон согласно со надлежностите утврдени со овој закон во зависност од категоријата на патот, се овластени да:

- 1) вршат увид и контрола над одржувањето и заштитата на јавните патишта и објектите на патиштата;
- 2) ги запрат работите што се изведуваат спротивно на одредбите од овој закон, во врска со заштитата на јавните патишта и објектите на патиштата и да наредат отстранување на недостатоците;
- 3) наредат отстранување на недостатоците на јавните патишта кои ја загрозуваат безбедноста на сообраќајот и стабилноста на патот и патните објекти;
- 4) запрат работи кои се изведуваат на патот или во близина на патот, а кои може да ја доведат во прашање сигурност на јавниот пат и безбедноста на сообраќајот;
- 5) исклучат од сообраќај возило со кое се врши превоз без дозвола за вонреден превоз;
- 6) наредат рушење на објект или негов дел кој се гради во патниот или заштитниот појас;
- 7) преземат мерки за обезбедување на јавниот пат и по потреба и привремено да го забрани сообраќајот за определена категорија на возила кои поради своите технички карактеристики можат да нанесат штета на јавниот пат или поради состојбата на јавниот пат можат да ја загорзат безбедноста на сообраќајот;
- 8) забранат сообраќај на новоизграден или реконструиран јавен пат, негов дел или објект на него, ако истите се пуштени во употреба без одобрување за употреба;
- 9) забранат употреба на паркиралишта или пристапни патишта на јавните патишта, ако се изградени без одобрение или спротивно на издаденото одобрение;
- 10) вршат надзор и контрола на наплата на патарината и
- 11) преземаат други мерки и дејствија за кои се овластени со овој закон.

Член 70

Инспекторите за патишта се должни доколку во вршењето на надзорот утврдат постоење на прекршок или кривично дело веднаш да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка или кривична пријава.

Член 71

Правните и физичките лица кои на патот или во близина на патот вршат какви било работи се должни на инспекторите за патишта да им овозможат непречено вршење на надзор и контрола, да им ја стават на увид целокупната документација и да им дадат потребни известувања, како и да постапат по напатствијата, наредбите или решенијата на инспекторот.

Член 72

(1) Инспекторите за патишта донесуваат решенија во рамките на своите овластувања предвидени во овој закон.

(2) Против решението на инспекторите од членот 68 на овој закон е дозволена жалба во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението до министерот за транспорт и врски.

(3) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

Член 73

(1) За инспектор за патишта може да се назначи дипломиран градежен инженер или дипломиран сообраќаен инженер со најмалку три години работно искуство во струката.

(2) Инспекторот за патишта има легитимација.

(3) Легитимацијата на државните инспектори за патишта ја издава министерот за транспорт и врски, а легитимацијата на овластениот инспектор за патишта на општината, односно градот Скопје ја издава градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје.

(4) Министерот за транспорт и врски ја пропишува формата и содржината на обрасците на легитимациите на државните инспектори за патишта и на овластените инспектори за патишта на општините, односно градот Скопје, како и начинот на нивното издавање и одземање.

Член 74

Надзорот над законитоста на работата на органите на општината и на органите на градот Скопје, кои се однесуваат на изградбата, одржувањето, реконструкцијата и заштитата на општинските патишта, односно на градот Скопје, го врши Министерството за транспорт и врски.

Член 75

При вршење на надзорот над законитоста на работата на органите на општината и на органите на градот Скопје, Министерството за транспорт и врски ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата на органите на општината и на органите на градот Скопје и презема мерки, активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината и на градот Скопје кои се однесуваат на изградбата, одржувањето, реконструкцијата и заштитата на општинските патишта,

- оценува дали органите на општината и органите на градот Скопје своите надлежности во поглед на изградбата, одржувањето, реконструкцијата и заштитата на општинските патишта ги извршуваат согласно со постапките утврдени согласно со овој закон,

- укажува на органите на општината и органите на градот Скопје на пречекорувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис донесен врз основа на овој закон и предлага соодветни мерки за надминување на таа состојба,

- укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината и органите на градот Скопје кои би можеле да го оневозможат вршењето на работите утврдени со овој закон, а кои се од јавен интерес од локално значење,

- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината и градот Скопје за работите кои треба да ги вршат согласно со овој закон на барање на органите на општината и на органите на градот Скопје,

- го следи навременото донесување на прописите од страна на општините и на градот Скопје утврдени со овој закон,

- поднесува иницијативи и предлози до органите на општината и органите на градот Скопје, доколку констатира неспроведување на овој закон како резултат на судир на надлежностите меѓу нив,

- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавањето на управни работи за права, обврски и интереси на правните и физичките лица донесени врз основа на овој закон и презема мерки во согласност со закон,

- дава мислење и стручна помош на барање на органите на општината и органите на градот Скопје на предлог на прописите кои произлегуваат од овој закон,

- го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината и органите на градот Скопје особено од аспект на редовно, навремено донесување, вистинито и потполно известување на граѓаните за работите утврдени со овој закон и

- навремено ги известува органите на општината и органите на градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа, односно за работите што се однесуваат на изградбата, одржувањето, реконструкцијата и заштитата на локалните патишта и улици и други инфраструктурни објекти и за преземените мерки при вршење на надзорот.

Член 76

(1) Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности органите на општината и органите на градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите за кои тие се надлежни согласно со овој закон, им се одзема вршењето на работите.

(2) Вршењето на одземените работи го презема Министерството за транспорт и врски, но најмногу до една година од денот на нивното преземање, во име и за сметка на општината и градот Скопје.

(3) Министерството за транспорт и врски за преземените работи од ставот (1) на овој член, писмено ги известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите.

IX. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 77

(1) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) врши проектирање на патишта спротивно на одредбите од членот 25 на овој закон и

2) предаде во употреба јавен пат без одобрение за употреба (член 33 став (1)).

(2) Глоба во износ од 300 до 600 евра во денарска противвредност за прекршок од ставот (1) на овој член ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице.

Член 78

(1) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) не ги измести или не ги приспособи своите инсталации со настанатите промени или ако инвеститорот, имателите на инсталациите не ги известат за започнување на работите (член 29);

2) изведува работи на одржување на јавен пат или улица спротивно на одредбите од овој закон (член 35);

3) на јавен пат или улица не преземе мерки за заштита утврдени со овој закон (член 39);

4) во заштитниот појас на јавниот пат подига објекти спротивно на членот 40 од овој закон;

5) не води евиденција за управните акти донесени во вршењето на јавните овластувања (член 41 став (2));

6) на јавен пат врши вонреден превоз со возило без дозвола или спротивно на условите од дозволата (член 43);

7) врши прекумерно користење на патот спротивно на членот 44 од овој закон;

8) пристапен пат на јавен пат или улица се приклучи без одобрение или спротивно на условите од одобрението (член 46);

9) во заштитниот појас на јавен пат или улица остава градежен и друг материјал и предмети спротивно на членот 50 од овој закон;

10) во случај на прекин на сообраќајот на јавен пат не постапи согласно со членот 52 став (2) од овој закон и

11) средствата наменети за изградба, реконструкција, одржување и заштита на јавните патишта ги користи за други намени (член 61 став (4)).

(2) Глоба во износ од 300 до 600 евра во денарска противвредност за прекршок од ставот (1) на овој член ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност за прекршок од ставот (1) точки 4, 6 и 9 на овој член ќе му се изрече и на физичко лице.

Член 79

(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правно лице, ако:

1) не преземе итни мерки за отстранување на пречките кои го попречуваат нормалното и безбедно одвижување на сообраќајот (член 35);

2) постави заштитна ограда без дозвола или спротивно на условите од дозволата (член 45);

3) не ги отстрани дрвјата и другите шумски и земјоделски култури покрај јавен пат кои ја попречуваат прегледноста (член 48);

4) во триаголниците на прегледноста гради објекти или врши работи што пречат на прегледноста на јавниот пат (член 49);

5) со сообраќајни знаци или на друг погоден начин не ги означат условите и режимот на сообраќајот на патот (член 51 став (2));

6) неовластено поставува, отстранува, преместува, засолнува или оштетува сообраќајни знаци и заштитна опрема на јавните патишта (член 53);

7) не ги известат корисниците на јавните патишта преку средствата за јавно информирање за запирање на сообраќајот (член 54);

8) не издаде фискална сметка за платена патарина (член 58 став (5));

9) корисникот на патот фискалната сметка не ја чува во возилото за целото време на движење на патот или не ја покаже на овластените лица определени со закон (член 58 став (5)) и

10) го оневозможи или попречи вршењето на работите или не постапи по решението на инспекторите за патишта (член 71).

(2) Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок од ставот (1) точки 3, 6, 8, 9 и 10 на овој член и на физичко лице.

Член 80

(1) За прекршоците од членот 78 став (1) точки 6, 7, 8 и 9 и членот 79 став (1) точки 2, 3, 4, 6 и 8 на овој закон инспекторите за патишта од членот 68 на овој закон можат на самото место да изречат глоба во износ од 600 евра во денарска противвредност на службеното лице во правното лице при што на сторителот на прекршокот ќе му врачат покана за плаќање на глобата во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

(2) Ако сторителот не ја плати глобата од ставот (1) на овој член во рокот определен со поканата инспекторот ќе поднесе барање за прекршочна постапка.

(3) За прекршоците од ставот (1) на овој член, како и за прекршокот од членот 79 став (1) точка 9 на овој закон инспекторите за патишта можат на самото место да изречат глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност на физичко лице при што на сторителот на прекршокот ќе му врачат покана за плаќање на глобата во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

(4) Ако сторителот не ја плати глобата од ставот (3) на овој член во рокот определен со поканата инспекторот ќе поднесе барање за прекршочна постапка.

Член 81

(1) За прекршоците од членот 78 став (1) точки 1, 2, 3, 4, 5, 10 и 11 и членот 79 став (1) точки 5 и 7 на овој закон државниот и овластениот инспектор за патишта на општината, односно на градот Скопје, може на сторителот на прекршокот да му предложи посредување и постигнување на согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки или да ги отстрани последиците од прекршокот.

(2) Инспекторот од ставот (1) на овој член составува записник за прекршокот во кој се констатира согласноста на двете страни за покренување на постапка за посредување на кој се потпишува и сторителот на прекршокот.

(3) Постапката за посредување се покренува со доставување на записникот од ставот (2) на овој член до комисијата за посредување, кој инспекторот е должен да го достави во рок од три дена од денот на составувањето и потпишувањето.

(4) Постапката за посредување се води пред комисија за посредување формирана од министерот за транспорт и врски.

(5) Комисијата за посредување е составена од три члена од кои еден ја врши функцијата на претседател. Членовите на комисијата се избираат од редот на државните службеници вработените во Министерството за транспорт и врски од кои еден е дипломиран правник.

(6) Претседателот на комисијата е должен постапката да ја започне во рок од 24 часа од денот на доставувањето на записникот.

(7) Комисијата работи на седница на која задолжително присуствуваат претставници на сторителот на прекршокот и државниот, односно овластениот инспектор за патишта, односно на градот Скопје.

(8) За постигнатата согласност за постапката на посредување се склучува спогодба со сторителот на прекршокот.

(9) Во спогодбата се утврдуваат обврските на сторителот на прекршокот, а особено:

1) висината и начинот на плаќање на глобата;

2) висината и начинот на плаќање на други давачки и трошоци и

3) мерките кои треба да ги преземе сторителот за отстранување на последиците од прекршокот.

(10) Во случаите во кои е постигната согласност во постапката за посредување глобата на сторителот за сторениот прекршок може да биде намалена за најмалку половина од максимум пропишаната глоба за прекршокот.

(11) Министерот за транспорт и врски донесува деловник за работата на комисијата за посредување.

(12) Комисијата за посредување е должна да води евиденција за поведените постапки за посредување и за нивниот исход.

(13) Спогодбата од ставот (8) на овој член има сила на извршна исправа.

(14) Ако постапката на посредување не успее, се поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

Х. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 82

(1) Агенцијата ќе започне со работа со именување на членовите на Управниот одбор и директорот на Агенцијата.

(2) Владата на Република Македонија ќе ги именува членовите на Управниот одбор и директорот на Агенцијата во рок 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) До започнувањето со работа на Агенцијата, Фондот за магистрални и регионални патишта ќе ги врши работите од негова надлежност.

(4) Управниот одбор на Агенцијата ќе донесе Статут на Агенцијата во рок од 30 дена од денот на именувањето на членовите на Управниот одбор.

(5) Средствата и имотот, како и правата и обврските на Фондот за магистрални и регионални патишта се пренесуваат на Агенцијата со денот на започнување со работа на Агенцијата.

(6) Вработените во Фондот за магистрални и регионални патишта ги презема Агенцијата со денот на започнувањето со работа.

Член 83

(1) Склучените договори со Јавното претпријатие за одржување и заштита на магистралните и регионалните патишта Македонијат - Скопје, за работите на одржување и заштита на државните патишта продолжуваат до истекот на рокот за кој се склучени, со можност за нивно продолжување дополнително за уште една година со Јавното претпријатие или со неговиот правен наследник.

(2) Јавното претпријатие за одржување и заштита на магистралните и регионалните патишта Македонијат - Скопје продолжува со својата работа до влегувањето во сила на Законот за трансформација на јавното претпријатие.

Член 84

(1) Стратегијата за развој и одржување на државните патишта ќе се донесе во рок од една година од влегувањето во сила на овој закон.

(2) Поблиските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеца од денот на влегување во сила на овој закон.

(3) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (2) на овој член ќе се применуваат постоечките прописи.

Член 85

Одредбите од членот 57 став (2) на овој закон за возилата на Армијата на Република Македонија, полицијата, Црвениот крст, возилата што даваат помош и информации на патиштата, противпожарните моторни возила наменети исклучиво за заштита од пожари и возилата на итната медицинска помош ќе се применуваат од 1 јануари 2009 година.

Член 86

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за јавните патишта („Службен весник на Република Македонија“ број 26/96, 40/99, 96/2000, 29/2002, 68/2004, 31/2006, 30/2007 и 137/2007).

Член 87

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Л И Г Ј П Ъ Р Р Р У Г Ъ Т П У Б Л И К Е

I. DISPOZITAT E PĚRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen kushtet dhe mënyra e administrimit, planifikimit, ndërtimit mirëmbajtjes, mbrojtjes, financimit, themelimit të Agjencisë për rrugët shtetërore dhe mbikëqyrja e rrugëve publike.

Neni 2

Dispozitat e këtij ligji nuk kanë të bëjnë me: rrugët e pronës private të personave fizikë, rrugët malore dhe bujqësore dhe rrugët e pakategorizuara.

Neni 3

(7) Rrugët publike janë të mira në пërdорим të пëргјитшѐм dhe shfrytëzohen në kushte dhe mënyrë të пërcaktuara me këtë ligj.

(8) Funkcioni i rrugëve publike është сигурим i transportit të сигурт dhe të papengueshëm të mallrave dhe udhëtarëve në komunikacionin rrugor.

Neni 4

Shprehje të веçанта të пëрдорura në këtë ligj kanë куптиним si vijon:

1. "Rrugë" është објектi i qarkullimit në të cilin kryhet qarkullimi.

2. " Rrugë publike " është rruga e cila është caktuar si rrugë publike dhe mund të jetë shtetërore ose komunale.

3. "Rrugë e shtetit " është rruga publike e kategorizuar si autostradë, rrugë ekspres, rrugë магјстрале dhe rajonale të kategorisë së parë dhe të dytë.

4. "Autostradë" është rruga publike e projektuar dhe ndërtuar në mënyrë speciale për automjete motorike, e shënuar me shenjë të caktuar të komunikacionit, me vija rrugore të ndara физикisht në drejtime, e cila ka së paku dy shirita komunikacioni dhe nga një shirit për ndalim të detyrueshëm në çдо dreјтјм, me udhëkryqe mbi nivel, pa u kryqëzuar me rrugë tjetër, hekurudhë ose me rrugë për këmbësorë, në të cilën qarkullimi mund të kyçet, гјегјësisht të shkyçet vetëm në vende të caktuara dhe lidhje të rrugëve publike të ndërtuara në mënyrë të posaçme në vijë rrugore пëркатëсе në autostradë dhe e cila është e mbroјтур nga hyrja jashtë këтыре hapësirave dhe ka vende për pushimin e udhëtarëve dhe shërbim për automjete.

5. " Rrugë ekspres " është rruga e cila është e ndërtuar në mënyrë speciale dhe e dedikuar ексклузивisht për qarkullimin e mjeteve motorike, e shënuar me shenjë të caktuar komunikacioni, me së paku një shirit për dreјтјм dhe shirit për ndalim, në të cilën qarkullimi mund të kyçet, гјегјësisht të shkyçet vetëm në lidhje të caktuara dhe të ndërtuara në mënyrë të веçантë dhe e cila është e mbroјтур nga hyrja jashtë këтыре hapësirave.

6. "Rrugë ndërkombëtare" është rruga publike e cila me marrëveshje ose kontratë ndërkombëtare të cilat i ratifikon Republika e Maqedonisë është e radhitur në rrjetin e rrugëve ndërkombëtare.

7. "Rrugë магјстрале" është rruga publike e cila lidh rajonet më të рëndëсishme të shtetit dhe e cila lidhet me rrugët пëркатëсе të shteteve гјинјë.

8. "Rrugë rajonale të kategorisë së parë" është rruga publike e cila lidh rajonet e dy ose më tepër komunave në shtet dhe është me рëndëси të веçантë për shtetin.

9. "Rrugë rajonale e kategorisë së dytë " është rruga e cila funksionon si rrugë e komunës, dhe e cila për shkak të рëndëсisë për shtetin është kategorizuar si rrugë shtetërore.

10. "Rrugë komunale" është rruga publike e cila lidh vende të banuara të komunës dhe është me ррëndëси për qarkullimin në komunë.

11. " Rrugë tokësore " është rruga pa конструсион të ndërtuar të vijës rrugore.

12. "Rrugë makadame" është rruga me конструсион të ndërtuar të vijës rrugore pa sipërfaqe të mbuluar të asfaltuar ose betonuar.

13. "Vijë rrugore" është pjesa e sipërfaqes së rrugës e dedikuar për qarkullimin e automjeteve motorike, e cila është e пëрбërë nga një ose më shumë shirita qarkullimi.

14. "Trup i rrugës" është element i конструктив të cilin e пëрбëјнë ррегуллимi i лартë dhe i poshtëм i rrugës, duke пëрфshirë edhe токëн në të cilën është ndërtuar.

15. " Brezi rrugor " është hapësira nga të dy anët e trupit të rrugës e cila ngushtohet së paku një метër duke ллогаритур nga skaji fundor iпрерје rrugore.

16. " Hapësirë ajrore " është hapësira e mbroјтур nga минимум shtatë метра mbi pikën më të лартë të vijës rrugore ose të објектit rrugor ndërsa i cili mblidhet mbi tëрë zonën e mbroјтур ajrore.

17. "Brezi mbroјтëс" është brezi rrugor dhe brezi shtesë në të cilin nuk mund të ndëртоhen објекте .

19. "Прерје e ndëрпрерë e rrugës" është прерја normale e boshtit të poshtëм rrugor në të cilin janë пëрфshirë: vija rrugore, bankina, brezi ndarës, пјерттëситë, rigolet, kanalet uјore, пajisјет rrugore dhe објектет për mbroјтјен e мјedisit јетëсor.

19. "Kryqëzim" është hapësira në të cilën kryqëzohen ose bashkohen dy ose më shumë rrugë publike.

20. "Rrugicë" është komunikacion në vend të banuar të dedikuar për qarkullim të automjeteve e cila mund të пëрбëhet nga: vija rrugore, trotуaret, rrugicat për biçикleta dhe ishuj të ndarë.

21. "Vendparkim publik" është hapësira e ррегуллар dhe e shënuar në mënyrë të веçантë e dedikuar për parkimin e llojit të веçантë të automjeteve. Vendparkimet publike mund të jenë jashtë hapësirave të пëрфshira me rrugët dhe rrugicat ose në vetë rrugët dhe rrugicat.

22. "Rrugë магјстрале" është segmenti rrugor në vend të banuar i cili kalon пëрmes pjesës më të madhe të vendit të banuar dhe lidhet me rrugë магјстрале ose rajonale.

23. "Rrugë për tubime" është segmenti rrugor në vend të banuar i cili e mbledh komunikacionin nga rrugët veriore, banuese dhe lokale dhe lidhet me rrugë магјстрале ose me rrugë komunale.

24. "Rrugë shërbimi" është segmenti rrugor në vend të banuar i cili i lidh rrugët për tubim në rrugët e banimit dhe lokale.

25. " Rrugë banimi " është segmenti rrugor në vend të banuar i cili i lidh објектет e banimit dhe afariste me rrugën për tubim dhe rrugën për servis.

26. " Pagesa rrugore " është pagesa e компенсimit të automjetit i cili kalon në distancën ndëрмјет dy pikave të инфраструктурës rrugore varëсisht nga дистанса e kaluar dhe nga lloji i automjetit.

27. "Kompensim për shfrytëzimin e rrugës (takse rrugore)" është pagesa e shumë së caktuar e cila mjetit përkatës i jep të drejtë për periudhë të caktuar ta shfrytëzojë infrastrukturën rrugore.

28. "Objekte të rrugës publike " janë urat, viaduktet, nënkalimet, mbikalimet, kalimet, tunelet, galeritë, muret ndihmëse dhe të veshur, kalimet nëntokësore dhe mbitokësore, objektet për pagesën e pagesës rrugore dhe të ngjashme.

29. "Rrugë kyçëse" është pjesa nga rruga publike me të cilën rruga publike lidhet me objektet e asaj rruge.

Neni 5

Planifikimi, ndërtimi, rikonstruksioni, mirëmbajtja dhe mbrojtja e rrugëve publike janë çështje me interes publik.

Neni 6

(7) Rrjetin e rrugëve publike e përbëjnë: rrugët shtetërore (autostradat, rrugët ekspres, rrugët magjistrale dhe rajonale të kategorisë së parë dhe të dytë) dhe rrugët komunale dhe rrugicat në qytete dhe vendet tjera të banuara.

(8) Cila rrugë në vendin e banuar do të konsiderohet si pjesë e rrugës shtetërore, me fillimin dhe përfundimin e saj, me propozimin e komunës, gjegjësisht qytetit të Shkupit, përcakton Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

(9) Kriteret për përcaktimin e rrugëve në vendet e banuara të cilat do të llogariten si pjesë e rrugës shtetërore si dhe mirëmbajtjen e tyre i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 7

Rrugën publike e përbëjnë:

- rregullimi i poshtëm dhe i lartë i rrugës,
- objektet në rrugë,
- trotualet, rrugicat për kalimtarë dhe biçiklistë,
- instalimet për kanalizim,
- brezi rrugor,
- hapësira ajrore,
- rrugët hyrëse të rrugëve publike me gjerësi në brezin rrugor nga rruga publike,
- shenjat e komunikacionit dhe sinjalizimet,
- pajisja e rrugës,
- pajisjet dhe instalimet tjera për: ndriçimin e rrugës publike, mbrojtjen e ambientit, numërimin dhe përcjelljen e qarkullimit dhe të ngjashme,
- hapësira në të cilat janë ndërtuar shtëpi të udhëtimit, stacione pagesore dhe objekte tjera për nevojat për mirëmbajtjen e rrugës, si dhe ishujt e këmbësorisë dhe ndarës dhe gjelbërime të dhe
- hapësira qarkullimi jashtë vijës rrugore siç llogaritet për pushim, parkim dhe ndalim të autobusëve.

Neni 8

Për planifikimin, ndërtimin rikonstruksionin dhe investimet për mirëmbajtjen e rrugëve dhe rrugicave publike zbatohen dispozitat për ndërtimin dhe për planifikimin hapësinor dhe urbanistik.

Neni 9

(1) Matës për kategorizimin e rrugëve publike, shenjat e tyre dhe metodologjinë për përcaktimin e vlerës së rrugëve publike dhe amortizimin e të njëjtave sjell Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Kategorizimin dhe rikategorizimin e rrugëve shtetërore në pajtim me matësit nga paragrafi (1) i këtij neni e kryen Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve.

(3) Kategorizimin e rrugëve publike të rrugëve komunale dhe lagjeve në vendet e banuara në pajtim me matësit nga paragrafi (1) i këtij neni e kryen Këshilli i komunës gjegjësisht Këshilli i qytetit të Shkupit.

(4) Çdo rrugë publike detyrimisht shënohet me shenjë të veçantë e cila e shënon kategorinë dhe numrin e rrugës.

(5) Rrugët shtetërore krahas shenjës e cila e shënon kategorinë dhe numrin e rrugës mund të kenë edhe emër.

(6) Emrin e rrugëve shtetërore e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, i cili mund të jetë me shënim gjeografik, etnografik dhe historik, emër i personalitetit të dalluar nga sfera e historisë, shkencës dhe kulturës, si dhe emër i ngjarjes ose datës së rëndësishme për Republikën.

Neni 10

(7) Pjesa e rrugës publike e cila e ka humbur cilësinë e rrugës shtetërore kalon në kompetencën e komunës ose të qytetit të Shkupit, në afat prej tre muajsh nga dita e miratimit të aktit për rikategorizimin në rrugë komunale.

(8) Rruga komunale ose pjesa e rrugës komunale e cila ka marrë cilësinë e rrugës shtetërore kalon në kompetencën e Agjencisë së rrugëve shtetërore një afat prej tre muajsh nga dita e miratimit të aktit për rikategorizim.

(3) Me aktin e paragrafit 1 dhe 2 të këtij neni rregullohet mënyra e pranim-dorëzimit të rrugëve.

II. KONCESIONI I RRUGËVE PUBLIKE

Neni 11

(1) Koncesioni i rrugëve publike dhe llojeve tjera të partneritetit privat publik mund të jepet për ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen, arkëtimin e pagesës rrugore ose shfrytëzimin e rrugës shtetërore, të pjesës së rrugës shtetërore, objekteve në rrugën shtetërore ose të pjesës së brezit rrugor të rrugës shtetërore, në mënyrë dhe kushte të rregulluara me ligj.

(2) Koncesioni i rrugës publike dhe llojeve tjera të partneritetit privat publik mund të jepet për ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen ose shfrytëzimin e rrugës komunale, të pjesës së rrugës komunale, objekteve në rrugën komunale ose të pjesës së brezit rrugor në rrugën komunale, në mënyrë dhe kushte të rregulluara me ligj.

Neni 12

(1) Vendimin për dhënien e koncesionit dhe llojeve tjera të partneritetit privat publik nga neni 11, paragrafi (1) i këtij ligji e merr Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Vendimin për dhënien e koncesioneve dhe llojeve tjera të partneritetit privat publik nga neni 11 paragrafi (2) i këtij neni merr Këshilli i komunës gjegjësisht Këshilli i komunës së qytetit të Shkupit.

III. ADMINISTRIMI ME RRUGËT PUBLIKE

Neni 13

(1) Strategjinë për zhvillimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve shtetërore me të cilën përcaktohen qëllimet dhe detyrat themelore për zhvillimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve shtetërore së paku për dhjetë vjet e miraton Kuvendi i Republikës së Maqedonisë me propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(2) Strategjia nga paragrafi (1) i këtij neni mund të ndryshohet ose plotësohet për shkak të ndryshimit të marrëdhënieve ose kushteve në Republikën e Maqedonisë ose nëse nga infrastruktura rrugore e shteteve fqinj del zhvillim tjetër i rrugëve shtetërore.

(3) Zbatimi i strategjisë nga paragrafi (1) i këtij neni është në kompetencën e Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 14

(1) Për kryerjen e punëve që kanë të bëjnë me administrimin, ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e rrugëve shtetërore themelohet Agjencia e rrugëve publike (në tekstin e mëtejme: Agjencia).

(2) Agjencia është person juridik me autorizime publike të përcaktuara me këtë ligj, me llogari në kuadër të llogarisë së arkës dhe regjistrohet në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë.

(3) Për kryerjen e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni Agjencia përgatit program pesëvjeçar me të cilin përcaktohet zhvillimi dhe mirëmbajtja e rrugëve shtetërore, i cili është në pajtim me strategjinë nga neni 13, paragrafi 1 i këtij neni.

(4) Për zbatimin e qëllimeve dhe detyrave nga programi pesëvjeçar, Agjencia përgatit program vjetor për ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e rrugëve shtetërore në të cilin në mënyrë më detale përcaktohen punët dhe burimet e mjeteve për realizimin e tij.

(5) Programet nga paragrafi (3) dhe (4) të këtij neni i miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(6) Agjencia për punën e vet përgjigjet para Qeverisë së Republikës së Maqedonisë me ç'rast dorëzon për miratim raport vjetor për punën e vet, për vitin paraprak, më së voni deri në mars të vitit në vijim.

(7) Mbikëqyrjen e ligjshmërisë së punës së Agjencisë e kryen Ministria e Transportit dhe Lidhjeve e cila mund të ndalojë kryerjen e aktit të përgjithshëm të Agjencisë nëse i njëjti nuk është në pajtim me këtë ligj ose me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, deri në marrjen e vendimit të Gjykatës kushtetuese të Republikës së Maqedonisë.

(8) Punët e ndërtimit, rikonstruksionit, mirëmbajtjes dhe mbrojtjes së rrugëve komunale i kryejnë komunat, gjegjësisht qyteti i Shkupit.

Neni 15

(1) Agjencia është kompetente për:

1) administrimin me rrugët shtetërore;
2) propozimin dhe implementimin e programeve pesëvjeçare dhe vjetore të cilat i miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë;

3) përcjelljen dhe kontrollimin e vazhdueshëm të gjendjeve të rrugëve shtetërore;

4) ndërmarrjen e masave për shfrytëzimin racional të mjeteve të dedikuara për rrugët shtetërore;

5) kryerjen e punëve investuese nga sfera e rrugëve shtetërore;

6) arkëtimin dhe propozimin e lartësisë së kompensimeve për shfrytëzimin e rrugëve publike të përcaktuara me këtë ligj;

7) hyrjen në borxh të institucionet financiare të vendit dhe të huaja;

8) organizimin dhe përpunimin e studimeve dhe projekteve për ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen mbrojtjen dhe arkëtimin e pagesës rrugore me të drejtën që të njëjtat t'u shmanjen personave fizikë dhe juridikë në pajtim me Ligjin për furnizime publike;

9) dhënien për kryerje të punëve për ndërtimin, rikonstruksionin dhe mirëmbajtjen e rrugëve shtetërore personave juridikë në pajtim me Ligjin për furnizime publike;

10) organizimin e punëve për mbrojtjen dhe arkëtimin e pagesës rrugore për rrugët shtetërore me të drejtën e dhënies për kryerje personave juridikë në pajtim me Ligjin për furnizime publike;

11) propozimin për dhënien e koncesionit dhe llojeve tjera të partneritetit publik privat;

12) propozimin e normave për projektimin, ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e rrugëve publike;

13) dhënien e lejeve dhe mendimeve në pajtim me këtë ligj;

14) organizimin dhe kryerjen e mbikëqyrjes financiare dhe teknike ndaj aktiviteteve të rrugëve shtetërore;

15) organizimin e aktiviteteve të lidhura me kryerjen e numërimit në komunikacion, mbrojtjen e rrugëve shtetërore, kadastrës së rrugëve shtetërore dhe formimin e bazave të domosdoshme të të dhënave;

16) aplikimin dhe shfrytëzimin e sistemit për administrim me mirëmbajtjen e vijës rrugore (PMS) dhe sistemit për administrim me mirëmbajtjen e urave (BMS);

17) miratimin e akteve të përgjithshme të agjencisë;

18) përgatitjen dhe realizimin e programit vjetor;

19) përgatitjen e propozim kërkesës buxhetore për vitin e ardhshëm fiskal Ministrisë së Financave;

20) organizimin e shërbimeve informative për opinionin për rrugët dhe kushtet e komunikacionit;

21) kryerjen e ndalimit të përkohshëm të qarkullimit të kategorisë së caktuar të automjeteve ose të drejtimit të caktuar rrugor dhe konfirmimin e regjimit të qarkullimit në pajtim me Ministrinë e Punëve të Brendshme në rast të ndërrimit të kushteve të komunikacionit ose gjatë ngjarjeve të jashtëzakonshme në rrugët shtetërore;

22) aktivitetet në lidhje me zbatimin e eksproprijimit të patundshmërive dhe

23) kryerjen e punëve tjera të parapara me këtë ligj.

(2) Punët nga paragrafi (1) i këtij ligji për rrugët komunale i kryen dhe organizon komuna gjegjësisht qyteti i Shkupit në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 16

Organet e Agjencisë janë: këshilli drejtues dhe drejtori.

Neni 17

(1) Këshilli drejtues i Agjencisë përbëhet prej pesë anëtarëve dhe atë nga një anëtar të propozuar nga ministri i Transportit dhe Lidhjeve, ministri i Financave, ministri i Punëve të Brendshme, ministri i Pushtetit Lokal dhe ministri i Ekonomisë nga radhët e udhëheqësve të administratorëve shtetërorë, të cilët i emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë. Punën e Këshillit drejtues e udhëheq kryetari.

(2) Anëtarët e Këshillit drejtues emërohen për kohë prej pesë vjetësh.

(3) Anëtarët e Këshillit drejtues nga radhët e veta zgjedhin kryetarin për kohë prej pesë vjetësh, në seancën e parë.

Neni 18

Anëtarët e këshillit drejtues të Agjencisë shkarkohet nga skadimit të kohës për të cilën është emëruar:

- me kërkesën e tij;

- nëse mungon në seancat e këshillit drejtues së paku dy herë në vit;

- nëse vërtetohet se ka interesa personale apo të çfarëdo baze tjetër të cilat mund të kenë ndikim në pavarësinë dhe paanshmërinë e tij;

- për shkak të kryerjes joadekuate, joprofesioniste dhe të pandërgjegjshme të funksionit kryetar ose anëtar i këshillit drejtues në pjesën e punës materiale dhe financiare, të konstatuar në raportin e revizorit.

Neni 19

Këshilli drejtues i Agjencisë i ka kompetencat në vijim:

1) miraton statusin dhe aktet tjera të përgjithshme të Agjencisë;

2) miraton planin dhe programin për punën e Agjencisë;

3) miraton aktin për organizimin dhe punën dhe aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Agjenci;

4) përcakton propozim kërkesës buxhetore Ministrisë së Financave

5) propozon program pesëvjeçar dhe vjetor për ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e rrugëve shtetërore;

6) miraton raport vjetor për punën e Agjencisë dhe llogarinë përfundimtare të Agjencisë;

7) vendos për shfrytëzimin e mjeteve për ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e rrugëve shtetërore në pajtim me programin vjetor nga neni 14, paragrafi 4 i këtij ligji;

8) vendos për organizimin e revidimit të jashtëm financiar së paku një herë në vit;

9) shqyrton dhe vendos për çështjet në lidhje me gjendjet për ndërtimin, rikonstruksionin, mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e rrugëve shtetërore dhe

10) vendos edhe për punë tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe me statusin e Agjencisë.

Neni 20

(1) Agjencinë e udhëheq drejtori. Drejtor mund të emërohet personi i cili ka të kryer së paku arsimin sipëror, me së paku tre vjet përvojë pune dhe njohje aktive të gjuhës angleze.

(2) Drejtorin e Agjencisë e emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit të Transportit dhe Lidhjeve, për periudhë prej pesë vjetësh.

(3) Drejtori i kryen punët në vijim:

- e përfaqëson Agjencinë,
- e udhëheq punën dhe administron me shërbimet profesioniste të Agjencisë,
- i zbaton vendimet e këshillit drejtues,
- kujdeset për punën e ligjshme të Agjencisë,
- i organizon aktivitetet afariste të Agjencisë,
- përgatit dhe i propozon këshillit drejtues aktet e përgjithshme dhe aktet tjera të cilat i miraton këshilli drejtues,
- miraton akte individuale për të punësuarit nga sfera e marrëdhënieve të punës,
- i paraqet raport për punën e vet çdo vit Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe
- vendos edhe për çështje tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe statusin e Agjencisë.

(4) Drejtori është i detyruar që në raportin nga paragrafi (3) alineja 8 e këtij neni veçanërisht të paraqesë të dhëna për llojin dhe formën e punëve të realizuara gjatë kryerjes së punëve të Agjencisë. Nëse nga raporti i punës konstatohen parregullsi dhe/ose humbje në punën financiare të Agjencisë drejtori është i detyruar të njëjtat t'i mënjanojë në gjashtë muajt e ardhshëm.

Neni 21

Drejtori i Agjencisë shkarkohet para skadimit të mandatit në rastet në vijim:

- me kërkesën e tij,
- nëse nuk punon dhe vepron sipas ligjit, statusit dhe akteve të agjencisë ose pa arsye nuk i zbaton vendimet e këshillit drejtues ose vepron në kundërshtim me to,
- nëse me punën e tij të pandërgjegjshme dhe të parregullt shkakton prishje në kryerjen e punëve të Agjencisë dhe shkakton dëm,
- nëse i shpërfill dhe nuk i kryen obligimet dhe me këtë do të ndodh prishje në kryerjen e punëve në kompetencën e Agjencisë,
- nëse nuk paraqet program vjetor për punën e tij dhe
- nëse me skadimin e afatit të përcaktuar në nenin 20, paragrafi 4 i këtij ligji nuk i mënjanon të metat dhe/ose në atë afat përsëri ka të meta dhe/ose humbje në punën financiare.

Neni 22

(1) Agjencia ka status.

(2) Me statusin e Agjencisë veçanërisht rregullohet:

- organizimi dhe mënyra e punës së agjencisë,
- të drejtat, obligimet dhe përgjegjësit e agjencisë,

- përfaqësimin dhe prezantimin e agjencisë,
- procedurën për miratimin e akteve të përgjithshme dhe
- çështje tjera me rëndësi për punën e agjencisë.

(3) Pëlqimin për statusin e agjencisë e jep Qeveria e Republikës së Maqedonisë me mendimin paraprak të Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 23

Agjencia financohet nga të hyrat personale të realizuara nga kompensimet e përcaktuara me këtë ligj dhe nga mjetet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

IV. PLANIFIKIMI, PROJEKTIMI, NDËRTIMI DHE RIKONSTRUKSIONI I RRUGËVE PUBLIKE

Neni 24

(1) Prioritetet në ndërtimin dhe rikonstruksionin e rrugëve shtetërore përcaktohen në pajtim me strategjinë për zhvillim dhe mirëmbajtje të rrugëve shtetërore dhe në bazë të studimeve fizibile.

(2) Studim fizibil është dokumenti për zgjedhjen optimale të vendimit teknik dhe ekonomik të variantit të projektit.

Neni 25

(1) Rrugët publike projektohen, ndërtohen dhe rikonstruktohen në pajtim me qëllimin e tyre, duke mundësuar komunikacion të sigurt dhe të papenguar dhe mbrojtje të ambientit jetësor, ndërsa në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat për projektim dhe ndërtim.

(2) Elementet teknike për ndërtimin, rikonstruksionin dhe mirëmbajtjen e rrugëve publike dhe të objekteve në rrugë i përcakton Ministri i Transportit dhe Lidhjeve me propozimin e Agjencisë.

Neni 26

(1) Me ndërtim të rrugës publike në kuptimin e këtij ligji nënkuptohet ndërtimi i infrastrukturës rrugore kryesisht të trasesë së rrugore

(2) Me rikonstruksion të rrugës publike, në kuptimin e këtij ligji nënkuptohet kryerja e punëve të pjesës së rrugës ekzistuese me të cilin ndryshohen karakteristikat themelore të saj, me qëllim që të rritet niveli i shërbimit të rrugës.

(3) Dispozitat e këtij ligji me të cilat rregullohet ndërtimi i rrugës publike zbatohen edhe në rikonstruksionin e asaj rruge.

Neni 27

(1) Në urat, tunelet, galeritë dhe objektet tjera në rrugë publike, gjerësia e vijës rrugore nuk guxon të jetë më e vogël se gjerësia e vijës rrugore në rrugën publike.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni për shkak të gjendjes së terrenit dhe mundësive teknike në ura, galeri dhe objekte tjera të rrugës publike gjerësia mund të jetë më e vogël në bazë të pëlqimit të dhënë nga Agjencia, por jo më e vogël se gjerësia vijës rrugore në rrugë publike të kategorisë më të ulët.

(3) Vendqëndrimet e autobusëve në rrugë, jashtë vendbanimit, në pjesë të rrugës shtetërore në vendbanim dhe në rrugët magjistrale duhet të jenë jashtë vijës rrugore.

Neni 28

(1) Nëse me ndërtimin e rrugës parashihet edhe ndërtimi i objekteve komunale, të ekonomisë ujore dhe të tjera, dokumentacioni teknik doemos duhet t'i përfshijë edhe ato objekte dhe punë, të cilat do të realizohen në, nën dhe mbi sipërfaqen e rrugës.

(2) Shpenzimet për përpilimin e dokumentacionit teknik për ndërtimin e objekteve nga paragrafi (1) i këtij neni, janë në barrë të investuesit të objekteve komunale, të ekonomisë ujore dhe të tjera.

Neni 29

(1) Nëse ndërtohet ose rikonstruktohet rruga në trase ekzistuese, pronari i instalimeve është i obliguar që në barrë të vet t'i zhvendosë ose t'i përshtatë instalimet e ndryshimeve të krijuara.

(2) Agjencia, komuna gjegjësisht Qyteti i Shkupit, janë të obliguar që së paku 60 ditë para fillimit të punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, t'i lajmërojnë pronarët e instalimeve për fillimin e punëve dhe t'ju mundësojnë vështrim të dokumentacionit të domosdoshëm për rrugën.

Neni 30

(1) Nëse rrugë publike ekzistuese duhet të zhvendoset për shkak të ndërtimit të objektit tjetër (vijë hekurudhore, instalime hidro-energetike, instalime xeherore dhe të tjera), pjesa e rrugës që zhvendoset duhet të ndërtohet me elemente që i përgjigjen kategorisë së asaj rruge, pa dallim në gjendjen në të cilën është.

(2) Shpenzimet për zhvendosjen e rrugës publike nga paragrafi (1) i këtij neni, janë në barrë të investuesit të objektit të ri.

Neni 31

(1) Në rast të kryqëzimit të rrugës publike me infrastrukturë tjetër, për shkak të ndërtimit ose rikonstruktimit të rrugës, shpenzimet për mirëmbajtjen e rrugës publike janë në barrë të investuesit të rrugës publike.

(2) Nëse infrastruktura nga paragrafi (1) i këtij neni nuk përdoret për komunikacionin publik, menaxhimin dhe mirëmbajtjen e bën pronari i infrastrukturës ekzistuese në bazë të marrëveshjes së ndërsjellë.

Neni 32

Komuna, gjegjësisht Qyteti i Shkupit mund të kërkojë që një pjesë e rrugës shtetërore e cila kalon në vendbanim, të ndërtohet me elemente me të cilat do të paraqiten shpenzime më të mëdha për ndërtimin (vijë rrugore më e gjerë, trotuare, rrugica për çiklistë, vende për parkim dhe ngjashëm), me ç'rast shpenzimet e zmadhuara janë në barrë të komunës gjegjësisht të Qytetit të Shkupit.

Neni 33

(1) Pas ndërtimit ose rikonstruktimit të përfunduar të rrugës publike, të një pjesë të rrugës publike ose të objektit në rrugën, bëhet kontrollimi teknik në përputhje me Ligjin për ndërtim, në bazë të të cilit lëshohet leja për përdorimin e rrugës.

(2) Agjencia, është e obliguar që ta publikojë lëshimin e rrugës shtetërore për komunikacion në së paku dy gazeta ditore të cilat botohen në territorin e Republikës dhe në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa lëshimin e rrugës komunale për komunikacion e shpall komuna, respektivisht Qyteti i Shkupit në gazetën zyrtare të komunës gjegjësisht të Qytetit të Shkupit, pas lëshimit të lejes për përdorimin e rrugës.

(3) Organi i cili e ka lëshuar lejen për ndërtim, mund të lëshojë leje për përdorimin e përkohshëm për shfrytëzimin e një pjesë të rrugës publike që është në ndërtim ose rikonstruktimit edhe para përfundimit të të gjitha punëve, në qoftë se me kontrollin teknik konstatohet se ajo pjesë i përmbush kushtet për zhvillimin e sigurt të komunikacionit.

V. MIRËMBAJTJA E RRUGËVE PUBLIKE

Neni 34

(1) Punët e mirëmbajtjes së rrugëve publike, sipas këtij ligji janë punët e mirëmbajtjes së rregullt, të mirëmbajtjes periodike dimërore dhe intervenete.

(2) Punët nga paragrafi (1) i këtij neni për rrugët shtetërore, Agjencia, me marrëveshje mund t'ua japë për realizim personave juridikë të regjistruar për kryerjen e këtyre punëve në përputhje me ligjin.

(3) Punët për mirëmbajtjen e rrugëve komunale, komuna gjegjësisht Qytetit i Shkupit, mundet me marrëveshje t'ua japë për realizim personave juridikë të regjistruar për kryerjen e këtyre punëve në përputhje me ligjin.

Neni 35

(1) Rrugët publike mirëmbahen në mënyrën me të cilën sigurohet ruajtja e vlerës përdoruese së rrugës, për komunikacion të përhershëm, të sigurt dhe të papenguar, në kushtet e përcaktuara me këtë ligj, me normativat dhe standardet teknike dhe me rregullat për sigurinë e komunikacionit në rrugët.

(2) Masat e mirëmbajtjes, mënyrën dhe afatet për zbatimin e tyre, në rrugët publike, e përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 36

(1) Punët e mirëmbajtjes së rregullt, janë të gjitha aktivitetet me të cilat rruga në mënyrë të vazhdueshme mirëmbahet në gjendje funksionale dhe zhvillim të sigurt të komunikacionit.

(2) Punët e mirëmbajtjes dimërore, janë të gjitha aktivitetet për sigurimin e komunikacionit në kushte dimërore.

(3) Punët e mirëmbajtjes periodike janë të gjitha aktivitetet të cilat ndërmerren kohë pas kohe, për vazhdimin e jetës së infrastrukturës rrugore.

(4) Punët e mirëmbajtjes intervenete të rrugëve, janë aktivitetet për mënjanimin e dëmtimeve të shkaktuara nga ngjarjet e paparashikuara, për sigurimin e komunikacionit të papenguar dhe të sigurt në rrugë.

(5) Llojin e aktiviteteve për punët nga paragrafi (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni dhe mënyrën e zbatimit të tyre, i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 37

(1) Në vendet e kryqëzimit të rrugës shtetërore gjegjësisht komunale me vijën hekurudhore në nivel, mirëmbajtjen e vijës rrugore, të instalimeve dhe të aparateve tjera të cilat i shërbejnë vijës hekurudhore, vija rrugore në distancë prej tre metrash nga boshti i vijës rrugore në të dyja anët, sinjalizimin e komunikacionit në vijën hekurudhore dhe rrugore, vendosjen dhe mirëmbajtjen e pajisjes dhe të aparateve që u shërbejnë rrugës dhe vijës hekurudhore, si edhe sigurimin e shikueshmërisë në kalimin rrugor, i bën personi juridik i autorizuar për menaxhimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës hekurudhore. Mirëmbajtjen e pjesëve të tjera të rrugës publike për rrugët shtetërore e bën personi juridik të cilit i është besuar realizimi i punëve të mirëmbajtjes së rrugëve, ndërsa për rrugët komunale dhe rrugicat, komuna gjegjësisht Qyteti i Shkupit.

(2) Shpenzimet për mirëmbajtjen e vijës hekurudhore dhe të rrugës, të instalimeve dhe të aparateve që u shërbejnë vijës hekurudhore dhe rrugës, në mënyrë të barabartë janë në barrë të personit juridik për menaxhimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës hekurudhore dhe të personit juridik të cilit i është besuar realizimi i punëve të mirëmbajtjes së rrugëve, ndërsa për rrugët dhe rrugicat komunale, komuna gjegjësisht Qyteti i Shkupit.

Neni 38

Për dëmin që do u shkaktohet shfrytëzuesve të rrugëve dhe rrugicave publike, për shkak të lëshimit të realizimit të punëve të nevojshme me kohë dhe të ndërmarrjes së masave përkatëse për mirëmbajtjen e rrugëve dhe rrugicave publike, përgjigjet personi juridik të cilit në bazë të marrëveshjes i janë dhënë punët e mirëmbajtjes së rrugëve dhe rrugicave publike.

VI. MBROJTJA E RRUGËVE PUBLIKE

Neni 39

(1) Me nocionin mbrojtje e rrugës publike, nënkuptohet ndërmarrja e masave të nevojshme për parandalimin e veprimeve të palejueshme në trupin e rrugës, në brezin rrugor dhe mbrojtës, ngritja e procedurës për kundërvajtje dhe e procedurës për kthimin e tokës së uzurpuar, si edhe kontrollin e peshës së përgjithshme dhe të shtypjes boshtore të automjeteve.

(2) Punët e ruajtjes së rrugëve shtetërore, janë në kompetencën e Agjencisë.

(3) Punët e ruajtjes së rrugëve komunale, janë në kompetencën e komunës gjegjësisht të qytetit të Shkupit.

(4) Për aktivitetet e palejuara nga paragrafi (1) i këtij neni, në varësi nga kategori i rrugës, lajmërohet Inspektorati Shtetëror i Transportit gjegjësisht inspektori i autorizuar për rrugët e komunës gjegjësisht të qytetit të Shkupit.

(5) Bërësi i aktiviteteve të palejuara, me urdhër të inspektorit nga paragrafi (4) i këtij neni, është i obliguar që menjëherë t'i mënjanojë pasojat nga aktivitetet e palejuara dhe vendin ta kthejë në gjendjen fillestare.

(6) Nëse pasojat nga aktivitetet e palejuara nga paragrafi (5) i këtij neni, nuk mënjanojnë nga kryesi, ato do të mënjanojnë nga Agjencia respektivisht nga organi kompetent në komunën, në barrë të kryesit të aktivitetit të palejuar.

(7) Mënyrën dhe procedurën e shfrytëzimit të tokës në brezin mbrojtës të rrugëve publike, e përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 40

(1) Gjerësia e brezit mbrojtës në autostradë, në të cilën nuk mund të ndërtohen objekte ose të realizohen punë ndërtimore të cilat nuk janë në funksion të rrugës, është 40 metra, në rrugët magjistrale dhe rajonale është 20 metra ndërsa në rrugët komunale 10 metra.

(2) Gjerësia e brezit mbrojtës llogaritet prej skajit të jashtëm të brezit rrugor, për çdo anë të rrugës veçmas.

(3) Dispozitat nga paragrafi (1) i këtij neni, në drejtim të gjerësisë së brezit mbrojtës, nuk kanë të bëjnë me pjesët e rrugëve dhe rrugicave publike në vendbanimet.

(4) Vijat telefonike, telegrafike dhe vijat tjera me kablo, vijat elektrike me tension të ulët, respektivisht vijat për furnizim, për kanalizim, ujësjellësit, përçuesit e nxehjes dhe aparate tjera të ngjashme, mund të vendosen në brezin mbrojtës në rrugë, pas kërkesës së parashtruar, në kushtet dhe në mënyrën e përcaktuar në pëlqimin e lëshuar nga Agjencia, ndërsa për rrugët dhe rrugicat komunale, në pëlqimin e lëshuar nga komuna gjegjësisht nga Qyteti i Shkupit.

(5) Agjencia, respektivisht komuna ose Qyteti i Shkupit, mund të kërkojnë nga menaxhuesi i instalimeve dhe i aparateve nga paragrafi (4) i këtij neni, t'i rivendos ose t'i zhvendos, kur kjo nevojitet për shkak të rindërtimit ose rikonstruktimit të rrugës publike ose për shkak të zbatimit të masave për ruajtjen e rrugëve dhe për sigurinë e komunikacionit.

(6) Shpenzimet për rivendosjen ose zhvendosjen e instalimeve dhe të aparateve, janë në barrë të menaxhuesit të instalimeve dhe të aparateve.

(7) Agjencia respektivisht komuna ose Qyteti i Shkupit, do ta refuzojë kërkesën për lëshimin e pëlqimit nga paragrafi (4) i këtij neni, në qoftë se me instalimin e tyre do të dëmtohet rruga ose do të rrezikohet siguria në komunikacion, nëse instalimi do të ndikojë në mënyrë të rëndësishme në mirëmbajtjen e rrugës ose nuk do të mundësohet rikonstruktimi i tij.

Neni 41

(1) Agjencia, në suazat e kompetencave të veta, të përcaktuara me këtë ligj, lëshon leje për:

- vendosjen e mbishkrimeve dhe të tabelave reklamuese në brezin mbrojtës të rrugëve shtetërore,

- vendosjen e instalimeve në brezin rrugor dhe mbrojtës,

- vendosjen e rrethojave mbrojtëse përkaj rrugëve shtetërore,

- transport të jashtëzakonshëm dhe

- për shfrytëzimin e rrugës pamasë.

(2) Agjencia, mban evidencë për lejet e lëshuara nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Kundër aktvendimit me të cilin refuzohet kërkesa për lëshimin e lejeve nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të paraqitet ankesë pranë Komisionit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhjen e çështjeve administrative të shkallës së dytë, nga sfera e transportit dhe lidhjeve, brenda afatit prej 8 ditësh nga dita e dorëzimit të aktvendimit.

(4) Lejen për rrugët komunale nga paragrafi (1) i këtij neni, e lëshon kryetari i komunës gjegjësisht kryetari i komunës së Qytetit të Shkupit.

(5) Kundër aktvendimit me të cilin refuzohet kërkesa për lëshimin e lejeve nga paragrafi (4) i këtij neni, mund të paraqitet ankesë pranë ministrit të Transportit dhe Lidhjeve, brenda afatit prej 8 ditësh nga dita e dorëzimit të aktvendimit.

Neni 42

(1) Automjetet dhe mjetet mbrehëse që lëvizin në rrugët publike dhe rimorkiot e tyre, përveç makinave me zinxhirë, doemos të kenë rrota gome.

(2) Makinat me zinxhirë, mund të qarkullojnë në rrugët publike me vijë rrugore bashkëkohore, vetëm nëse zinxhirët janë të pajisur me mbështjellje me sipërfaqe të rrafshët ose me mbështjellje tjetër përkatëse.

(3) Me përjashtim të dispozitave nga paragrafi (2) i këtij neni, makinat me zinxhirë të Armatës së Republikës së Maqedonisë dhe automjetet dhe makinat e kyçura në shërbimin dimëror për pastrimin e borës, mund të lëvizin në rrugët publike me vijë rrugore bashkëkohore edhe pse zinxhirët nuk janë të pajisur me mbështjellje me sipërfaqe të rrafshët ose me mbështjellje tjetër përkatëse.

(4) Shpenzimet për dëmin e shkaktuar në rrugën nga automjetet e Armatës së Republikës së Maqedonisë, bien në barrë të Armatës së Republikës së Maqedonisë.

Neni 43

(1) Shfrytëzimi i rrugës publike me automjet që i zbrazur ose së bashku me ngarkesën i tejkalon kushtet e përcaktuara në drejtim të dimensioneve, të peshës së përgjithshme, të shtypjes boshtore, bëhet në bazë të lejes për transport të jashtëzakonshëm, të lëshuar nga Agjencia, ndërsa për rrugët komunale me leje për transport të jashtëzakonshëm të lëshuar nga kryetari i komunës gjegjësisht kryetari i komunës së Qytetit të Shkupit, pas pëlqimit paraprak nga Ministria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Nëse për transportin e jashtëzakonshëm, ka nevojë të ndërmerren masa për sigurimin, për mbështetjen dhe përforcimin e objekteve në rrugë dhe ngjashëm, shpenzimet që kanë të bëjnë me ndërmarrjen e atyre masave, janë në barrë të transportuesit.

(3) Në lejen për transportin e jashtëzakonshëm, përcaktohen mënyra dhe kushtet për realizimin e transportit dhe shpenzimet për atë transport.

(4) Transportuesi, i mbulon të gjitha shpenzimet për dëmtimet e shkaktuara në rrugë dhe në objektet në rrugë nga transporti i jashtëzakonshëm.

Neni 44

(1) Shfrytëzimi pamasë i rrugës publike ose i një pjese të saj, është shfrytëzimi i përkohshëm ose i përhershëm i rrugës për më tepër se 50% nga të gjitha transportet e mallit të realizuara në rrugë, për shkak të kryerjes së punëve investuese ose për shkak të kryerjes së veprimtarive prodhuese dhe shërbyese (shfrytëzimi i gurëve, i xeheve ose ngjashëm).

(2) Shfrytëzimi pamasë i i rrugës publike, përcaktohet në bazë të komunikacionit mesatar vjetor ditor të mjeteve ngarkuese me mundësi për bartje më të madhe se 10 tona, të përcaktuar me së paku numërimin të katërfishtë të komunikacionit në rrugën përkatëse nga ana e shfrytëzuesit pamasë.

(3) Shfrytëzuesi i pamasë i rrugës, është personi juridikë ose fizikë i cili realizon punë investuese ose veprimtari nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Për shfrytëzimin e pamasë të rrugës publike nga paragrafi (1) i këtij neni, shfrytëzuesit i lëshohet leje.

(5) Për shfrytëzimin e pamasë të rrugës shtetërore, lejen e lëshon Agjencia ndërsa për rrugën komunale, organi kompetent në komunën gjegjësisht në qytetin e Shkupit.

(6) Shpenzimet për shfrytëzimin e pamasë të rrugës publike, bien në barrë të shfrytëzuesit të rrugës.

Neni 45

(1) Në brezin mbrojtës të rrugës publike jashtë vendbanimeve, mund të vendosen mbishkrime dhe tabela reklamuese edhe atë: përkaj autostradës dhe rrugës ekspres, në largësi prej së paku 25 metrash, në rrugë magjistrale dhe rajonale në largësi prej së paku 10 metrash dhe në rrugë komunale në largësi prej së paku 5 metrash, duke llogaritur prej pikës së skajshme të brezit rrugor, pa e penguar shikueshmërinë dhe ta rrezikojnë sigurinë e komunikacionit në rrugë, vetëm në bazë të lejes nga Agjencia.

(2) Me lejen, përcaktohen kushtet për vendosjen e mbishkrimeve dhe të tabelave reklamuese dhe kompensimi për vendosjen dhe shfrytëzimin e të njëjtave.

Neni 46

(1) Pronarët dhe shfrytëzuesit e objekteve të locuar në brezin mbrojtës të rrugëve shtetërore ose në afërsinë e tyre, mund të ndërtojnë rrugë anësore deri në rrugën shtetërore, në bazë të lejes që e lëshon Agjencia pas pëlqimit paraprak nga Ministria e Punëve të Brendshme.

(2) Lejen për ndërtimin e rrugës anësore deri në rrugën komunale e lëshon komunë gjegjësisht Qyteti i Shkupit pas pëlqimit paraprak nga Ministria e Punëve të Brendshme.

(3) Shpenzimet për ndërtimin e rrugës anësore janë në barrë të pronarëve ose të shfrytëzuesve të objekteve nga paragrafi (1) dhe (2) i këtij neni.

(4) Në qoftë se ndërimi i pozitës së rrugës anësore ndaj rrugës publike në të cilën ajo kyçet, është shkaktuar nga Agjencia ose komuna gjegjësisht Qyteti i Shkupit, të njëjtit do t'i bartin shpenzimet për ndërtimin e rrugës anësore të re.

(5) Rrugët që u bashkëngjiten rrugëve shtetërore me vijë rrugore bashkëkohore, doemos duhet të kenë vijë rrugore bashkëkohore në gjatësi prej 100 metrash, llogaritur nga vendi i bashkëngjitjes ndërsa në rrugët komunale 50 metra nga vendi i bashkëngjitjes.

Neni 47

Ministri i Punëve të Brendshme, me propozim të Agjencisë gjegjësisht komunës, respektivisht Qytetit të Shkupit, mund ta ndalojë përdorimin e rrugës anësore ekzistuese, nëse ekziston mundësi për përdorimin e rrugës tjetër anësore, për shkak të sigurisë në komunikacion në varësi nga kategori i rrugës.

Neni 48

(1) Drurët dhe kulturat tjera pyjore dhe bujqësore dhe fidanët përkaj rrugës publike, nuk guxojnë ta pengojnë shikueshmërinë e rrugës gjegjësisht ta rrezikojnë sigurinë e komunikacionit në rrugë.

(2) Agjencia gjegjësisht komuna, respektivisht Qyteti i Shkupit në varësi nga kategori i rrugës, do të kërkojë nga pronari që t'i presë respektivisht t'i shkurttojë drurët dhe fidanët tjerë për shkak të zmadhimit të shikueshmërisë dhe të sigurisë në rrugë. Nëse pronari nuk vepron sipas kërkesës, këto punë do t'i kryejë personi juridik të cilit i është besuar mirëmbajtja e rrugëve publike në barrë të pronarit.

Neni 49

(1) Në vendet e kryqëzimit të ndërsjellë të rrugëve publike ose bashkimit të njëres rrugë publike me tjetrën, duhet të sigurohen trekëndësh për shikueshmëri në përputhje me dokumentacionin teknik.

(2) Në trekëndëshit e shikueshmërisë nuk guxojnë të mbillen fidanë, të vendosen sende, instalime dhe aparate, të ndërtohen çfarëdo objekte të cilët e pengojnë shikueshmërinë në rrugën publike.

(3) Pronarët gjegjësisht shfrytëzuesit e tokës në zonën e trekëndëshave të shikueshmërisë në rrugën publike, me kërkesë të Agjencisë gjegjësisht të komunës respektivisht Qytetit të Shkupit, në varësi nga kategori i rrugës janë të obliguar t'i mënjanojnë objektet, drurët, fidanët dhe sendet tjera të cilat e pengojnë shikueshmërinë ndërsa në qoftë se pronari ose shfrytëzuesi nuk e bën këtë në afatin e përcaktuar, atë do ta bëjë personi juridik të cilit i është besuar mirëmbajtja e rrugëve publike në barrë të pronarit gjegjësisht të shfrytëzuesit.

Neni 50

(1) Ndalohet lënia e materialit ndërtimor dhe tjetër dhe e sendeve në brezin mbrojtës përkaj rrugës publike në largësi më të vogël se pesë metra, duke llogaritur prej skajit të jashtëm të brezit rrugor.

(2) Pronarët gjegjësisht shfrytëzuesit e objekteve publike – të lokaleve, të dyqaneve, të pompave të benzinës, të tokës dhe të hapësirës për shfaqje publike dhe objektet e ngjashme përkaj rrugës, janë të obliguar që menjëherë ta pastrojnë pjesën e rrugës para objektit.

(3) Rruga pastrohet në mënyrë me të cilën nuk duhet të pengohet komunikacioni dhe të mos dëmtohet rruga.

(4) Nëse personat juridikë dhe fizikë nuk veprojnë në përputhje me paragrafin (2) të këtij neni, mënjanimin dhe pastrimin e rrugës publike në barrë të tyre do ta bëjë personi juridik me të cilin është lidhur marrëveshja për mirëmbajtjen.

Neni 51

(1) Agjencia ose komuna gjegjësisht Qyteti i Shkupit, për rrugët komunale në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Brendshme, mundet përkohësisht ta ndalojë komunikacionin: në rrugën publike, në pjesë të saj, ose objekt në rrugën, për të gjitha ose për kategori të caktuara të automjeteve, nëse komunikacioni e rrezikon konstruksionin e rrugës publike, për shkak të realizimit të aktiviteteve për ndërtimin ose rikonstruksionin e rrugës publike, për shkak të gjendjes së rrugës e cila e pamundëson komunikacionin e sigurt e për shkak të rrezikimit të drejtpërdrejtë të pjesëmarrësve në komunikacionin.

(2) Ndalimi i komunikacionit, lajmërohet me kohë përmes mjeteve të informimit publik dhe shënohet me sinjalizim përkatës të komunikacionit në rrugën, nën mbikëqyrjen e Agjencisë ose komunës gjegjësisht Qytetit të Shkupit.

(3) Agjencia gjegjësisht komunat respektivisht Qyteti i Shkupit, mbajnë evidencë për të gjitha ndalesat e kumtuara të komunikacionit në rrugët publike, në suazat e kompetencave të tyre, të përcaktuar me këtë ligj.

Neni 52

(1) Rrugët publike, pajisen me shenjat e komunikacionit dhe me sinjalizimin e komunikacionit dhe pajisjen mbrojtëse, në varësi nga kushtet teknike dhe të komunikacionit në rrugë.

(2) Organizimin e vendosjes, të ndërrimit ose të mënjanimi të shenjave të komunikacionit, të sinjalizimit të komunikacionit dhe të pajisjes mbrojtëse në rrugët shtetërore, e bën Agjencia.

(3) Shenjat e komunikacionit, sinjalizimin e komunikacionit dhe pajisjen mbrojtëse të rrugëve komunale i vendos, i ndërron ose i mënjanon dhe rregullisht i mirëmban komuna gjegjësisht qyteti i Shkupit.

(4) Vendosja, ndërrimi dhe mënjanimi i shenjave të komunikacionit dhe i pajisjes mbrojtëse në rrugët publike bëhet në bazë të dokumentacionit teknik.

(5) Dokumentacionin teknik që ka të bëjë me shenjat e komunikacionit dhe me sinjalizimin e komunikacionit në rrugët publike, e miraton Ministria e Punëve të Brendshme.

(6) Ministri i Transportit dhe Lidhjeve, në përputhje me Ministrin e Punëve të Brendshme, e përcakton mënyrën e identifikimit të rrugëve publike me sistem referues përkatës dhe stacionim.

Neni 53

Ndalohet vendosja e paautorizuar, mënjanimi, zhvendosja, mbulimi ose dëmtimi i shenjave të komunikacionit, i sinjalizimit të komunikacionit dhe i pajisjes mbrojtëse në rrugën publike.

Neni 54

Për gjendjen dhe kalueshmërinë, si edhe për ndërprerjet e komunikacionit për shkak të ngjarjeve të jashtëzakonshme në rrugët shtetërore, Agjencia ndërsa për rrugët komunale komuna gjegjësisht Qyteti i Shkupit, janë të obliguara që përmes mjeteve të informimit publik dhe në mënyrë tjetër të përshtatshme me kohë t'i lajmërojnë shfrytëzuesit e rrugëve si edhe të mbajnë evidencë për të njëjtat.

VII. FINANCIMI I RRUGËVE PUBLIKE

Neni 55

Mjetet financiare për ndërtimin, për rikonstruktimin, për mirëmbajtjen dhe ruajtjen e rrugëve publike sigurohen nga:

1) transferimi nga Buxheti Qendror (pjesa e akcizës nga derivatet e naftës),

2) kompensimi për shfrytëzimin e rrugëve publike për automjete dhe makina me rimorkio (taksa rrugore),

3) kompensimi për shfrytëzimin e rrugës publike, të një pjese të saj ose të objektit në rrugën (taksa rrugë),

4) kompensimi për:

a) Vendosjen e mbishkrimeve dhe të tabelave reklamuese në brezin mbrojtës;

b) Bashkimin e rrugës anësore me rrugën publike;

c) Vendosjen e instalimeve në trupin e rrugës dhe në brezin rrugor;

d) Ndërtimin dhe shfrytëzimin e objekteve komerciale në të cilat është lejuar qasja në rrugë publike jashtë vendbanimit.

e) Shfrytëzimi i rrugës pamasë

f) Transporti i jashtëzakonshëm; dhe

g) Dëmi i bërë në rrugë dhe në objektet në rrugë.

5) mjete nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe nga buxhetet e komunave dhe të Qytetit të Shkupit,

6) hua dhe kredi dhe

6) hyrje të tjera.

Neni 56

Lartësia e mjeteve të transferuara nga Buxheti Qendror nga neni 55, paragrafi (1), pika 1 e këtij ligji, përcaktohet me Buxhetin e Republikës së Maqedonisë dhe e njëjta nuk mund të jetë më pak se 20%.

Neni 57

(1) Lartësinë dhe mënyrën e pagesës dhe kompensimit për shfrytëzimin e rrugëve publike për automjetet dhe automjetet me rimorkio (taksa rrugore), nga neni 55 pika 2 të këtij ligji, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, varësisht nga kategoria e automjetit, kapacitetit të ngarkesës dhe/ose vëllimit dhe fuqisë motorike.

(2) Poseduesit e automjeteve të cilët i nënshtrohen regjistrimit, kompensimin për shfrytëzimin e rrugëve publike e paguajnë gjatë regjistrimit të automjeteve, kurse automjetet e regjistruara jashtë Republikës së Maqedonisë, në pikat e kalimit kufitar gjatë daljes nga Republika. Arkëtimin në pikën e kalimit kufitar e bëjnë shërbimet doganore.

Neni 58

(1) Pagesë kompensimi për shfrytëzimin e rrugës (taksa rrugore) nga neni 55 pika 3 të këtij ligji, mund të instalohet për:

1) shfrytëzimin e autostradës, rrugës magjistrale apo për një segment të tyre.

2) shfrytëzimin e urës, viaduktit ose tunelit, të ndërtuara për shkak të shkurtimit të trasesë së rrugës ekzistuese.

(2) Lartësinë dhe mënyrën e arkëtimit të kompensimit nga paragrafi (1) të këtij neni, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, varësisht nga:

1) llojet dhe kategoritë e automjeteve,

2) distanca e vozitur dhe

3) frekuenca e automjeteve.

(3) Arkëtimin e kompensimit nga paragrafi (1) të këtij neni, e bën Agjencia ose personi juridik i zgjedhur nga ana e Agjencisë me shpallje publike konform ligjit. Personi juridik duhet t'i përmbushë kushtet si vijojnë: të jetë i regjistruar për veprimtarinë përkatëse, të ketë bonitet pozitiv financiar në tre vitet e fundit dhe të ketë punësuar numër përkatës të personave me më së paku përgatitje të mesme profesionale.

(4) Mjetet e grumbulluara nga kompensimi nga paragrafi (1) të këtij neni, janë të hyra të Agjencisë dhe shfrytëzohen për financimin e programit për ndërtim, rikonstrukcion, mirëmbajtje dhe për mbrojtjen e rrugëve shtetërore.

(5) Për kompensimin e paguar nga paragrafi (1) të këtij neni, shfrytëzuesit të rrugës i jepet llogari fiskale të cilën shfrytëzuesi e ka për detyrë ta ruajë në automjetin gjatë gjithë kohës së lëvizjes nëpër rrugë dhe t'ia tregojë personit të autorizuar zyrtar të përcaktuar me ligj.

(6) Mënyrën e kontrollimit të arkëtimit të kompensimit nga paragrafi (1) të këtij neni, e përcakton Ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 59

Mjetet e grumbulluara nga taksa rrugore nga neni 55 pika 2 të këtij ligji, janë të hyra të Agjencisë dhe shfrytëzohen për financimin e ndërtimit, rikonstrukcionit, mirëmbajtjes dhe mbrojtjes së rrugëve publike.

Neni 60

(1) Mjetet e kompensimit për shfrytëzimin e rrugëve publike për automjetet dhe automjetet me rimorkio që poseduesit e automjeteve i paguajnë gjatë regjistrimit të automjetit grumbullohen prej personave juridikë të autorizuar për kryerjen e regjistrimit të automjeteve dhe transferohen në nënllogarinë e Agjencisë, në kuadër të llogarisë unike të thesarit.

(2) Prej mjeteve të përgjithshme të realizuara në bazë të kompensimit nga paragrafi (1) të këtij neni, 50% janë të hyra të Agjencisë dhe shfrytëzohen për ndërtime, rikonstruksione, mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve shtetërore, kurse 50% u shpërndahen komunave, përkatësisht Qytetit të Shkupit për ndërtime, rikonstruksione, mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve dhe rrugicave komunale konform programit vjetor për ndërtime, rikonstruksione, mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve dhe rrugicave komunale.

(3) Shpërndarjen e mjeteve komunave përkatësisht Qytetit të Shkupit e bën Agjencia në bazë të kriterëve si vijojnë: gjatësisë së rrugëve dhe rrugicave komunale, numrit të automjeteve të regjistruara në komunë dhe numrit të banorëve në komunë dhe sipërfaqes së komunës.

(4) Mënyrën e shpërndarjes të mjeteve nga paragrafi (3) të këtij neni, e përcakton Ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

(5) Në realizimin e mjeteve nga paragrafi (3) të këtij neni, komunat përkatësisht Qyteti i Shkupit paraqesin raport deri te Agjencia.

Neni 61

(1) Mjetet nga neni 55 pika 4 të këtij ligji, të realizuara prej rrugëve publike janë të hyra të Agjencisë dhe të njëjtat shfrytëzohen për ndërtime, rikonstruksione, mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve shtetërore.

(2) Mjetet nga neni 55 pika 4 të këtij ligji, të realizuara prej rrugëve komunale janë të hyra të komunës, përkatësisht të Qytetit të Shkupit dhe të njëjtat dedikohen për ndërtime, rikonstruksione, mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve dhe rrugicave komunale.

Neni 62

Lartësinë e kompensimit nga neni 55 pika 4 të këtij ligji, për rrugët shtetërore e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të Agjencisë, kurse lartësinë e kompensimit për rrugët komunale e përcakton Këshilli Komunal përkatësisht Këshilli i Qytetit të Shkupit.

Neni 63

(1) Huat dhe kreditë e parapara në nenin 55 pikën 6 të këtij ligji, kryekëput shfrytëzohen për ndërtimin, rikonstruksionin dhe mirëmbajtjen e rrugëve publike.

(2) Mënyra dhe procedura e sigurimit të huave dhe kredive nga paragrafi (1) të këtij neni, bëhet në përputhje me dispozitat e Ligjit për borxhin publik.

Neni 64

(1) Për dhënen e informatave dhe ndihmës teknike pjesëmarrësve të motorizuar në komunikacionin e rrugëve publike, për shmangien nga rrugët publike të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve që kanë defekt, si edhe për çështje të tjera të rëndësishme për qarkullim pa pengesa dhe të sigurt të komunikacionit në rrugët publike, paguhet kompensim për ndihmë teknike.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (1) të këtij neni, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(3) Kompensimi nga paragrafi (1) të këtij neni, paguhet gjatë regjistrimit të automjeteve.

(4) Mjetet nga paragrafi (1) të këtij neni, janë të hyra të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë. Një pjesë e këtyre mjeteve do të shfrytëzohen për financimin e punëve nga paragrafi (1) të këtij neni, konform programit vjetor të cilin e propozojnë personat juridikë të cilëve u është besuar kryerja e këtyre punëve, të zgjedhur në tender publik nga ana e Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve, konform ligjit. Programit vjetor pëlqim i jep Ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

(5) Personat juridikë nga paragrafi (4) të këtij neni, duhet të aftësohen dhe pajisen me mjete teknike dhe me pajisje për ndjekje dhe dhënie të informatave për ndihmë teknike dhe transportimin e automjeteve me defekt dhe të dëmtuara të pjesëmarrësve në komunikacionin rrugor dhe të cilët aderojnë në organizata ndërkombëtare kompetente për bashkërenditjen e ndihmës dhe informatave për pjesëmarrësit në komunikacionin rrugor.

(6) Për punët e kryera personat juridikë nga paragrafi (4) të këtij neni, paraqesin raport vjetor deri te Ministria e Transportit dhe Lidhjeve më së voni deri më 31 janar të vitit rrjedhës për vitin paraprak.

Neni 65

Nga pagesa e kompensimit për shfrytëzimin e rrugëve publike (taksë rrugore) lirohen automjetet e: personave të sëmurë nga distrofia, multipleks skleroza, paraliza cerebrale, paraplegjia, hemiplegjia, kuadriplemia, paraliza e fëmijëve (poliomielitis), personave në dializë dhe personave me amputime të krahut ose këmbës me dëmtim trupor që i njihet deri në 80% i verifikuar me akt nga Komisionit kompetent pranë Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor të Maqedonisë.

Neni 66

(1) Nga pagesa e taksës rrugore gjatë kryerjes së shërbimit, lirohen:

1) automjetet me shoqërim policor;

2) automjetet me shenja të dukshme të Armatës së Republikës së Maqedonisë, të Policisë, të Drejtorisë së Doganave, të Agjencisë, të Ndihmës urgjente mjekësore, të Kryqit të Kuq të Republikës së Maqedonisë, të shërbimeve zjarrfikëse dhe automjetet për varrim;

(2) Nga pagesa e taksës rrugore lirohen automjetet e: personave të sëmurë nga distrofia, multipleks skleroza, paraliza cerebrale, paraplegjia, hemiplegjia, kuadriplemia, paraliza e fëmijëve (poliomielitis), personave në dializë dhe personave me amputime të krahut ose këmbës me dëmtim trupor që i njihet deri në 80% i verifikuar me akt nga Komisioni kompetent pranë Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor të Maqedonisë.

(3) Në automjetet nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, duhet të ketë dokument të lëshuar nga Agjencia, me të cilin konfirmohet e drejta e tyre për lirim.

VIII. MBIKËQYRJA

Neni 67

Mbikëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji dhe mbi rregullat e miratuara në bazë të të njëjtit, bën Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 68

Mbikëqyrje inspektimi mbi zbatimin e këtij ligji dhe mbi rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, për rrugët shtetërore bën Inspektorati Shtetëror për Transport përmes inspektorëve shtetërorë rrugor, kurse për rrugët dhe rrugicat komunale inspektori i autorizuar rrugor i komunës përkatësisht i Qytetit të Shkupit.

Neni 69

Inspektorët rrugorë nga neni 68 të këtij ligji, në përputhje me kompetencat e përcaktuara me këtë ligj, varësisht nga kategoria e rrugës, janë të autorizuar:

1) të bëjnë inspektim dhe kontroll mbi mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e rrugëve publike dhe objekteve në rrugë;

2) t'i ndërpresin punët që realizohen në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, në lidhje me mbrojtjen e rrugëve publike dhe objekteve në rrugë dhe të urdhërojnë shmangien e mangësive;

3) të urdhërojnë shmangien e mangësive në rrugët publike të cilat e rrezikojnë sigurinë e komunikacionit dhe stabilitetin e rrugës dhe objekteve rrugore;

4) t'i ndërpresin punët që realizohen në rrugë ose në afërsi të rrugës të cilat mund ta vënë në pikëpyetje sigurinë e rrugës publike dhe sigurinë e komunikacionit;

5) ta përjashtojnë nga komunikacioni automjetin me të cilin bëhet transport pa leje për transport të jashtëzakonshëm;

6) të urdhërojnë rrënimin e objektit ose një pjesë të tij i cili ndërtohet në rripin rrugor ose në rripin mbrojtës;

7) të ndërmarrin masa për sigurimin e rrugës publike dhe sipas nevojës edhe përkohësisht ta ndalojë komunikacionin për kategori të caktuar të automjeteve të cilat për shkak të karakteristikave të tyre teknike mund t'i shkaktojnë dëm rrugës publike ose për shkak të gjendjes në rrugën publike mund ta rrezikojnë sigurinë e komunikacionit;

8) ta ndalojnë qarkullimin në rrugë publike të re ose të rikonstruktuar, në një pjesë të saj ose në objekt rrugor, nëse të njëjtat janë lëshuar në qarkullim pa leje përdorimi;

9) ta ndalojnë përdorimin e vendparkimeve ose të rrugëve që lidhen me rrugët publike nëse janë ndërtuar pa leje ose në kundërshtim me lejen e lëshuar;

10) të bëjnë mbikëqyrje dhe kontroll mbi arkëtimin e takses rrugore dhe

11) të ndërmarrin masa dhe veprime të tjera për të cilat janë të autorizuar me këtë ligj.

Neni 70

Inspektorët rrugorë e kanë për detyrë, nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes konstatojnë se ekziston shkelje ose vepër penale, menjëherë të paraqesin kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje ose kallëzim penal.

Neni 71

Personat juridikë dhe fizikët cilët në rrugë ose në afërsi të rrugës kryejnë çfarëdo qoftë punësh e kanë për detyrë që inspektorëve rrugor t'ju mundësojnë mbikëqyrje dhe kontrollin ta kryejnë pa pengesa, tua vënë në këqyrje tërë dokumentacionin dhe tua japin informatat e nevojshme si dhe të veprojnë sipas udhëzimeve, urdhrave ose aktvendimeve të inspektorëve.

Neni 72

(1) Inspektorët rrugor marrin aktvendime në kuadër të autorizimeve të tyre të parapara me këtë ligj.

(2) Kundër aktvendimit të inspektorëve nga neni 68 të këtij ligji, lejohet ankesë brenda afatit prej tetë ditësh nga dita e miratimit të aktvendimit, deri te Ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

(3) Ankesa nuk e shtyn ekzekutimin e aktvendimit.

Neni 73

(1) Për inspektor rrugor mund të emërohet inxhinieri i diplomuar i ndërtimtarisë ose inxhinier i diplomuar i komunikacionit me së paku tre vjet përvojë pune në profesion.

(2) Inspektori rrugor posedon kartë identiteti.

(3) Kartën e identitetit të inspektorëve shtetërorë rrugor e lëshon Ministri i Transportit dhe Lidhjeve, kurse kartën e identitetit të inspektorit të autorizuar rrugor komunal ose të Qytetit të Shkupit e lëshon kryetari i komunës përkatësisht kryetari i Qytetit të Shkupit.

(4) Ministri i Transportit dhe Lidhjeve e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularëve të kartave të identitetit të inspektorëve shtetërorë rrugor dhe të inspektorëve të autorizuar rrugor të komunave përkatësisht të Qytetit të Shkupit, si dhe mënyrën e lëshimit dhe heqjes së tyre.

Neni 74

Mbikëqyrje mbi ligjshmërinë e punës të organeve komunale dhe të organeve të Qytetit të Shkupit që ka të bëjë me ndërtimin, mirëmbajtjen, rikonstruksionin dhe mbrojtjen e rrugëve komunale përkatësisht të Qytetit të Shkupit, kryen Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 75

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes mbi ligjshmërinë e punës të organeve të komunës dhe të organeve të Qytetit të Shkupit, Ministria e Transportit dhe Lidhjeve i kryen punët si vijojnë:

- e ndjek ligjshmërinë e punës të organeve të komunës, dhe të organeve të Qytetit të Shkupit, dhe ndërmerr masa, aktivitete dhe parashtron iniciativë për realizimin e kompetencave të komunës dhe të Qytetit të Shkupit që kanë të bëjnë me ndërtimin, mirëmbajtjen, rikonstruksionin dhe mbrojtjen e rrugëve komunale,

- vlerëson nëse organet e komunës dhe organet e Qytetit të Shkupit kompetencat e tyre në lidhje me ndërtimin, mirëmbajtjen, rikonstruksionin dhe mbrojtjen e rrugëve komunale i kryejnë në përputhje me procedurat e përcaktuara konform këtij ligji,

- ua bën me dije organeve të komunës, dhe organeve të Qytetit të Shkupit, për tejkalimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me këtë ligj dhe rregull tjetër të miratuar në bazë të këtij ligji dhe propozon masa përkatëse për tejkalimin e gjendjes së atillë,

- ua bën me dije për mangësitë e caktuara materiale dhe procedurale gjatë punës së organeve të komunës dhe të organeve të Qytetit të Shkupit, të cilat do të mund ta pamundësonin kryerjen e punëve të përcaktuara me këtë ligj, dhe që janë të interesit publik me rëndësi lokale,

- jep rekomandime për zbatim konsekuent të kompetencave të komunës dhe Qytetit të Shkupit për punët që duhet t'i kryejnë konform këtij ligji me kërkesë të organeve të komunës dhe të organeve të Qytetit të Shkupit,

- e ndjek miratimin me kohë të rregullave nga ana e komunave dhe Qytetit të Shkupit të përcaktuara me këtë ligj,

- parashtron iniciativë dhe propozime deri te organet e komunës dhe organet e Qytetit të Shkupit, nëse konstaton mos zbatim të këtij ligji, si rezultat të konfliktit të kompetencave ndërmjet tyre,

- e ndjek ligjshmërinë e vendimeve të cilat i merr kryetari të komunës në lidhje me zgjidhjen e punëve administrative për të drejtat, obligimet dhe interesat e personave juridikë dhe fizikë të miratuar në bazë të këtij ligji dhe ndërmerr masa konform ligjit,

- jep mendime dhe ndihmë profesionale me kërkesë të organeve të komunës dhe organeve të Qytetit të Shkupit në lidhje me propozim rregullat që dalin nga ky ligj,

- e ndjek realizimin e transparencës në punën e organeve të komunës dhe organeve të Qytetit të Shkupit, veçanërisht në aspekt të njohimit të rregullt, me kohë, të drejtë dhe të tërësishëm të qytetarëve për punët e përcaktuara me këtë ligj dhe

- me kohë i njofton organet e komunës dhe organet e Qytetit të Shkupit për gjendjen e konstatuar në punën e tyre, përkatësisht për punët që kanë të bëjnë me ndërtimin, mirëmbajtjen, rikonstrukcionin dhe mbrojtjen e rrugëve dhe rrugicave lokale dhe objekteve të tjera infrastrukturore dhe për masat e ndërmarra gjatë kryerjes së mbikëqyrjes.

Neni 76

(1) Nëse edhe përkrah sugjerimeve dhe masave e aktiviteteve të ndërmarra organet e komunës dhe organet e Qytetit të Shkupit nuk e sigurojnë realizimin e punëve për të cilat ato janë kompetente konform këtij ligji, ju merret kryerja e punëve.

(2) Kryerjen e punëve që janë marrë e ndërmerr Ministria e Transportit dhe Lidhjeve, por më së shumti deri në një vit nga dita e ndërmarrjes së tyre, në emër dhe në llogari të komunës dhe Qytetit të Shkupit.

(3) Ministria e Transportit dhe Lidhjeve për punët e ndërmarra nga paragrafi (1) të këtij neni, me shpresë e njofton organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha pushtetit lokal dhe organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e financave.

IX. DISPOZITA PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 77

(1) Gjobë në shumë prej 3.000 deri më 5.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet personit juridik për kundërvajtje nëse:

1) bën projektim të rrugëve në kundërshtim me dispozitat e nenit 25 të këtij ligji;

2) lëshon në qarkullim rrugë publike pa leje për përdorim (neni 33, paragrafi (1).);

(2) Gjobë në shumë prej 300 deri më 600 euro në kundërvlerë në denarë, për kundërvajtje nga paragrafi (1) të këtij neni, do t'i kumtohet personit përgjegjës në personin juridik.

Neni 78

(1) Gjobë në shumë prej 2.000 deri më 3.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet personit juridik për kundërvajtje nëse:

1) nuk i zhvendos ose nuk i përshtat instalimet e tij me ndryshimet e krijuara ose nëse investitori, poseduesit e instalimeve nuk i njofton për fillimin e punëve (neni 29);

2) realizon punë për mirëmbajtjen e rrugës ose rrugicës publike në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 35);

3) në rrugë ose rrugicë publike nuk ndërmerr masa mbrojtëse të përcaktuara me këtë ligj (neni 39);

4) në rripin mbrojtës të rrugës publike ndërton objekt në kundërshtim me nenin 40 të këtij ligji;

5) nuk mban evidencë për aktet administrative të miratuara gjatë kryerjes së autorizimeve publike (neni 41 paragrafi 2);

6) në rrugë publike bën transport të jashtëzakonshëm me automjet, pa leje apo në kundërshtim me kushtet e lejes (neni 43);

7) e shfrytëzon tej mase rrugën në kundërshtim me nenin 44 të këtij ligji;

8) rrugë anësore lidhet me rrugë ose rrugicë publike pa leje ose në kundërshtim me kushtet e lejes (neni 46);

9) në rripin mbrojtës të rrugës ose rrugicës publike hedh material ndërtimor dhe material tjetër e sende në kundërshtim me nenin 50);

10) në rast të ndërprerjes së komunikacionit në rrugë publike nuk vepron në përputhje me nenin 52 paragrafin (2) të këtij ligji dhe

11) mjetet e dedikuar për ndërtim, rikonstrukcion, mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve publike i shfrytëzon për dedikime tjera (neni 61 paragrafi 4).

(2) Gjobë në shumë prej 300 deri më 600 euro në kundërvlerë në denarë, për kundërvajtje nga paragrafi (1) të këtij neni, do t'i kumtohet personit përgjegjës në personin juridik.

(3) Gjobë në shumë prej 100 deri më 300 euro në kundërvlerë në denarë, për kundërvajtje nga paragrafi (1) pikat 4, 6 dhe 9 të këtij neni, do t'i kumtohet personit fizik.

Neni 79

(1) Gjobë në shumë prej 1.000 deri më 2.500 euro në kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet personit juridik, nëse:

1) nuk ndërmerr masa urgjente për shmangien e pengesave të cilat e pengojnë qarkullimin normal dhe të sigurt të komunikacionit (neni 35);

2) vendos gardh mbrojtës pa leje ose në kundërshtim me kushtet e lejes (neni 45);

3) nuk i shmang pemët dhe kulturat tjera pyjore dhe bujqësore rreth rrugës publike të cilat e pengojnë dukshmërinë (neni 48);

4) në trekëndëshat e dukshmërisë ndërton objekte ose bën punë që e pengojnë dukshmërinë e rrugës publike (neni 49);

5) me shenjat e komunikacionit ose në mënyrë tjetër të përshtatshme nuk i vë kushtet dhe regjimin e komunikacionit në rrugë (neni 51 paragrafi (2));

6) pa autorizim, vepron, shmang, zhvendos, strehon ose dëmton shenja komunikacioni dhe pajisje mbrojtëse, në rrugët publike (neni 53);

7) nuk i njofton shfrytëzuesit e rrugëve publike përmes mjeteve të informimit publik për ndërprerjen e komunikacionit (neni 54);

8) nuk jep llogari fiskale për taksë të paguar rrugore (neni 58 paragrafi (5));

9) shfrytëzuesi i rrugës llogarinë fiskale nuk e ruan në automjet gjatë gjithë kohës së lëvizjes nëpër rrugë apo nëse nuk ua tregon personave të autorizuar zyrtar të përcaktuar me ligj (neni 58 paragrafi (5)) dhe

10) e pamundëson ose e pengon kryerjen e punëve ose nëse nuk vepron sipas aktvendimit të inspektorëve rrugor (neni 71).

(2) Gjobë në shumë prej 200 deri më 400 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje nga paragrafi 1 të këtij neni edhe personit përgjegjës në personin juridik.

(3) Gjobë në shumë prej 100 deri më 300 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje nga paragrafi 1 pikat 3, 6, 8, 9 dhe 10 të këtij neni edhe personit fizik.

Neni 80

(1) Për kundërvajtjet nga neni 78 paragrafi (1) pikat 6, 7, 8 dhe 9 dhe neni 79 paragrafi (1) pikat 2, 3, 4, 6 dhe 8 të këtij ligji, inspektorët rrugor nga neni 68 të këtij ligji, munden aty për aty t'i kumtojnë gjobë në shumë prej 600 euro në kundërvlerë në denarë personit zyrtar në personin juridik me ç'rast kryerësit të kundërvajtjes do t'i dorëzojnë fletëthirrje për ta paguar gjobën në afat prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit të fletëthirrjes.

(2) Nëse kryerësi nuk e paguan gjobën nga paragrafi (1) i këtij neni, në afatin e paraparë me fletëthirrjen, inspektori do të paraqesë kërkesë për ngritje të procedurës për kundërvajtje.

(3) Пër kundërvajtjet nga paragrafi (1) të këtij neni, si edhe për kundërvajtjen nga neni 79 paragrafi (1) pika 9 të këtij ligji, inspektorët rrugor mundën aty për aty t'i kumtojë gjobë në shumë prej 200 euro në kundërvlerë në denarë personit fizik me ç'rast kryerësit të kundërvajtjes do t'i dorëzojë fletëthirrje që ta paguajë gjobën brenda afatit prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit të fletëthirrjes.

(4) Nëse kryerësi nuk e paguan gjobën nga paragrafi (3) të këtij neni, brenda afatit të paraparë me fletëthirrjen inspektori do të paraqesë kërkesë për procedurë për kundërvajtje.

Neni 81

(1) Пër kundërvajtjet nga neni 78 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3, 4, 5, 10 dhe 11 dhe neni 79 paragrafi (1) pikat 5 dhe 7 të këtij ligji, inspektori shtetëror dhe i autorizuar rrugor i komunës përkatësisht i Qytetit të Shkupit mundet që kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojë ndërmjetësim dhe të japë pëlqim me ç'rast kryerësi i kundërvajtjes duhet ta paguajë gjobën, detyrimet e tjera apo t'i evitojë pasojat nga kundërvajtja.

(2) Inspektori nga paragrafi (1) i këtij neni, harton procesverbal për kundërvajtjen në të cilin konstatohet rënia dakord e të dyja palëve për ngritjen e procedurës për ndërmjetësim në të cilën nënshkruhet edhe kryerësi i kundërvajtjes.

(3) Procedura për ndërmjetësim hapet me paraqitjen e procesverbalit nga paragrafi (2) i këtij neni, deri te komisioni për ndërmjetësim, të cilin inspektori e ka për detyrë ta dërgojë brenda afatit prej tre ditësh nga dita e hartimit dhe nënshkrimit.

(4) Procedura e ndërmjetësimit mbahet para komisionit për ndërmjetësim e formuar nga Ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

(5) Komisioni për ndërmjetësim përbëhet prej tre anëtarëve prej të cilëve njëri e kryen funksionin e kryetarit. Anëtarët e komisionit zgjidhen nga radhët e nëpunësve shtetërorë të punësuar në Ministrinë e Transportit dhe Lidhjeve, prej të cilëve njëri është jurist i diplomuar.

(6) Kryetari i komisionit e ka për detyrë që procedurën ta fillojë brenda afatit prej 24 orësh nga dita e paraqitjes së procesverbalit.

(7) Komisioni punon në seancë në të cilën detyrimisht marrin pjesë përfaqësues të kryerësit të kundërvajtjes dhe inspektori shtetëror përkatësisht inspektori i autorizuar rrugor, përkatësisht i Qytetit të Shkupit.

(8) Пër pajtimin e arritur për procedurën e ndërmjetësimit lidhet marrëveshje me kryerësin e kundërvajtjes.

(9) Në marrëveshjen përcaktohen obligimet e kryerësit të kundërvajtjes, dhe veçanërisht:

1) lartësia dhe mënyra e pagesës së gjobës;

2) lartësia dhe mënyra e pagesës së detyrimeve dhe shpenzimeve të tjera dhe

3) Masat që duhet t'i ndërmarrë kryerësi për evitim të pasojave nga kundërvajtja.

(10) Në rastet në të cilat arrihet pajtim në procedurën për ndërmjetësim, gjoba për kundërvajtjen e kryer kryerësit mund t'i zvogëlohet më së paku për gjysmën e maksimumit të gjobës së përcaktuar për kundërvajtjen.

(11) Ministri i Transportit dhe Lidhjeve miraton rregullore pune për komisionin për ndërmjetësim.

(12) Komisioni për ndërmjetësim e ka për detyrë të mbajë evidencë për procedurat e ngritura për ndërmjetësim dhe për epilogun e tyre.

(13) Marrëveshja nga paragrafi (8) i këtij neni, ka forcë të dokumentit ekzekutiv.

(14) Nëse procedura e ndërmjetësimit nuk ka sukses, paraqitet kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje pranë gjykatës kompetente për kundërvajtje.

X. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 82

(1) Agjencia do të fillojë me punë pas emërimit të anëtarëve të këshillit drejtues dhe drejtorit të Agjencisë.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë do t'i emërojë anëtarët e këshillit drejtues dhe drejtorin e Agjencisë në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Deri në fillimin me punë të Agjencisë, Fondi për Rrugë Magjistrale dhe Rajonale do t'i kryejë punët nga kompetenca e tij.

(4) Këshilli drejtues i Agjencisë do të miratojë Statut të Agjencisë në afat prej 30 ditësh nga dita e emërimit të anëtarëve të këshillit drejtues.

(5) Mjetet dhe prona, si dhe të drejtat dhe obligimet e Fondit për Rrugë Magjistrale dhe Rajonale i barten Agjencisë, me ditën e fillimit me punë të Agjencisë.

(6) Punonjësit e Fondit për Rrugë Magjistrale dhe Rajonale i ndërmerr Agjencia, me ditën e fillimit me punë.

Neni 83

(1) Marrëveshjet e lidhura me Ndërmarrjen publike për mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve magjistrale dhe rajonale Makedonijapat-Shkup, për punët për mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve shtetërore vazhdojnë deri në skadimin e afatit për të cili janë lidhur, me mundësi për vazhdimin e tyre plotësues edhe për një vit me Ndërmarrjen publike ose me trashëgimtarin e saj juridik.

(2) Ndërmarrja publike për mirëmbajtje dhe mbrojtje të rrugëve magjistrale dhe rajonale Makedonijapat-Shkup, vazhdon me punën e vet deri në hyrje në fuqi të Ligjit për transformimin e ndërmarrjes publike.

Neni 84

(1) Strategjia për zhvillim dhe mirëmbajtje të rrugëve do të miratohet brenda afatit prej një viti nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

(2) Rregullat më të afërta të parapara me këtë ligj, do të miratohen brenda afatit prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Deri në ditën e hyrjes në fuqi të rregullave nga paragrafi (2) të këtij neni, do të zbatohen rregullat ekzistuese.

Neni 85

Dispozitat nga neni 57 paragrafi (2) të këtij ligji, për automjetet e Armatës së Republikës së Maqedonisë, Policisë, Kryqit të Kuq, automjetet që japin ndihmë dhe informata në rrugë, automjetet zjarrfikëse të dedikuara kryekëput për mbrojtje nga zjarret dhe automjetet e ndihmës urgjente mjekësore, do të zbatohen nga 1 janari i vitit 2009.

Neni 86

Në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për rrugë publike ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 26/96; 40/99; 96/2000; 29/2002; 68/2004; 31/2006; 30/2007 dhe 137/2007).

Neni 87

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1565.

Врз основа на член 36, став 2 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07 и 19/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8.07.2008 година, донесе

УРЕДБА

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА ЗА ПРИМЕНУВАЊЕ НА РЕГУЛАТИВИТЕ НА КОМИСИЈАТА НА ЕВРОПСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ ЗА РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ОДРЕДЕНИ СТОКИ ВО КОМБИНИРАНАТА НОМЕНКЛАТУРА

Член 1

Во Уредбата за применување на регулативите на Комисијата на Европските заедници за распоредување на одредени стоки во Комбинираната номенклатура („Службен весник на Република Македонија“ бр. 76/07), во член 1, во став 2 по Прилог број „38“ се додаваат Прилозите „39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59 и 60“ кои се составен дел на оваа уредба.

Член 2

Оваа уредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3297/1
8 јули 2008 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р Никола Груевски, с.р.

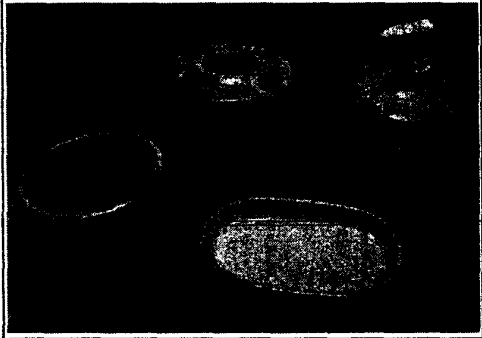
Прилог 39

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.160/2007	Распоредување (Тар. ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Производот претставува бистра темно кафеава течност со ароматичен мирис и горчлив вкус на билки. Тој има алкохолна јачина од 43% волуменски. Производот се состои од мешавина на 32 вида на екстракти од медицински билки и екстракт од карамел, вода и алкохол (96%волуменски алкохол). Меѓу другото, за негово производство се употребуваат следниве состојки: - Zedoary (<i>Radix Zedoariae</i>) - Manna (<i>Manna</i>) - Angelica root (<i>Radix Angelicae</i>) - Carline root (<i>Radix Carline</i>) - Мутга (<i>Myrra</i>) - Camphor (<i>Camphora</i>) - Saffron (<i>Flos Croci</i>) Согласно пакувањето се препорачува производот да се зема во мали количини (по 1 лажица наутро и навечер, растворена во вода, чај или цус, може но не е задолжително). Производот е приготвен за малопродажба во шишиња од 500 мл, наменет за директно консумирање.	2208 90 69	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Дополнителната забелешка 1(б) кон Глава 30, како и текстот кон тарифен број 2208 и 2208 90 и 2208 90 69 Производот не може да се смета како лек од глава 30. Ниту налепницата, ниту придружното упатство за начин на употреба, ниту пак амбалажата не содржат информации за видот и концентрацијата на активната супстанција(и). Споменати се само количините и видовите на билките и деловите од билки. Така да условите од Дополнителната забелешка 1(б) кон Глава 30 не се исполнети. Производот е алкохолен пијалок од тарифен број 2208, кој има карактеристики на додаток кон исхраната, и е приготвен така што ја подобрува општата здравствена состојба, базиран на екстракти од билки. (коментарски забелешки на ХС кон тар.број 2208 трет став, точка 16).

Прилог 40

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.161/2007	Распоредување (Тар. ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Течен производ на база на ферментирани млечни производи на кои со додадени растителни стероли и овошни ароми добиени од овошни препарати. Составот (волуменски проценти) е следен: -сахароза/глицерин сируп 12.2 - лактоза 2.5 - протеини 2.6 - маснотија 2.2 - растителни стероли (станоли естри) 3 - содржина на млечна маснотија помалку од 0.2 - содржина на влага 76.9 и мали количини на витамини и препарати на ароми (ароматизери) Производот е застапен со различни вкусови (на пример, јагода или портокал).Овошниот препарат се состои од овошен сок кој е добиен од концентрат на овошен сок на кој му е додаден стабилизатор (пектин). Производот, кој е спакуван во шишенца од 65 мл, наменет е за директна употреба како пијалок.	2202 90 91	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 2202, 2202 90 и 2202 90 91. Како пијалок за директна употреба производот е опфатен во тарифен број 2202. Производот е исклучен од тарифен број 0403, бидејќи станол естрите се супстанции кои не е дозволено да бидат додадени во производите од глава 4 (коментарски забелешки на ХС кон глава 4, општо, точка (I) втор став). Производот поради тоа не може да се смета како течен јогурт, ароматизиран или со содржина на додадено овошје, јатчесто овошје или какао, од тарифен број 0403. Распоредувањето во тарифен број 1901 е исклучено бидејќи производот има карактеристики на пијалок од глава 22(коментарски забелешки на ХС кон тарифен број 1901, точка(III) втор став).
2. Производ со следниов состав(тежински проценти): - јогурт(содржина на млечни маснотии 0.1% тежински) - 76 - ароматизиран препарат на алое вера - 22 - шеќер - 2 Бојата на производот е зеленикаво-бела. Конзистенцијата на супстанцијата е слична како на јогуртот. Деловите на алое вера се видливи во самата супстанција. Производот е спакуван во контенјери од 150 г.	1901 90 91	Распоредувањето е утврдено со Основните Правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, и текстот кон тарифен број 1901, 1901 90 и 1901 90 91. Алое вера не е овошје од глава 8, туку растение од глава 6. Поради тоа одредбите од наименованието на тарифен број 0403 не се однесуваат на овој производ. Препарати за исхрана на база на млечни производи се исклучени од Глава 4 (коментарски забелешки на ХС, кон глава 4, општи, точка(I), последен став, точка(a)). Производот ќе се распореди во тарифен број 1901, поради тоа што освен природно млеко содржи и други компоненти кои не се дозволени во тарифните броеви од 0401 до 0404 (коментарски забелешки на ХС кон тарифен број 1901, точка (III), прв став).

Прилог 41

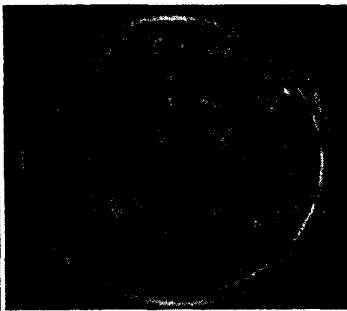
Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.166/2007	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1.Сет од производи за тоалетна намена приготвени за малопродажба, кој се состои од: - чаша; - сад за сапун; - цилиндричен држач за четкици за заби; - диспензер за течен сапун. Диспензерот за течен сапун се состои од земјан контејнер опремен со пластична пумпа. И останатите компоненти се земјани садови. Сите производи имаат ист дизајн. Се употребуваат како тоалетни производи. 	6912 00 50	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 3(б) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 6912 00 и 6912 00 50. Тоалетните производи, како што се претставени, сочинуваат сет во смисол на основното правило 3(б). Распоредувањето е направено согласно материјалот од кој е изработен сетот, керамика, кој му дава суштествен карактер на истиот.
2.Производ кој се состои од: - пластично седиште со капак за тоалетна шоља, - електро-механички подвижен распрскувач и, - електротермички апарат. Производот врши неколку функции како: загревање на водата, распрскување на водата и сушење на просторот.	8516 79 70	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 3(в) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 8516, 8516 79 и 8516 79 70. Производот е комбиниран и се состои од различни компоненти. Секоја од компонентите се распоредува во различен тарифен број (пластичниот тоалетен прибор во тарифен број 3922, електромеханичкиот домашен распрскувач во тарифен број 8509, и електротермичкиот апарат во тарифен број 8516). Ниту една од компонентите не му дава на производот суштински карактер. Поради тоа производот ќе се распореди, согласно основното правило 3(в) во тарифен број 8516 (последен по нумерички редослед помеѓу овие тарифни броеви кои подеднакво се земаат во предвид).

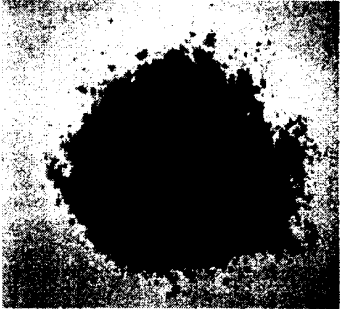
3.Апарат кој се состои од: - АМ/ФМ радио приемник, - седум-канален засилувачки дел, - дигитален процесор на звук, - видео конвертор, и - далечински управувач. Самиот апарат овозможува домашна аудио и видео забава. Уредот може да прими сигнали од различни извори (на пр. ДВД плеер, сателитски ресивер, касетен плеер, видео рекордер). Звучниот сигнал може да се декодира,а потоа се упатува на дигитално/аналоген конвертер пред да биде засилен. Видео сигналите се синхронизирани со звучните сигнали. Исто така и овие може да се засилат за да се обезбеди квалитетна слика.	8527 99 00	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 3 кон оддел XVI, како и наименованието на тарифен број 8527 и 8527 99. Со примена на забелешка 3 кон оддел XVI, компонента која ја врши основната функција на комбинираната машина е радио-решникот. Засилувањето и процесирањето на звукот како и синхронизацијата и засилувањето на сликата се сметаат за споредни функции споредено со приемот на радио брановите. Соодветно, комбинираната машина ќе се распореди како радиодифузен приемник во тарифен број 8527 99 00.
4.Ново моторно возило на три тркала, со клипен мотор со внатрешно согорување со палење со помош на компресија и со бруто тежина на возилото со повеќе од 20 тони. Возилото се состои од моторна шасија опремена со кабина. Во истото не е вградена конструкција за транспорт, ниту земјоделска опрема, во моментот на увид.	8704 23 91	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 3 кон глава 87 како и наименованието на тарифен број 8704, 8704 23 и 8704 23 91. Моторна шасија е опремена со кабина, и на неа може да се монтираат различни конструкции за транспорт, опрема или земјоделски машини (кои не формираат интегрална механичка целина), поради што не може да се распореди во тарифен број 84. Согласно Забелешка 3 кон Глава 87, возилото ќе се распореди во тарифен број 8704. Види ги исто така Коментарските забелешки кон тарифен број 8432, 8704 и 8705.
5.Ново моторно возило на три тркала, со клипен мотор со внатрешно согорување со палење со помош на компресија и со бруто тежина на возилото со повеќе од 20 тони. Возилото се состои од моторна шасија опремена со кабина. Распрскувач на цврста супстанција (работна машина) кој се употребува во земјоделски цели е монтиран на шасијата. Возилото може да се вози и на јавни патишта.	8705 90 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 8705, 8705 90 и 8705 90 90. Возилото не е самодвижечка машина од тарифен број 8432 бидејќи неколку типови на работни машини може да бидат монтирани на моторната шасија. Бидејќи моторната шасија со кабината и работната машина не формираат интегрална механичка целина, возилото се смета дека е специјално моторно возило од тарифен број 8705. Коментарски забелешки кон тарифни броеви 8432 и 8705 се во прилог.

Прилог 42

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.324/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Три производи спакувани во сет за малопродажба, вклучувајќи: а) ташна направена од просирна пластика, со текстилни рачки и "Велкро" затворање; б) детска книга со картонска корица, која се состои од расказ илустриран на 16 страни со слики во боја на секоја од страните; в) кукла со човечки изглед, облечена во облека која е во склад со приказната во книгата. Куклата не е прицврстена за книгата, така да може да се игра со неа без да се користи книгата.	4202 22 10 4901 99 00 9503 00 21	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа. Трите производи не може да се сметаат како "сет за малопродажба", со употреба на Основно правило 3(б), бидејќи истиве сметани како сет, не учествуваат во извршување на една одредена активност. Распоредувањето е утврдено со наименованието на тарифен број 4202, 4202 22 и 4202 22 10. Овој производ не може да се распореди во Глава 95, бидејќи Забелешка 1(г) кон Глава 95 особено ги исклучува спортските ташни или други контејнери од тарифен број 4202, 4303 и 4304. Распоредувањето е утврдено согласно наименованието на тарифен број 4901 и 4901 99 00. Производот не е детска сликовница од тарифен број 4903, бидејќи е напишана во форма на расказ. Тој се распоредува како книга со печатен текст. Распоредувањето е утврдено со наименованието на тарифен подброј 9503 00 и 9503 00 21.
2. Рачен електронски апарат, на батерии, со единечен плеер во пластично кукиште, со LCD екран и копчиња за вклучување. Производот има повеќе од еден милион вградени SUDOKU игри-слагалици со различни нивоа на тешкотија. Екранот покажува мрежа од девет коцки, секоја со димензии 3x3 келии. Секоја коцка се пополнува, така што во секој ред и колона на коцката со димензии 3x3 келии се содржат цифрите од 1 до 9 но секоја само еднаш. Апаратот, меѓу другото, има и функција на часовник, кој го покажува времето поминато во играње на играта.	9504 90 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 9504, 9504 90 и 9504 90 90. Производот служи за играње на само еден играч. Има електронски дисплеј кој ги активира менталните способности. Во поглед на физичките карактеристики (електронскиот уред) и поради натпреварувачкиот карактер (натпреварување со вештачки противник), тој е повеќе од слагалица или играчка од тарифен број 9503. Поради тоа производот ќе се распореди како игра на вештини, во тарифен број 9504.

Прилог 43

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.377/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Препарат од лешници кој се состои од мешавина од лешници и шеќер, во форма на гранули (% тежински), Лешник во зрно 40 Додаден шеќер 60 Зрната на лешник се печат на 140•С, 20-25 минути. Шеќерот се пече посебно на иста температура, 15-17 минути. Потоа печениот лешник и шеќер се мешаат и се печат заедно, уште 12-15 минути. Препаратот потоа се лади и дроби на парчиња со големина од 1 до 4 мм. Потоа се пакува во вреќи од 10 кг и поголеми кои се наменети за продажба на големо. Производот е всушност полупроизвод кој не е наменет за директна човечка употреба, а се користи за производство на чоколади, сладоледи, слатки и торти. 	2008 19 19	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 2008, 2008 19 и 2008 19 19. Производот не се распоредува во глава 17 бидејќи тој е засладен јастив производ кој претставува мешаница од лешници и шеќер (Коментарски објаснувања на ХС кон глава 17, Општи одредби, прв став). Тарифниот број 1704 не може да се примени на овие приготвени зашеќерени лешници, бидејќи тие ниту се продаваат ниту се користат како зашеќерени слатки (Коментарски забелешки на ХС кон тарифен број 1704, прв став). Овој производ е опфатен во глава 20, бидејќи тој е приготвен со процес кој не е опфатен во глава 8 (-Забелешка 1(а) кон глава 20 и Коментарски објаснувања на КН кон тарифен подброј 2008 11 10 до 2008 19 99). Бидејќи се работи за јатчесто овошје помешано со шеќер што претставува препарат (печен), овој производ ќе се распореди во тарифен подброј 2008 19 19 (Коментарски забелешки на КН кон тарифните подброеви 2008 11 10 до 2008 19 99).
2. Препарат од лешници кој е мешавина од лешници и шеќер, во форма на прав (% тежински). Лешник во зрно 40 Додаден шеќер 60 Зрната на лешник се печат на 140•С, 20-25 минути. Шеќерот се пече посебно на иста температура, 15-17 минути. Печениот	2008 19 19	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 3(б) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и наименованието на тарифниот број 2008, 2008 19 и 2008 19 19. Производот не се распоредува во Глава 17 бидејќи е засладен јастив производ кој претставува мешаница од лешници и шеќер (Коментарски објаснувања на ХС кон глава 17,

лешник и шеќерот се мешаат и се печат заедно уште 12 до 15 минути. Препаратот потоа се лади и дроби на парчиња со големина од 1 до 4 мм, пред да биде сомелен до големина на парчиња од 20 до 30 микрони. Потоа се пакува во вреќи од 12,5 кг и поголеми наменети за продажба на големо. Производот е всушност полупроизвод кој не е наменет за директна човечка употреба, а се употребува за производство на чоколади, сладоледи, слатки и торти. 		Општи одредби, прв параграф). Тарифниот број 1704 не го опфаќа овој вид на производ, бидејќи тој е полупроизвод, а не готов кондиторски производ од овој тарифен број (Коментарски објаснувања на ХС кон тарифен број 1704, прв параграф од Коментарските објаснувања на КН кон тар. Подброеви 1704 90 91 до 1704 90 99, втор параграф). Овој производ е опфатен во глава 20, бидејќи тој е приготвен со процес кој не е опфатен во во глава 8 (Забелешка 1(а) кон глава 20 и Коментарските објаснувања на КН кон тарифен подброј 2008 11 20 до 2008 19 99). Бидејќи се работи за јатчесто овошје помешано со шеќер кое претставува препарат (печен), овој производ ќе се распореди во тарифен подброј 2008 19 19 (Коментарски забелешки кон КН кон тарифните подброеви 2008 11 10 до 2008 19 99).
3. Препарат од лешници кој е мешавина од лешници и шеќер, во форма на прав (% тежински). Лешник во зрно 40 Додаден шеќер 60 Лешникот во зрно се пече на 140°C, 20-25 минути. Шеќерот се пече посебно на иста температура, 15-17 минути. Печениот лешник и шеќер се мешаат и печат заедно, уште 12-15 минути. Препаратот потоа се лади и дроби на парчиња со димензии од 1-4 мм, пред да биде сомелен до димензии од 20-30 микрони. Сомелениот производ потоа се меша се додека не ја постигне формата на хомогена паста. Се пакува во вреќи од 20 кг и поголеми наменети за продажба на големо. Производот е всушност полупроизвод кој не е наменет за директна човечка употреба и се користи за производство на чоколади, сладоледи, слатки и торти.	2008 19 19	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 3 кон Оддел XVI, како и наименованието на тарифен број 2008, 2008 19 и 2008 19 19. Производот не се распоредува во Глава 17 бидејќи е засладен јастив производ кој претставува мешавина од лешници и шеќер (Коментарски објаснувања на ХС кон глава 17, Општи одредби, прв параграф). Тарифниот број 1704 не го опфаќа овој вид на производи, бидејќи тој е полупроизвод, а не готов кондиторски производ од овој тарифен број (Коментарски објаснувања на ХС кон тар. Број 1704, прв параграф од Коментарски објаснувања на КН кон тар. подброеви 1704 90 91 до 1704 90 99, втор параграф). Овој производ е опфатен во глава 20, тој не е опфатен со процесите објаснети во Глава 8 (Забелешка 1(а) кон Глава 20 и Коментарски објаснувања на КН кон тарифен подброј 2008 11 10 до 2008 19 99). Бидејќи се работи за јатчесто овошје помешано со шеќер кое претставува препарат (печен), овој производ ќе се распореди во тарифен подброј 2008 19 19 (Коментарски забелешки на КН кон тарифните подброеви 2008 11 10 до 2008 19 99).

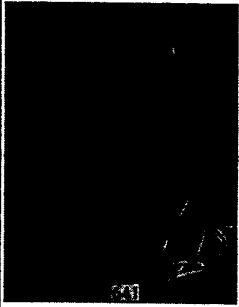
Прилог 44

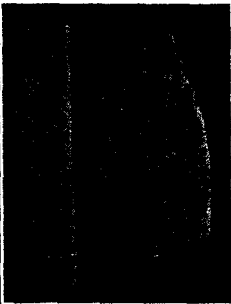
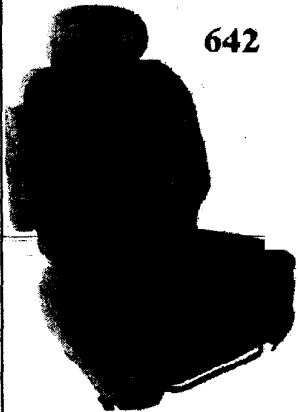
Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.438/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Препарат во форма на желатински капсули. Секоја од капсулите се состои од: - Coenzyme Q10: 30mg - Соино масло: 178 mg - Соја лецитин: 6.3 mg - Кокосово масло: 15.1 mg - Пчелин восок: 15.1 mg - Палмово масло: 45.5 mg Маслата и восокот кои се присутни во препаратот се всушност носачи и полнители. Производот е наменет за малопродажба. Согласно спецификација на производот, компонентата Coenzyme Q10 покажува антиоксидантни својства и се употребува како помошно средство при болести на системот за циркулација.	2106 90 92	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 1 (а) кон Глава 30, како и наименованието кон тарифен број 2106, 2106 90 и 2106 90 92. Производот е исклучен од тарифен број 1517 бидејќи маслата и восокот кои се содржат во производот имаат улога на носачи и полнители. Тарифното распоредување на овој производ е определено од Coenzyme Q10; неговата концентрација во препаратот е многу повисока од природната концентрација во растителните масла. Производот не може да се распореди во Глава 30, бидејќи препорачаната доза на Coenzyme Q10 за профилактична и терапевтска употреба. Производот ќе се распореди како прехранбен производ во тарифен број 2106.

Прилог 45

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.455/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Препарат во форма на алкохолен раствор наполнет во пипети за малопродажба. Составот е следен: - Fipronil(ISO): 10g - Butiliran hydroxyanisole: 0.02g (BHA, E 320) - Butiliran hydroxytoluene: 0.01g (BHT, E 321) - excipient q.s.p.: 100 ml Препарат, кој се состои од супстанции кои покажуваат инсектицидни и акарицидни својства против паразити како што се болви, крлежи и вошки, наменет за надворешна употреба кај миленичиња (кучиња и мачки).	3808 91 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа и наименованието кон тарифен број 3808, 3808 91 и 3808 91 90. Во прилог се и Коментарските забелешки на ХС кон тарифен број 3808 и тарифните подброеви од 3808 91 до 3808 99. Производот нема терапевтско и профилатичко дејство, кое е опишано во тарифен број 3004.
2. Препарат во форма на алкохолен раствор спакуван како спреј (распрскувач, пумпа) наменет за малопродажба. Составот е следниов: - fipronil (ISO) : 0.25g - excipient q.s.p.: 100 ml Препарат, кој се состои од супстанции кои покажуваат инсектицидни и акарицидни својства против паразити како што се болви, крлежи и вошки, наменет за надворешна употреба кај миленичиња (кучиња и мачки).	3808 91 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа и наименованието кон тарифен број 3808, 3808 91 и 3808 91 90. Исто така видете ги Коментарските забелешки на ХС кон тарифен број 3808 и тарифните подброеви од 3808 91 до 3808 99. Производот нема терапевтско и профилатичко дејство, кое е опишано во тарифен број 3004. Препаратот не содржи компоненти кои му даваат својства на тоалетен производ за животни. Поради тоа тој е исклучен од тарифен број 3307.

Прилог 46

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.651/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Лесна облека за жени која го покрива телото до колковите, направена од плетен обоен материјал од синтетички влакна (80% полиамид и 20%еластин), ткаенината не содржи гумени нишки. Облеката има ленти со ширина од 8 мм од вулканизирана гума (тарифен број 4008), кои се налепени на ивицата на околувратниот дел и на ивиците на отворите за раце и отворите за нозе. Облеката има обликувани корпи прицврстени со жици, со опшиени уметоци и прерамки чија должина се прилагодува и има високо искроени отвори за нозете. (костим за капење) 	6112 41 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 6112, 6112 41 и 6112 41 90. Бидејќи гумата е додадена на облеката а не е содржана во материјалот на облеката, оваа облека не може да се распореди во тарифен подброј 6112 41 10 (облека за жени и девојчиња од синтетички влакна која содржи 5%или повеќе гумени нишки). Ако се земе во предвид целосниот изглед, кројот и природата на материјалот, облеката е во согласност со описот за распоредување на костими за капење за жени или девојчиња од синтетички влакна (тар. подброј 6112 41 90-други).
2. Поставен текстилен производ кој е составен од два слоја на ткаен текстилен материјал (100% памук) споени со полнетицата со лепење. Готовиот производот е споен со шиене и е со следниве карактеристики: Производот е со приближно 90 см должина и има патент затворац кој започнува од околувратникот и е со должина 68 см. Има сошиен ластик за затегање на струкот. Во горниот дел производот има отвори за рацете а страните и дното се комплетно затворени. Кројот на горниот дел му ја дава формата на производот. (вреќа за спиење за деца)	6211 42 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, Забелешка 7 кон Оддел XI, Забелешка 8 кон Глава 62, како и наименованието на тарифен број 6211, 6211 42 и 6211 42 90. Согласно забелешка 4 а) кон Глава 62 овој производ не може да се смета за облека за бебиња бидејќи е тоа производ за мали деца чија височина на телото надминува 86 см, поради што распоредувањето на производот во тарифен број 6209 е исклучено. Согласно коментарските објаснувања од Комбинираната номенклатура за тарифен број 6111, каде вреќите за спиење за бебиња со отвори за рацете или со ракави, се сметаат како облека, предметниот производ кој е направен на истиот начин како и оној за бебиња (горниот дел е искроен како облека),

		само со поголеми димензии, може исто така да се смета како облека. Поради кројот на горниот дел на производот тој се смета како облека од Оддел XI, а не како постелнина или дел од мебел. Поради тоа распоредувањето во тарифен број 9404 е исклучено. Бидејќи во главите во кои е опфатена облеката нема конкретен тарифен број за ваков вид на производ, тој мора да се распореди како "друга облека".
3. Покривка од текстилен материјал која се употребува кај моторните возила. Наменета е да се постави на седиштето од моторното возило, и таа се состои од повеќеслојна ткаенина, каде надворешните слоеви се од ткаен материјал (памук) и среден слој кој не е ткаен и кој служи како полнетица. (прекривка за седиште) 642	6304 92 00	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 6304 и 6304 92 00. Во прилог се Коментарските забелешки на ХС кон тарифен број 6304, каде се вклучени покривки од текстилни материјали кои се употребуваат кај моторни возила. Овој производ не претставува дел од седиштето туку е прибор кон седиштето, поради што не може да се распореди во тарифен број 9401. Во прилог се коментарските забелешки на ХС кон тарифен број 9401, за делови. Бидејќи производот е наменет за употреба кај моторните возила, неможе да се смета како постелнина или слични покривки. Поради тоа распоредувањето во тарифен број 9404 е исклучено.

Прилог 47

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.652/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Копија на одреден модел на мобилен телефон (таканаречена "макета"). Производот е направен во најголем дел од пластика. Нема вградени електронски компоненти. По големина, дизајн и тежина идентичен е со карактеристиките од конкретниот модел. Опремен е со копчиња кои даваат привидно чувство како да се притиска вистинско копче.	3926 90 97	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 3926, 3926 90 и 3926 90 97. Поради неговата градба и фактот дека не ги извршува функциите на мобилниот телефон, производот е исклучен од тарифен број 8517. Иако производот е копија на одреден тип на мобилен телефон, освен што го има неговиот изглед и копчиња кои даваат привидно чувство на вистинскиот мобилен телефон, нема друга функција или својства на конкретниот моделот за кој се работи. Негова главна задача е да покаже каков е изгледот на конкретниот тип на мобилен телефон. Поради тоа производот е исклучен од тарифен број 9023. Производот ќе се распореди согласно материјалот од кој е изработен (пластика).
2. Таканаречен "душек на самонадување" за надворешна употреба, со следниве димензии: 185см (должина), 66см (ширина) и 3.8см (висина). Надворешната површина на производот е направена од текстилен материјал од синтетички влакна обложен од внатрешната страна со пластика. Вграден е и слој од полиуретанска пена со клеточна структура (3.5см приближна дебелина). Надворешната површина на производот го зголемува триењето во допир со други производи (на пример вреќа за спиење), издржлива е и отпорна на нечистотии, влага и убоди. Има вентил низ кој навлегува воздухот кога душекот ќе се одмота, и истиот излегува надвор од него кога тој ќе се свитка во ролна.	6306 40 00	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 6306 и 6306 40 00. Поради неговите видливи карактеристики (триење, отпорност на нечистотии, трајност) и поради фактот дека е наменет за надворешна употреба, производот претставува дел од камп опрема. Тој е исклучен од Глава 94 бидејќи е пневматски душек (Забелешка1(а) кон Глава 94). Производот се распоредува во тарифен подброј 6306 40 00 како дел од камп опрема, и тоа пневматски душек од текстил.

3. Пловило од типот "катамаран-сплав", наменет за превоз на луѓе. Има должина од приближно 49 метри и максимална брзина од 35 чвора (приближно 63 км на час). Може да пренесе до 600 патника. Направен е да може да работи на реки, речни сливови и крајбрежни води.	8901 10 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 8901, 8901 10 и 8901 10 90. Катамаранот е пловило направено за превоз на патници на реки, речни сливови и крајбрежни води. Бидејќи не е конструирано за превоз на патници на поголеми далечини од крајбрежјето, не претставува пловило за транспорт на патници преку море. Соодветно, пловилото не може да се смета како "морско пловило"(Дополнителна забелешка 1 кон Глава 89).
4. Модел(макета) на фудбалски стадион во намалена големина изработен во најголем дел од пластична маса поставен на постамент од иверица. Тој нема подвижни компоненти.	9503 00 95	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 9503 и 9503 00 95. Овој производ не може да се распореди во тарифен број 9023 бидејќи не е наменет за демонстрирање. Производот нема да се распореди согласно материјалот од кој е изработено поради тоа што истиот е макета во намалена големина за рекреативни цели од тарифен број 9503. Ваквите модели немаат друга функција освен што се наменети за изложба, и не се направени за играње .

Прилог 48

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.901/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Производ кој се состои од сечени, ферментирани и сушени листови и гранчиња од билката ронбос (<i>Aspalathus linearis</i>), исто така позната како "Црвена грмушка". После берењето, зелените листови и гранчиња се сечат на парчиња со должина од 2-5 мм. Тие потоа се толчат, ферментираат и сушат. Овој производ главно се користи за приготвување на инфузии.	1212 99 70	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 1212, 1212 99 и 1212 99 70. Распоредувањето во тарифен број 1211 е исклучено бидејќи производот не се користи првенствено за целите кои се наведени во наименованието на тарифниот број(„... од вид кој првенствено се употребува во парфимерија, фармација, инсектициди, фунгициди и слични цели,,“). Соодветно, производот ќе се распореди како друг растителен производ од вид кој се употребува првенствено за човечка исхрана, на друго место неспомнат ниту вклучен, во тарифен број 1212.

Прилог 49

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.902/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Цели луковици од лук (<i>Allium cativum</i>) на температура помеѓу 0°C и -5°C, но не целосно замрзнати.	0703 20 00	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 0703 и 0703 20 00. Производот е исклучен од тарифен број 0710 бидејќи не е 'замрзнат' како што е предвидено во Глава 7 (Коментарски забелешки на ХС кон глава 7, општо, трет став). Производот поради тоа се распоредува во тарифен број 0703 како разладен лук.

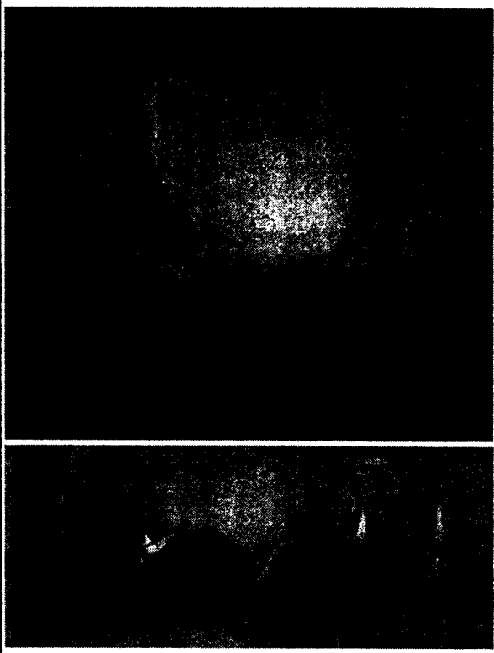
Прилог 50

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.903/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Рамна листови со димензии 32мм на 21мм, со следниве состојки(тежински проценти): Натриум алгинат 24-32 Малтодекстрин 20-28 ароми 5-15 Вода 5-15 carageenan 5-15 Микрокристална целулоза 4-10 Глицерин 4-10 Лецитин, аспартам, натриум сахарин, ацесулфам-К, neohesperidine DC, боја E102 и боја E133. Производот е со трговско име "ленти за освежување на здивот" кои се раствараат на јазикот.	2106 90 98	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 2106, 2106 90 и 2106 90 98. Производот не може да се распореди во тарифен број 3306 како препарат за хигиена на устата, бидејќи не содржи специфични компоненти кои ја одржуваат лигавицата на усната шуплина чиста. Производот ќе се распореди како прехранбен производ за човечка употреба од тарифен број 2106 бидејќи содржи природни состојки (коментарски објаснувања на ХС кон тарифен број 2106, прв став, А, и втор став, Б, 9).

Прилог 51

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.904/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување												
(1)	(2)	(3)												
1. "Pasta filata" е вид на сирење во облик на коцка кое е направено со додавање на ренин (<i>ензим</i>) и термофилна бактерия (на пр. <i>Streptococcus thermophilus</i>) во млеко. Кајмакот се одвојува после засирувањето. Засиреното млеко потоа се загрева на температура од 80°C. Засиреното млеко се меси и растегнува за да се добие жилеста градба. Потоа производот се дели на определена големина (1 до 3 кг) и се посолува. Сирењето се замотува со фолија за созревање и се чува после произведувањето една до две недели на ниска температура од (2 - 4 °C). Сирењето е со следен состав (% тежински): <table> <tr> <td>Сува материја</td> <td>.....</td> <td>54.2</td> </tr> <tr> <td>Вкупни маснотии</td> <td>.....</td> <td>23.3</td> </tr> <tr> <td>Содржина на маснотии во сувата материја</td> <td>.....</td> <td>43.0</td> </tr> <tr> <td>Содржина на вода во немасниот дел</td> <td>.....</td> <td>59.7</td> </tr> </table> Сирењето има мек, киселкаст, малку солен вкус. Се употребува, меѓу другото, како сирење за пица.	Сува материја		54.2	Вкупни маснотии		23.3	Содржина на маснотии во сувата материја		43.0	Содржина на вода во немасниот дел		59.7	0406 10 20	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 0406, 0406 10 и 0406 10 20. Производот има јасни карактеристики и својства, кои воглавном произлегуваат од неговиот состав, изглед и вкус на свежо сирење и може да се консумира бргу после неговото произведување (коментарски забелешки на ХС кон тарифен број 0406, прв став, точка 1). Поради тоа не може да се распореди во тарифен подброј 0406 90 кој одговара на "други сирења" неспоменати во претходните тарифни подброеви.
Сува материја		54.2												
Вкупни маснотии		23.3												
Содржина на маснотии во сувата материја		43.0												
Содржина на вода во немасниот дел		59.7												

Прилог 52

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.1178/2007	Распоредување (Тар. Ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Производ кој е направен од две плетени ткаенини со различа боја, од синтетички влакна. Ткаенината е погодна за костими за капење. Производот се носи директно на кожа и досега до под градите, има две обликувани корпи кои се тенко поставени и кои имаат вметната жица за подпирање. Производот има тенки прерамки кои може да се вадат по потреба. Истиов се затвара на задната страна со помош на кукички. Делот од производот кој го обиколува грбот има внатрешни леплива трака која се прилепува на грбот на оној што го носи и го држи на место заедно со прерамките и со жичаните корпи. (градник со изглед на горен дел од бикини) 	6212 10 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на царинската тарифа, забелешка 2(а) кон глава 61 како и наименованието на тарифен број 6212, 6212 10 и 6212 10 90. Иако, на прв поглед, според обликот и природата на влакната од кои е изработен, производот наликува на горен дел од дводелен костим за капење (бикини), но распоредувањето во тарифен број 6112 (костими за капење) е исклучено, бидејќи му недостасува долниот дел од „дводелниот костим за капење„. Погледните ги коментарските забелешки на ХС кон тарифен број 6112, (В). Исто така производот не е „некомплетен производ„ од тарифен број 6112(костим за капење) согласно ОП 2(а), бидејќи тој нема основен карактер на готовиот производ (пр. дводелен костим за капење), бидејќи не може да се користи како костим за капење како таков. Производот ќе се распореди како градник од тарифен број 6212, бидејќи овој тарифен број ги вклучува градниците од било кој вид. Види ги коментарските забелешки на ХС кон тарифен број 6212, втор став, (1). Двете поставени корпи зацврстени со жица се карактеристични за класичен градник. Заедно со лепливите ленти кои се прилепуваат на грбот на оној кој го носи, со или без прерамките кои се вадат, производот претставува „облека која се носи за придржување на телото„. Во прилог се коментарските забелешки на ХС кон тарифен број 6212, прв став.

Прилог 53

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.1231/2007	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Домашна сауна со инфрацрвени зраци, наменета да биде вградена во зграда, направена за две лица, и се состои од: - шест монтажни „ дрвени панели,, - клупа, - опрема за вентилација, - јонизатор. Некои од панелите се опремени со: - врата со прозорец, - керамичка греалка со инфрацрвени зраци, - дигитални контролери, - звучници. Брановата должина на зраците произведени во керамичката греалка со инфрацрвени зраци е 5,6-15 μm. Производот функционира комбинирано како сауна и како апарат за топлинска терапија со инфрацрвени зраци. Тој овозможува рекреативен и релаксирачки третман.	8516 79 70	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 2(а), 3(б) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 3 кон Оддел XVI како и текстот кон тарифен број 8516, 8516 79 и 8516 79 70. Механичките апарати и електронската опрема ја вршат суштинската функција на производот. Поради тоа, распоредувањето на истиот во тарифен број 4421 како „други производи од дрво,, е исклучено. Производот не врши никаков медицински третман и затоа неговото распоредување во во тарифен број 9018 како медицински инструмент или апарат е исклучено. Распоредување во тарифен број 9406 е исклучено бидејќи производот не претставува „самостојна,, довршени или недовршени монтажни згради. Бидејќи керамичката греалка со инфрацрвени зраци, ја извршува примарната функција на производот, кој е електро-термички уред со функција која е опфатена во глава 85 (тар.број 8516), тогаш распоредувањето во тарифен број 8543 ќе биде исклучено. Керамичката греалка со инфрацрвени зраци, го загрева само телото а не го загрева просторот наоколу, па производот е затоа исклучен од тарифен подброј 8516 29 „апарат за загревање на простории,,. Од сево ова произлегува дека истиот ќе се распореди во тарифен број 8516 79.
2. Самостоен уред кој врши снимање на дигитален видео запис на дигитален версатилен диск (DVD), од видео камера рекордер. Уредот е опремен со USB интерфејс за конекција со видео камера рекордерот или	8521 90 00	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 5(Е) кон Глава 84 како и наименованието на тарифен број 8521, 8521 90 00. Бидејќи уредот има специфична функција,

со машина за автоматска обработка на податоци. Кога уредот ќе се поврзе со видео камера рекордерот, снимањето на видео записот може да се контролира преку овој вториот уред, и снимањето се врши само во видео формат. Уредот може исто така да се употребува како уред за чување на податоци на DVD кога истиот работи поврзан со машина за автоматска обработка на податоци.		снимање на слики од камера, распоредувањето како уред за чување на податоци во тарифен подброј 8471 70 е исклучено (забелешка 5(E) кон глава 84). Поради тоа што производот е опфатен во тарифен број 8521 (како апарат за снимање на слики), распоредувањето како апарат за снимање од тарифен број 8471 (тарифен подброј 8471 90) е исклучено. Бидејќи уредот има функција која е попрецизно опфатена во глава 85 (тарифен број 8521), распоредувањето во тарифен број 8543 е исклучено.
3. Дигитална камера за сликање и снимање на слики на внатрешен уред за чување на податоци со капацитет од 22 MB или на мемориска картичка со максимум капацитет од 1 GB. Оваа камера е опремена со 6 мегапиксели CCD и LCD дисплеј со дијагонална димензија од 6,35cm (2,5 инчи) кој се користи како екран при сликање или снимање како и за покажување на претходно сликаните слики. Максималната резолуција на сликите е 3680 x 2760 пиксели. Со користење на најголемата резолуција и 1GB меморија на картичката, тој може да сними приближно 290 слики. Со користење на резолуција од 640X480 пиксели и 1 GB мемориска картичка, може да се снимат приближно 7550 слики. Максимална резолуција на слика е 640x480 пиксели. Користејќи ја најголемата резолуција и 1 GB мемориската картичка, може да сними приближно 11 минути видео снимка со 30 слики за секунда. Камерата нуди оптички зум, кој не може да се користи за време на снимањето.	8525 80 30	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 3 кон оддел XVI, како и наименованието на тарифен број 8525 и 8525 80. Камерата не може да се распореди во тарифен подброј 8525 80 11 или 8525 80 19 како телевизиска камера затоа што може и да слика и да снима. Производот може да слика и снима слики со голем квалитет. Како и да е, производот може да слика или снима слики со квалитет помал од 800x600 пиксели и не може да врши зумирање за време на снимањето (коментарски објаснувања на ХС кон тарифен подброј 8525 80 30). Со примена на Забелешка 3 кон Оддел XVI, основната функција на камерата е сликање или снимање на слики и затоа производот ќе се распореди како дигитален фотоапарат од тарифен подброј 8525 80 30.
4. Дигитална камера за сликање и снимање на слики на мемориска картичка со максимален капацитет од 1 GB. Оваа камера е опремена со 6 мегапиксели CCD и помошен визир на LCD дисплеј со дијагонална димензија од 5,08cm (2,0 инчи) кој се користи како екран при сликање или снимање како и за покажување на	8525 80 30	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 3 кон оддел XVI, како и наименованието на тарифен број 8525 и 8525 80. Камерата не може да се распореди во тарифен подброј 8525 80 11 или 8525 80 19 како телевизиска камера затоа што може и да слика

претходно сликаните слики. Максималната резолуција на сликите е 3680 x 2760 пиксели. Со користење на најголемата резолуција и 1GB меморија на картичката, тој може да сними приближно 300 слики. Со користење на резолуција од 640X480 пиксели и 1 GB мемориска картичка, може да се снимат приближно 7550 слики. Максимална резолуција на слика е 640x480 пиксели. Користејќи ја најголемата резолуција и 1 GB мемориската картичка, може да сними приближно 42 минути видео снимка со 30 слики за секунда. Камерата нуди оптички зум, кој не може да се користи за време на снимањето.		и да снима. Производот може да слика и снима слики со голем квалитет. Иако производот има изглед на видео камера рекордер, има зум кој функционира за време на снимањето и може да снима приближно 42 минути снимка, користејќи резолуција од 640x480 пиксели, снимањето на видео снимка станува секундарна функција бидејќи апаратот може само да слика и да снима снимка со квалитет помал од 800x600 пиксели. (коментарски објаснувања на комбинирана номенклатура за тарифен подброј 8525 80 30). Во контекст на значењето на Забелешка 3 кон Оддел XVI, основната функција на камерата е сликање и снимање на слики, затоа, производот се распоредува како дигитална камера од тарифен подброј 8525 80 30.
5. Дигитална камера за сликање и снимање на слики на мемориска картичка со максимален капацитет од 2 GB. Оваа камера е опремена со 5 мегапиксели CCD и помошен визир на органска светлосно-емитувачка диода (OLED) со дијагонална димензија од 5,59см (2,2 инчи) кој се користи како екран при сликање или снимање како и за покажување на претходно сликаните слики. Опремен е со влез за микрофон и аудио-видео излез. Максималната резолуција на сликите е 1280 x 720 пиксели. Користејќи ја најголемата резолуција и 2 GB мемориската картичка, може да сними приближно 42 минути видео снимка со 30 слики за секунда. Со користење на резолуција од 640X480 пиксели и 2 GB мемориска картичка, може да се снимаат два часа видео снимка со 30 слики за секунда. Максимална резолуција на сликите е 3680x2760 пиксели. Користејќи ја најголемата резолуција и 2 GB мемориската картичка, може да сними приближно 600 слики. Со користење на резолуција од 640X480 пиксели и 2 GB мемориска картичка, може да се снимат приближно 15500 слики. Камерата нуди оптички зум, кој може да се користи за време на снимањето.	8525 80 91	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 3 кон оддел XVI, како и наименованието на тарифен број 8525 и 8525 80 и 8525 80 91. Камерата не може да се распореди во тарифен подброј 8525 80 11 или 8525 80 19 како телевизиска камера затоа што може и да слика и да снима. Согласно Забелешка 3 кон Оддел XVI, основната функција на камерата е сликање и снимање на видео снимка, бидејќи може да сними видео снимка со висок квалитет поголем од 800x600 пиксели за приближно 42 минути употребувајќи резолуција од 1280x720 пиксели, на 30 слики во секунда. Понатаму, камерата нуди оптички зум кој може да се користи за време на снимањето. (коментарски објаснувања на Комбинирана номенклатура за тарифен подброј 8525 80 91 и 8525 80 99). Производ кој може да снима звук и слика само од телевизиска камера, се распоредува како телевизиски видео камери во тарифен подброј 8525 80 91.

6. Портابل уред кој се состои од глобален рисивер систем за лоцирање (GPS) со вградена антена и персонална дигитална единица(PDA) со оперативен систем во едно куќиште. Надворешните димензии се: 11,2(должина) x 6,9(ширина) x 1,6(дебелина). Опремен е со: - приклучно место за мемориска картичка, - 8,9 см(3,5'') LCD колор екран на допир, - LED задно светло, - 32 MB флеш меморија, - GPS вграден модул со одделна антена, - рекордер за глас, - MP3 вграден плејбек и звучник, - приклучок за слушалки, USB, подлога, и др. - копчиња за вклучување, календар, забелешки, контакти.	8526 91 20	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 3(в) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 8526 и 8526 91 и 8526 91 20. Уредот се состои од две компоненти: ADP машина од тарифен број 8471 и GPS рисивер од тарифен број 8526. Ниту системот за лоцирање(GPS), ниту единицата за процесирање на податоци (PDA) не може да се сметаат за основни функции. Поради тоа, уредот ќе се распореди со примена на основно правило 3(в), во тарифен број 8526.
7. Моторно возило на четири тркала со дизел мотор со капацитет од 132 kW и максимална брзина од 40 км/ч. Возилото има комплетна автоматска трансмисија на четири тркала на предна влека и едно тркало на задна влека, со затворена кабина и седиште само за возачот. Шасијата има и „петто тркало,,. Петтото тркало е кренато на височина од 60см и со максимален капацитет на носивост од 32000 кг. Неговата намена е да овозможи поврзување на приколка со возилото. Возилото е специјално направено за употреба во дистрибутивни центри за манипулација со приколки.	8701 90 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и наименованието на тарифен број 8701, 8701 90 и 8701 90 90. Возилото не се распоредува во тарифен број 8709, бидејќи не е направено, ниту пак е наменето самостојно да превезува стоки, поради што и не е погодно да се употребува на платформи на железничка станица. Судот на правда на Европските заедници во случајот С 495/03(1) одлучи дека ваков тип на возило ќе се распореди во тарифен број 8701. Истово нема да се распореди како друмски влекачи за полуприколки од тарифен подброј 8701 20, бидејќи не е направено да се употребува на јавен пат за транспорт на стоки на одредени растојанија. Поради тоа возилото ќе се распореди како трактор од тарифен подброј 8701 90 90.

Прилог 54

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.1345/2007	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Масло од јојоба хемиски модифицирано со хидрогенизација, но понатаму не преработувано (мешавина на сатурирани естри). Производот може да е во форма на прашок или гранули. Производот ќе се употреби како составна компонента за производство на козметички производи. Производот е спакуван во пакувања за непосредна употреба со нето тежина не поголема од 1 кг.	1516 20 96	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 5(а) кон Глава 34 како и текстот кон тарифен број 1516, 1516 20 и 1516 20 96. Тарифниот број 1515 опфаќа други фиксни растителни масти и масла меѓу кои специјално е набројано маслото од јојоба, па затоа овој вториов се смета за растително масло (Коментарски забелешки на ХС кон тарифен број 1515, став (6)). Исто така маслото од јојоба е хемиски модификувано, па затоа не може да се распореди во тарифен број 1515. Иако има карактеристики на восок производот е исклучен од тарифен број 3404 (забелешка 5 кон Глава 34, исклучувања под (а), и коментарски забелешки на ХС кон тарифен број 3404, исклучувања став (6)). Производот ќе се распореди во тарифен број 1516, кој ги опфаќа хидрогенизираните растителни масла.
2. Масло од јојоба хемиски модифицирано со хидрогенизација и понатаму обработено со текстурирање. Производот е познат под името „естри на масло од јојоба,, и е приготвен во форма на прашок, гранули или восочна паста. Производот ќе се употреби како составна компонента за производство на козметички производи. Производот не е јастив и нема да се употребува за производство на храна.	1518 00 99	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 5(а) кон Глава 34 како и текстот кон тарифен број 1518 и 1518 00 99. Тарифниот број 1515 опфаќа други фиксни растителни масти и масла меѓу кои специјално е набројано маслото од јојоба, па затоа овој вториов се смета за растително масло (Коментарски објаснувања на ХС заб. Кон тарифен број 1515, став (6)). Исто така маслото од јојоба е хемиски модификувано, па затоа не може да се распореди во тарифен број 1515. Бидејќи продуктот е подложен на понатамошна доработка (текстурирање) истиот нема да се распореди во тарифен број 1516. Бидејќи производот не е јастив, и не е наменет за приготвување на храна, нема да се

		распреди во тарифен број 1517. Иако има карактеристики на восок производот е исклучен од тарифен број 3404 (забелешка 5 (а) кон Глава 34). Поради тоа тој се распоредува во тарифен број 1518, кој ги опфаќа нејастивите препарати на различни масла од глава 15 кои не се спомнати или вклучени на друго место.
3.Производ добиен со интер-естерификација / трансестерификација од мешаница на нетретирано масло од јојоба и хидрогенизирано масло од јојоба, која потоа е подложена на текстурирање. Производот може да е во форма на прашок или гранули. Производот ќе се употреби како составна компонента за производство на козметички производи. Производот не е јастив и нема да се употребува за производство на храна.	1518 00 99	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 2(а), 3(б) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 5(а) кон Глава 34 како и текстот кон тарифен број 1518 и 1518 00 99. Тарифниот број 1515 опфаќа други фиксни растителни масти и масла меѓу кои специјално е набројано маслото од јојоба, па затоа овој вториов се смета за растително масло (Коментарски објаснувања на ХС заб. Кон тарифен број 1515, став (6)). Исто така маслото од јојоба е хемиски модификувано, па затоа не може да се распреди во тарифен број 1515. Бидејќи продуктот е подложен на понатамошна доработка (текстурирање), истиот нема да се распреди во тарифен број 1516. Бидејќи производот не е јастив, и не е наменет за приготвување на храна, нема да се распреди во тарифен број 1517. Иако има карактеристики на восок производот е исклучен од тарифен број 3404 (забелешка 5 (а) кон Глава 34). Поради тоа тој се распоредува во тарифен број 1518, кој ги опфаќа нејастивите препарати на различни масла од глава 15 кои не се спомнати или вклучени на друго место.

Прилог 55

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.1417/2007	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1.Сет за уредување на нокти кој се состои од: 48 вештачки нокти мала туба со лепак подлога за нокти стапче за маникирање и декоративни налепници за нокти. Вештачките нокти се направени од лиена пластика и се со различна големина. Сетот е приготвен за малопродажба.	3926 90 97	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 3(б) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 3926, 3926 90 и 3926 90 97. Производите, како што е објаснето, сочинуваат сет, во духот на Основно правило 3(б). Сетот не содржи производи за маникир од тарифен подброј 3304 30 00, бидејќи содржи само уметоци од вештачки нокти кои се налепуваат на ноктите од прстите а не содржи препарати кои служат за едноставна грижа и разубавување на природните нокти и раце (коментарска забелешка на ХС кон тарифен број 3304, (Б)). Сет кој се состои од различни производи и се распоредува во тарифен подброј 3926 90 97 поради пластичните вештачки нокти кои му даваат суштествен карактер на сетот.
2. Обликувани пластични вештачки нокти. Тие се направени да се залепат врз природните нокти со употреба на акрилен сврзувачки раствор. Пакувани се по 50 во пакување, со иста величина.	3926 90 97	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 3926, 3926 90 и 3926 90 97. Производот не може да се смета дека се употребува како средство за маникир од тарифен подброј 3304 30 00 бидејќи содржи само уметоци од вештачки нокти кои се налепуваат на ноктите од прстите а не претставува препарат кои служат за едноставна грижа и разубавување на природните нокти и раце (коментарска забелешка на ХС кон тарифен број 3304, (Б)). Поради тоа истиве ќе се распоредат како производи од пластика во тарифен подброј 3926 90 97 согласно материјалот од кој се направени.
3.Раствор за врзување составена од:	3506 10 00	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата

ethyl cianoacrylate Silica Poly(methyl methacrylate) Calixarenes Hydroquinone Triglycerides Растворот е наменет за врзување на обликуваните вештачки пластични нокти врз природните нокти. Тој полека се стврднува при што овозможува да се обликуваат ноктите убаво. Растворот е спакуван во шишиња со мала шприцалка, за лесно и прецизно нанесување. Нето тежината не надминува 1 кг.	на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 3506 и 3506 10 00. Производот не се смета како препарат за маникир или педикир од тарифен број 3304. Производот претставува лепак или адхезив од тарифен број 3506.
---	---

Прилог 56

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.1439/2007	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1.Сет кој се состои од неколку фластери и перничии на кои се додадени следниве состојки (% тежински): - tourmaline 4 - chitosan 5 - wood vinegar 30 - pearl powder 4 - pure silica 4 - glycolic acid 3 - dextrin 50 Согласно информацијата на паковањето производот ја подобрува циркулацијата на крвта во стапалата, го поттикнува метаболизмот на клетките во ткивата и го детоксифицира телото. Перничиијата се ставаат на табаните од стапалото, се прицврстуваат со фластер и се носат 8-10 часа. Производот е спакуван во картонско пакување за единечна продажба.	3824 90 98	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 3(б) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 3824, 3824 90 и 3824 90 98. Производот не може да смета за препарат за нега на кожата ниту за нега на стапалата затоа што не е приготвен да се употребува за таа намена примарно (коментарски објаснувања на ХС кон тарифен број 3304, (А)(3), и (Б)). Перничиијата му даваат основен карактер на производот. Тие немаат научно докажано терапевтско дејство, за намалување на токсините во целото тело и затоа не може да се распоредат во тарифен број 3004 или 3005. Тие треба да се распоредат како други хемиски препарати неспомнати или опфатени на друго место.

Прилог 57

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.1440/2007	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Мал плик, со приближни димензии од 40x50 мм, самолеплив, кој се состои од две топлоотно залепена сложена фолија направена од пластика-алуминиум, која содржи примерок на парфем во форма на гел. На него е отпечатено името на парфемот. Фолијата може да се подигне за да испушти примерок од парфемот во доволна количина за да се почувствува мирисот кога ќе се нанесе на зглобот од шаката. Производот не е наменет за малопродажба. Тој се залепува на брошури, флаери, картички или рекламни страници на <u>списанија на кои се испечатени името и сликата на одреден парфем заради негова реклама.</u>	3303 00 10	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 2 кон Оддел VI како и текстот кон тарифен број 3303, 3303 00 10. Производот ќе се распореди како парфем од тарифен подброј 3303 00 10 бидејќи парфемот е присутен во доволна количина за да му даде мирис на човечкото тело.
2. Печатени рекламни страници, А4 формат, делумно или целосно превиткани. Страната е покриена врз превитканиот дел со примерок од парфем во форма на микрокапула, кој е во вид на прашок или паста. Превитканиот дел е топлински залепен. Превитканиот дел може да се поткрене за да испушти примерок од парфемот во доволна количина за да се почувствува мирисот кога ќе се нанесе на зглобот од шаката. Производот не е наменет за малопродажба. Тој е наменет како прилог во некое списание или слично каде што се испечатени името и сликата на одреден парфем заради негова реклама.	4911 10 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1, 3(б) и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 4911, 4911 10 и 4911 10 90. Производот не може да се распореди во тритарифен подброј 3303 00 10 бидејќи парфемот не е присутен во доволна количина за да му даде мирис на човечкото тело. Производот ќе се распореди во тарифен подброј 4911 10 90 како печатен рекламен материјал бидејќи печатената реклама му дава основен карактер (коментараски објаснувања на ХС кон глава 49, општи одредби, прв став).

Прилог 58

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.1452/2007	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1. Вртлив прстен, кој се состои од два концентрични ковани челични прстени, од кои едниот има врежани запци. Прстените може да се ротираат ако се одделат со два реда челични куглични лежишта. Челичниот прстен кој има запци го овозможува вртењето при ротацијата. Производот се вградува во машина за копање.	8483 90 89	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, Забелешка 2(a) кон Оддел VI како и текстот кон тарифен број 8483, 8483 90, 8483 90 89. Бидејќи вртливиот прстен, со оглед на неговата функција припаѓа на стоки опфатени со тарифните броеви од глава 84, поради што распоредувањето во тарифен број 8431 како дел од машина за копање е исклучено. Не се сметаат за „запчаник или преносник“, од тарифен подброј 8483 40 бидејќи тој се состои од единечен назабен прстен. Ротирањето кое е овозможено од запците, ја определува функцијата на производот и поради тоа, овој вртлив прстен се распоредува како трансмисиони елементи во тарифен број 8483 90 89.
2. Возило на три тркала, така наречен „Trike“, со мотор со внатрешно согорување со палење со помош на свеќичка со зафатнина на цилиндарот од 1584 см³. Возилото нема работна каросерија и може да превезе две лица. На него е вграден рачен управувач со управувачки механизам како кај моторциклите. Возилото има исто така и менувач со четири брзини, и една брзина за наназад, и диференцијал.	8703 23 19	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 8703, 8703 23 и 8703 23 19. Иако возилото е управувано со рачен управувач и има изглед на моторцикл, не може да се смета за моторцикл од тарифен број 8711, поради брзината за наназад и диференцијалот. Поради тоа производот ќе се распореди како моторно возило со поедноставна конструкција, направено за превоз на луѓе, од тарифен број 8703 (коментарски објаснувања на ХС кон тарифен број 8703, втор став).

Прилог 59

Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.119/2008	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
1.Апарат за отстранување на влакна и нега на кожата кој работи со помош на интензивен сноп на светлина (intense pulsed light IPL) технологија со следниве димензии: 34,5(висина)х30,5(ширина)х50,5(длабочина) см и тежина од 25 кг. Апаратот се употребува за отстранување на влакна и извршување на козметички третмани за подмладување од отстранување на брчки од стареење до третман при нееднаква пигментација и проширени вени. Тој се користи во салоните за убавина. Апаратот содржи електричен мотор за ладење, кој нема никаква улога во самиот процес на отстранување на влакната и третманот на кожата.	8543 70 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, како и текстот кон тарифен број 8543, 8543 70 и 8543 70 90. Бидејќи процесот на отстранување на влакна се врши со интензивен сноп на светлина (IPL), а не со повлекување на влакната и нивно откинување заедно со коренот со помош на електричниот мотор, кој учествува во процесот на ладење, распоредувањето во тарифен број 8510 како апарат за отстранување на влакна со сопствен електричен мотор е исклучено (коментарски објаснувања кон тарифен број 8510). Распоредувањето во тарифен број 9018 како медицински инструменти или апарати е исто така исклучено бидејќи апаратот не врши никаков медицински третман и не е наменет за професионална употреба (коментарски објаснувања кон тарифен број 9018). Апаратот ќе се распореди во тарифен број 8543 бидејќи тој претставува електричен уред кој има индивидуална функција, неспомената на друго место во глава 85.

Прилог 60

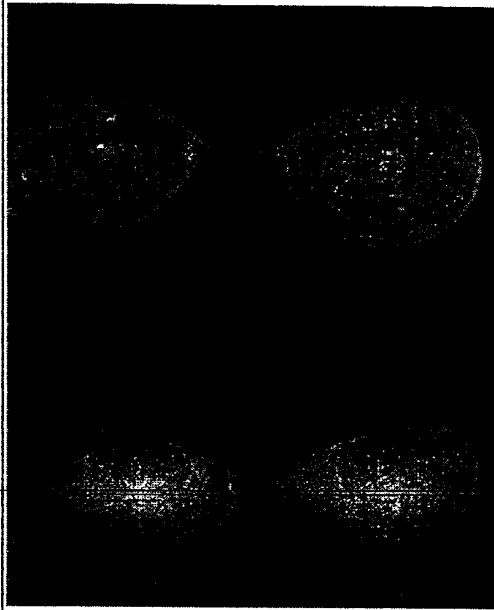
Опис на стоката Согласно регулатива (ЕЦ) бр.155/2008	Распоредување (Тар.ознака)	Основ за распоредување
(1)	(2)	(3)
Производ кој се состои од две излеани корпи од мека клеточна пластика обложени од двете страни со плетен материјал. Плетени траки се сошени на рабовите од корпите за да ја зацврстат нивната овална	6212 10 90	Распоредувањето е утврдено со Основните правила 1 и 6 за примена на Номенклатурата на Царинската тарифа, забелешка 2(а)(5) кон Глава 59 и 2(а) кон глава 61 како и текстот кон тарифен број 5903, 6212, 6212 10 и 6212 10 90.

форма. Корпите се споени со магнетен метален затворац.

Внатрешноста на секоја од корпите е обложена со леплива материја која е заштитена со пластичен филм. Кога ќе се отстрани пластичниот филм, лепливиот слој им овозможува на корпите да се залепат на градите кога непосредно ќе се допрат до кожата.

Производот е наменет да се носи директно на кожа.

(градник)

Бидејќи клеточната пластика на корпите е комбинирана со текстилен материјал од двете страни, се смета дека текстилниот материјал има поголема улога отколку само засилувачка согласно забелешка 2(a)(5) кон глава 59, што ни укажува на суштинскиот карактер на текстилот во комбинираниот материјал од кој се направени корпите (коментарски објаснувања на ХС кон глава 39, општо, „комбинации на пластични маси со текстилни материјали,, (г), и седми став). Поради тоа, производот е текстилен производ од Оддел XI а не пластичен производ или облека од тарифен подброј 3926 20.

Производот има карактеристики на градник, на пример корпите имаат овална форма, и претставуваат лиени пластични корпи засилени по ивиците, кои заедно со магнетниот метален затворац ги држат градите на место. Наместо класичните прерамки кои досегаат преку грбот на телото, овој производ се залепува на телото со помош на лепливата материја на внатрешноста на корпите. Поради дебелината на корпите направени од клеточна пластика, кога тие ќе се залепат на долната страна на градите тие ги придржуваат градите така што ги туркаат нагоре. Уште повеќе, кога производот се поставува горниот дел на корпите се фиксира на кожата над градите високо колку што е тоа можно, поради што градите внатре во корпите се кренати и прицврстени. Од ова произлегува дека производот е од вид кој се употребува за придржување на телото, согласно забелешките на ХС кон тарифен број 6212, прв став. Понатаму, како и другите градници, производот се носи директно на кожа.

Производот се распоредува како градник од тарифен број 6212, бидејќи овој тарифен број ги вклучува сите видови на градници (коментарски објаснувањана ХС кон тарифен број 6212, втор став,(1)).

1566.

Врз основа на член 20, став 1 и член 59 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 24.06.2008 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ПРЕСТАНОК И ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНА СТВАР

Член 1

Во Одлуката за престанок на користење на недвижна ствар, бр. 10-4078/1 од 01 јули 2007 година, објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/07, во член 1, став 1, површината од „22.400 м²“ се заменува со површина од „21.150 м²“.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-4078/2
24 јуни 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски, с.р.**

1567.

Врз основа на член 51 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/2002, 85/2003, 40/2004, 113/2005 и 29/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 20 мај 2008 година, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ ОД ДОЛЖНОСТА ДИРЕКТОР НА АГЕНЦИЈАТА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ – СКОПЈЕ

1. Зорица Апостолска се разрешува од должноста директор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување – Скопје.

2. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 33-2887/1
20 мај 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски, с.р.**

МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА

1568.

Врз основа на член 19 став 5 од Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ бр.2/2006), министерот за правда донесе

РЕШЕНИЕ ЗА РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ОСУДЕНИТЕ И МАЛО- ЛЕТНИТЕ ЛИЦА ВО КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ И ВОСПИТНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ И НА ПРИ- ТВОРЕНИТЕ ЛИЦА ВО ПРИТВОРСКИТЕ ОДДЕЛЕ- НИЈА НА КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ

Со ова решение се врши распоредување на осудени, малолетни и притворени лица во казнено-поправните и воспитно-поправните установи упатени од страна на надлежниот суд.

I

1. Во Казнено-поправен дом Идризово со Отворено одделение во Велес се упатуваат:

1.1. Казнено-поправен дом Идризово

а) машки лица – повторници, осудени со правосилна пресуда на казна затвор над 6 месеци, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува над 6 месеци од подрачјето на основните судови: Битола, Велес, Гевгелија, Гостивар, Дебар, Кавадарци, Кичево, Кратово, Крива Паланка, Куманово, Крушево, Неготино, Охрид, Прилеп, Ресен, Скопје И, Струга и Тетово;

б) машки лица - примарни сторители, осудени со правосилна пресуда на казна затвор над 3 години, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува над 3 години од подрачјето на основните судови: Битола, Велес, Гевгелија, Гостивар, Дебар, Кавадарци, Кичево, Кратово, Крива Паланка, Куманово, Крушево, Неготино, Охрид, Прилеп, Ресен, Скопје I, Струга и Тетово;

в) женски лица осудени со правосилна пресуда на казна затвор или малолетнички затвор независно од висината на казната. Овие осудени лица казната ја издржуваат во одделението за женски лица;

г) машки и женски лица осудени на казна доживотен затвор; и

д) машки и женски лица: странски државјани и лица без државјанство.

1.2. Отворено одделение во Велес

а) машки лица - примарни сторители, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 3 години, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува до 3 години од подрачјето на Основниот суд Велес.

2. Во Казнено-поправниот дом Штип се упатуваат:

а) машки лица – повторници, осудени со правосилна пресуда на казна затвор над 6 месеци, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува над 6 месеци од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Делчево, Кочани, Радовиш, Свети Николе, Струмица и Штип;

б) машки лица - примарни сторители, осудени со правосилна пресуда на казна затвор над 3 години, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува над 3 години од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Делчево, Кочани, Радовиш, Свети Николе, Струмица и Штип.

3. Во Казнено-поправен дом од отворен вид Струга се упатуваат:

а) Машки лица осудени за кривични дела од небрежност, ако се осудени со правосилна пресуда на казна затвор од 3 до 5 години или ако по пресметаниот притвор им преостанува од 3 до 5 години од изречената казна;

б) Машки лица - примарни сторители, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 3 години, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува до 3 години, за подрачјето на основните судови Дебар, Охрид и Струга и

в) Машки лица - повторници, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 6 месеци, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува до 6 месеци, од подрачјето на основните судови Дебар, Охрид и Струга.

12. Ако просторот за притвор е исполнет или од други оправдани причини, надлежниот суд во согласност со судот и затворот на друго подрачје може да упати притворени лица и во друг затвор заради извршување на мерката притвор.

II

1. Во Воспитно-поправниот дом Тетово се упатуваат:

- малолетни машки лица на кои со правосилна одлука им е изречена воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом за територијата на Република Македонија.

2. Во Воспитно-поправниот дом Скопје се упатуваат:

- малолетни женски лица на кои со правосилна одлука им е изречена воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом за територијата на Република Македонија. Овој Воспитно-поправен дом функционира во рамките на женското одделение на Казнено-поправниот дом Идризово.

III

Мерките на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа и задолжително лекување на алкохоличари и наркомани се извршуваат во следните здравствени организации:

а) **Во Болницата за душевни болести - "Скопје"** – Скопје се упатуваат осудени лица од подрачјето на основните судови: Велес, Гостивар, Дебар, Кичево, Кратово, Крива Паланка, Куманово, Скопје I и Тетово;

б) **Во Болницата за душевни болести – Демир Хисар** се упатуваат осудени лица од подрачјето на основните судови: Битола, Крушево, Охрид, Прилеп, Ресен и Струга и

в) **Во Болницата за душевни болести – Негорци** се упатуваат осудени лица од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Гевгелија, Делчево, Кавадарци, Кочани, Неготино, Радовиш, Свети Николе, Струмица и Штип.

IV

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

1. До создавањето на услови во Казнено-поправниот дом Штип и во Затворот Куманово за упатување на осудени лица за издржување на казната затвор како и во Затворот Струмица и Затворот Куманово за упатување за извршување на мерката притвор, надлежните судови ќе упатуваат и тоа:

-Во Казнено-поправниот дом Идризово со Отворено одделение Велес:

а) машки лица - повторници осудени со правосилна пресуда на казна затвор над 6 месеци, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува над 6 месеци од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Делчево, Кочани, Радовиш, Свети Николе, Струмица и Штип;

б) машки лица - примарни сторители осудени со правосилна пресуда на казна затвор над 3 години, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува над 3 години од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Делчево, Кочани, Радовиш, Свети Николе, Струмица и Штип.

- Во Затворот Скопје:

а) Машки лица - примарни сторители осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 3 години, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува до 3 години, од подрачјето на Основниот суд Куманово;

б) Машки лица - повторници, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 6 месеци, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува до 6 месеци, од подрачјето на основните судови: Кратово, Крива Паланка и Куманово.

-Во Казнено-поправниот дом Штип:

а) Машки лица - примарни сторители, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 3 години, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува до 3 години, од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Делчево, Кочани, Свети Николе и Штип;

б) Машки лица - повторници, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 6 месеци, односно кога остатокот од казната по пресметаниот притвор изнесува до 6 месеци, од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Делчево, Кочани, Свети Николе, Струмица и Штип;

в) Машки и женски лица спрема кои е определен притвор од подрачјето на основните судови: Берово, Винаца, Делчево, Кочани, Радовиш, Свети Николе, Струмица и Штип, освен притворот определен за кривични дела за кои е пропишана казна затвор од најмалку 10 години или доживотен затвор.

2. Со денот на влегувањето во сила на ова решение престанува да важи Решението за распоредување на осудените и осудените малолетни лица во казнено-поправните и воспитно-поправните установи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 34/99, 67/99 и 54/01).

3. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-857/1

8 август 2008 година
Скопје

Министер за правда,
Михајло Маневски, с.р.

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

1569.

Врз основа на член 10 од Законот за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 07/2008), а во врска со член 43 став 6 од Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 95/2005 и 25/2007) Комисијата за хартии од вредност на седницата одржана на 09-07-2008 година, донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ДОБИВАЊЕ ДОЗВОЛА ЗА ОСНОВАЊЕ НА ДЕПОЗИТАР НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

1. Членот 4 од Правилникот за начинот и постапката за добивање дозвола за основање на депозитар на хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 6/2007) за Постапување на Комисијата се менува и гласи:

"Комисијата одлучува по барањето за издавање на дозвола за основање на депозитар во рок од 90 календарски дена од денот на доставување на барањето до Комисијата."

2. Овој правилник влегува во сила со денот на објавување во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 03-2814/1
9 јули 2008 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
Претседател,
Марина Наќева-Кавракова, с.р.

1570.

Врз основа на член 10 од Законот за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 07/2008), а во врска со член 47, став 5 од Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 95/2005 и 25/2007) Комисијата за хартии од вредност на седницата одржана на 09-07-2008 година, донесе

**П РА В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА НА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА ДИРЕКТОР НА ДЕПОЗИТАР НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ**

1. Во член 9 став 1 од Правилникот за начинот и постапката на давање согласност за именување на директор на депозитар на хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 6/2007), зборовите: "по комплетирањето на документацијата" се заменуваат со зборовите: "од денот на доставување на барањето до Комисијата".

2. Овој правилник влегува во сила со денот на објавување во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 03-2815/1
9 јули 2008 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
Претседател,
Марина Наќева-Кавракова, с.р.

1571.

Врз основа на член 190 став 1 и член 112 став 6 од Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" број 95/2005, 25/2007 и 07/2008), Комисијата за хартии од вредност на седницата одржана на 09-07-2008 година, донесе

**П РА В И Л Н И К
ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ОБУКА И ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА РАБОТЕЊЕ СО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ**

1. Во Правилникот за обука и полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност ("Службен весник на РМ" број 122/2006 и 28/2008), по членот 9 се додава нов член 9-а кој гласи:

"Член 9-а

Членовите и вработените во Комисијата за хартии од вредност се ослободени од плаќање на надомест за посетување на обуката и полагање на стручниот испит."

2. Овој правилник влегува во сила со денот на неговото објавување во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 03-2816/1
9 јули 2008 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
Претседател,
Марина Наќева-Кавракова, с.р.

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА
НА МАКЕДОНИЈА**

1572.

Врз основа на член 19, алинеја 6 од Законот за енергетика ("Службен весник на РМ" бр.63/06 и 36/07) и член 6 од Тарифниот систем за продажба на природен гас на тарифни потрошувачи ("Службен весник на РМ" бр. 94/05), Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 11 јули 2008 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПРОДАЖНА ЦЕНА НА ПРИРОДЕН ГАС ВО ТРЕТИОТ КВАРТАЛ
ОД 2008 ГОДИНА**

Член 1

Продажната цена на природниот гас во третиот квартал од 2008 година се определува да изнесува 19,7776 ден/нм³.

Во продажната цена на природниот гас од ставот 1 на овој член, содржани се трошоците сврзани со набавката на природниот гас (набавна цена) во износ од 19,5999 ден/нм³ и цена за трговија и снабдување на тарифните потрошувачи непосредно приклучени на системот за пренос на природен гас во износ од 0,1777 ден/нм³.

Во продажната цена од став 1 на овој член, не е содржана цената за пренос и управување со системот за пренос на природниот гас во износ од 2,2170 ден/нм³, која тарифниот потрошувач непосредно приклучен на системот за пренос е должен да ја плати за вршењето на овие услуги.

Во продажната цена од став 1 на овој член и во цената за преносот и управување со системот за пренос на природниот гас од став 3 на овој член, не е содржан и данокот на додадена вредност во вкупен износ од 3,9590 ден/нм³.

Вкупниот надоместок кој што треба да го платат тарифните потрошувачи непосредно приклучени на системот за пренос на природен гас, во согласност со став 1, 3 и 4 на овој член, во вториот квартал од 2008 година изнесува 25,9536 ден/нм³.

Член 2

Продажната цена на природниот гас од членот 1 на оваа одлука е утврдена со примена на просечен продажен курс на САД доларот од 40,0148 денари за еден САД долар.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 02-1223/1
11 јули 2008 година
Скопје

Претседател,
Славе Ивановски, с.р.

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2008 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

